

OCTAVIAN GOGA

O P E R E

II

P O E Z I I

Ediția a II-a

*Text ales și stabilit, prefață,
note, bibliografie și indici
de*

ION DO D U BĂLAN

SCRITORII ROMÂNII
EDITURA MINERVA
București, 1978

CÎNTECE FĂRĂ ȚARĂ
1916

FĂRA ȚARA ¹

Eu sunt un om fără de țară,
Un strop de foc purtat de vînt,
Un rob răzleț scăpat din fiară,
Cel mai sărac de pe pămînt.
5 Eu sunt un mag de legea nouă,
Un biet nebun, orbit de-o stea,
Ce-am rătăcit să v-aduc vouă
Poveștile din țara mea.

Eu sunt o lacrimă tîrzie
1° Din plînsul unei mii de ani,
Sunt visul care reînvie
La vetrele celor orfani.
Sunt o muștrare călătoare
De pe tărîmuri fără glas,
15 Și dintr-o lume care moare
Sunt strigătul ce-a mai rămas.

Eu sunt oftatul care plînge
Acolo-n satul meu din deal,
Sunt țipătul muiat în sînge
20 Al văduvelor din Ardeal.

¹ In ediția din 1916, poezia avea următorul moto : „Factorilor răspunzători”.

Sunt solul dragostei și-al urii,
Un visător de biruinți,
Ce port blesteme-n cerul gurii,
Drept moștenire din părinți.

- 25 Eu m-am desprins dintre morminte,
Din cripte umede și reci,
De unde-aducerile-aminte
Țin straie unui gând de veci.
Și cu fiorul care poartă
30 Pe oei încrezători în frați,
V-am plîns la fiecare poartă
Durerea morților uitați.

- Azi simt cum noaptea se coboară
Pe dimineața mea de ieri,
35 Cum cîntul meu se înfășoară
In giulgiul veșnicei tăceri...
Și printre voi îmi duc povara
(Stropit de rîs și de noroi,
Căci vai de cine-și pierde țara
40 Ca să și-o ceară de la voi...

AȘTEPTARE

- Mor clipe mute numărate,
Acolo-n satul vostru gol,
Mor clipe mute numărate,
Și-n pacea nopții-nfiorate
5 Același vis vă dă ocol.
- Vi-1 murmură și vi-1 frămîntă
Pe-ascuns izvoarele de-argint,
Vi-1 murmură și vi-1 frămîntă,
Din streșini ploile vi-1 cîntă,
10 Din streșini ploile vă mint...
- Voi tresăriți întotdeauna,
Robiți de așteptarea lui,
Voi tresăriți întotdeauna,
Vă-nșală soarele și luna,
1^R Sărmani copii ai nimănu.
- De-un an vegheați în pragul porții,
încremeniți de-un tainic lanț,
De-un an vegheați în pragul porții,
Bolnăvi, ce-n frigurile morții
20 Vedeți un chip de dorobanț...

PAJUREI CU DOUA CAPETE

Din grele vremi de grea corvadă,
De cînd urnită din noroi,
Spurcată pajură de pradă,
Te-ai pus stăpîină peste noi,
5 Din grele vremi demult s-alege
Pe urma ta același sfat :
Că-n cuibul tău fără de lege
Mîroase-a moarte ș-a păcat.

Ca un blestem de cununie
10 Ne stă pierzarea ta-n pervaz
Și gheara ta de veci ne scrie
Rușinea vieții pe obraz ;
Căci n-are iadul vreun balaur
Mai rău și mai înfometat,
15 Să ceară sînge-atît și aur,
Cît bietul meu pămînt ți-a dat.

Cu două ciocuri nesătule
în inimă tu ne-ai străpuns,
Nici lacrimi n-ai avut destule,
20 Nici carne nu ți-a fost de-aiuns.
Ți-am dat feciorii și bărbații
Și ți-am dat plînset de femei,
Ți-am dat sudoarea unei nații,
Tu, pajură, tu tot mai vrei...

25 în negru-galben ochiul sorții
Ți-a prins stindardul fără spor,
Căci galbeni ni-s la față morții —
Și neagră-i jalea-n urma lor.
Din ei e casa ta zidită,
30 Și-n putredele-i temelii
Se macină îmbătrînită
Subt strigătele celor vii...

Azi gemi strivită și bolnavă
Cînd vulturii gonaci te rup,
35 Văd din răsufletul de-otravă
Arsura stinsului tău trup.
Din munți, din văi și pin' la mare,
Te smulg, te mușcă și te-alung,
Cu bocete de îngropare
40 Răsună vaieru-ți prelung...

Nu ne-au scris zodiile nouă
Ce-ți blestemam la căpătii,
Cu vlaga noastră frîntă-n două
Să-ți fim la groapă cei dintii.
45 Dar cînd potopul tuturoră
Va-nchide praznicul grozav,
Vom fi și noi să-ntindem hora
Pe stîrvul tău căzut în prav.

Atunci, în milostiva clipă
50 Cînd cufundîndu-se-n amurg,
Pe sfișiata ta aripă
Va plînge schilavul Habsburg,
Atunci, privind din nou cărarea
De ani o mie, robi ai tăi,
55 Vom sta învinși simțînd mustrarea
Că singuri nu ți-am fost călăi.

Se va stinge-odată focul de Gomoră
Și-ntr-a păcii mîndră clipă triumfală,
Cînd întreg pămîntul se va prinde-n horă,
Cine ți-a fi frate, cine ți-a fi soră,
25 Țară fără prieteni, țară neutrală ?...

TARA MEA DE SUFLET

Țara mea de suflet, tu ce-nchizi subt glie
Moște-nfășurate în străvechea fală,
Flacără aprinsă noaptea-ntr-o pustie,
Te-am slăvit de veacuri, ne rugăm azi ție,
5 Ne rugăm zadarnic, țară neutrală !...

Ni te dăruiră din străbuni părinții,
Drag liman al vieții pline de-ndoială,
Și cînd patimi negre ne rodeau cu dinții,
Noi visam de tine, visul biruinții,
io Țară fără visuri, țară neutrală !...

Azi ești Canaânul unde nu se plînge,
Platnică cu glume, veselă-n găteală,
Subt belșugul verii spicul tău se frînge,
Darnică la toate, te zgîrcești la sînge,
15 Țară fără lacrimi, țară neutrală !...

Unghiurile lumii urcă azi calvarul,
Primenit în flăcări sufletul și-l spală,
Vaierile morții îți lovesc hotarul,
Unde ți-e credința, unde ți-e altarul,
20 Țară fără jertfă, țară neutrală !...

SÎNGELE

Tu, răzvrătit potop de sânge,
Ce-mi fulgeri tulbure prin vine,
Și-n flacăra-ți ce nu se stinge
Ești pururea stăpîn pe mine ;
5 Tu, blestem fără dezlegare,
Poruncă din uitate vremuri,
In goana mea fără-ncetare
Cu taina ta tu mă cutremuri...

Ce vifore înfricoșate,
10 Ce patimi fără de măsură,
Și din vechime ce păcate
Închizi în orice picătură ?
Din care strigăt de chemare,
Din ce fior aprins de luptă,
15 Din ce adîncuri îmi tresare
Zvîcnirea ta neîntreruptă ?

Pesemne veacuri își topiră
Al urii uragan de lavă,
Și-n stropii tăi îmi plămădiră
20 o veche, trainică otravă...
Ori, poate, lacrima ce-o zvîntă
De mult o biată casă mută,
Ți-a dat drept moștenire sfîntă
Durerea ei nepricepută...

25 De-aceea fără de repaos
îți port cîntările pribege,
Și sufletu-mi pierdut în haos
Același vaier înțelege.
Tu, veșnic însetat și dornic,
30 îmi ceri aceeași sărbătoare,
Eu, ucenic al tău statornic,
Eu strig în lume ce te doare..

Azi călător fără de țară,
Visînd o nouă dimineață,
35 Ca un drumeț într-o Sahară
Ascult eterna ta povață...
Povara zburciunilor grele,
Ce mă apasă azi în cale,
Nu-i valul igîndurilor mele,
40 E legea drumurilor tale...

Jun. 7325

ÎN PACEA MUTA

10 MAI 1915

în pacea mută, solitară,
Cum stau cu somnul de mă-nșel,
Azi pare-o urnă funerară
Mansarda vechiului hotel...

▶ în bezna nopții fără stele,
Eu simt cum prinsă-n umbre reci
Cenușa visurilor mele
își doarme somnul ei de veci...

10 Nimic alături nu tresare
Și nu s-aude nici un zvon,
Abia din când în când, arare,
S-abate-un vaier monoton.

15 Pesemne undeva departe
Se roagă vreun nenorocit,
Și rugăciunea lui se-mparte
Peste orașul adormit...
Ori, vrînd ca să mă pedepsească,
Vreun vînt aducător de vești,
20 A smuls o doină românească
De prin tranșeele nemțești...

j

i
j.

i

Și azi mi-aduc aminte... și astăzi mă-nfioară
O veche arătare ca smulsă din povești,
Clipita de cutremur, cînd ochii-ntîia oară
Mi-au fluturat deasupra oștirii românești.

5 Părea c-un rîu de flăcări m-a năvălit prin vine,
Că undeva departe s-a sfărîmat un lanț,
Tăcerile de veacuri cereau cuvînt în mine
Cînd s-a ivit din neguri întîiul dorobanț.

io Sub flamura visată, dar nevăzută mie,
Treceți umbrind pămîntul în soarele de mai,
Treceți o înfricoșată și mută vijelie
Cu tropotul de oameni, cu tropotul de cai.
Treceți ostași ai țării... și zările albastre
Păreau mai largi atuncea cînd eu înțelegeam

15 Că-n fulgerul ce joacă pe sulitele voastre
Se oglindește visul mării unui neam.

De-atunci muriră anii la pragul porții mele,
Și farmece și doruri s-au dus cu-al vremii val,
Dar n-au putut să-mi frîngă lucirea de oțele,
20 Ce-mi lumina în noaptea tăcutului Ardeal.
Voi mi-ați rămas' tovarăși de zbucium și prigoane
Și cînd din carnea noastră dospită de nevoi,
O pajură dușmană fura batalioane,
Cu mintea-nfrigurată eu mă gîndeam la voi.

/

25 Azi hora morții negre cu brațe de văpaie,
în orice bătătură ne sap-un țintirim.
Se clatin-ale lumii aprinse măruntaie,
De clocotul de ură cu care noi murim.
Un neam întreg se culcă în fiecare seară
30 Visînd la arătarea acelei zi de mai,
Ce-a-nfiorat odată un suflet fără țară,
Cu tropote de oameni, cu tropote de cai.

De-atîtea ori amurgul v-a zugrăvit în zare,
Au fost atîtea unde de ispitiri și vești,
35 Că-s biruiți acuma de atîta așteptare
Vitejii fără nume ai taberei nemțești.
Acum cînd primăvara din nou pe văi se lasă
Și visul lor zadamic e tot atît de gol,
Să știți că lungi șiraguri vin morții mei de-acasă
40 Și fiecare groapă trimete cîte-un sol.

Cum treceți azi în jocul luminii diafane,
Și sugrumați în praznic avîntul de eroi,
Văd oastea de schelete a bietelor cătane,
Cu piepturi ciuruite cum vine după voi.
45 în umbra fiecărui, mort după mort s-așează,
Pășesc cu voi alături, întunecați și crunți,
în marșul de paradă ei dîrz înaintează,
Cu mîinile întinse arată peste munți...

ATUNCI

Un gînd răzleț îmi spune mie
Că-n umbră mai așteapt-un val,
O mare volbură tîrzie,
Cu chiote de vijelie
Să-și ducă clocotu-n Ardeal...

Atunci, în ziua dezlegării,
Pămîntul nostru abătut
îl veți găsi în largul zării
Și-n toate unghiurile țării
10 Atît de gol și-atît de mut...

Dar morții s-or porni să vie,
Și-n vesel, zîmbitor convoi,
Vă vor iubi cu frenezie,
C-ați împlinit o datorie,
15 Nu pentru ei, ci pentru voi...

PORTRETUL

- Țin minte clipa... Soarele de vară
Aluneca în tinda casei noastre,
Și luminându-i pacea solitară,
în filfîirea umbrelor de seară,
5 Se alinta cu florile din glastre...
- Era o jale blîndă, o sfială
Trecea din pomi prin iarba din grădină,
O tremurată plîngere-n surdină,
Un stins fior de dulce moleșală,
10 Cînd eu privind spre munții de departe
Stăteam în prag cu gînd de pribegie...
- în trista mea tăcere abătută
Se fărîma o lacrimă tîrzie
Și pricepeam că seara asta mută
15 Pe-o veșnicie, poate, ne desparte...
- Atunci a fost... Un fulger... O-ntîmplare...
Că mai privind din nou o dat' spre tindă,
Eu te-am zărit sub înnegrită grindă,
încremenit în vechea nemișcare,
20 Portret bătrîn al celui de sub glie...
Curatele clipiri nemîngăiete,
Primind o nouă-nfățișare vie,
Mă urmăreau din cadrul din părete...

- Era atîta zîmbet și lumină
25 în fața ta de popă de la țară,
Că ochii tăi adînci mă-nfiorară,
Cu raza lor de înțeleșuri plină.
Tu deslușeai, în mintea ta bătrînă,
Ce flacără mă arde și mă mîină
30 Spre visul tău ce mi l-ai prins în sînge...
Tu-ntrevedeai altarul ce mă cheamă,
Cu glas vrăjit, poruncitor, de mamă,
în țara sfînt-a dorurilor tale...
- Și biruit de-o nesfîrșită jale
35 Părea că chipul s-a pornit a plînge,
Că buzele-ți frămînt-o rugămintă,
Că-mi profețesc potopul care vine,
Și-n graiul lor, strigat fără cuvinte,
Mă roagă tainic să te iau cu mine...
- Te-am ascultat... în așteptarea crudă,
40 Tu ești tovarăș zbuciumelor mele,
în zile lungi și-n negre nopți de trudă,
în ceasurile viforelor grele,
Neîncetat tu mă privești în față
45 Și înțelegi că-n cîntece rebele
Eu risipesc curata ta povață...
- în jur de tine-alearg-o lume nouă
Și trec și vin și se abat în pripă
Străine glasuri, gînduri neștiute,
50 Seninătatea feții tale mute,
Furînd din plin cu mîinile-amîndouă,
Ele-o despoaie-n fiecare clipă...
- Azi îmi apari ca o străveche moaște,
Privirea mea abia te mai cunoaște,
55 îmbătrînit tu mă masori din ramă,
O umbră neagră-ți flutură pe frunte,
Și bine văd și bine-mi pot da seamă,
Că pletele-s mai albe, mai cărunte...

Ca un drumeț cu răsuflarea frântă,
Abia văzînd o licărire-n zare,
Cum stau acum cu coatele pe masă,
Din ochii tăi mă fulger-o muștrare,
O rază nouă astăzi mă-nspăimîntă :
Simt cum te ceri în sat la tine-acasă.

TRENURILE

In colțul vechi de înnegrită gară
Se uită-n gol un moș cu barba sură,
Se uită-n gol din zori și pînă-n seară,
Cum trenuri vin și trenuri pleacă iară,
5 Țipînd prelung dintr-o spurcată gură.

Sunt trenuri mute, care mortuare,
Sunt ciocli tainici negrele vagoane,
În ele poartă lacrimi și muștrare
Și bocete și plîngerii funerare
10 Din tragedia bietelor cătane...

Și oum se uită moșul fără veste
Și-n juru-i noaptea a-nioeput să crească,
Deodată ceriul înroșit pe creste
I-arat-un zmeu, un zmeu ca din poveste,
15 Un zmeu flămînd de carne românească.

FLAMMA MUNDI

Furtună care dormi în haos,
Dospindu-te sub vremea mută,
Și frîngi al anilor repaos
O dată-n fiecare sută :

- 5 Măreață, veșnică arsură
Ce-n valuri roșii de văpaie,
Și-n lacrimi fără de măsură
Fierbi ale lumii măruntaie...
- 10 Tu, care-aprinzi pe culme focuri
Și semeni moartea pe răzoare,
Tu, schimbătoare de norocuri
Și de hotare schimbătoare ;
- 15 Furtună sfîntă și grozavă.
Îți simt suflarea la fereastră,
Și-ți cer oștirile de lavă
Să treacă pe la casa noastră...
- 20 La cer să-mi spulbere amarul
înfricoșatelor blesteme,
Cu cari mi-am luminat altarul
întunecat atîta vreme...

Ca-n ziua cînd senin pămîntul,
Cu trupul nepătat de ură,
Și-a premeni din nou vestmîntul,
Curat de-a patimilor zgură,

- 25 Să pot și eu la sărbătoare
Să-nalț o rugăciune nouă,
Rostind cu sufletul spre soare
Cuvîntul tainic : *Pace vouă !*

Doar-abia o clipă le-a ținut divanul,
N-a fost grai de cronici, grai de pârcălab.
Cu mîndria-i rece mut sta suveranul.
Și-a-nțeles degrabă Neagoie, sârmanul,
C-a pierdut domnia neamul Basarab...

ÎN MORMÎNT LA ARGES

S-a urnit din pacea morților stăpîină,
Neagoie-nțeleptul, Neagoie voievod,
Și-a sfărmat azi-noapte, cu domneasca-i mîină,
Lespedea de piatră, lespedeza bătrîină,
Unde-l îngropase cuvios norod...

în mormînt la Argeș pătrunsese dorul
Care plînge-acuma, sus la Făgăraș.
Fremătînd din valuri Oltul, călătorul,
L-a trezit din somnu-i greu pe domnitorul
Adormit în vechiul creștinesc lăcaș...

L-a trezit — și dornic să-i cunoască sfatul
Mortului decalaturi, mortului mai nou,
Neagoie bătrînul părăsindu-și patul,
Căutîndu-l unde-i proaspăt îngropatul,
S-a-ndreptat spre scara marelui cavou...

Se-ntîlniră morții amîndoi în față,
Osebiți la vorbă, osebiți la port,
Și încrucișîndu-și suflul lor de gheață,
Au văzut deodată că din altă viață
S-a desprins aicea fiecare mort...

BAL LA PALAT¹

Subt albastrul cer de toamnă,
Miezul nopții de noiembrie
Tinde-o mantie de aur
Peste veselul oraș...

5 Pretutindenea văzduhul
Freamătă străpuns de patimi,
Și-ntr-al vieții neastîmpăr
Doar copacii mai sunt triști.

Trec pe tainica alee
10 Faetoanele de gală,
Trec parfumuri și surîsuri
Și păcate multe trec.

Spre palatul ce-și luminează
Sărbătoarea lui regală,
15 Ca un lung convoi de glume
Fericirii se strecur...

Părășiți rămîn în urmă,
Și cu trupul gol castanii,
In tăcerea care cade
20 Brațele-și întind spre cer.

Liniștea se-ntoarce iarăși
De pe cîmpuri în alee,
De departe-abia se-ngîină
Lenea dulce-a unui vals...

25 Călător uitat cu gîndul,
îmi răresc în cale pasul
Și din plîns de frunze moarte
Vreau un.cîntec să desprind.

Dar deodat'apare-n goană
30 O trăsură-ntîrziată,
O vedenie grozavă,
Un neașteptat drumeț.

în poleiul alb al lunii
îi văd patruzeci de rane —
35 Și se mișcă plin de sînge
Fiorosul cap de mort.

El îmi zice : — Sunt Ardealul,
Cu credința-i de-un mileniu,
Și din tabăra nemțească
40 Am venit și eu la bal...

¹ In ediția din 1916, poezia avea subtitlul : „Romanță neurtală”.

PRIBEAG STRĂIN¹

5 Mi-adue aminte — într-o zi de vară,
Orașul prins în vechea-i alergare,
Ca scormonit de-o nevăzută gheară,
Vuia-mprejur, și-n clocotul din zare
își prăvălea statornica strigare
Lung chiotind plămîna lui murdară.

10 Atunci sub ploaia arșiței ele soare,
Ce trimetea ucigătoare suliți,
în zgomotul de guri asurzitoare,
Eu te-am văzut la colțul unei uliți,
Vîslaș trudit prin goana nentreruptă,
Răzleț purtîndu-ți jalba călătoare,
Rătăcitor țăran cu fața suptă.

* în strălucirea razelor de-amiază,
Ce luminau sfiala ta stîngace,
Prin strigătul agenților de pază,
Tu, strecurîndu-ți teama și amarul,
Cu cele două blînde dobitoace
Neștiutor înaintai în cale...
20 în drumul greu părea că plînge carul
Din biete încheieturi uscate,
Părea că boii prinși de-aceeași jale,

25 In ochii umezi, dătători de pace,
Subt arcuirea frunților plecate
Răsfrîng icoana sărăciei tale.

30 Atît de singur, fără de povață,
Erai, sărmăne suflet de la țară,
In nențelesul haos de viață,
Că-n ziua asta jalnică de vară,
Durerea mea te-a priceput mai bine,
A priceput că-n veșnică frăție
Noi așteptăm aceeași vijelie,
Străin pribeag și frate bun cu mine.

¹ In ediția din 1916, poezia avea ca moto : „*Fratres summus*”.

NEUTRALUL ¹

- Din zborul larg ee-mprejmuie pământul
Cobor la malul Dunării albastre,
Eu ce vă știu și visul și cuvântul
Și-s frate bun cu plîngerile voastre.
- 5 La mine-aveați scăparea și limanul
De-a pururea pe-a vremilor cărare,
Prin rostul meu vorbeați cu oceanul,
Voi, tulburate picături din mare...
- Azi duhul meu fără popas vă cheamă,
10 Vă cere-a lumii nouă epopee,
Din mii de guri cu chiot de aramă
Latinitatea strigă din tranșee.
Voi unde sunteți, rîu cumplit de patimi !
Urniți-vă, nu-i vremea de-a mai plînge ;
- 15 Nevolnicii răscumpără cu lacrimi
Durerile cari se plătesc cu sînge !...
- Acolo-n hora vijeliei crunte
E clocotul visării noastre sfinte !
Veniți, români ! Porniți-vă spre munte !
- 20 V-arată drumul morții din morminte.
Să nu uitați a veacurilor carte,
Veniți, veniți !... Căci adevăr zic vouă :
Ori vă mutați hotarul mai departe,
Ori veți muri cu trupul frînt în două !

- De cîte ori drumet în noapte mă duce-a gîndului
arsură
Ori pe cărări necunoscute îmi port a zilelor sfială,
Tu pururi mi te-arăți în cale la fiecare cotitură,
Vecin nenorocirii mele, ce fără dragoste și ură
Iți plimbi netulburat pe uliți seninătatea neutrală.
- Zadarnic undeva departe se zămislește-o viață nouă
Și ceriul pare plin deasupra de păsări groaznice de
pradă,
Zadarnic se prăvale-a lumii catapeteasmă frîntă-n
două,
Cînd împrejur de noi pierzarea întinde
brațele-amîndouă,
- !0 Tu plin de tihnă-i treci alături, căci ochii tăi nu pot
să vadă.
Pe buza ta fără de tremur același zîmbet se răsfață
Ca un opaiț trist de veghe de lîng-o criptă fără
nume.
Din viforul ce strig-afară tu nu desprinzi nici o
povață,
Sărmane orb cu ochii limpezi, pesemne firea
îndrăzneată

¹ în ediția din 1916, poezia era dedicată lui Alexandru Marghiloman.

15 Prin rostul tău a vrut în carne să-și prindă jocul
unei glume.

• îmi pare sufletul tău, bietul, o goală, jalnică chilie,
O casă nouă fără oaspeți, fără cuvînt și fără vise,
Acolo nici un gînd nu moare și nici o patimă

nu-nvie,
N-a fost în ea nici rîs pe vremuri, nici nu s-a plîns
vro tragedie,

20 Căci n-a fost rază să pătrundă după ferestrele
închise...

De-aceea n-are să te cheme a vieții veșnică fanfară,
Cînd vede-fruntea ta îngustă de-aceeași

pace-nfășurată,
Nu vin nici frigurile morții, ca lilioci tîrzii de seară,
Să-și bată aripile negre și-n jur de tine să tresară,

25 Căci nu călătorește moartea la cei ce n-au fost vii
vreodată.

De-aceea nici o clipă barem acolo-n liniștea ta
mută,

N-auzi profetul ce-n pustie își strigă vorba solitară,
N-au-zi și n-are să te mustre vreodată mintea abătută,
Cînd călători fără-adăposturi își plîng țărîna lor

30 Căci, neutral al țării mele, tu ai fost pururi fără țară.
pierdută,

UNUI ORB

— Cu prilejul bătailor de flori de la București —

Cînd te vedeam demult, odinioară,
Cum dibuiai în trista-ți promenadă,
Sărmane orb, cumplita ta corvadă
Simțeam că-n ochi o lacrimă-mi coboară...

* 5 Pupilele ursite să nu vadă
Pămîntul vechi cu vechea lui comoară
Făceau atunci amaric să mă doară
întunecata orbilor baladă.

10 Azi cînd apari rătăcitor în lume,
Prin praf, prin rîs, prin chiot și prin glume,
Printr-echipaje vesele de gală...

Azi nu te plîng, căci nu ți-e dat, ca mie,
Să vezi în drum sălbatica orgie,
Din biata noastră țară neutrală...

LUPUL

- Te-am auzit cum hăuleai departe,
Infiorînd pădurea-nzăpezită,
Bătrîne lup, cu gura istovită,
Etern pribeag'al câmpurilor moarte,
5 Te-am auzit cum hăuleai departe.
- Te-am auzit, și-n ceasurile grele
Ce mă gonesc cu vifore turbate,
Am priceput chemarea ta de frate,
Și-am priceput că-n noaptea fără stele
10 Tu ești tovarăș visurilor mele...
- Tu, numai tu, neîmblânzită fiară,
Ce-ți strigi pustiei patima flămândă,
Și-n prigonirea dinilor la pîndă,
Iți plimbi prin codri ura solitară —
15 Tu înțelegi un suflet fără țară...

BOBOTEAZĂ

- Ieri un popă rumen mi-a venit în casă
(Lege nu-i pe lume să și—1 vrea proroc),
Și din căldărușe mi-a uitat pe masă
Un sfios și galben fir de busuioc...
- ⁵ Busuioc cucernic, busuioc de-acasă,
Frate cu mușcata prinsă-ntre ferești,
Floare de la țară, floare cuvioasă,
Cum să-ți spun eu ție cît de drag îmi ești ?
- Mi-ai adus cu tine farmecul livezii,
¹⁰ Mi-ai vrăjit o clipă satul meu din deal,
Taina ce-nfioară noaptea bobotezii,
în întunecimea bietului Ardeal...
- Îmi răsar acuma cîntece uitate,
Și-ntr-o pribegie fără de noroc,
¹⁵ Eu te simț că tu ești singurul meu frate,
Rătăcit și galben fir de busuioc...
- In străinul chiot care strig-afară,
Lîngă mine-alături mi te irosești,
Floare cuvioasă, floare de la țară,
²⁰ Ce cătarăm, oare, noi la București ?...

Și, totuși, palida femeie
N-a smuls un strop din ochii mei
Gîndeam la morții din tranșee,
Și n-am putut să-1 plîng pe-al ei.

TRECEA CONVOIUL MORTUAR

Trecea azi pe la colț de stradă,
Cu pasul cadențat și rar,
Cîntînd a morții serenadă,
Trecea convoiul mortuar.

- 5 In soarele de primăvară,
Ce-mpurpura un blînd apus,
Cîntarea asta funerară
Era de-o jale de nespus.
- 10 In zvonul mulcom de tropare
Toți — robi eternului nimic —
Priveau cu^atita-nduioșare
La văduva de după dric.
- 15 C-un vâl cernit pe fața suptă
Plecîndu-și fruntea ei de var,
Părea o arătare ruptă
Dintr-o icoană c-un calvar.
- 20 Avea atîta gol subt gene,
Și-atîta sete de-adăpost,
Că plînsul sfîntei Magdalene
Mai trist nu poate să fi fost.

ADUCERILE-AMINTE

Aducerile-aminte, posomorite urne
Ce-nchid cenușa clipei murite pe vecie,
Uitate țintirimuri cu umbre taciturne,
Ce-s mute ziua-ntreagă și noaptea reînvie...

Aducerile-aminte sunt harfe spînzurate
De ramura dintîie ce-atinge casa noastră,
Amurgul cînd adie tresar înfiorate,
Și pînă-n zorii zilei ne cîntă la fereastră.

10 Aducerile-aminte, copii bastarzi ai vieții,
Ce rătăcesc pe câmpuri și dorm printre ruine,
Dragi licurici de-o clipă din drumul tinereții,
Aducerile-aminte de ce mai vin la mine ?!

IN SUFLET SIMT O TEAMĂ-CUM S-AȘTERNE¹

— Traducere din Al. Petofi —

In suflet simt o teamă cum s-așterne :
Să mor în pat, cu capul între perne !
Să mă usuc ca floarea din grădină,
De-un tainic vierme roasă-n rădăcină ;
Să scad încet, ca luminarea mută,
In chilioara-ngustă și tăcută...
Mărite Dumnezeu din cer,
Eu ție altă moarte-ți cer !

10 Eu brad să fiu și fulger să mă-ncingă,
Turbatul vifor mijlocul să-mi frîngă.
Să mă prăval, o uriașă stîncă,
Să înfior prăpastia adîncă...

Cînd neamurile lumii toate,
Cu brațele descătușate,
15 Sub steagul roș porni-se-vor ca vîntul,
Pe flamura pecetluind cuvîntul :
Libertate —
Și vor străbate
Din răsărit spre apus răzbunătorii,
20 Și n calea lor vor sta asupritorii,
Acolo să cad eu,

¹ Dorința cîntărețului maghiar s-a împlinit: a căzut pe câmpul de luptă de la Sighișoara, la anul 1849 (n.a.).

Pe eîmp de bătaie,
Să-mi curgă din vine ƒ
Tot sîngele tînăr ce-mi arde-n văpaie...

Strigarea din urmă a buzelor mele
Să moară-n vuitul păgîn de oțele,
In glasul de tulnic, în huiet de arme,
Și trupul să-mi sfărme
Copitele, aspre de roibi furtunatici,
Ce-or trece pe cîmpuri în goană, sălbatici
Vestind biruința cea sfîntă și mare !

De-acolo să-mi strîngă și moaștele frînte
în ziua măreață de-obștească-ngropare,
Cînd surle duioase domol au să cînte
Și steaguri cernite veni-vor în soare
Jelind, libertate, pe morții tăi fii,
închiși subt zăvorul aceleiași glii.

LUI PETOFI

Pe tine te-ascultară zeii, dușmanul meu de totdeauna,
Profet al prăbușirii mele, pe tine zeii te-ascultară,
Și ca să-i deie veșnicia cântării tale de fanfară,
în mila lor nemăsurată cu sînge ți-au stropit cununa.

5 Acolo, dincolo de moarte, în rătăcirea ta de-acolo,
Tu vezi cum vifore de patimi lovind pe struna mea
coboară,
Și astăzi zîmbetul tău rece din înălțime mă măsoară
Crezînd că poate lacrimi numai mi-a dat din darul
lui Apollo.

Așteaptă, mai așteapt-o clipă, se joacă hora morții
încă,
10 Și uraganul care-n goană azi pacea zărilor o frînge
Mai poate trece pe la mine să-mi schimbe lacrimile-n
sînge,
Cu braț de flăcări să mă smulgă dintr-o prăpastie
adîncă.

Atunci în ziua milostivă cînd și suflarea mea de viață
Se va zidi în temelia ce și-a dura o lume nouă,
15 Cînd mă vor îngropa-n țarina moșiei tale
rupte-n două,
Atunci, în ziua judecății, eu blînd te voi privi în față.

Cum treci azi, umedă de rouă,
 În trena ta de catifea,
 Aș vrea cu mâinile-amîndouă
 Să-ți sfîșiu haina asta nouă,
 25 Să-mi fac o perină din ea...

NOAPTE

I

Tu, noapte tainică de vară,
 Atît de dulce,-atît de grea,
 Atît de plină de povară,
 Din care lumi, din care țară,
 Cobori azi la fereastra mea ?

Pe unde' te-ai oprit în cale,
 La care geam ai stat în drum,
 Din ce grădini, din ce petale,
 Se-mbină farmecele tale,
 Cînd vii la pragul meu acum ?

Atîtea doruri călătoare
 Cuprinzi la sîn și le alinți,
 Pare c-o dragoste ce moare
 Ți-a dat întreaga ei viitoare
 De patimi și de năzuinți...

Ca o broboadă de mătăasă
 Simt zvonul tău adormitor,
 Ce blînd pe frunte mi se lasă...
 Pesemne-ai fost la mine-acasă
 Si-aduci de-acolo vreun fior...

O, noapte, punte blestemată,
 Durată-ntre pămînt și cer,
 De-atîtea ori îmbrățișată
 În setea noastră de mister...
 5 Pe drumul tău, întotdeauna,
 Din preajma tîmplelor fierbinți,
 De-o veșnicie-mi vede luna
 Urcînd aceleași năzuinți...

Dar fiecare dimineată
 10 Se frînge puntea ta de-argint,
 Și de pe ea îmi cad în ceață,
 Cad visurile și mă mint...

III

De ce, nepricepută noapte,
 Ți-ai stins luminile din cer.
 De ce n-ai basme azi, nici șoapte,
 Și filfii plină de mister ?

5 De ce tresai înfiorată,
 Cînd pe deasupra noastră zbori,
 Și-n calea ta întunecată
 Azi semeni groază și fiori ?

Pesemne undeva, departe,
 10 Pierzarea s-a gătit de drum,
 • Și-un braț aducător de moarte
 Așteaptă să loveasc-acum...

DOI FRAȚI

La curtea veche-a unui popă de lângă Murăș mai Ia
vare,
Doi frați robiți de-aceeași rază s-au fost pornit
pe-aceeași cale.

La curtea veche-a unui popă din sufletele amîndouă
Aceași veche rugăciune se îndrepta spre-o lume
nouă...

^s La curtea veche-a unui popă e azi o temniță pustie,
S-au răzlețit departe frații minați de-aceeași vijelie...

Aceași zodie amară le-a dat aceeași ursitoare,
Ii paște tot aceeași soartă pe alte drumuri călătoare.

Pe unul l-a trimis să scrie cu sînge roșu pe zăpadă,
10 Părăgînirea ce și-o strigă Ardealul blestemat să cadă,

Iar altul scrie tot cu sînge în colțul unei mahalale
Povestea fără strălucire a României neutrale...

PRIBEAG

Pe drumul meu de pribegie
Nu licăresc în noapte stele,
Și, singură tovărășie,
Port numai gîndurile mele.

Cum s-au legat de mine-n largul
Viitorilor să mă petreacă,
Par corbi cari țipă pe catargul
Unei corăbii ce se-neacă...

HORA VALURILOR

i

Vechea mea otravă, jale călătoare,
 Azi la malul mării te-am adus pribeagă,
 Cînd povestea noastră pe pămînt nu-l doare,
 Să mi-o știe valul, valul s-o-nțeleagă.

5 într-o elip-amurgul mi-a furat amarul,
 S-a pornit, o undă alteia să-l spuie,
 Cîntecul meu tainic și-a pierdut hotarul,
 Cu talazul cade, cu talazul suie.

10 Simt cum undularea stropilor de apă
 Fremătînd departe glasul mi-l răsfrînge,
 Cum se spargă largă valurilor groapă,
 Cînd pămîntul tace, simt cum marea plînge.

Viforul din mine prinde să pătrundă
 Pînă-n adîncimea apelor rebele,
 15 Și se otrăvește fiecare undă
 De înfrigurarea patimilor mele...

Cresc în pacea sării magice orchestre
 Din nepotolita volbură albastră,
 Și-mi azvîrl în goană noaptea la ferestre
 20 Fulgere răzlețe din viitoarea noastră.

S-a-mpletit un cîntec mare, fără seamă,
 Oceanu-mi cîntă hora ta grozavă,
 Undele te strigă, apele te cheamă,
 Jale călătoare, vechea mea otravă...

II

în noaptea asta mă apasă
 Al apei greu răsuflăt cald,
 Vin neguri negre de se lasă
 Ca din povestea unui scald.

5 Oceanul cu acorduri grave
 Nu-și mișcă crețele verzui,
 Toți zeii mării scandinave
 Veghează-n adîncimea lui.

10 în ritmul stropilor de apă
 învie basme de demult,
 Un vaier de departe scapă
 Și vine-aproape, să-l ascult.

Adoarme-apoi cu firea-ntreagă
 Și-abia mai rătăcește^n gol,
 15 O jale tainică, pribeagă,
 Ca dintr-o harfă-a lui Eol.

Atunci, o clipă mi se pare,
 Cum stau și-n noapte mă frămînit,
 Că s-a oprit eterna mare
 20 S-asculte moartea pe pămînt...

POVESTE
— 1914 —

Cum stau acum și-mi număr a vremurilor salbă,
Parcă-mi revăd, în casa din satul de subt deal,
Pe-un biet bunic din ceata de moși cu barba albă,
Prin cari vorbește gura tăcutului Ardeal.

- 5 II văd așa de bime... îi flutura oftatul
Subt bolta înfrunzită a nukului înalt,
Cînd începea povestea : — Doi ochi avea împăratul...
Dar, de rîdea cu unul, plîngea cu celălalt...

- io Poveste minunată și tainică poveste,
Șoptită în amurgul atît de stins și mut,
Subt soarele de toamnă care murea pe creste,
Cînd mi te-a spus moșneagul, eu nu te am priceput.

- Dar printre anii tulburi, care-și sporiră-n cale
Comoara lor de lacrimi în fiecare ceas,
15 Nelămurită, taina înțelepciunii tale,
Poveste bătrînească, în minte mi-a rămas.

- Și-abia tîrziu, odată, ți-am înțeles fiorul
Și te-am văzut cum stăruia și-nfricoșată crești,
în clipa cea dintîie cînd mi-a atins piciorul
20 Țarina fermecată a țării românești.

Atunci, în cutropirea furtunii fără nume,
Cînd rîuri de văpaie îmi clocoteau prin sînge,
Te-a luminat întregă un glas din altă lume :
Ei, ochiul care rîde, noi, ochiul care plînge..

- 25 în volbura, grozavă ce-mi strigă la fereastră,
Cum stau acum în noapte și-n golul ei mă zbat,
Pare c-aud cum geme cumplit povestea noastră
Și-l văd pe cel din basme, pe bietul împărat...

- îl văd și-mi mușcă-n suflet durerile păgîne,
³⁰ Și patimi și ispite și vifore mă frîng ;
Căci, cine-mi spune mie ce vom avea noi mine :
Doi ochi ce rid în soare, ori doi ochi care plîng ?...

SUFLETUL
După Ada Negri

Era puternic. — Dumnezeu din ceruri
A revărsat pe fruntea lui lumină.
Un cântăreț al dorurilor multe,
Poet supus visării fără nume,
Era frumos, în pacea lui senină,
Și viețuia neînțeleș de lume.

Lui îi spuneau întraripate șoapte,
Și stelele și lucrurile toate,
Cu glas vrăjit de mută armonie,
Cu-atîta slavă cerul i-a fost darnic ;
Dar pentr-un vis din zări îndepărtate
O biruință el cerșea zadarnic.

Așa s-a stins cel mare-n întunec...
Singurătatea-i străjuie mormîntul,
Și pe movilă soarele-i coboară,
Peste podoaba teilor în floare.
Tremurător, un cîntec poartă vîntul
Asemeni unei pasări călătoare.

Azi, lutul mort în groapă se desface,
La sînu-i rodnic îl primește glia
Și se-nfrățește cu pămîntul-tată...

Eu te întreb, drumeț oprit în cale,
Ce-ai ocrotit pe strune poezia :
Ce-a mai rămas din cîntecele taie ?

25 Tu, numai tu, cel îmbătat de soare
Și de lumina sfînt-a dimineții,
Tu, chinuit de nemplinite doruri,
Ce ți-au zdrobit și inima și struna,
Tu,-nsîngerat, dar neînvins al vieții,
30 Tu, suflete, trăi-vei totdeauna !

Cînd pacea dulce-mbrățișează bolta
Și florile cu roua se sărută,
Și cînd extazul dragostei curate
Va tremura în adîncimi de zare,
-35 Se va-mpleti în el, nepricepută,
Viața ta și sfînta ta visare.

Furtunile cînd zburcîmă văzduhul
Și vifore-n pagină răzvrătire
Aprind temutul fulgerelor caier,
40 Cînd îngenunche pocăita minte,
Tu gemi atunci, cu îngrozita fire,
Cutremurat de-aducerile-aminte.

Cînd limpede va legăna amurgul
În lumi de stele-un cîntec de fecioare,
45 Un cîntec care-și flutură sfiala,
Și-aprins, văpaia patimii răsfrînge,
Atunci, topit în ruga-i arzătoare,
Tu, suflete, cu jalea lui vei plînge...

*

Doar cîtă vreme lunci vor fi în floare
50 Și-un trandafir va mai trăi în fire,
Cît buzele vor cere sărutare
Și- florile vor cere stropi de rouă,
Și cîtă vreme, tainică iubire,
Scînteia ta vei mai aprinde, nouă ;

- 55 Când crini nutesc în razele de soare
•Și mîndri țin alaiul strălucirii,
în vifore și în adînc de mare,
în stelele ce rîd în împrejururi,
Pierzîndu-te în taina sfînt-a firii,
60 Vei dăinui tu, suflete, de-a pururi...

DIES ILLA

D-lui I. A.I. Brătescu-Voinești

- Eu tot nu cred în ziua de-ngropare,
Dragi cîntăreți, eu adevăr zic vouă,
Eu tot n-aștept potopul de pierzare,
Cînd clopotul bisericuții noastre,
5 Din turnul tainic, despîcat în două,
S-ar prăbuși în lacrimi și dezastre...

- Dac-ar veni clipita-nfricoșată,
Atunci, strivit, fiorul din vechime
Ar părăsi cetatea dărîmată,
io Iar noi, învinși, cu-aripile frînte,
Am împleni neputincioase rime,
Căci strunele n-ar mai putea să cînte...

- Atunci, în ziua neagră și grozavă,
Toți, într-un foc care-ar uimi pămîntul,
15 Ne-am azvîrli cîntările de slavă,
Și cărțile de visuri triumfale...
Cenușa lor s-o risipească vîntul
-în largul țării noastre neutrale...

DIN LARG
POEME POSTUME
1939

DIN LARG

Eu urc spre culme... Mi-a rămas în urmă
Noroii prins în putreda-i osîndă,
înfrigurata patimilor turmă,
Cu chiot lung de-ntrecere flămîndă...

5 Eu urc... Acolo jos, în adîncime,
Aud viața ce-și întinde hora ;
E necurmatul cîntec din vechime.
Il știu... Mai bine n-o să-l știe nime,
Căci am băut din cupa tuturoră
Și l-am plătit cu lacrimi și cu rime...

Acum, în drum cînd mă opresc vreodată
Și fac popas la nouă cotitură,
Priveliștea din înălțimi s-arată
Atît de-ngustă, strîmbă și ciudată,
15 Cu valul ei de dragoste și ură.
Că orice pas de mergere-nainte
îmi năruie-o aducere-aminte,
îmi frînge-un glas, un zîmbet, o icoană..
Din cîte jos m-au urmărit în goană...

²⁰ Și tot așa... de-acum o să-mi rămîină
Aceași țintă fără de zăbavă,
Să-mi ușurez povara de țărîină,
Să-mi cer de sus paharul de otravă !

25 Jur împrejur e largul care cîntă,
E soare-n cer, e sărbătoare sfîntă,
Și-n vreme ce mi-a amuțit pămîntul
Fiorul păcii-n suflet mi se lasă,
Eternități îmi flutură vestmântul;
Simt Dumnezeu cum mă primește-n casă..

30 Mai sus !... Mai sus !... Cetățile de stele •
Cuprind rotirea gândurilor mele,
Și, ca un sin ocrotitor de mamă,
O năzuință proaspătă mă cheamă :

35 Neprihănită, mîndră' poezie,
Lumină albă, pururi adorată,
Ascultă-rnă cu ruga mea târzie,
Și fă pe veci în minte să-mi tresalte,
Strălucitoare, rece și curată,
Singurătatea culmilor înalte...

PROFETUL

Am fost proroc, pe drumul din pustie,
Cînd zilele mureau, nemîngăiete...
Am fost proroc, izvor de apă vie,
Toți m-ați băut, de friguri și de sete.

Un vaier surd din veacuri depărtate
Venea la mine-n noapte să mă cheme,
Și mă găsea cu buze-nfrigate
Din plînsul vostru împlind blesteme.

10 Hoți flămînzi de pîine și de soare,
In carnea mea eu v-am dospit fiorul,
Și despîcînd a vremilor viitoare,
Prin graiul meu vorbea Mîntuitorul.

15 Însîngerat v-am răscolit cărare
Cu inima, cu pumnul și cu dinții,
M-am îmbrăcat în neguri și pierzare,
Ca să vă dau limanul biruinții...

20 Cînd valul meu s-a revărsat pe uliți
O clip-abia, din larga lui năvală,
Din mii de guri, din strigăte și sulți,
I-am auzit cîntarea triumfală.

O zgură neagră i-a rămas în urmă.
Ce mic e azi alaiul tuturor !
Străină mi-e biruitoarea turmă
Cu tot noroiul unde-și joacă hora.

Un chiot sitrîmb îmi urlă la fereastră,
Norocul lui mă muștră și mă doare.
Nu-i visul meu în fericirea voastră,
Eu am vestit o altă sărbătoare.

Mă-ntorc din nou spre culmi de-odinioară,
Ca să nu-mi sfarm o sfîntă profeție,
Cu ce mai am din vechea mea comoară,
Lăsați-mă să plec iar în pustie...

ISUS PE VALURI

în noaptea-aceea neagră și tîrzie
Călătorea departe uraganul,
Cu repezi pași împinși de vijelie,
Cu repezi pași de repede pierzare,
- Cînd peste-albastra apelor mînie
S-a deslușit Isus Na-arineanul,
Cu brațu-ntins spre binecuvîntare...

10 Apostolii, cu teamă și mirare,
Și-n preajma lor ingenuncheat poporul,
înfiorați de mîndra arătare,
Stăteau la mal, privind pe-nvățătorul
Ce-alunecînd pe-a undelor cărare
înainta prin trăsnet și genune...

15 Pe urma lui, supuse de minune,
Pe rînd primind cereasca lui muștrare,
Se potoleau furtunile nebune,
Și firea-ntreagă-i resimțea fiorul...
Scăpau corăbii prinse de viitoare,
Din nou viața se-ntoreea pe valuri,
20 Cînd păsări albe, reluîndu-și zborul,
Pescarii veseli năzuiau spre maluri...

Și-n vreme ce ființa-i zîmbitoare
împurpurată-n sfînt-aureolă

25 Se prelungea topită-n depărtare,
Strălucitoarea cerului cupolă,
Cu praf de stele luminînd decorul,
Se aprindea mai tare, tot mai tare,
Ca să apară-n drum Mîntuitorul,
Semănător de liniște pe mare !

30 Legendă veche, plină de-nțelesuri,
Ce-ai luminat prin veacuri de rugină,
Și-n rătăcirea negrelor eresuri
Ai mîngîiat singurătăți sihastre,
Legendă veche, floare de lumină,
3§ Azi tot mai mult cu taina ta mă-mpresuri...

Corăbier bolnav al vremii noastre,
Mi-e prora frîntă și zdrobit catargul
De-atît potop de viitor și dezastre,
Dar ochii mei tot mai visează largul...
40 Te chem, dăeii, blînd îmblînzitor de fiare,
Tu care împaci hotare cu hotare
Și picuri dulce liniștea uitării
În bietul suflet văduvit de mamă ;

Oriunde ești, și orișieum te cheamă,
45 Tămîia mea de ucenic te-așteaptă,
Stăpîn măreț al valurilor mării,
Tu oare-nfrîm' în admeimi vulcanul,
Preamilostirve Orist de legea nouă,
Spre tine-n noapte ruga mi se-ndreaptă...

50 . Șt mi te-arată iarăși oceanul
Cum, întinzîndu-ți mîinile-amîndouă,
Spui lumilor cuvîntul:Pace vouă !

I
I

POETUL

El nu-i canar de colivie,
Nici cîine paznic de ogradă,
Nici cal de ham, bun de corvadă,
Nici vultur de menajerie...

5 Demult, în noaptea cea dintîie,
Cînd ochii lui au prins să vadă,
Era o noapte de baladă
Cu cer rînit de vijelie.
Superba morții serenadă
10 Cînta pe-a mărilor pustie,
Și-n zarea neagră-plumburie
Urla un lup flămînd de pradă,
Iar dintr-a norilor grămadă,
Un fulger groaznic de mînie
15 Se asouțea în drum să cadă
Pe niște lanțuri de robie.
Atunci, ursita care scrie
Cărarea din copilărie,
Simțind a cerului dovadă,
20 Și-a zis, zîmbind cu ironie :
— Nu-l fac canar de colivie,
Nici cîine paznic de ogradă,

!

Nici cal de ham, bun de corvadă,
Nici vultur de menajerie...

și-ia scris în carte :
Poezie !

STEJARUL

Pe vîrf de deal, în largul de zăpadă,
Bătrîn stingher, stejarul e de pază,
Subt bolta lui vin corbii de s-așază
Cînd umbrele-nserării prind să cadă.

5 Jur împrejur e gol, e frig, e groază...
Ș-a lupilor flămîndă serenadă,
Din cînd în cînd, în noapte-i dă dovadă
Că-n depărtare ura mai veghează.

10 El, mut și blînd, stă fără se se-ncline,
Acolo unde-n vifor și urgie
Blestemul rădăcinilor îl ține...

Cu împăcare înfruntînd povară,
înfășurat în Vechea lui mîndrie,
E neclintit : visează primăvara...

PACE

Eu port adese-n mine-o închisoare
în care strigă făcători de rele.
Din negura adîncurilor mele
Ei vin flămânzi de aer și de soare...

De cîte ori îmi bat după zăbrele
Și-ar vrea să frîngă vechile zăvoare...
Î-aud 'cum cer în depărtări să zboare
Cu glas dogit, cu urlete rebele...

Dar totdeauna, pocăita minte,
Temutul paznic, fără de iertare,
Nemilosiv le iese mainte.

Închide porți, ou mînia-i pricepută,
Și-n urma ei în suflet reappare
Aceași pace veștedă și mută.

DE PROFUNDIS

Nu mai sunt șesuri netede.în țară,
Câmpii de grîu ca marea-nșelătoare,
întinse miriști fără de răzoare,
Ce-n strălucirea razelor de soare,
își legănau, în pragul altor zile,
Cu leneș ritm, podoaba legendară...

Nu mai sunt șesuri netede în țară,
Căci pretutindeni au crescut movile,
Să-nsemne drumul morții călătoare...

- 10 Movile, tristă zestre funerară,
Biserici noi, turnuri de schelete,
Morminte multe și nemîngîiete,
Tăcute urne, tainice coline,
Grozave peșteri, ce-ngropați ruine,
15 Voi răsăriți pe lanul plin de spice,
în umbrele amurgului de vară,
Ca niște pumni ce.vor să.se ridice, .•
Să spargă bolta zărilor albastre...

- 20 înfricoșate-s pivnițele voastre,
Vulcani aprinși le dorm în măruntaie,
Credinți și doruri, rîuri de văpaie
Din uri și patimi prinse-n jurăminte :
E toată goana sîngelui fierbinte,

25 E țintirimul plin de oseminte,
Ce s-a umplut din cîmpul de bătaie...

O iarbă moale, proaspătă și grasă,
A îmbrăcat c-un verde de mătăasă
Acele culmi ivite pe cîmpie.
30 Din haina lor rid flori de păpădie,
Dar jos, subt stratul țarinei mănoase,
Ele închid o vastă-mpărăție
De năzuinți, de carne și de oase...

Sunt morții noștri încleștați sub glie,
Nenumărate trupuri zdrențuite
35 De fier și plumb, de-a cailor copite,
In furtunoasa luptelor năvală.
Sunt cei căzuți în clipa triumfală,
Biruitoarii câmpului de plîngeri,
Care, murind, zîmbeau în agonie ;
40 Sunt măcinișul negrelor înfringeri,
Bieți mucenici, ce-n hora de obuze,
Cu pieptul gol au vrut să-nfrunte valul,
Și-au fost striviți cu blestemul pe buze ;
Sunt umbrele oe-a azvîrlit spitalul
45 Din patul lui subt huma milostivă,
Ologi și ciungi mușcați de mitraliere,
Cu chipuri reci și strimbe de durere ;
Sunt gloata tristă, morții fără lupte,
Cei înghețați de frig în straie rupte,
50 Cei oropsiți de foame și de boală...

Toți înfrățiți în neorînduială,
I-acopere pămîntul, deopotrivă.

Străine, tu, culegător de grîne,
Tu, ce-mi cutreieri țara după pîne,
55 Și-nfășurat în nepăsare crudă
Îți porți în larg privirea fără milă,
Nu te opri întrebător în cale,
Cînd treci pe lîngă tragica movilă,
Vorbește-ncet, să nu mi te audă,
60 Nici să priceapă umbletele tale,

Ce-ar răscoli în adîncimi vulcanul
Ia tot belșugul holdelor cu tine
Nici nu gîndi că-n snopii ce vei' strînge
65 ^S_i ^o<sub>n ^f₆ - ^o<sub>r ^a<sub>v ^c<sub>m ^u<sub>n ^s<sub>t ^r_o ^p_e ^s_{i ⁿ_g ^e} ;
Tu satura-ți cohortele pagine
Dar fugi grăbit în drum, printre coline
Căci n-are iadul draci să-I mai înfrîne '
cînd s-a porni de-acolo uraganul !...</sub></sub></sub></sub></sub></sub>

Iași, 1918

Și astăzi, când moartea o simt la fereastră,
Povestea aceeași rămîne :
— Luați aminte, boieri dumneavoastră,
Să știți să ne-o spuneți și mîine !...

Iași, 1917

POVESTE VECHE

De «âte ori vremea cu sînge ne-adapă
Obida din cronica țării,
Aceeași poveste de veci se dezgroapă
Și strigă în noaptea uitării.
5 Ea spune de oameni, de cîmp și de munte,
De tine, prostime săracă,
Ursită să fereci din trupuri o punte
Ce nu pot dușmanii s-o treacă.

De voi scriu moșnegii pe foi de ceasloave,
10 La fel își înșiruie slova
Neculce la carte, și vodă-n hrisoave,
în Țara de jos și-n Moldova,
E lege bătrînă, și legea-i păstrată,
Să dați voi pămîntului moaște,
15 Căci multe potopuri hotarul ne-arată,
Dar zid, numai unul cunoaște.

Așa ne păzirăți străvechea moșie
Cu brațe de plug și de sapă,
De-atîtea ori moartă, dar pururea vie,
20 Tot viforul nostru ne-o scapă.

PĂMÎNT ȘI CER

Pămînt, pămînt... Ogradă vinovată
C-un furnicar la orice cotitură,
Cu (măruntaie putrede de ură,
Povestea ta o știu... e neschimbată...

Așa, muncit de-o tainică arsură,
Rîvnind o nouă jertfă-nsîngerată,
Flămînd și rău, așa mi te arată
Din moși-strămoși a veacurilor gură.

De-aceea,-nvins și obosit de tine,
Cu sufletul chemat de zări senine
De cîte ori mă cerceta misterul,

Eu, însetat de-o nevăzută țară,
Smulgîndu-mă din haina ta murdară,
Priveam în sus, mă mîngîiam cu oerul...

Acolo-n slavă, binecuvîntate,
Ardeau lumini sfințite din vechime,
Era un templu unde n-a fost nime
Din lumea asta plină de păcate...

5 Altar aveam acolo-n înălțime,
Căci, după poarta bolții înstelate,
Homer mi-a dat a zeilor cetate,
Isus mi-a dat curata lui treime...

1° Putea oricât să stăruie minciuna
Aci în praf... căci ochii totdeauna,
Scăldîndu-se-n tăriile albastre

Mă învățau în nopți de reverie
Că este sus, în cer, o armonie
Ce-i dincolo de patimile noastre...

III

Azi în zadar vrea inima bolnavă
Să-mi prind-un vis din norii moi de seară,
Azi umbrele amurgului de vară
Miroase toate-a moarte și-a otravă...

5 Zbătîndu-se în goana lui de fiară,
Pămîntul simț cum s-a urcat în slavă ;
Mașina lui îmi uruie grozavă
Spărgînd a bolții pace legendară...

10 Rănit văzduhul tremura-n răsfrîngerii,
Se duc din el popoarele de îngeri,
Și-n mintea mea un basm frumos se frînge
Nu mai ești sfîntă rază diafană,
Căci cerul alb și fără de prihană
Azi e stropit cu pete mari de sînge...

Iași, 1917

CEAHLĂUL

Va fi-ntr-o zi de primăvară,
Cu molcom zvon în zări albastre,
Cînd poate nimeni n-a mai plînge
Fărâmițarea țării noastre.

În negură de ani de zile
Se va fi cufundat Calvarul
Și doar bătrînii de-or mai spune
Pe unde-a fost de mult hotarul...

Atunci se va urni deodată
Într-un cutremur toată firea
Și-un chiot surd din depărtare
Va despica nemărginirea...

De peste granița cea nouă,
Ca o sălbatică urgie,
Strigînd spre țarina Moldovei,
Un munte s-a pornit să vie...

Și va să-nsemne cronicarul
Atunci o zi vijelioasă,
Ceahlăul n-a rămas la dușmani,
Ceahlăul s-a întors acasă.

Chișinău, 2918

AFARA TRECE MOARTEA

Afară trece moartea în goană peste țară,
I-atîta plîns și vaiet ș-atît blestem afară,
Că brațul meu tresare și mă-nfior, femeie,
Ca mîna ta plăpîndă în mîna mea să steie,
5 Aicum -cînd trece moartea în goană peste țară...

N-auzi ce munți de patimi ne strigă la fereastră,
Să ne topim într-înșii și noi văpaia noastră,
Un picur în pierzarea care-și întinde hora.
Al tău nu pot fi astăzi, căci sunt al tuturor,
10 Acum cînd munți de patimi ne strigă la fereastră...

Ridică-ți ochii tulburi și roagă-te, femeie,
Ca zvon de biruință să vie din tranșeie,
Să-mi scuture din suflet funinginea și ura,
Să pot să-ți dau iar ție și inima, și gura,
15 Ridică-ți ochii tulburi și roagă-te, femeie...

VORBESC TĂCERILE

Vae surdis !

Acum cînd tunul nu mai bate
Pe culme, sus, la Mărășești,
Vorbesc tăceri înfricoșate
In largul țării românești.

întunecate valuri mute,
Fără de glas, fără auz,
Sunt mai grozave, mai temute,
Ca viforul de la Oituz.

Le poartă vîntul primăverii.
Și cresc, și tulburate vin,
Șporind furtunile tăcerii,
Din Dorohoi la Severin.

Pe urma lor bolnav pămîntul
Resimte taină și fior,
Otravă n-a avut cuvîntul,
Mai tare ca otrava lor !

Căci nu sunt vorbe-ntraripate
Să-l spuie-al inimii îndemn,
Cum strigă brațele trunchiate,
Cum plîng picioarele de lemn.

IN BIVUAC. LA AKERMAN

Adie-n soarele de-amiază
Un vînt de secetă dușman,
Batalionul cantonează
Pe-un vârf de deal, la Akerman.

5 Printre scaieți și polomidă,
Jos pe nisip lîngă răzor
Sunt puștile în piramidă
Și sunt soldați în umbra lor.

10 în largul zărilor senine
Lucește lacul solitar,
Și golul stepei ucraine
în depărtări peste hotar.

15 Flăcării zac întinși pe spate,
Olteni, de fel din Mehedinți,
Cu ochii-nchiși pe jumătate
în ploaia razelor fierbinți.

20 Ce amintiri, ce griji, ce gînduri
Le-or fi umbrind acest popas ?
Că s-a făcut tăcere-n rînduri
Și nu s-aude nici un glas...

Tîrziu, un fluier prinde-a zice
O doină veche de pe Jiu,
Din ochi dau lacrimi să le pice
De-atîta jale și pustiu...

O față doar se luminează
în somn... e domnul caporal.
Nenorocitul, se visează
La Alba-Iulia-n Ardeal...

Vinerea Patimilor, 1918

HORA MORȚII

Sus, copii, în hora mare,
Hora morții cea cu spor,
De la Tisa pîn'la Mare,
Bateți strașnic din picior !

5 **SUB**, copii, lăsați hodina,
Cîntă tunul din vecini,
Buruiana și neghina
S-o stîrpin din rădăcini !

10 Sus, copii, deschideți focul
Și-l urniți ca un șuvoi,
Că nevasta și norocul
Prea ne-aștieaptă-n sat la noi.

15 Sus, copii, întindeți pasul,
Dați năvală rîrad pe rînd
Și grăbiți să vie ceasul
Biruinții mai curînd.

ÎNVIERE

A fost o lungă, jalnic-agonie,
Cu stingere de fiecare clipă,
Mi-a fâlfâit pierzarea din aripă
Peste întinsa nopții-mpărăție.

Drumeț înfrînt de-a patimii risipă,
Vîslaș bolnav, purtat de Vijelie,
M-a doborît a valului mînie,
Gonind uh vis ce nu mi se-nfiripă.

Erau să vie cioclii să mă-ngroape,
Cînd, stînd închis în casa mortuară,
Tu te-ai ivit la patul meu, aproape.

Atunci, cu sfînta vieții frenezie,
M-am ridicat din morți a doua oară
Si mi-am făcut din moarte-o cununie.

VITA NUOVA

Te-am dărâmat, hotar de-odinioară,
Brîu împletit din lacrimi și din sînge,
Veriga ta de foc nu mă mai strînge
Și lanțul tău a încetat să doară.

5 Trecutul însă tot se mai răsfrînge,
Ca un paiangen tainic mă-mpresoară
Și-n inima mea fulgere coboară
Din zilele ce mă-nvățau a plînge...

10 E în zadar ! Din munții vechi de ură
Eu nu mai simt nici o fărămitură.
Pe veci in mine fiara a murit !...

Iar unde-a fost nenorocirea noastră,
Eu pretutindenii am cîte-o fereastră,
Ce stă deschisă larg spre infinit...

TOVARĂȘI

Îi vezi tovarăși... Liniștea de seară
I-a împăcat... Cei doi oopaci visează...
Cu trupurile lor se^brățișează
Și-o frunză nu-i pe ramuri să tresară.

Pesemne-acum, când luna luminează,
Ei se gândesc la vremi de-odinioară,
La vifore și lupte ce-ndurată
De când pe culme-alături sunt de pază.

Subt bolta lor oum stăm, nu ti se pare
Că sfînta noastră dragoste tîrzie
Ne mai trimite-o proaspătă iertare ?

Și nu simți tu în suflet începutul
Unei vieți de nouă armonie,
Acum când moare-n depărtări trecutul ?..

PUSTIU

Eu cînd mă uit în mine-arare,
Sărmanul suflet mă-nspăimîntă,
O casă goală mi se pare,
O casă care nu cuvîntă...

În jur ograda stă pustie,
Perdeaua la ferești e trasă,
Iar într-un colț pare că scrie :
Stăpînul a plecat de-acasă !

ÎN NOAPTE

Acuma când, în noapte, la tine gându-mi port,
Mi-e sufletul o casă din oare-ai dus un mort.
Tot mai plutește încă fiorul stinsei vieți,
Sunt urme de răsufllet ce-s scrise pe păreți...
Dar e atîta umbră în golul oe-a rămas
Și-atîta întunerec se lasă ceas cu ceas,
Că, dornic să se spargă pustiul mut și sec,
Aș vrea să-mi năruî casa — s-o năruî și să plec..

STRIGOI

Case putrede, bătrîne
De rușine și păcate,
Case negre, dărîmate,
După voi ce mai rămîne ?

5 Sunt strigoi din vechime
Prinși în var și-n cărămidă,
Să-i alunge, să-iucidă
Nu e-n stare încă nime...

10 Cu răsufllete de ură,
In scrișnire lor flămîndă,
Ei se-nșiruie la pîndă
Pe la orice cotitură.

15 Orișicît de înainte
Noi împingem oarul vieții,
Ei stropesc în ochi drumeții
Cu țărîna din morminte.

20 Stați cu mîinile-amîndouă,
Meșteri mari în apărare,
Căci strigoi, cu mic, cu mare,
Vor să strice casa nouă...

TRISTIA

Tristețea mea, adînea mare,
Fără de margini, fără fund,
În largul ei fără hotare
Atâtea vifore s-ascund...

Tristețea, zestre de-o viață,
M-a petrecut de obicei,
Tăcută peșteră de ghiață,
Atît de frig e-n umbra ei...

Tristețea ce zâmbește mută
Din ochii mei cînd ne-ntîlnim,
Cu taina ei nepricepută
Mă cheamă azi în țintirim...

BREVE SOGNO

Ce mort frumos s-a deșteptat în mine
Subt farmecul atingerilor tale...
O stea s-a smuls din negura din vale
Și-a răsărit o floare pe ruine...

5 Cu-nfrigurări de visuri triumfale
Viața iar mi-a fulgerat prin vine
Și tainice nemărginiri senine
Mi s-au deschis strălucitoare-n cale...

10 Femeie, tu, solia primăverii,
Tu mi-ai vrăjit misterul învierii
Și oaza magică dintr-o Sahară,
Unde-am murit pe veci a doua oară.

DEPARTE

- Și-acuma, cînd pămîntul și apa ne desparte,
Tu-mi vii tot mai aproape, cu cât plec mai departe...
Și-aice firea-ntreagă numai de tine-i plină
Și-n jocul ei de umbre și-n jocul de lumină,
5 Oriunde mă mai cheamă un strop răzleț de viață
Tu vii și pretutindeni ești pururea de față...
Și azi mi te apropii... Iar mi-ai pătruns în casă...
Din liniștea-nnoptării tăcerea ta m-apasă.
Te simt tot mai aieva și-atîta de fierbinte,
10 Cum simte ucigașul aducerea-aminte...
Ești tu, ca totdeauna. Din nou îmi pari mai vie.
Trecutul, oa o fiară, din neguri reînvie...
Mi-ai destrămat iar tihna, mi-ai sugrumat răgazul,
Răsufletul tău moale mi-a-neolăcit grumazul,
15 Mă strînge ca un șarpe cu solzii de văpaie,
Și rostul tău îmi umple tot golul din odaie...
Din raza care trece ferestrele deschise
îmi flutură cuvinte odinioară zise...
Mi se desfac prăpăstii din golul neființii,
20 Aud cum patimi negre se sfîșie cu dinții...
Răsare-o glumă,-un cîntec, un zâmbet ori un vaier,
Mă năvălesc intruna, se zbuciumă, se-ncaier
Și dintr-o dat' păreții par căptușiți cu șoapte...
Ce groaznică orgie e-n fiecare noapte !...

CÎNTEC

- Eu ți-am făcut un cîntec, o salbă împletită
Din umbră și lumină, din patimi și din stele,
Iubirea mea păgînă pe veci nepovestită,
Cu zestrea ei întreagă, i-o dau cîntării mele.
5 Eu ți-am făcut un cîntec să te petreacă-n cale,
Să-i simți arzînd la tîmple suflarea de otravă,
Să reînvie noaptea ân visurile tale
îmbrățișarea noastră flămîndă și bolnavă.

SUFLETUL

5 Ți-e sufletul o mare-nviforată,
Și-n ochii verzi, Țe-mai strălucesc în cale,
Eu văd oa-n două vîrfuri de pumnale
O' tristă hecatombă-nsîngerată,
întreagă jertfa biruinții tale.

10 Pe mine-adîncul apei mă-nfioară
Cu tainele ce nu le știe nime,
Din undele ce suie și coboară
îmi reînvie basmul cu-o comoară
Ascunsă jos, acolo-n adîncime.

15 Drumeț chemat de viforele mării,
Cum m-am oprit rătăcitor pe maluri,
Simt fulgere în purpura-nserării
Și-n noapte-aud suspinele chemării
Luntrașilor, cari vor pieri în valuri...

CĂRBUNII

Cărbunii cînd ți-or arde-n vatră
în seri de ani tîrzii și goi,
Tu stînd la lepedea de piatră
Să te gîndești c-am ars și noi...

Iar cînd din ochii de jăratie
Vor tresări scînteii-scînteii,
Să știi că visul meu sălbatic
S-a mai aprins o dată-n ei.

CHEMARE

Subt zidul alb al mînăstirii
Unde-ai închis un scump noroc,
Cu slovele muiate-n foc
Ți-ai scris chemările iubirii...

- 5 Eu le cetesc... și dintre șire
Ți-aud chemările de dor
6a fulgere ce cad în zbor
Spre turnul vechi de mînăstire...

MUNȚII

- Trup sfînt din trupul ce se frînge,
Voi, munți de brad și de stejar,
Străjeri ai țării care plînge,
Plini de povești și plini de sînge,
5 V-^au surghiunit peste hotar.

- Nu știi, la cronică nu scrie,
De cînd avem același rost...
Ați mai rămas voi mărturie,
Azi numai frunza voastră știe
!0 Să spuie nunta cum ne-a fost...

PARIS

Parisul, magică făclie,
Cum n-a mai luminat pe cer,
Parisu-n mintea mea învie
Și frigurile lui mă cer.

Parisul chiote și arde,
Cuprins de-al patimilor stol,
Cu clocotul din bulevarde,
Imensa harf-a lui Eol.

Parisul din povestea noastră,
Prinzând misteriosul val
O să ne cânte la fereastră
Mărețu-i cîntec nupțial...

AȘTEPTARE

Trei trandafiri într-un pahar
Trei trandafiri în floare,
Curați ca de mărgăritar,
Te-au așteptat ieri în zadar
Să-i prinzi în cingătoare...

Te-au așteptat, sărmane flori
În liniștea mea moartă,
Și,-ngălbenite de fiori,
Ș-au scuturat de cîte ori
1° Foșnea un pas la poartă.

Amurgul vinețiu de-april
Îmi rătăcea prin casă,
Cînd frunzele tiptil-tiptil,
Ca niște lacrimi de copil,
15 Cădeau încet pe masă.

O RAMURA ÎNTIRZIATA

Nu ți-a fost dat să vezi vreodată,
Cînd toamna palidă coboară,
într-o grădină despoiată,
O ramură întirziată

5 Ce-a înflorit a doua oară ?

Nu te-ai oprit atunci în cale
Să te întrebi : ce taină, oare,
Ascund înțelepciunii tale
înfriguratele petale,

10 Ca mâine stinse^ fără soare ?...

Și dac-o blîndă-nduioșare
Ți-a frînt o clipă-n ochi lumina,
Cum stai așa, întrebătoare,
Uitindu-te la biata floare,

15 Ai înțeles a cui e vina ?

E raza care toamnei mute
I-a dat fiorul primăverii,
Și-n preajma morții abătute
A picurat, pe neștiute,

20 Un strop din cîntecu-nvierii...

TRECUTUL

S-abat muștrări din altă vreme,
Din vremea cînd nu ne știam,
Și vin pe nume să mă cheme,
Să-mi strige nopțile la geam,
Ca o pădure de blesteme...

Trecutul tău de-odinioară,
Prăpastie cu multe guri,
Cu întrebări ce mă-nfioară,
Cu șerpuiți și cotituri...

10 Trecutul, nesătulă fiară...

Trecutul, umbră vinovată,
Tîlhar scăpat de subt zăvor,
Din cripta lui întunecată
Se furișează, călător,

15 Și lîngă patul meu s-arată.

Trecutul, cioclu de morminte,
Sinistru oaspete de-amurg,
Neguțător de jurăminte,
Din haina-i ciuruită curg,

20 Drept zdrențe, aducerile-aminte...

El vine tainic să dezgroape
Tot ce-am închis în țintirim,
Ne-aduce lacrimi în pleoape...
— Dă-mi mâna ta, să-l gîtuim,
25 Trecutul, cînd îl simți aproape...

APUS

Duminecă. Nu-i nimeni pe alee,
Și-n împietrită pace vesperală,
Străvechiul parc îmi pare-o catedrală,
Altarul ei, un strat de orhidee.

5 Muiat în blinda florilor sfială,
Jos, soarele s-a mai oprit să steie,
Cele din urmă roșii curcubeie
Se frîng pe-o albă cruce sepulcrală.

10 Apune-apoi... Lin, una cîte una,
Vin umbrele peste copaci să cadă,
Pîn' ce, tîrziu, din lac răsare luna.

Lumina-i rece scaldă palmierii,
Cînd noi, ca doi eroi dintr-o baladă,
Sorbim imensul cîntec al tăcerii...

Palermo, 1921

DIN VIAȚA

în largul mării fără margini, în largul mării
z buciumate,
Se întâlniră două scînduri din două vase sfărîmate.
Sărace mărturii răzlețe ale-unui drum dup-o
comoară,
Le-a fost urnit aceeași vrajă din portul lor
de-odinioară...
5 Din două părți tăindu-și cale credeau în unda
milostivă,
Cînd tot același braț de vifor le-a frînt catargul
deopotrivă.
Deodată s-au oprit în goana de năzuinți spre-o lume
nouă,
Deodată albele corăbii se cufundară amîndouă...
10 Solii pribegite ale morții rămase cele două scînduri,
Purtînd pe ape fiecare același trist popor de gînduri...
S-au prins alături cînd simțiră că tot același val
le saltă,
Și azi, brăzdînd nemărginirea, merg înfrățite
laolaltă..

RESURRECTIO

Cînd trec umbrele-nserării,
Pînze de-argintat fuior,
N-auzi spasmurile mării
Cum ne strigă-n hora lor ?
5 Din păgîna și adînce
Undelor îmbrățișare,
Dintr-un val ce sparge stînce
Un fior prelung tresare...
10 Parc-o taină se ridică
Din primejdia de apă,
Ochii tăi supuși de frică
Vreau cucernic s-o priceapă.
15 Eu o știu atît de bine...
E povestea de demult,
Din uitate vremuri vine
Înc-o dată s-o ascult.

LA MAL

Sus, munte de piatră, cu fruntea de var,
Jos, lacul, o pînză albastră,
La mal, lîng-o masă cu flori în pahar,
Noi doi, cu muțenia noastră.

5 Atîta repaos ș-atîta fior
Plutesc peste apele-afunde,
Că taine din vremi ce de mult nu mai dor
Azi plimbă tăcerea pe unde.

10 Din soarele-apune blînd raze se scurg
Spre trei chiparoși să se-nchine,
Trei sfeșnice stinse, uitate-n amurg,
Pe-un umăr de templu-n ruine...

Cum stăm, strînși alături, și buzele tac
In liniștea fără cuvinte,
35 Ca albe corăbii, pribege pe lac,
Ne leagăn-aduceri-aminte.

Și-n vreme ce umbrele nopții cobor
Și gîlgîie apa la scară,
Depart, trecutul, bătrîn cerșetor,
20 Ne cîntă umil din gitară.

Riva, 1930

MARE AETERNUM

Eternă mare, ca și odinioară,
Fără hotar și fără de hodină,
De întrebări și neastâmpăr plină,
Azi goana mea la malul tău coboară.

5 Cu tresăltări de ape și lumină
Oglinda ta prelung mă înfioară,
Și-nchise răni încep din nou să doară,
Din flăcări vechi ce-n mintea mea se-mbină.

10 Pe rînd, pe rînd, eu simt cum reînvie,
Cîntată paroă-n surle și chimvale,
Uitata noastră mare-mpărăție.

Și nu mai știu ce mi se par mai grele
Povețele nemărginirii tale,
Sau tainele adîncurilor mele...

TREC CLIPELE

Trec clipele... mărgele înșirate
Pe-un tainic fir, de-o mină precurată,
În goană lor de visuri argintate
Viața mea se risipește toată...

- 5 Cînd simt că bate moartea din aripe
Eu mă opresc să-mi văd întreaga salbă.
Și văd atunci că tortul meu de clipe'
L-a depănat aceeași mîină albă...

PAX NOBIS

Cînd cade-amurgul la fereastră
Cu joc de umbre, cu fiori,
El ne găsește-n casa noastră,
Tovarăși muți și .visători.

- 5 Cu ochii călători departe,
Cum stăm alături amîndoi,
Un șir de veacuri ne desparte
De-al vremii chiot și noroi...

- 10 Ca-ntr-o cetate legendară
Noi ne-am închis după oblon,
Din valul ce se strig-afară
Nu ne pătrunde nici un zvon...

- 15 Se-nșiră. clipele curate
Fără trecut și viitor,
E tainica eternitate
Ce trece^asupra noastră-n zbor,

- 20 Și-atunci, în sfînta serii pace,
Noi am uitat, de mult, că sînt
Atît amar de dobitoace
Rumegătoare pe pămînt.

ASTĂZI

AM FOST...

- Am fost logodnicul durerii,
Cobzarul cu aceleași strune,
Ce-și țese eîntecu-nvierii
Din stihuri de îngropăciune...
- 5 În noaptea mea înviforată,
Drumeț îndrăgostit de soare,
Am fost o harfă spînzurată
Pe-o strașină de închisoare...
- io Zidit din lacrimi și dezastre,
Eu am vestit o lume nouă,
Voi mi-ați dat vaierele voastre,
Eu v-am dat inima mea vouă.
- în zile lungi de pribegie,
Biet rob lovit de biciul urii,
15 Eu am purtat de-o veșnicie
Prea mult blestem în cerul gurii
- Mirarea deci să nu vă prindă
Că azi subt tîmpla mea căruntă,
Nu e nici zumzet de colindă,
20 Nu sunt nici chiote de nuntă...

POST BELLUM

- Pămînt, pămînt, stăpinul meu de-o Viață,
Eu ți-am fost slugă, ucenic și frate...
Te-am proslăvit cu gene-nlăcrimate
în ruga mea de orice dimineață.
- 5 Pămînt, mi-ai fost duhovnic de păcate,
Pămînt, mi-ai fost tezaur de povață,
Din lutul tău eu mi-am zidit altarul...
M-am închinat la coapsa ta bătrînă,
La tine-am supt credință din țarină,
- 10 Cu plînsul tău eu mi-am umplut paharul...
- Pămînt... Pămînt... Azi te-ai schimbat la față.
Ca un bătrîn cu cuvioasă barbă,
împins de-o tristă volbură tîrzie,
Dup-o spurcată noapte de beție,
- 15 Ești necurat în orice fir de iarbă...
Pămînt, ești plin de-a patimilor zgură.
- Acolo jos, în negre măruntaie,
Pămînt... pămînt... ai vinovată gură,
Tot te mai arde-a crimelor văpaie...
- 20 Pămînt... pămînt... ai otrăvite roade,
Nu-mi poți da astăzi cuminecătură...
Pămînt... pămînt... Pe robul tău sloboade,
Căci ochii lui cei dornici de mister
Te părăsesc... s-au surghiunit în cer.

Cum, stînd așa, cu coatele pe masă,
Uritu-ncinge fruntea mea de ceară,
Iar noaptea grea asupra mea îl lasă
O lespede pe-o pace funerară...

CETIND PE BAUDELAIRE

Mai reeetesc o pagină bolnavă
Din *spleen-ul* tău încarcerat în rime,
în noaptea asta plină de otravă,
Cînd nu mai rîd, căci nu mă vede nime...

- 5 Mai reeetesc și filă după filă,
Par niște triste galbene petale,
E pretutindeni brumă fără milă
Și-atîta toamnă-n versurile tale...
- 10 Ce turn înalt, strălucitor de ghiață
Ți-e mintea... Văd la orice cofitură
Cum cîte-un picur proaspăt de viață
Primește-a morții cuminecătură...
- 15 Pe rînd, pe rînd, viziuni multicolore,
Bețiile cu-a lor apoteoză
Mor în căderea vorbelor sonore,
Cînd visu-și moaie aripa-n nevroză.
- 20 Simt sufletul învins cum ți se frînge,
Un Crist cu pieptul zdrențuit de suliți,
Pare^că văd cum ai stropit cu sînge,
Pe unde-ai fost, noroiul de pe uliți...

ASCULTÎND „MESSIAS” DE HANDEL

Ca printr-un fum sfințit de denii
S-alungă umbră și vedenii,
S-aud muștrări, se strigă plîngeri,
Satana e gonit de îngerii,
Păcatul vechi din ziua-nție
Se scaldă-n miros de tămîie,
Din depărtate vremi tresare
Și crește ca o apă mare,
Cu zvîrcolirea lui dezleagă
10 Catapeteasma lumii-ntreagă.

KARLSBAD

Sunt fără număr, mutre somnolente
De ambe sexe, valuri nesfîrșite
Trec spre izvor, stomacuri oboșite
Din cele cinci diverse continente.

5 Par un cavou arcadele boltite
Subt ziduri sure, reci, indiferente,
Cînd dintr-un colț răsună-n vagi accent
Un vals de Strauss cu note gîlgiute...

Așa pe rînd mulțimile s-adună...
10 Pe urma lor și pasul meu s-abate,
Da ! Iată-l plin paharul meu cu apă...

încep să-1 beau, și liniștea mea gravă
Schitează parcă gestul lui Socrate
Cînd a sorbit din cupa de otravă !

MARIENBAD

Ce blândă ești, domestică pădure,
Sub 'brazii tăi decenti nu mi se pare
Că s-ar putea vocifera prea tare,
Ori c-ar veni haiducii să mă fure.

Bine crescută, n-ai asemănare
Cu coastele Carpaților, obscure,
Unde e zvon de clopot și secure
Și unde iese ursul la plimbare...

Și totuși pacea ta civilizată
Mi-a arătat cea mai cumplită fiară :
Pădure tunsă, rasă, coafată...

Vai, n-am s-o uit vedenia burgheză :
Un neamț enorm pe-o bancă solitară
Își mângâia nevasta lui obeză...

FRANZENSBAD

În dup-amiaza silnică de vară,
I s-a făcut un gol rotund în minte...
Sunt fără șir imagini și cuvinte
Ce s-au pornit în juru-i să tresară.

5 Pe scaunul ei de lene sedentară
O năpădesc aducerile-aminte...
...A fost demult... La bal ? ori înainte
Departate parcă picur-o ghitară...

!0 Încet, încet, visării se supune,
Cînd, înotând în soarele-apune,
O 'ciocârlie își înalță trilul...

Ea doarme lin... Dar într-o clipă, iată,
Din vi» femeia sare-nfrigurată :
I se păruse c-a țipat copilul...

CÎNTA MOARTEA

îmi cîntă moartea la fereastră
 Ca o vecernie-n surdină,
 îmi cîntă-ncet povestea noastră :
 Un joc de umbre și lumină.

⁵ Eu o ascult în noaptea mută,
 Din adîncimi îmi crește mare ;
 întreaga viață petrecută
 La căpățiul meu răsare.

10 Și cum, sub tîmpla mea fierbinte,
 O lume veche-mi reînvie,
 Nu cîte-au fost îmi vin în minte,
 Ci cîte-ar fi putut să fie.

CÎNTECUL CAMĂȘII

— Fragment —

Eu sunt o biată, ieftină cămașe,
 Sunt o sumară haină populară,
 De mii de ani de cînd mă îmbrăcară,
 Eu sunt pudoarea plebei nevoiașe.

5 Eu m-am pornit din cîmp, de pe ogoare,
 Din cînepa ce-au semănat țărani...
 (Tatăl meu e unul Ioan al Anii.)
 M-a tors, în albe nopți de șezătoare,
 Cu grabnic spor, o ceată de neveste,
 10 Din gura lor știu doine plîngătoare
 Și-am învățat cu firul de fuioare,
 Din fiecare fus, cîte-o poveste.
 Am fost țesută la război, în tindă,
 Și m-a cusut încet o fată mare,
 15 M-a înflorit la mîneei cu mătasă
 Și mîna ei a izbutit să prindă
 în arabescuri fine și barbăre
 Toat-așteptarea dulce de mireasă...
 Țiu minte, vezi, cînd am ieșit din casă
 20 Și cînd la horă,-n vesela grămadă,
 M-am prins întîi curată și frumoasă,
 Cum străluceam în albul de zăpadă...

De-atunci, în cruda anilor povață,
 Cîte-au fost date-asupra mea să cadă

- 25 Ca niște păsări groaznice de pradă...
 Ce-aruncătură stearpă de viață !
 Prin praf, prin fum, prin negură și ceață,
 Subt sulilele arșiței de soare,
 Ori în bătăi de vifor și ninsoare,
- 30 Eu m-am zbatut, o chinuită roabă.
 Și zi cu zi din munca mea neghioabă
 Mă năpădiră rîuri de sudoare...
 Blesteme cîte lung clocotitoare
 îmi trimetea scheletul de subt mine,
- 35 Subt vâlul meu adăposteam ruine,
 Cînd glia neagr-o răsturnam cu boii...
- Și-n drumul greu, cum mă păștea dușmanul,
 Mi s-au vîndut ițarii și sumanul,
 Numai pe mine m-au iertat ciocoi...
- 40 Azi, cum mă vezi săracă, nelăută,
 M-am zdrențuit, sunt galbenă și neagră.
 Și-n goana mea de toți nepricepută
 M-am pomenit netrebnică și ruptă.
 Dar totuși poate-ți mai aduci aminte
- 45 Că suptă-așa de foame și de boală,
 Ca un drapel de-nfricoșată luptă,
 Pe cînd era bătaia mai fierbinte,
 Eu, sfirticată, tragică și goală,
 Am năvălit tranșeele nemțești,
- 50 Am dat asalt, în cîmp, la Mărășești.

ÎN MINE CÎTEODATA

In mine cîteodată eu simt : se face noapte,
 Din netrăite vremuri vin neguri să mă prindă,
 Strigări necunoscute și eîntece și șoapte
 La casa mea colindă.

In mine cîteodată țărani cu zeghea sură
 Și glume și ispite și tot ce știe satul
 S-amestecă de-a valma roind în bătătură
 Și vin să-și ție sfatul...

io În mine cîteodată grea liniștea se lasă,
 Miroase-a izmă creață și-a flori de iasomie,
 În vreme ce un popă cu barba cuvioasă
 Slujește-o liturghie...

TRECEA UN OM

Pe sub fereastra casei mele
In largul drumului de țară,
Sub cerul alb, stropit cu stele,
Trecea un om cîntînd aseară.

Era un cîntec care spune
Durerile ee-adună anii,
Trist ca un plîns de-ngropăciune,
Cum numai ei îl știu, țărani.

De unde oare călătorul
Il adusese-n sat la mine,
Din ce mister pornea fiorul,
Din ce adînc, din ce ruine ?

Il ascultam cum jalea-i blîndă
Deasupra văilor se-mparte,
Nemîngîiată și plăpîndă
Ca o muștrare de departe.

Și cum se risipea-nainte
Oftarea lui îndurerată,
O clipă mi-am adus aminte
Că și eu am cîntat odată...

BISERICUȚA DIN ALBAC

Bisericuță din Albac,
Tu ești al vremurilor semn,
Tot bietul nostru plîns sărac
E-nchis în trupul tău de lemn.

5 Din ce^am cerut, din ce^am gîndit.
Atîtea rugăciuni cuprinzi,
Și-atîta vis neizbîndit,
Subt vechiul tău tavan de grinzi...

10 Tu știi cum ne-am trudit stingher,
De-a pururi fără crezămînt
La Dumnezeu, acolo-n cer,
Și la-mpăratul pe pămînt...

15 De-aceea, ostenit-acum
De zile rele cîte-au fost,
Bătrînă te-ai pornit la drum
Să-ți deie frații adăpost...

20 Rămîi aici, fă-ți un popas,
Fii sftenic bun din veac în veac
Și spune-acasă ce-a rămas,
Bisericuță din Albac !

Florica

VÎNT DE SEARA

Căsuță albă, vineție,
Subt culmea verde-a unui deal,
în noaptea mea de pribegie
De ce mi te arăți azi mie.
Căsuță albă din Ardeal ?

Ce val de umbre călătoare j \
Mi te-abate iar în gând ?
De ce-mi rășai stăruitoare,
De ce te văd acuma oare
Mai limpede ca orișieînd ? .

Pesemne dușmani te prădară,
Pesemne dușmani ți-au dat foc,
Și-un strop din urna-ți funerară
Tu mi-ai trimis pe vînt de seară,
Căsuță fără de noroc...

ÎN ȚINTIRIM

5 în țintirim, la noi în țară,
Movile sunt în lung și-n lat,
O pace mută, funerară,
Te-apasă greu ca un păcat.
5 în ele taina neființii
I-a prins, subt milostiv zăvor,
Pe toți cîți au mușcat cu dinții
Din țarina durerii lor...

10 în țintirim dorm munți de lavă
închiși subt lespezi de mormînt.
Un cuib de ură și otravă
E-n orice bulgăr de pămînt.
Țarina tremură și-nvie,
Căci fiecare fir de lut
15 Dospește-n el o vijelie
Din cîte-n suflete-au bătut...

20 în țintirim, pe vînt de seară,
Șireaguri umbrele cobor,
Sunt morții care se strecoară
Și prin unghere țin sobor.
Grozavă oaste de schelete,
Nebiruiți rătăcitori,
Ei sfînta răzbunării sete
Și-o-mpart în drum la trecători.

- 25 în țintirim, în nopți albastre,
Cînd stelele pe cer s-aprind,
Răsună plînsetele noastre
Și zarea-ntreagă o cuprind,
înfiorată lunca geme,
30 De bocet jalnic de femei,
Ce spun din gura lor blesteme
Cînd duc la groapă ghiociei.

- în țintirim mai sunt și cete
De nesătui boi de pripas,
35 Cari rumegă pe îndelete,
Călcând pe-un mort la orice pas,
Și-n vreme ce sîrșiți de zile
Noi lîngă cruci ne tînguim,
Ei pasc la flori de pe movile,
40 Ei ni se-ngrașe-n țintirim.

PRIVIGHETORI ȘI CIOCÎRLII

— După Petofi —

- Vai, pînă cînd va trebui s-ascult
Cum împlețiți din razele de lună
Cîntări din vremuri de demult,
Ce le-a-ngropat cu valul ei uitarea ?...
5 Și cînd stricați voi cuiburile voastre
Din dărâmate cetățui sihastre,
Unde v-ați pus la-ntrecere nebună
Cu huhurezi și bufnițe-mpreună ?...
Demult,
10 Demult v-aseult ;
Cîntați fără-ncetare,
Și-n ochii voștri tulburi
Văd dulce-înfiorare,
Văd lacrima părerilor de rău...
15 Neputincioase lacrimi fără roadă,
Căci de minciună ochii-mi dau dovadă...
Ce sînteți doar voi toți pe cîți v-ascult,
Voi, cîntăreții vremii de demult ?...
Sînteți tîlharii vechilor morminte,
20 Ce dezgropați a vremii moaște sfînte
Și dezgropați ascunsul ei tezaur,
Și-l dați pe prețul frunzelor de laur.,,
Eu nu vă vreau cununa, nici rînăirea,
Miros de mort și putregai e-ntr-însa...
25 Se zbuciumă bolnava omenire,
Truditu-i suflet cere premenire,

- Vedeți, s-a smuls din pacea lui pământul.
 Și vântul
 Dezlănțuitei patimi trece-n goană
30 Și seceră bolnavi în orice parte...
 Vedeți, un neam cum e ajuns de moarte,
 Cum alte cad, căci boala le supune...
 Și cine-mi spune :
 Se mai trezesc odată adormite
35 Viețile de seminții strivite ?...
 Dar, uite,-acuim, în ziua de pierzare
 Lecuitor purcede să coboare,
 Nu-l știu, nu-l simț, nu-l văd omorîtorii.
 A ta-i cântarea, orișice strigare
40 De care astăzi struna mea tresare ;
 Tu ești izvorul lacrimilor mele,
 Tu-mi ești povața viețuirii grele ;
 Nădejdea mea spre tine se îndreaptă,
 Și-atunci, un leac durerii din vechime
45 Și ranelor tămăduire dreaptă,
 Eu glasul tău aștept : viitorime !
- Iar voi, întârziați poeți :
 Tăceți !
- Tăceți !
50 De-ar fi atît de-ndurerat
 Și-atît de dulce picurat,
 Cu glasul de privighetori,
 Al vostru cînt,
 Privighetoarea-i soră cu amurgul,
55 Iar pe pămînt,
 Noi așteptăm toți revărsat de zori,
 Noi așteptăm suflarea dimineții
 Pe-a lumii temelii,
 Vrem să vestească soare cîntăreții :
60 Vrem ciocârlii !

NOAPTE
 — După Carducci —

- Adîncea noapte-n veci nepricepută,
 Odihnă bun-a lucrurilor toate,
 Ce dormi pe stînci de trăsnet despicate
 Și-nvălui drag livada-n flori țesute ;
- ⁵ Voi, flăcări vii, pe boltă semănate,
 Cu mîndra voastră strălucire mută,
 De-o tainică poruncă neștiută
 Pe-aceleași căi de-a pururi îndrumate ;
- ¹⁰ Și lună, tu, tu vitreg milostivă,
 Ce tuturor îți dăruie deopotrivă
 Tremurătoarea pulbere-argintată :
- Răspundeți voi ce-i rostul, lumii noastre,
 Ce taină doarme-n bolțile albastre ?...
- Nici nu te miști, tăcere blestemată !...

POEZII
— După Ady —

I

Eu am pornit din matca Tisei,
Cu moșteniri neînfrîdate,
Gonind cirezi de visuri oarbe
Din splendida păgînatate.

Se prăvălea-niprejuru-mi lumea
Într-o sălbatică strigare
Cînd eu tăcut și singuratic
Căutam o armonie mare...

Robust Apollo de la țară,
Haiduc în goana tinereții,
Chemat de dragoste și cîntec,
Loveam cărările vieții...

Azi nu mai am nici rîs, nici glume,
Nici dor de zîmbetul femeii,
M-au omorît evangheliștii
Și oamenii și fariseii.

II

Eu vin de la malul rîului Gange
Cu visul-mpletit din raze de soare,
Mi-e inima biată o floare de lotus
Cu fine petale tremurătoare.

- 5 Ce chiot și larmă la iaz lingă moară,
Ce mîini noduroase lovesc din topoare
Și cum mă ucide sărutul sălbatic...
La marginea Tisei ce caut eu oare ?

III

Pe taină, în părăginire,
În larguri buruiene cresc...
O știu cîmpia-nțelenită :
Este ogorul unguresc.

- 5 Eu mă cobor la sfînta humă...
O roade ceva... Stau și-ascult...
Popor de ierburi otrăvite,
Unde sunt crinii de demult ?

- 10 Mă strîng sălbăticită vrejuri
Cînd din adînc aștept un glas,
Și-un miros blînd de flori uscate
M-atinge-ncet la orice pas.

- 15 Tăcere — gozul — buruiiană
Mă prind, m-adorm și mă-nvelesc...
Din depărtare rîde vîntul
Peste ogorul unguresc.

IV

Vii prea tîrziu, femeie,
Cu sufletul tău darnic,
M-a omorît pustia
În care strig zadarnic.

- 5 Pustietatea largă,
Vai, ungurescă pustă,
Cum m-a stropit pe aripi
Mocirla ei îngustă...

Azi nu mai e nimica
O lacrimă să-mi deie,
Eu am venit -prea grabnic,
Tu, prea târziu, femeie.

DIN PERIODICE

ATUNCI ȘI ACUM

Copil eram cînd am avut
De fericire parte.
Sînt june : fericirea azi
De mine e departe.

⁵ Cu cit eram mai fericit
Cînd nu știam de mîne,
Cu-atît mai grele-mi par acum
Durerile pîgîne,

10 Cari mă-nsoțese mereu, mereu
Pe-a traiului cărare...
Și chinul ce mă mistuie
Atît e azi de mare,

15 Căci nici trecutul nu mai pot
Să-l plîng — să-l plîng fierbinte —
Și nici durerea să mi-o spun,
Căci nu găsesc cuvinte !

Tavi

Tribuna, XIV, nr. 275
din 12/24 decembrie 1897, p. 1098.

NLM FERICIRE PE PĂMÎNT

Avea trei fii sărmana mamă,
Dar moartea în al său avînt
I-a secerat înoet, pe rînd.
Și astăzi ea oftînd exclamă :
Nu-i fericire pe pămînt !

Să iubeau doi cu înfocare,
Dar iată vine un aspru vînt,
Rumpe tulpina amorului sînt,
Și înșelatul suspină tare :
Nu-i fericire pe pămînt !

Era bogat, trăia în mărire,
Cupa plăcerilor deșertînd,
Sărac e acum și suspinînd
Exclamă-n neagra-i chinuire :
Nu-i fericire pe pămînt !

Vesel eram. Credeam că-s ferice,
Credeam că lumea-i frumos cînt,
Dar iat' înainte-mi un negru mormînt
Ce dureros pare că-mi zice :
Nu-i fericire pe pămînt!

Octavian

Revista ilustrată, I, nr. 5—6,
mai-iunie 1898, p. 107.

AȘA A FOST SA FIE

De-atîtea ori mi-am pus în gînd
S-alung și amintirea,
Și liniștit încet, pe rînd,
Să-nvăț a râde ș-a uita...

5 Dar totul in zadar a fost
Să scap de-a patimei povară,
Amoru-mi veșnic fără rost,
De vreau să-l sting, invie iară...

io Să plîng de-a pururi istovit
De-a inimii crudă sclavie,
Astfel destinul'mi-a urzit,
Așa a fost să fie... •

Octavian

Familia, XXXIV, nr. 44,
noiembrie 1898, p. 523.

AZI ȘI MINE..

Surîzi... înoți în veselie,
Căci nu e chin și nu-i năcaz,
Și-ai vrea ca pururea să-ți fie :
Un fericit și vecinie „azi”.

Toate-au trecut... îți par poveste
Cuvintele din blînde sferi ;
Te-alin-acum ce nu mai este :
Un fericit și dulce „ieri”.

Te-ai înșelat și-n azi, și-n ieri,
Durerea martor îți rămîne ;
Și tot ai vrea ca să mai ceri
Un credincios și vesel „mine” !

Octavian

Familia, XXXV, nr. 2,
10/22 ianuarie 1899, p. 18.

DRAGOSTE ȘI GINDURI

Cînd galeși ochii tăi s-aprind
De doruri nențese,
Te uiți... și cîte-or fi vorbind
Acele gene dese...

5 Și firul pe fus învîrtit,
Ce-l torci tu și cu dorul,
îmi pare-un firicel vrăjit,
Ce-mi țese viitorul.

— Vicleană ești... ți-am spus odat'.
10 A dragostei poveste
O știi de rost... M-ai ascultat
Și-ai mers fără de veste.

Și cînd la rîu te-am întîlnit,
Tu foc de mînioasă,
15 Și-o lună-ntreagă-a trebuit
Mînia s-o descoasă...

De ce ești tu ? Mă tot gîndesc...
Să duci lumea-n ispită,
Și să mă faci ca să trăiesc
20 O lume-nchipuită...

Clipitele și anii trec,
Și tu te joci cu focul,
Cînd eu în vise mă petrec
Și-mi plăsmuiesc norocul.

Dar cînd te-aș părăsi pe veci,
O lacrimă mă-ntoarce,
Și firul tors de zile-ntregi
O clipă mi-1 destoarce.

Și-atunci cu gîndul iar mă-mpac,
C-așa e legea firei,
Cînd tu-mi rîzi galeș, eu să fac
Povestea-ndrăgostirei.

Octavian

Familia, XXXV, nr. 18,
2/14 mai 1899, p. 211.

IN TAINA SĂRII

Cînd vîntul de priveghitori
Tremură lin în preajma sării,
Cînd revin stoluri de cocori
Și vezi că-i cerul fără nori,
De ce n-arunci vâlul uitării ?

10 Cu flori e lunca împînzită
Și de miresme-i plin hotarul,
Natura-ntreagă-i dezvrăjbită...
De ce-mi faci calea pribegită
Și-n inimă-mi sădești amarul ?..

15 Și vîntul gureș cîteodat'
Alintă vîrfuri de răchiți,
Și tot pe lume-i împăcat,
De ce mă faci tu să mă zbat,
Cu ochii plînși și osteniți ?..

21) Colo-n desișul înflorit,
Un cuib își țes doi porumbei,
Privește, tot e-ndrăgostit !
De ce eu singur, părăsit,
Să-mi blastăm traiul, anii mei ?..

A adormit întreg pământul,
Un clopot sună picurat,
Sfios îi prinde glasul vântul...
Nu-ți vine-n minte jurământul
25 Șoptit cu tremur și... uitat...

Octavian

Familia, XXXV, nr. 33,
15/27 august 1899, p. 390.

ADEVĂRURI TRISTE...

Ca jăratecu-n cămin
Arde-n piept de om viața,
Ce se stînge-ncet și lin,
Ca jăratecu-n cămin
5 Pînă dimineața...

Ca un vînt de primăvară
E și-a viselor ispită,
Căci te scapă de povară,
Ca un vînt de primăvară
10 Numai pe-o clipită...

Ca un palid meteor
E credința la femeie,
Căci te-mbată-n al ei zbor,
Ca un palid meteor
15 Numai cu-o scînteie...

Ca o umbră, ca un vis,
Tinerete nu rămîn...
Fug... Mormântul s-a închis
Peste-o umbră, peste-un vis,
20 Și tu ești bătrîn...

Octavian

Familia, XXXV, nr. 45,
7/19 noiembrie 1899, p. 530.

STANA

Stătea copila pe podmol
Cu furca-n brîu, cu brațul gol
 Și cu fuioru-n mini.
Un îngerăș cu ochi căpriei,
Dacă-l săruți în ori nu-ți vii
 Trei săptămîni.

Puțin e tortul strîns pe fus,
Căci de cînd el la oaste-i dus
 Zi bună n-a avut.
Și torsul ei e fără spor,
Căci o munește-un chin și-un dor
 Nepriceput.

De cînd el spada a încins,
Ea nici în horă nu s-a prins
 Să zic de două ori.
Și, Doamne, mulți o-au ispitit,
Ficiori tot vrednici de iubit
 Și domnișori.

Lăsată gîndurilor pradă,
Pornește-a căta prin ogradă
 Trifoi cu patru foi...
Și-ntreabă flori de iasomie,
Veni-va Vlad din cătănie,
 Iar' înapoi ?

25 El i-a dat ei inelul lui :
„Grijește-l, Stană, să-l mai pui
 Pe la guriță”.
Iar ea i-a dat năframa ei :
„Nici tu din sîn să n-o mai iei,
30 Bădiță !»

Și-acum el singur-singurel;
Ar vrea să plece după el,
 Nici locul n-o mai ține.
Lacrămi din ochi pe șorț îi cad,
35 Oftează Stana după Vlad :
 „Nu mai vine”...

Dar trece orișice năcaz,
Vei tîde mîne de plîngi azi,
 Nu-ți stă năcazu-n piept.
40 Abia a fost pe înserate,
Și Stanei i-a-nceput a bate
 • Ochiul drept.

Și voia bună iar s-a-ntors,
Și Stana trei fuse și-a tors,
45 Gătat-a furca toată.
Iar un tovarăș din oraș
Adus-a de la Vlad răvaș
 Pentru fată.

Cum era eă nu pot s-o spui ' ' "
50 Cînd a cetit răvașul lui :
 „Să vii, Stană, să vii !”...
Căci el cu vorbă s-a legat
C-or fi nevastă și bărbat
 Pe la Florii...

Octavian

Brașov

Tribuna, XVI, nr. 255,
19 noiembrie/1 decembrie 1899, p. 1020.

ÎN CALUMNIATORES

- S-au stîns frumoase timpuri de fală și mărire,
S-au prăbușit în groapă măreții lor eroi,
Dar ne-au lăsat o scumpă și sfîntă moștenire,
în inimile noastre eterna amintire
- 5 A vremilor trecute, visate azi de noi.
- Țarina multor veacuri pierdute-n vecinicie
Nu poate să îngroape drag-amintirea lor,
Căci ea-i izvorul vieții în timpuri de sclavie
Și sîmburul din care sperăm că o să-nvie
- 10 Mărețul vis de aur : frumosul viitor.
- O**, dragi ne sînteți nouă, frumoase chipuri sfinte,
De eari a noastre mame spuneau fiilor lor,
Trăiește-al vostru nume în a doinei dulci cuvinte
Și vă păstrează vecinie aduocrea-aminte
- 15 Și inima, și mintea unui întreg popor.
- Ne stăpînesc străinii. Noi ascultăm de ei,
Purtăm tăcuți și-n pace azi jugul dușmănesc,
Însă din blînda turmă a pacinicilor miei
Răsar cete, șireaguri, voinici puii de lei
- 20 Cînd morții din morminte barbar ni-i pîngăresc.
- Au năvălit azi zbirii în templul nost' cu toții
Și-au necinstit hoțește altarul vechi, sfîntit,

- S-au pus să ne răpească unicul dar al sorții :
Din inimi amintirea, ce ne renvie morții,
25 Cari numai pentru noi o viață au trăit.
- Voi n-aveți sfînți în groapă ori inimi să-nțeleagă
Ce sfîntă-i amintirea mai-marilor eroi;
Pe noi însă ne doare — căci viața noastră-ntreagă
E-a vieții lor vlăstară. Pe noi de ei ne leagă
- 30 Și sângele din vine, și inima din noi.
- Lăsați deci amintirea s-o cînte doina lină
Și inimile noastre s-o simtă nencetat; .
Acelor umbre sfinte „poporul” să închină...
De spulberați cenușa, va răsări lumină,
- 35 Care va erește-n flăcări, în foc neîmpăcat...
- Pe unde azi s-aude tânguitor și jalnic
Horitul păcei : doina, cu mersu-i legănat,
Gîndiți-vă că poate să șuiere năvalnic
Și strămoșescul tulnic, îngrozitorul crainic,
- 40 Cu care dă alarma „poporul-împărat”.
- Aduce-vă-ți aminte de scurtele clipite
-Cînd răsplătea poporul de veacuri amărît,
Cînd ziduri păcătoase erau jos prăbușite
Și se scaldau cu fală a cailor copite
- 45 în sîngele vost' negru și searbăd și urît...
- Lăsați-ne deci morții să doarmă liniștiți !
Căci sfînți sînt pentru noi cei adormiți în Domnul.
V-a dat soarta nătîngă, nevolnici pripășiți,
Viață ? Alergați degrabă și-o trăiți !
- 50 Dar glasul vost' al morților să nu tulbure somnul.
- Trăi-va vecinie Iancu în doina plîngătoare,
Ce-atinge tremurând adâncul codrului,
Căci inimile noastre i-or fi ocrotitoare,
Și dacă lumea-ntreagă, de lîncedă ce-i, moare
- 55 Trăi-va scris în stele etern numele lui...

O.

Brașov

Tribuna, XVII, nr. 1, 1/13 ianuarie 1900, p. 2.

ÎMPĂCARE

- Mă gândesc de ce îngroapă viața-n neguri cernite
Vălul purpuriu țesut din iluzii și ispite ?
De ce firea îți arată ce n-ar trăbui să știi,
Și de ce astăzi doar numai moșnegii mai sînt copii ?
- 5 Rostul multor taine astăzi se dă lumii să-l 'învețe,
Cade vălul 'de păiangen grabnic de pe tinerețe,
Pier clipele neștiinței, urzitoarele de vise,
Ca-n schimb să-ți dea adevărul unor pleoape
deschise...
- 10 Lanțul înnădit eu-ncetul din frumoase nebunii
Se rupe ca .bunăoară un slab lanț de pădii ;
Și te doare cînd rămlă despoiat de vechea haină,
Ce îmbracă viața-n visuri ascunzîndu-ți orice taină.
Iar cînd smalțul neștiinței ți-a pierit, de dinainte,
Vine adevărul rece, strivitor, dur ;
- 15 „Fii cuminte,
Liniștește-te, copile, uită inima și-o-ngroapă,
Căci țe minte"...
- Tu nu crezi... Pentru tin' nu este groapă,
Ce-ar pute închide inimi vorbitoare, ca să tacă...
- 20 Și te zbați cînd vezi izvorul veseliei cum tot seacă,
întinzi brațul tremurînd după iluzii pierdute.
Le aștepți să vină iarăși înapoi pe întrecute
Și sufletul dornic iarăși să-l înlănțuie-n ispită
Cu himere-mprejmuite de o vrajă negrăită:

- 25 închizi ochii ca să minți... Crezi că doar tot o să vie
Șirul de minciuni frumoase croite-n copilărie,
Te încerci a pescui din trecut ce nu mai este,
Doar din vremile apuse s-a mai naște o poveste
Cu aripi pestriți de flutur să se lase pe pleoape
- 30 Și minciuna dezvelindu-ți, adevărul să-l îngroape...
...în zadar te zbați, copile... s-au dus vremile acele,
Cînd tineri erau copiii și credeau în cer cu stele.
Astăzi firea poruncește visurilor să dispară,
Ca din mormîntul minciunei adevărul să răsară.
- 35 Se ridică deci perdeaua, ca ochilor tăi să dea
Un demon ce părea înger sub mincinoasa perdea.
Cînd broboada de iluzii ți-o a smuls firea de pe frunte
Și-a sădit în creier tînăr sîmburul minții cărunte,
în zadar te zbați să fii și astăzi ce-ai fost odată,
- 40 Cînd de pe pămînt treceai sus pe bolta înstelată,
Căci „credința" ți-a fost podul din țarină pînă-n aștri.
Astăzi podul nu mai iese. „Firea i-a ruinat pilaștri."
Te-ai trezit, deci nu mai ești al viselor tale domn,
Ca odată cînd și treaz erai adîncit în somn.
- 45 Ți se deschid ochii mari și te cutremuri, băiete,
Cînd vezi că ceva de rîs a putut să te îmbete;
Veselia-ți'pare-atunci un mincinos glas de monstru,
Iar chinul în adevăr poruncit de *Tatăl nostru* !
Dar te-mpaci apoi cu soarta care-a fost atît de crudă,
- 50 De-a silit ochiul să vadă și urechea să audă...
Pătimașul sîn deodată îl faci să se domolească,
Ca-n loc de inimă caldă, mintea rece să vorbească.
...Și te schimbi, te schimbi, băiete, iar năvalnica ta
fire
- Cum o împlânzește soarta ?
- 55 Lumea-ntreag-o să se mire
Că ești nou, și glume vechi azi de tin' nu se mai
prind.
Vei vedea pe uliți babe dîndu-și ghionturi și grăind :
„Asta-i feciorul Smarandei ?... Cum l-a mai
schimbat orașul !
Cine-ar mai crede, leicuță, că-i tot Nicu, buclucașul

De la noi ?..."

Și multe încă o să-ți sune în urechi.
Ca s-arunce înc-un bulgăr pe mormîntul celor vechi.

Brașov

Octavian

Familia, XXXVI, nr. 4,
23 ianurie/4 februarie 1900, p. 38—39.

LACRÂML.

Cînd o lacrimă pribeagă
Genele-mi va-nroua,
Tu să știi, iubita mea,
Că din dragoste se-ncheagă...

5 Iar cînd lacrimi în tăcere
S-or porni din ochi potop,
Tu să știi că orice strop
I-un picur de mîngâiere...

10 Cînd vei vedea ochii mei seci,
Fără lacrimi în pleoape,
Tu să știi că mi-i aproape
Ceasul liniștei de veci.

Octavian

Brașov

Familia, XXXVI, nr. 16,
16/29 aprilie 1900, p. 187.

PE ULIȚA

Cu mersul lin și legănat,
încet te strecoți pe uliță,
Ca chipul unui basm visat...
Din plete vîntul cîteodat'
îți flutură cîte-o șuviță...

Și treci zîmbind... Ulița toată
Tu o cuprinzi cu ochii tăi,
Ce c-o clipire tremurată
Se pierd în zarea depărtată
Și-aprind la patimi și văpăi...

Cu ochii leneși, osteniți,
Tu ești frumoasă ca ispita
Trimisă celor pocăiți...
Din patimi multe și dorinți
Le-a plăsmuit rostul ursita...

Pe la răsplîntii cînd te-abăți,
Adese-n față te-nțîlnesc,
Și ochii tăi învăpăiați
Pe-ai mei îi pleacă tulburați
Și jos în țărână-i pironesc.

Văpaia lor mi-a rumenit
în treacăt veștedu-mi obraz
Și locului m-a-nțelenit...
Potop de patimi s-au pornit
25 Să rup-al inimei zăgaz...

Și cînd trăsar, din nou pornesc
Grăbit să dau de urma ta.
Dar ochii mei cînd te zăresc,
Pe fața tuturor cetesc
Potopul din inima mea.

Și-atunce stau pe gînduri dus,
Oprit în al viselor zbor...
Și mă gîndesc că Cel-de-Sus
Pe tine pe pămînt te-a pus
Ca pe-p icoană... tuturor.

Octavian

Brașov

Familia, XXXVI, nr. 21,
21 mai/3 iunie 1900, p. 243.

MAI RAMII...

O clipă numai mai rămîi,
Nu-mi duce liniştea cu tine,
Şi somnul de la căpătîi,
Şi rostul zilelor sânine,
O clipă numai mai rămîi...

Tu eşti prilejul fericirii
în nopţi de-a rîndul plăsmuit,
în tin' se-ntrupă vraja firei,
Şi pentr-un suflet obosit
Tu eşti prilejul fericirii.

Văpaia ochilor tăi galeşi
Îmi dă scînteia vieţii mele,
Numai pe ei î am tovarăşi
Şi-mi însenină zile grele
Văpaia ochilor tăi galeşi.

Rămîi să ne-avem vecinie drag
Şi te-alipeşte de-al meu sîn,
Ca-n crînguri iedera de fag...
Rămîi să uit că sînt bătrîn...
Rămîi să ne-avem vecinie drag..

în ale tale dese plete
Tu lasă-mi capul să s-ascundă,

Doar ale gîndurilor cete
Nu vor putea să mai pătrundă
Prin ale • tale dese plete...

E dulce dragostea şi sfîntă
Cînd nu-s năcazuri şi amar,
Dar chinului ce te frămîntă
Cînd ea se pune stăvilă
30 E dulce dragostea şi sfîntă...

De-aceea-ţi zic să mai rămîi,
Să nu-mi duci liniştea cu tine
Şi somnul de la căpătîi
Şi rostul zilelor senine...
O clipă numai mai rămîi...

Octavian

*Familia, XXXVI, nr. 26,
25 iunie/8 iulie 1900, p. 304*

MAGDALINA

- O beznă deasă s-a-nehegat
Și-o negură de ploaie...
E paoe și liniște-n sat,
Abia mai sună picurat
5 Un clopot de cioaie.
- Șuieră vîntu-n calea-i lungă,
Pe cînd un fulger ascuțit
Pe cer mai taie cîte-o dungă.
Se grămădesc oile-n strungă
10 Și cîinii latră răgușit.
- Duios pătrunde de la stîină
O doină-n liniștea adîncă,
Și brazi, și paltini o îngîină,
Iar vîntul șuierînd o mîină
15 Spre cîte-un vîrf pleșuv de stîincă.
- Căința unui greu păcat
Din jalea doinei se răsfrînge,
Din cînd în cînd cîte-un oftat
Mai prinde vîntu-naripat,
20 iar doina tremură și plînge.
- Din vîrful unui brad țăpos,
O bufniță cobește-a jale

Un cîntec surd și fioros...

— Cine din vîrful cel stîncos
25 S-a prăvălit deodat' în vale ?!

— Nimic... A firei răzbunare
S-a stins... Invăluită-n foc,
De după brazi luna răsare,
Se uită jos cu nepăsare
30 La mîneca unui cojoc...

El, Radu !... Radu e prepus,
El poartă, păcătosul, vina,
El a-nșelat-o și s-a dus,
El va da seamă colo sus
35 Că nu mai este : Măgdălina..

Octavian

Rășinari

Tribuna, XVII, nr. 130,
16/29 iulie 1900, p. 554.

PE GINDURI

- Cînd privirea ostenită mi-o pironesc la pămînt
Și privesc cum se rotește țărna spulberată-n vînt,
Stau pe gînduri, căci îmi vine ca al țărnei rotogol
Să-l aseamăn nu știu cum cu-al iluziilor stol,
- 5 Ce se pierde tremurînd, alungat de-un vînt dușman :
Unde-s visurile sfinte, plămădite an de an
Și pierdute în clipita unui adevăr amar ?
Nu mai vin — s-au dus pe veci și le cheamă în zadar
Inima, să se întoarcă ca țărîna în pămînt.
- 10 O, pămînt !... Cînd te privesc, tu îmi pari atît de sfînt,
Mîntea mea în tine-ntrupă adevăratul izvor,
Dătător de fericire și de pace dătător.
Cînd gîndesc prin cîte vremuri tu te vei fi străcurat,
Mi te-nchipuiese atunci un moșneag împovărat,
- 15 Cu un sac purtat în pace de umerii gîrboviți —
Ce povară fără margini port umerii-ți osteniți,
Căci atâția sînt pe lume și li-e greu păcatul lor !
Și tu, biet moșneag bătrîn, ca un tată răbdător,
Ocrotești pe cei ce rîd și hulesc a ta făptură.
- 20 Împărți hrană părintească la clevetitoarea gură
Și-o primești la sânul tău cînd pe veci a amuțit...
Mititeii sap-o groapă și în sânul tău rănit
Se așază liniștit mincinosul răposat —
El sădește-n trupul tău un tănuit, greu păcat...
- 25 Tu te-nfiozezi de el, dar la nime nu-l mai spui,
Căci ești bun și n-ai mai vrea ca să vină tot ai lui,

Și să-l sfișie cu dinții pe cel poreclit de „sfînt”.
Noi sîntem atît de mici în trufașul nost' avînt,
Ce ne-ndreaptă ochii sarbezi spre lumea

nemărginirei...

- 30 Nouă suferința ta ne dă rostul fericirei,
Să trăim viața noastră omorîndu-te pe tine...
E senină fața ta, cea cu rîuri cristaline
Și cu cîmpuri adincite sub povara mătăsoasă.
Veselă e fața ta și gingașe și frumoasă.
- ³⁵ Încît cînd o văd atunci îmi pierd firea... Mi se pare
Că privesc zburdălnicia prinsă-n ochi de fată mare.
Dar pe noi cei mici din leagăn astfel ne-a plăsmuit
firea,
Ca prădîndu-ți frumusețea să ne stoarcem fericirea.
Noi tăiem în coasta ta cu fierul o brazdă lată,
- 40 Noi tăiem în trupul tău, și tu, cel bun, drept răsplată,
Ne dai viața ce ne-o scurgem din inima ta rănită...
Nu te doare cînd îți vezi țelina deștelenită
Și brăzdată-n lung și-n lat lunca cea de micșunele ?
Tu simți groaznica durere cînd te despărțești de ele,
- 45 Însă inima ta **blinda** o prefăce în răbdare,
Din cari dușmanilor tăi viață blîndă le răsare...
Pe cel ce ți-a rănit trupul să-l primești la sinul tău,
Și cu părintescu-ți braț tu acoperi pe cel rău,
Ascunzînd păcatul lui sub tăinuitoarea glie,
- 50 Învii flori deasupra lui, încît nimenea nu știe
Că sub ele-i pitulat viermănosul trup de om !
Tu, cel mare, ești cel bun, pe cînd noi, un slab atom,
Ne împrejmuim cu mreaja unor rele uriașe
Și din păcate croim o dăinuitoare fașe,
- ⁵⁶ Ce ne-ncinge strîns pe toți, și pe moș și pe nepot.
Și păcatele sînt grele. Umerii tăi cum mai pot
Să le poarte greutatea, că-s bătrîni minune mare ?
Ești oovîrșit de povară... Cîteodată... mai arare,
Cînd s-a grămădit asupra-ți un păcat slăvit de
vremuri,
- 00 Și povara lui te-ndoaie, atunci și tu te cutremuri,
Ca păcatul să-l înghită sînul tău ce se desface.
Dar curînd peste mînie tu ne verși iar blîndă pace.

Ești atât de „bun”, Pământ.! dar atât ești de „bătrîn” !
Cine știe lîngă tine pînă cînd mai tot rămîn
Pacea veche și răbdarea unui împăcat moșneag !
Azi i-atît de lung și greu al păcatelor șirag,
încît o să-ți copleșească trupul slab și gîrbovit
Și-o să-ți pierzi răbdarea veche care-atît ne-a
ocrotit !

Cine-mi spune cum va fi soarele ce-o să răsară,
Cînd și „tu” vei fi sătul de-a păcatelor povară !

Brașov

Octavian

Familia, XXXVI, nr. 33,
13/26 august 1900, p. 338

TE-AI DUS....

Te-ai dus tu, chip trandafiriu
Al negurosului meu trai...
Te-ai dus, dar vecinie îmi răsai
De vraja ta mă-mbăt acum,
Și-aș da viața mea să știu
Al pribegirei tale drum...

De după vîrfuri de răcniți
A lunii raze se desfăc,
Sărută picurii din lac ;
10 Iar în otava-nrourată
Doi licurici îndrăgostiți
Și azi s-aprind ca altădată.

Dar eu nebun nu mai trăsar
De vraja firei zîmbitoare,
15 Pierdut cu ochii-n depărtare,
Ascult un eînt sfios de flaut,
Ce-mi spune trist că în zadar
Pe astă lume te mai caut !

Octavian

Rășinari

Tribuna, XVII, nr 160,
17/30 august 1900, p. 638.

AȘ VREA...

- Aș vrea un cântec nou odat'
De pe-ale lirei moarte strune :
Năvalnic cînt învăpăiat,
Ce tuturora să vă sune
5 Ca glas de tulnic depărtat.
- Nădejdea vieții împăcate,
Credința sfîntă de moșneag
Și rostul dragostei curate
Le-aș vrea pe toate-n rînd, șireag,
io Aieva-n cîntu-mi întrupate.
- Aș vrea să glăsuiesc minciuna
De ierieire-ducătoare,
S-ascult de minte totdeauna,
Și-n zbuciumări copleșitoare
15 Veselitor să-mi cînte struna.
- Dar mi-e în inimă sădit
Tot rostul stihurilor mele,
Nu mintea mi l-a plăsmuit,
Ci-n calea mea de printre stele
20 Pe neștiute-a răsărit.

- Și dacă azi pe strune bat
Tot cîntul vechi și cunoscut :
E că și astăzi mă mai zbat
Tot în năcazul din trecut,
25 Ce-n inimă mi s-a-nchegat...

Budapesta *Octavian*

Tribuna, XVII, nr. 201,
18/31 octombrie 1900, p. 801.

DACA... '

Dacă viața-mi pribegită
cu năcazurile-i toate
Ar fi vis născut din groaza
unei nopți înfricoșate,
5 Eu vă jur că-n zorii zilei
cînd din ochi mi-ar pieri somnul,
Cu cucernică gîndire
și cu sufletul în Domnul,
Pocăit și fără patimi
10 mi-aș preface-n bani averea.
Jumătate-aș da-o-ndată
la săraci precum li-e vrerea,
Iar la schitul sfînt din deal
ceealaltă jumătate,
15 Ca să-mi deie-n schimb icoana
sfînt-a Maicii Precurate,
Ca s-o pun sub căpățîiul
pocăitei mele minți...
Iar ceaslovul și psaltirea
20 și viața celor sfinți
Mi-ar fi de-aci înainte
purtători de duh și gînd.
Umilit și stîns la față
aș veni la voi pe rînd,

25 Ca să puneți mila voastră
în mîna-mi tremurătoare,
Tot obolul sărutîndu-l,
I-aș ascunde-n cingătoare.
Și-aș chema la mine-ăpoi
30 șapte popi cu bărbi cărunte,
Să-mi cetească sfîntul maslu
miruindu-mă pe frunte,
Și să roage șapte zile
sfîntă pronie cerească,
35 Ca de astfel de vedenii
veci de veci să mă ferească !

Budapesta

Octavian

Tribuna, XVII, nr. 204,

22 octombrie/4 noiembrie 1900, p. 814.

BLONDINEI

Un foc vrăjmaș mi-e inima, nebuna,
Și mii de patimi îi aprind văpaia,
Tu singură-i poți stinge bobotaia,
Frumoaso, tu, cu ochii ca minciuna...
Și codrul des cel sărutat de soare,
La sinu-i mii de paltini ocrotește-,
Și el la toți frunzișul le clătește
De-un singur cântec de privighetoare..

Octavian

Budapesta

Tribuna, XVII, nr. 236,
10/23 decembrie 1900, p. 942.

ADEVĂR.

Se stîng visele toate. Viața le doboară.
Trimite adevărul : mișel bătrîn, nărod,
Un gîde cu-o secure știrbită subsuoară,
Ce lucră pe-ndelete și rîde cînd omoară
Pe bietul nevoiaș, întins pe eșafod.

Cînd mintea te îndeamnă și-n inimă-ți răsare
Din șirul blînd de vise o umbră — numai una,
Un hohot lung de rîs s-aude-n depărtare :
E glasul de triumf, ce-l urlă-n gura mare
10 Căruntul adevăr, ce-a biruit minciuna...

Minciună : chip de demon cu aripi ostenite,
Cu galeșe zîmbire pe buză-ncremenită,
Din a credinței pături faci caier de ispite,
Din cari inima toarce lungi fire aurite :
15 Iluzii ce-mpresoară o minte nebunită.

Băiat cu ochii limpezi, cu fruntea liniștită,
Te-arunci în valul vieții vîrtos, vioi, văratec,
De vraja unei clipe și-e mintea priponită —
Credința viorie și-e vâlul de ispită,
20 Broboada împăcării în saltu-ți nebunatic.

Trec ani, răresc broboada... Clipești din ochi atunci,
Trasai când vezi că totul aieva e întors,
Și te cuprinde mila când ochii ți-i arunci
La stearpa răsplătire a sfintei tale munci,
25 Ce mintea ți-a răpus-o și inima ți-a stors...

Trec ani, aduc lumină... Broboada destrămată
A spulberat-o vîntul albastrei depărtări :
O inimă ucisă și-o minte răposată,
Un zîmbet mort de gheață și-o pace idioată,
30 Atîta ți-i răsplata eternei zbuciumări...

Bătrîn năuc și gureș, la vatra încălzită
Te-așezi în toată seara cu droaia de nepoți :
C-o limbă ca din carte, aleasă și gîndită,
Povestea îndrugată, povestea povestită
35 Tu le-o mai spui o dată...
...Ei dorm demult cu toți...
Spui glume învechite... Nimic nu te mai doare-
Tușind înțelepțește, îți sfătuiești urmașii,
Ce te ascult alene cu fețe zîmfătoare...
40 Și... umplu trei batiste de lacrimi simțitoare,
Cînd prăvălesc la bulgări pe trupul tău gropașii.

...Se stîng visele toate... Viața le doboară.
Trimite adevărul : mișel bătrîn, nărod,
Un gîde cu-o săcure știrbită subsuoară...

Budapesta

Familia, XXXVI, nr. 51—52,
24 decembrie 1900/6 ianuarie 1901, p. 604.

Octavian

DIN VIAȚA

L-a rîs — amar l-a rîs copila
Cînd de iubirea lui i-a spus,
Cu plîns în ochi cerșindu-i mila...
L-a rîs cu hohot...

El s-a dus...
Trec ani. El, stors de zbuciumare,
în casa de nebuni ședea...
Plîngînd ea îi cerșea iertare...
El o privea năuc... zîmbea...

Octavian

Familia, XXXVII, nr. 2,
.14/27 ianuarie 1901, p. 13.

CLIFE SENINE...

- Eu copil, tu fată mare...
Uite,-mi vin în minte toate
Nebuniile uitate
Pe-a trecutului cărare...
- 5 Prea ne copleșise vrerea,
Sărutările fierbinți ;
Și țărnuitoarei minți
Prea de tot i-am stors puterea...
- 10 Prea ne-a îmbătat dulceața
Viorului păcat,
Ca treziți din el odat'
Să nu ne schimbăm viața...
- 15 Prinși în pacea argintie,
Ne-am dat mâna despărțirii...
Pe când patima iubirii
Ne-am sădit-o-n prietinie.
- 20 Tu, cuminte, zîmbitoare,
Spui trecutu-nviforat...
Eu cu sufletu-mpăcat...
Uite,-ți scriu câte-o scrisoare...
- Rășinari* *Octavian*
Familia, XXXVII, nr. 5,
4/17 februarie 1901, p. 54.

OSTENIT...

- Te du... mai lasă patima iubirii !...
Mi-e grea viața prea de tot trăită...
De-abia-mi ridic pleoapa ostenită
Și-aș vrea un ceas etern al adormirii...
- 5 Să dorm !... Să uit iubirea ta pripită
Și chipul tău, vecin păcătuirii...
Să dorm !...s-arunc broboada amăgirii
Pe viața-mi moartă, stoarsă și răcită...
- 10 Să dorm !... să-mi văd viața-ntreagă scoasă
Din al uitării vioriu noian...
Să te visez : o fată sănătoasă,
- Cu gând senin, curat ca de mărgean,
C-ai adormit cu coatele pe masă,
După cetirea primului roman...
- Budapesta*
- Tribuna literară*, XVIII, nr. 32.
18 februarie/3 martie 1901, p. 29.

Octavian

TU DORMI...

Tu dormi !... Ce sfânt îmi pare somnul
Sub geana ta încremenit...
Din ceruri pare că chiar Domnul
Cu mâna lui te-a adormit...

Și somnul tău duios și lin
E-atât de multe spună tor...
Încît îmi pari un chip senin
Din alte lumi coborîtor...

La patul tău îngenunchind,
Mă-nchin cucernic și curat...
Rostesc pe neștiute-n gînd
Un *Tatăl nostru* tremurat.

„Ne mîntuiește de cel rău”...

Dar iată luna se desface...
Ți-a luminat... tot... chipul tău...
Mă duc, copilă, dormi în pace !

Octavian

Budapesta

Tribuna literară, XVIII, nr. 37,
25 februarie/10 martie 1901, p. 33.

TE-AI DUS...

De mult te-ai dus...
Nici nu mai știi pe ce poteci,
Căci nu mi-a fost ursit pe veci
Seninul clipelor visate.

5 La Cel-de-Sus

Mă rog de-atunci în taina serii,
Cerșindu-i purpura uitării
Vieții mele înșelate...

Dar în zadar...

1° Din frunza tremurată-n vînt,
Și din al doinei sfios cînt,
Icoana ta mi se desprinde...
Și stăvilar

15 Zadarnic cerc să pun iubirii,
Căci din albastrul amintirii
Văpaia veche se aprinde...

Și chinul greu

Mi-a rupt al inimei zăgaz,
Ți-ar curge lacrimi pe obraz

20 De-ai ști a vieții mele cale...

Pe Dumnezeu
Și tu l-ai implora plîngînd
Să smulgă bietului meu gînd
Și umbra amintirii tale...

Octavian

Budapesta

Familia, XXXVII, nr. 8,
25 februarie/10 martie 1901, p. 88.

DRAGOSTE BARBARA

Ascultă, fată !
Glasul meu cuvîntă :
Tu ești minciuna
cea mai mincinoasă,
5 Păcatul tu l-ai scris
cu negre slove
Pe fruntea mea,
ca fierul înroșit,
Ce-nfioară carnea
10 mînei de tîlhar...
Ascultă, fată !
Ieri pe drum de țeară
De un șerpe-am dat
cu solzii ca argintul
15 Și l-am strivit
cu muchea de săcure
Ascultă, fată !
Sînge mi-e pe buză
Și tu l-ai stors
20 cu buza-ți încleștată
Și-ai rîs — ai rîs
cu furtunatic chiot,
Cînd mi-am uscat
cu mîna picătura...
25 Ascultă, fată !...

Șerpelui din oale,
 Pe rînd, pe rînd,
 i-am sărutat toți solzii...
 Și-am plîns nebun
 cînd se zbătea în tină
 Și-ngenunehind am zis
 un Tatăl *nostru*...
 Ascultă, fată !
 Patima mă-ndoaie
 Și mă sugrumă
 tremurul puterii,
 Și-o vrere simt,
 ce creieru-mi sfredelește...
 Te du și fugi !...
 și brațu-mi nu te-ajungă...
 Te du și fugi !...
 și buza-mi nu te-atingă...
 Căci te omor
 cu mîină păcătoasă !...
 Te du și fugi !...
 Căci te iubesc, femeie !...
Budapesta *Sfinx*
Tribuna literară, XVIII, nr. 47,
 11/24 martie 1901, p. 42.

DESPĂRȚIRE

Uite,-ți spun : Deschide-mi calea ! Te-am urît ! Ți-o
spun pe fața.
 Mîngăia-te-va trecutul și bucata de viață,
 Ce ți-am aruncat-o ție, fără pic de judecată !...
 Dar nu-ți pese că mă duc, doar tu ești frumoasă, fată,
 5 Și la orice colț de stradă mai găsești băieți ca mine,
 Ce cu mintea-nlănțuită rînd pe rînd o să se-nehine
 Înaintea ta cu toții, robi nebuni făpturii tale,
 Și-o să-ți cînte stihuri multe și potop de osanale,
 Și-d să-ți spună că o nimfă, o iluzie le pari,
 10 Plăsmuită-n taina nopței de-un copil cu ochii mari !...
 Eu mi-am stors văpaia veche dătătoare de iluzii,
 Și-n zadar mă mai încerc să te așez la vatra muzii,
 Și din chipul tău să fac ininiei mele altar...
 Prea te-ai dat cu totul mie. Prea n-ai mai pus stăvilar
 15 Patimei ce-ai îngrămădit-o în iubirea-ți fără
marginii...
 Eu atît amar de vreme am fost rob plăcutei sarcini,
 Ce mi-a lunecat pe umeri... dar mi-e greu s-o port
acum ;
 Astăzi inima și mintea mi s-au stracurat pe-un drum
 Nesimțit în vremea veche, cînd visam cu
tine-alături...
 20 Nu te cuprindeam atunci în a minței mele pături...
 Amorțită-mi era mintea.. Visător în nopți de vară,
 Stam cu fruntea-n mîni plecată... Șiretenia bizară,

Ce-ți încremenea pe buze, eu o sărutam aprins...
Uite, știu clipa năroadă când de mijloc te-am cuprins
Și ți-am spus că te iubesc.

Tu c-o dragoste-nvățată
Mi te-ai aruncat în brațe

O sfială trămurată
Mi-a încremenit în suflet și mi-a domolit simțirea —
Grabnic m-am desprins de tine —

Mă rodea adînc iubirea
Cumpărată-așa cu graba.

Rece te-aș dori, femeie. Ca o marmură de rece...
Să zîmbești, când din văpaia care-n mine se petrece
Se încheagă tresărirea unei vreri nețărurite —
Să nu-ți nebunească mintea farmecul unei clipite
Și-o privire mincinoasă, tremurată pe sub gene,
Să nu mi te-aducă-n brațe. C-o moleșitoare lenă
Să nu reînvii păcatul sub albastrul gingășiei —
Azi mi-e greu să mai privesc rostul nevinovăției,
Ce se pierde în minciuna pescuită din oglindă...
Și mă rușinez când văd cum de poate să te-aprindă
Glasul unui cîntec searbăd ce-mi alunecă pe strune...
Cînt tocit și fără noimă, cu aruncături nebune
De cuvinte, din cari tu chipul tău l-ai plăsmuit.
Pare că și-acum privesc lacrima ce-a tresărit
Sub pleoapă-ți, când în vers te-ai cunoscut întrupată.
Și gîndesc că-n lumea asta mare și împestrițată,
Prea sînt multe chipuri șterse, oe-s aieva ca al tău,
Uite, mă cuprinde mila și năcazul, dar mi-e greu
Să te mai iubesc acuma...

M-aș munci viața-ntreagă
în zadar, căci mintea ta n-ar putea să mă-nțeleagă,
Prea ești smulsă tu din lutul zilelor de săptămîină...
Nu iubire vorbăreață, vreau o dragoste păgînă
îngrădită-n taina sfîntă a tăcerii poruncite !
Să te mistui de văpaia plămădită din ispite
Și să taci, s-ascunzi dorința sub broboada tăinuirii,
Mi-ai sta vecinie aninată, strînsă-n lanțul amintirii

⁶⁰ Și te-aș preamări atunci cînd rîzînd c-un hohot lung
Mi-ai șopti înțelepțește : patima din piept s-o smulg
Și să fiu cuminte.

Eu, nebunit de-atîta minte,
M-aș topi în bobotaia păcătoasă și fierbinte
65 Și m-aș stinge-apoi —

Hîrlețul m-ar acoperi cu lut...
Uite-atunci, în taina nopții, de mormîntul meu tăcut
Tu cu pasul măsurat, cu privirea liniștită
Să te-apropii, să-ngenunchi, și iubirea-ți priponită
70 De catapetasma minții s-o cuprinzi în rugăciune
Cătră Dumnezeu preasfântul.

Nu vreau zvîrcoliri nebune,
Să te-arunci la poala crucii...
Numai două lacrimi sfînte
75 Să-ți alunece pe față... iar iubirea ta cuminte
De cel răposat s-o lege jurămîntul mînei drepte...
înfrînarea ta cea veche pocăință să deștepte
în inima-ți înțeleaptă...

Să privești nemărginirea
80 Strînsă-n ale nopții frîne, s-o asemeni cu iubirea
în obezile tăcerii...

S-arunci trei seminți de flori
Pe movila ce m-ascunde...

Dimineața pînă-n zori
85 Ochii să-ți ștergi cu șorțul și cu fruntea nencrețită
Să te depărtezi... Iar ochii la movila părăsită
înapoi să nu privească...

Trecătorii să te vadă
Cum cu fruntea ridicată rece te arăți pe stradă.
90 Iar în nopțile de iarnă, stînd la vatra încălzită,
Cînd cărbunii se vor stinge sub cenușa înăsprită,
începînd : „A fost odată”, tu cuprinde-mă-n poveste
Și-o lacrimă să-ți ștergi cînd sfîrșești :

„...Și nu mai este”...

*

⁹⁵ Astfel te-aș dori, femeie, ca o marmoră de rece,
Să zîmbești cînd din văpaia care-n mine se petrece
Se încheagă tresărirea unei vreri nețărurite...
— Ție prea ușor ți-e jocul... Micile tale ispite

Prea sînt înțelese toate... Rostul lor mi-e greu acum,
100 ..Căci azi inima și mintea mi s-au străcurat
pe-un drum,
Nesimțit în vremea veche, cînd visam cu tine-alături,
Astăzi'te cuprind pe tine în a minții mele pături.
Și deci mîngăiere fie-ți acel petec de viață
105 Ce ți-am dat : obol al milei...
Te-am urît, și-o spun pe față !

Rășinari

Octavian

Familia, XXXVII, nr. 12,
25 martie/7 aprilie 1901, p. 135.

NOI ȘI ELE

I

Iubirea lor
De ani senini era legată,
Cînd el i-a spus fetei odată
Că nu mai vrea să-i fie mire.
Pe-nșelător
L-a plîns o lună-ntreagă fata,
Rugîndu-se la Preacurata,
Și-apoi... s-a dus la mănăstire...

II

La bal mascat
10 S-au întîlnit și s-au iubit,
Cînd ea i-a scris că l-a mințit
Cu dragostea-i de două luni.
îndurerat,
El a zîmbit o clipă doar...
15 Iar prietenii l-au pus în car...
L-au dus în casa de nebuni...

Budapesta

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 57,
25 martie/7 aprilie îyoi, p. 49.

CÎNTEC

În salbă multe mărgele
Porți, iubito, dar se poate
Că ți-ar părea puținele
Cînd ai număra pe ele
Dragostile tale toate.

10 în salbă s-au pripășit
Și doi taleri subțirei,
Dar de-ar fi la cumpănit
Cu credința ta-n iubit
Talerii ar fi mai grei.

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 65,
8/21 aprilie 1901, p. 59.

CÎNTEC MODERN

Inima ta, frumoasă fată,
E-o casă de amanetare,
Unde dragostea-și așază
Cîteodată fiecare.
Dar cum în viață se-ntîmplă,
Omul cu cap luminat
își răscumpără degrabă
Iară ce-a amanetat.

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 65,
8/21 aprilie 1901, p. 60.

ABĂTUT.

Scriu închis mi-e mintea zbuciumată
Și inima o încuiată poartă.
Pierdută-i cheia... și mi-e nădejdea moartă,
încît mă-ntreb iubit-am eu vreodată...

O doină-mi sună jalnic în urechi,
Eu năucit în lira mea lovesc
Și lira plînge... Coardele-mi șoptesc :
„Prea ai iubit în vremurile vechi !”...

Octavian

Rășinari

Familia, XXXVII, nr. 15,
15/28 aprilis 1901, p. 174.

NECESSITAS -FACIT VERSUM

Și mi-e foame. Poezia
Ce v-o scriu e plagiată !
Din inima mea-i furată,
Ea o cîntă cîteodată,
Cînd i-o spune : sărăcia.
Ba mai mult ! Chiar nici hîrtia,
Pe cari mi s-a așterne scrisul
Nu-i de-a mea... E învelișul
Unei cărți din anticar.
10 Ieri am vînidut la librar
Cel mai din urmă volum...
Și i-am zis : „N-ai vrea acum
Să-mi plătești, și o să-mi scriu
Tot în versuri ca acestea
15 Zbuciumarea și povestea
Celor douăzeci de ani”.
Mi-a răspuns : „Nu face bani !”
L-am lăsat...

Acum pe masă
20 Capu-mi ostenit se lasă
Și visez pierdut... Azi-mîne
O să mă-ntîlnesc cu „Ea”.
Cum ar plînge de-ar vedea
Că seninul ei portret
25 Nu-l mai am... E-n amanet.

Ori poate mi-ar da... mai știi '!...
Dar în lături, reverii !
Ea-mi dă dragoste, nu... pâine !

30 Nu mai am nimic... nimic.
Ba maș am... mai am un pic,
Ba mai am : nădăjduirea
Și credința în iubirea
Grijitorului de sus,
35 Cel ce pe pământ ne-a pus
Și...

Dar tu mă iartă, Doamne,
Tu mă iartă — căci mi-e foame
Dacă și astea le-aș vinde
40 Pentru-un codru de merinde,,
Să-mi alin păgînul dor...
Ah, dar nu-i cumpărător !...

Octavian

Budapesta

Tribuna literară, XVIII, nr. 75,
22 aprilie/5 mai 1901, p. 67.

VARIETAS...

Vreun an de-o fi... Ne dam inele
A dragostei dovadă.
Amorul nost' îl cunoștea
Și lumea de pe stradă...

Și-acum tu nu mă mai cunoști
Și rîzi cînd mă privești...

Și-acum eu nu te mai cunosc
Și plîng cînd mă privești...

Octavian

Budapesta

Familia, XXXVII, nr. 19,
13216 mai 1901, p. 22.

Dar, cînd mi-e glasul fără spor
Și mă îneacă tusa,
De mă sfîrșesc și stau să mor,
Cum mai puteți vrea, domnilor,
25 Să-mi cînte vesel muza ?...

Octavian

Budapesta

*Tribuna literară, XVIII, nr. 94,
20 mai/2 iunie 1901, p. 83.*

ZÎMBET TRIST...

Mi-e glasul sec și fără spor
Și mă îneacă tusa
De mă sfîrșesc... Azi-mîne mor
Și voi tot ați vrea, domnilor,
Să-mi cînte vesel muza ?...

îmi sfîrtic haina mea odat',
Atunci la casa mea veniți,
Să v-arăt pieptul dezbrăcat
Cît e de-îngust și de uscat,
Cu-a voastre mâni să-l pipăiți.

Și dacă v-ar aluneca
Mîna pe pieptul ăst uscat,
Și voi cu mine v-ați mira
Că și astăzi mai pot cînta
...Că pieptul nu s-a sfărîmat ?...

împrumutați-mi pieptul vost',
Umflatul piept de taur,
Și schimb al cîntului meu rost,
Și-l făc din plînset trist ce-a fost :
Un răcnet de balaur.

IRONIE

El a muncit sărac, flămând
Pîn' ce, cuprins de-al vieții val,
S-a sfârâmat și părăsit
L-au dus la groapă din*spital.

Trec două luni. Pe-un critic gras,
Cu ochelari, cu nas pistru,
L-au premiat pentr-un volum
Scris despre versurile lui.

Iar ca să fac-un monument
Poetului „fără noroc”,
Cei ce-l admir-au aranjat
O petrecanie cu joc...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 98,
27 mai/9 iunie 1901, p. 87.

RUGĂMINTE..

Hîrlețul prăvălea pămînt pe niște scînduri țintuite,
Eu te priveam cum te boceai cu mînile împreunate,
Și-n suflet mi-au încremenit a tale lacrimi ostenite...
Am plîns și eu... Tu m-ai privit...

...Și ne-am trezit pe nesimțite
La groapa nouă amîndoi, cu mînile împreunate...
...Și ne-am iubit pătrunși adînc de suferința-mpru-
mutată,
Dar tu te-ai dus, căci ai mințit, cînd te boceai
plîngînd la groapă...

Eu, uite,-s slab și poate mor, dar, pe Fecioara
Preacurată,

10 Te rog la moarte să nu-mi vii...
întreagă lumea adunată
M-ar blăștăma, căci te-a-ndrăgi, cînd te-i boci
plîngînd la groapă...

Octavian

Budapesta

Familia, XXXVII, nr. 21,
27 mai/9 iunie 1901, p. 246.

RÎS PRINTRE LACRÂMI

- Și dacă astăzi ochii mei
Nu cred nici în lumina
Ce stă aproape să-i orbească,
Tu singură porți vina...
- 5 Și dacă mi-e stomacul rău
Și nu-mi tihnește cina,
Și dacă-s bleg și nătărău,
Tu singură porți vina...
- 10 Și dacă scriu și versuri proaste
Și urlu : „Signorina”,
Slăbește-mă cu supărarea,
Tu singură porți vina...
- 15 Și dacă azi port părul lung
Și par un Catilina
(O, dac-ai ști tu cine-a fost !),
Tu singură porți vina.
- 20 Și dacă-n dragoste-o s-ajung
Să-mi umplu carabina
Și-apoi... apoi... să nu mă-mpușc...
Tot numai tu porți vina.

Budapesta *Octavian*
Tribuna literară, XVIII, nr. 1C3,
3/16 iunie 1901, p. 92.

PE PAT

- Vin', copilă, lângă "mine
Uite,-mi cade-atît de bine
Să te văd așa plîngînd...
Și eu plîng cu tine-n rînd,
5 Dar cu inima mea plîng,
Căci cu ochii mi-e rușine...
Bine văd ,eu că mă stîng
Și că mîne-n asfințit
Cîte-un suflet plictisit,
10 Văzînd vălul tău cernit,
Nemaiașteptînd răspunsul,
Va-ntreba : cine-a murit ?...
Eu voi fi.
- De aceea-ți zic
15 Să mai stai numai un pic
Lîngă mine lăcrămînd...
Să văd unde izvorînd,
Lacrămi rîuri rînd pe rînd,
înclegîndu-se-n potop...
20 Vreau să văd cu ochii mei
Cum se scurge strop de strop,
Vreau să văd acum, căci mîne,
Neuitîndu-mă la tine,
Cine știe, plînge-vei ?...

25 Și din lumea asta-ntreagă,
Singulară tu mi-ai fost dragă
Uite,-acum la despărțire
Mi se strecură prin minte
Palida noastră iubire...

30 Știi ? era simbătă seara...
Tu de-o patimă fierbinte
Tremurînd loveai ghitară...
M-am oprit pe gânduri dus .
Sub fereastra ta din colț...

35 Și, privind printre perdele,
Te-am văzut și mi te-am pus
Idol visurilor mele...
Astfel ne-am urzit iubirea
Tainică ca licărirea

40 Unui sfuicios opaiț...

Dar acum mă duc... mă duc...
O inimă mai curată
N-o s-ascundă niciodată
Umbra crengilor de nuc...

45 Uite,-s slab și deșirat,
Iar prin vinetele vine
Sînge... sînge nu mai vine...
De pe degetul uscat,
Uite, mi-a alunecat

50 Și inelul de logodnă...
Doamne, cît l-am sărutat,
Cîte vise a-ntrupat
Mîntea mea din ăst inel...
Dar acum nu-l duc cu mine,

55 Ar fi totul în zadar.
Dacă vrei să-mi faci un bine,
Ia-l și-l du la argintar
Ca să-ți deie bani pe el.
Tu pe banii jumătate,

60 Uite, vreau să iai sămînțe,
De flori multe și alese...
Să le sameni cît de dese
Tot cu mîna ta iubită
In țărîna grămădită

65 Pe movila gropii mele...
Iar pe banii ce rămîn
Fă-ți o haină de jelit.
Haina neagră, vâl cernit
Ție-ți stau atît de bine...

70 iar acum te du, copilă !
Eu mor... glasul mi se curmă...
Șterge-ți ochii și te du,
Sărutarea de pe urmă
Nu mi-o da !... N-aș vrea și tu

75 Să te bolnăvești, iubită.
...Noapte bună !... Noapte.bună !...
Fii, copilă, fericită...
Ba mai stăi ! Mi-aduc aminte,
Că mai am o rugămintă :

80 Arătîndu-te pe stradă
Tu în haina ta cea nouă
Ce-ți va sta atît de bine,
S-or apropia de tine
Pilcuri dese... șir... grămadă...

85 Să te-admire... să te vadă...
Știu că mulți te-or îndrăgi...
Eu te rog tu nu-i iubi,
Măcar pîn' vor răsări
Florile pe groapa mea.

90 O, ascultă ruga mea !...
(Și-apoi ce-ai mai cheltui
Pe cununa de mireasă ?...)
Pe mormîntul meu de-or fi
Flori, tu îți poți împleți

95 O cunună de mireasă...
Și-apoi, te mai rog, inelul
Să-l însemni tu, să se știe
Că de mine s-a ținut
Ca să nu îți dea iar ție

100 La logodna viitoare
Argintarul cel uituc...

Iar acum te du, iubită...
E-o privesc urâtă
Omul în clipa ce moare...
105 Nu e bine s-o vezi tu,
Și deci, rogu-te, te du,
Căci și eu mă duc... mă duc...
Iar inimă mai curată
N-o s-ascundă niciodată
110 Umbra frunzelor de nuc
Seara-n farmecul de lună...
Noapte bună ! Noapte bună !.

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 108,
10/23 iunie 1901, p. 95.

FII PE PACE !

Prietenei mele

E-atît de mic păcatul tău,
încît de-ar fi să-ți dea canon,
în cer pe auritu-i tron
Ar sta pe gînduri Dumnezeu.

Și tu cu ochii tăi căprii
Ai vrea să pleci la mănăstire,
Și să-ngenunchi cu pocăire
La candela sfintei Mării ?...

10 Frumoaso, cînd întreaga fire
Slăvește-te cu mii de guri,
Te-ntreb, copilă, cum te-nduri
Să curmi a ta păcătuire ?

15 Cînd dulce-i traiul să trăiești
Păcătuind mereu... mereu...
Ar fi păcat de Dumnezeu,
Ca tu să nu păcătuiești !

20 S-ar întîmpla minune-odată,
Cînd la icoană te-ai ruga,
Din chip cu grai ar cuvînta
Zîmbind Fecioara Preacurată :

„Copilă, scoală-te de jos,
Căci vreau să-ți curmi îngenunchierea
Și să lași altor numărarea
Bobitelor de chiparos !...

- 25 De-aeum tu ruga să ți-o-nchei,
Vinde bobitele de poți,
Și-apoi, frumoaso, banii toți
Dă-i pe-o păreche de cercei !"...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr.127,
8/21 iulie 1901, p. 112.

SONET

La sînul tău cuprinde-mă, natură,
Mi-e inima nebună ostenită. •
Te laudă astăzi mintea pocăită
Și te slăvește păcătoasa gură...

Încinsă e pădurea adormită
De-amurgul blînd cu-o cingătoare sură..
Eu în deșisul frunzelor de mură
Cu lacrimi plîng viața-mi pribegită.

- 10 Covoarele de frunză-nrouată
Par un șirag de mii de patrafire
Ce blînd acopăr fruntea-mi asudată.

Eu par un om ce plînge-n spovedire :
Tu n-ai atîtea frunze niciodată
Cîte greșeli a mea păcătuire...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 132,
15/28 iulie 1901, p. 115.

SA TAC ?...

...Și nu știu, zău, de ce mai cânt ?!
Durerilor ce mă răpun
De ce le mai și dau cuvînt ?...
Ș-apoi de ce vă mai și spun
5 De cite rele mă frămînt ?...
Eu știu că babe să ghiontesc
Cînd aud glasu-mi tunător ;
Și știu că mame poruncesc
Să nu m-aseulte fata lor...
10 Și știu că fetele roșesc...
Eu știu că rîd în gura mare
Atîția nevoiași de mine,
Cînd eu eterna zbuciumare
N-o spun în versuri blînde, line...
15 Ci cum în inimă-mi tresare.
Ar fi deci eu să mă frămînt
Și să învăț de la acei
Ce-și îndulcesc al lor cuvînt,
Dar, dragii mei !... frumoșii mei !
20 Eu nu urechei voastre cânt !
Aș vrea să tac. Dar ați văzut
Vrun leu, în ceasul de pe urmă,
De-un roi de gloanțe străbătut,
Să-l muște cățeluși o turmă
25 Și să nu urle ?... Ați văzut ?...

Cristos plîngea pe cruce sus :
„Le iartă, că nu știu ce fac”...
Și el striga cînd l-au răpus,
Și voi ați vrea ca eu să tac
30 Cînd n-a tăcut nici un Isus !!!...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 149,
12/25 august 1901, p. 131.

ȚIE !...

...Să te sărut, frumoasa mea minune,
Căci să te cînt zadarnic caut cuvinte,
Și serafimii cerurilor sfinte
Pe harfa lor cu aurite strune
5 De s-ar munci în cînt să investiminte
Frumseța ta... o, n-ar putea-o spune !...

Dar s-ar aprinde-un foc vrăjmaș odată
Din tot oe-au scris poeții-dumnezei
Și ditirambi și mii de epopei
10 Ce-au preamărit frumseța întrupată
In renvierea veciniceii femei
De-ar arde-atunci cu flacără curată.

Și eu să știu că-n orișice scînteie
Tresare-un gînd, o dulce simfonie...
15 Și să admir văpaia viorie
în care arde *vecinica idee*,
Și-atunci nebun să scriu o poezie :
Te-ai oglinda în cîntul meu, femeie !

Căci tu nu ești o clipă ostenită
20 Din valvîrtejul lumii care moare,
Tu ești *ideea* vecinie trăitoare,
Și de* te pun sub glie adormită,
E că se cere-o nouă întrupare,
E ca din nou să te renaști, iubită !...

25 Deci vino tu, frumoasa mea minune,
Să te sărute-a mele buze mute
Și-apoi din nou, din nou să te sărute !...
Căci laurii cu cari să mă-ncunune
N-ar fi destui din codri mii și sute
26 Frumseța ta dac-aș putea-o spune !...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 158,
26 august/8 septembrie 1901, p. 139.

RĂMAS BUN

De-acuma tu pe pace fii.
Eu, uite-ți spun că-n al meu drum
N-o să mă-ntorc pe veci de-aeum
La mincinoșii ochi căprijii...

5 Și tu-n părerea mea de rău
Vreun gând dușman nu vei vedea,
Iar groapa ta de voi săpa
Să nu-mi ajute Dumnezeu !...

10 Și multele făgăduinți
Le uit gândind la ochii tăi...
Dar, de vrei, ascultare dă-i
Celei din urmă rugăminți.

Tu nu mai spune nimănui
Că eu am fost acel băiat
15 Ce patru luni ți s-a-nchinat,
Căci mă va rîde dacă-i spui.

Cuprinde-o-n basm cu flori țăsut
Iubirea mea cea fără rost
Ș-apoi le-o spune cum a fost
23 Astfel făcîndu-i început :

- s
f
?

„În casa de nebuni odat'
Eu pe-o hîrtie am cetit
Ăst basm frumos și încâlcit,
Iar paznicii mi-au povestit
25 Că basmul ăst l-a chibzuit
Un biet poet alienat"...

Octavian

Rășinari

Tribuna literară, XVIII, nr. 167,
11/24 septembrie 1901, p. 148.

DIN VIAȚA

Lex temporis

Era drăguță, dar sfioasă.
Știu că cu palma m-a lovit
Cînd s-o sărut odat' pe frunte
Și, Doamne, cum a mai roșit !...

Trec ani. Ea sta îngenunchind
Sub patrafir la spovedit.
„Cum de-ai putut păcătui ?”...
Ea n-a răspuns, dar a roșit...

Trec ani. Azi nici nu mai știu cum
La bal-niabil m-am pripășit.
Un domino-și aruncă masca
Cînd colo *ea*... (n-a mai roșit)...

Octavian

Tribuna literară, XVIII, nr. 130,
30 septembrie/13 octombrie 1901, p. 157.

DOMNULUI SA NE RUGAM

Tu le îndopi cu pîne gura •
Ce scuiță fruntea-ți asudată,
Și dai din mîină bucătura,
Și ei îți calcă bătătura
5 Și vin cu bice să te bată.

Iubit popor ! Mai mare rău
Pe lumea asta pămînteană
Noi știm că n-a dat Dumnezeu ;
Dar azi jelim la capul tău
10 Cuvîntătorii tăi din peana.

Jelim, dar trezi, și la răvaș
Noi le-ncrestăm orice păcat ;
Că pentru vite n-ai imaș,
Că ești sărac și nevoiaș
15 Și că te fură și te bat.

Dar peana noastră năcăjită,
Cînd pe hîrtie ne-o purtăm
Pîn' cade mîina ostenită,
Plini de-o nădejde negrăită,
20 Lui Dumnezeu noi ne rugăm !

Ceresc părinte, vecinie Tată,
Cărui durerile ne plîngem,
Adu-ne vremea așteptată
Să ne-aruncăm peana odată
25 Și *spada* lată s-o încingem.

Deci pentru clipa răsăririi
Acelui soare ce-așteptăm,
Și pentru ceasul răsplătirii
Obezilor înlănțuirii,
30 Noi Domnului să ne rugăm !

Octavian

Rășinari

Tribuna, XVIII, nr. 209,
11/24 noiembrie 1901, p. 833.

PRIETENEI

Nu te mira că ochii mei
înrouați de lacrimi nu-s,
Eu nu știu plînge, plînsul doar
Vi l-a dat vouă Cel-de-Sus.

Nu te mira că vecinie rîd,
Că-n vâlul unui rîs etern
Întreaga lume o-nvesmînt
Și cîte-n cale mi s-aștern...

10 Căci, uite,-n rîsul ăst prelung
E rostul firii mele-ntregi.
Frumoasa mea, ai plînge-amar
Tu rîsul ăst să-l înțelegi.

15 Doar aste rîsete-ale mele
Durerile-s de cari mă stîng
Și, dragă, eu cînd rîd de ele,
De aceea rîd, ca să nu plîng !...

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 16.
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

UNUI PRIETEN

Da, negreșit, am și senine clipe,
Eu, cîntărețul palidei dureri,
Și, prietine, și eu aș vrea ce-mi ceri :
Din rostul lor un cînt să se-nf-iripe.

- 5 • Dar, uite,-n jur de-mi rotesc privirea
Atuncea văd că azi e nebunie
Ori e păcat, păcat de pușcărie
Să ocrotești pe strune fericirea ?!

- 10 Cînd plîng cu toți un plîns de îngropare
Și-i deznădejdea răsădită-n aer,
N-ar fi păcat ca din prelungul vaier
Tu să te-alegi rîzînd în gura mare ?

- 15 Nebun să fii, și n-ai putea să-i spui
Norodului ce urlă după pîne :
Iubit norod, ascultă-mă pe mine,
Eu sînt sătul. Trăiască cei sături f

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

CURÎND

Curînd-curînd iubește-mă, femeie,
Și lasă-mă să trec în grabnicul meu mers.
Doar ce-mi ești tu ? Un singur palid vers
Din a iubirii lungă epopee !

Și cine-ar vrea de dragul unei rime
Fie frumoasă-gingașe măcar,
S^arunci în foc un cîntec iubilar ?

Frumoasa mea, asta n-o face nime !

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

DE PE STRADA

- Două conducte înaintează
Cu pas mărunț înșeetinel
Pe-un răposat îl duc la groapă
Și la botez pe-un băiețel.
- 5 La-ncrușișarea unei uliși
Deodată amîndouă apar,
Conductul vesel cu nănași .
Și cel cu carul mortuar.
- 10 Eterna sorții ironie —
Se duce unul, vine altul...
Cînd pleacă mortul la hodină,
Băiatu-n lume-și face saltul.
- Din cei doi cărui să cuvine
Nedumerirea mea amară :
15 Acelui ce-a murit deja
Ori cărui a-neeput să moară ?
- Octavian*
- Tribuna*, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

CARMEN MISERABILE

- E frig... La geam am ridicat ruleta.
Un flașnetar apare-n colț de stradă.
Ascult pierdut naiva serenadă,
Cum picurat o tînguie flașnetă...
- 5 Prin geamul spart vin fulgii de zăpadă,
Dar eu le pun de stavilă gazeta
Și stau visînd în mîni cu țigareta
Și în cap cu versuri lungi din *Iliadă*.
- 10 în vatră nu-i o palidă scînteie,
în ea azi greieri își răsfață tonul,
Pe un foc aș da azi orișice idee.
- Eroii toți ce ars-au Ilionul
Și tot ce-a scris Homer în *Odisee*,
Eu vă dau vouă, dați-mi voi paltonul !
- Octavian*
- Budapesta*
- Tribuna*, XIX, nr. 16,
24 ianuarie/6 februarie 1902, p. 61.

FRAGMENT

Dar nici că mi se cuvin mie
Odoarele maicei biserici,
Nici asudata armonie
Din trăgănatul cînt de clerici.

5 Nici ostenitele tropare
Cu rostul lor cel tînguieľnic,
Nici potrivita cuvîntare
Din preacinstitul molitfelnic.

10 Un foc aprindeți ! foc nespus
Ce-n oeriuri flacăra să-și suie,
Ce sufletul mi l-a răpus
Și lutul mort să mi-l răpuie !

15 Iar din țăriile albastre
Cînd s-a desprinde găinușa,
Voi pe ascuns în două glastre
Să-mi așezați tăcînd cenușa.

20 Sămînța mirtului sfios
S-o sămînați în orice glastră.
Drăguța mea cu chip sfios
Să-și pună glăstra la fereastră.

Vor trece zile-n călindar,
Și zi urma-va mersul zilei,
Va crește mirtul în răvar,
Scădea-va patima copilei...

25 Drăguța mea nici n-o roși
În vesela-i zburdăľnicie
Din mirtul ăst cînd și-a împleni
Cununa cea de cununie.

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 24,
7/20 februarie 1902, p. 93.

ACASĂ

Al pribegirei mele drum
Sfârșitu-s-a — așterne-mi patul,
Căci ostenit mă-ntorc acum
Să-mi ispășesc, mamă, păcatul.

Pe unde-am fost nu mă-ntreba,
Căci în zadar, nu ți-aș ști spune,
Doar cine ți-ar ști arăta
Cărarea inimei nebune.

Ce rost nebun m-a aruncat
în valvîrtejul lumii-ntregi,
Și boala, ce m-a pus la pat,
Nu-ți bate capul s-o-nțelegi.

Cu gând curat nădăjduind
în darul blîndului Isus,
îmbună-te și crezi zîmbind
C-o să-mi ajute Cel-de-Sus.

Căci, uite, mamă, dac-ai ști
De cîte rele zac răpus,
Poate nici tu n-ai mai zîmbi,
Nici n-ai mai crede în Isus...

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 26,
10/23 februarie 1902, p. 101.

VIS MAIOR

„Ascultă-mi glasul de părinte,
Nu vezi și tu că-i nebunie
Să cauți pe drumul țării aur,
Pe lumea asta, poezie ?...

⁵ Cum ești tu tînăr și cuminte,
Să ai o altă meserie,
Azi bună seamă c-ai avea
Palton, mărire, vrednicie..."

¹⁰ Așa grăia — și-mi număra
Cinci gologani pe datorie.
Ce adevăr spunea bătrînul
Cu înțeleapta-i ironie !...

Eu m-am jurat în gând atunci
Pe Maica Preceastă Mărie
15 Să nu-mi ajute, mîna mea
Un singur vers de va mal scrie.

II

Părea c-am alungat pustiul
Din sărăcuța mea chilie,
Colo,-n căminul cel din colț
Ardea un foc pe datorie...

„Azi bună seamă c-ai avea
Palton, mărire, vrednicie...”

Îi auzeam și-acum cuvîntul
Cu înțeleapta-i ironie...

Și-am aruncat în foc pe rînd
Acele vravuri de hîrtie...
Să se prefacă în cenușe
A vieții mele tragedie.

Priveam cu gîndu-n alte lumi
La bobotaia viorie,
Cum cu-o sfială trămurată
Adoarme lin și reînvie...

Și nu știu cum nu înțeleg,
Dar pe un petec de hîrtie
Ce mai aveam, eu m-am trezit
Că să așterne-o poezie...

Octavian

Budapesta

Tribuna, XIX, nr. 28,
13/26 februarie 1902, p. 109.

NOI

Nu-i pe întregul bulevard
Drăguță ca drăguța mea.
Ca două stele ochi-i ard,
Ca ea zglobie, subțirea,
5 Nu-i pe întregul bulevard.

Uimiți încremenesc pe stradă
Bătrîni cînd ne vîd la braț,
Și tinerii astrînși grămadă,
Aprinși de-un păcătos nesaț,
10 Uimiți încremenesc pe stradă.

Cînd trecem noi pe trotuar,
Spre noi îndreaptă-și lumea pașii,
De la oricare galantar
Și creapă de năcaz boltașii
15 Cînd trecem noi pe trotuar.

Nu-i cerșitor pe bulevard
Cu punga goală oa a mea,
Și totuși ieri tînărul bard
Pe-un domn ce punga-i Jmbia
20 L-a pîlmuit pe bulevard...

Octavian

Tribuna, XIX, nr. 31,
17 februarie/2 martie 1902, p. 121.

SA PLEC...

Călăuzit de dorul ăst prielnic
Aș vrea să plec — să mi se piardă'urma.
Răzleț prin munți, prin văi răzleț, asemeni
Păstorului care-și pierduse turma.

Să uit pe rînd seninul cetei voastre,
Iar voi uitați eu cine-am fost anume.
Întregul rost al pribegirii mele
Să-l îngropați în rîsul unei glume.

Iar la vreun an, în jurul unei mese
Dezmormîntînd trecutul din uitare,
Să vă munciți un ceas întreg zadarnic
Intr-a icoanei mele întrupare.

Și-ntr-un tîrziu, de răsări-va unul
Cu glasul lui să-mi lumineze urma,
Voi să-nchinați doinind încet cîntarea
Păstorului care-și pierduse turma...

Octavian

Rășinari

Tribuna, XIX, nr. 33,
20 februarie/5 martie 1902, p. 129.

„L-A LUAT DUMNEZEU”

— Vecina Safta —

Cum ar fi de bine astăzi
Să nu fi vîndut cojocul,
Nici dumneata nu te-ai plînge
Că s-a stîns în vatră focul !

Că-i atît de frig în casă...
— Spune-i îngerului, mamă,
Să trimit-un ban de aur
Invălit într-o năframă !

Că ne-a spart fereastra vîntul.
10 Și nu-i jar pe fața vetrii,
Și s-a isprăvit făina
Din bucatele cumetrii.

în firida din cămară
Am căutat, dar nu-i merinde.
15 Și să-i spui că nenea Naie
Fără bani nu ne mai vinde.

Moșilor li-e cald în groapă ?...
Mamă, știe îngerelul
Că de frig, alaltăsară
20 Ne-a murit Bufii, cățelul ?

Aiura zîmbind-copilul,
Era frig nespus în casă
Și visa că-l duce-un înger
Pe-o năframă de mătăasă...

Nic. Otavă

Luceafărul, II, nr. 2,
15 ianuarie 1903, p. 26.

7

AȘTEPTARE

- In umbra plopilor cărunți,
Străjeri bătrini la casă,
Cu ochii -umezi și frumoși,
O fată stă și coasă.
- 5 Drumeți se miră-n drumul lor
De mâinile măiestre
Și de minunile ce dorm
În lada ei de zestre.
- 10 Pribeagă blîndului amurg
De peste deal se lasă,
Urzindu-și tortul argintat
În firul de mătăasă.
Ea vede-n ochii osteniți
C-o lacrimă se cerne,
- 15 Că-n urma meșterului ac
Șirag de flori așterne.
- 20 Se scutură cărunții plopi,
Durerea ei îi doare,
Și frunze cad pe pînzele
Sfielnicei fecioare.
Ea-și împletește-un dor pribeag
În florile cusute
Și coasă-n firul ei de in
Nădejtile ei mute.

în farmecul nelămurit
Al nopților de vară,
Vrăjite iele-n drumul lor
Un vis îi arătară.
E chipul unui făt-frumos
Și mai presus de fire
Orfanei fete de botez
Ursit să-i fie mire.

Și ielele i-au spus cuvânt :
„Tu coasă la năframă,
Căci într-o țară-n Răsărit
Te înțelege-o mamă.
Cînd vei găti năframa ta,
Să i-o trimiți să știe,
Și craiul tău bălan din vis
Ea ți-l trimite ție.”

De-atuncci ou acul ei trudit
Ea firele împarte
Gîndind la chipul bun și sfînt
Ai mamei de departe.
Din vise-n așteptarea ei
Ea-și face mândra salbă,
Sînt numai lacrimi și nădejdi
Cusuțe-n pînză albă.

Octavian Goga

Viața literară, 18 iunie 1906.

CIORILE

Le văd pe câmpul de zăpadă
C-un croncănit asurzitor,
Urâte ciori, popor de pradă,
Le văd cum negre trec în zbor...

5 Le văd rotind din vreme-n vreme,
Peste biserici vin țipînd,
Și parc-o ploaie de blesteme,
Mi-azvîrlă ciocul lor. flămând.

Batalioane se strecoară
10 Din cârdul lung, înfometat ;
în drum pe orișunde zboară
Miroase-a moarte și-a păcat.

în fața lor închid fereastra,
Simt ură-n suflet și fiori,
15 ' Căci'mi se'par în iarna" asta •
Mai multe oa de alte ori...

Și-mi zici: Sunt oare ciori în lege
Ce-mi strigă nopțile-n auz, " > '
Ori suflete de nemți pribege ' . 'k
20 Din gropile de la-Oituz ?...

Octavian Goga

România, an. I, nr. 10,
11 februarie 1917, p. 1.

- 20 Mare apă sfântă
Tainică și-albastră
Spune-mi când mai cîntă
Pasărea măiastră ?

Cînd îmi cîntă ca pe vremuri pasărea măiastră ?

Steaua, an. XVII, nr.3 (194), martie 1966, p. 23.

LUI AVRAM IANCU

Cînd zdrobit ți-a fost altarul idealurilor tale,
Doina ți-a rămas de grife, și-a cântat rătăcitor,
îndemnînd parcă pustiul din cuprinsul munților
Să doinească mai departe cîntec legănat de jale.

- 5 Doina ți-a furat^o codrul și-a păstrat-o-ntotdeauna
Și' cînd nori aoper cerul, și cînd sufletu-i zdrobit,
Cînd se-nțunecă lumina vișurilor ce-am slăvit,
Doina, doina rie rămîne și ne-o cîntă codrii-ntruna.

- 10 Valul care vine
Și la mal se frînge,
Valul vede bine
Sufletu-mi cum plînge,
Călător pribeag pe ape, sufletul cum plînge.

- 15 Plînge și tresare
Ca-ntro zi pustie
O privighetoare
Prinsă-n colivie,
Biată pasăre măiastră prinsă-n colivie.

PERDITA

- E gerul nopții — fulgii de zăpadă
Întruna cad și nu mai vor să-ncete,
S-aștern în calea palidei grizete
Ce rătăcește zgriburind pe stradă.
- ⁵ E frig... Eroii dragostei plătite
Trec azi cu grabă depășindu-și pasul.
Și rîd de fata oe-și mlădie glasul :
— O, ești frumos !... O, vin cu min', iubite !.
- 10 Un vînt străbate ulița pustie
Și vîntul ăst năvalnic se răsfață,
Ea-și strînge vâlul. Viforului îngheață
O lacrimă pe pudra viorie...
- 15 Zadarnic azi amori-i nu să vinde...
Ea tremură-n hăinuța de mătăasă.
Cum ar pleca... de-ar ști că are-aeasă
Vrun lemn în foc ori urmă de merinde...
- Dar pași s-aud... Un trecător răsare...
Să va-ndura de ea azi Preacurata ?...
Nădăjduia din nou prostituata
20 Și murmura : Preasfîntă Născătoare !

Budapesta
Argeș, I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11.

[TRECUTUL S-A IVIT ÎN PRAG]

- Trecutul s-a ivit în. prag
Și mi-a cernit păreții.
- Corabie fără catarg
Mi-e sufletul, săracul,
Cînd stau cu ochii duși în larg
Și-ascult în noapte lacul...
- Cum urlă-n chiot pătimaș
Și-mi zguduie fereastra,
Îți pare-un piept de uriaș .
10 Ce l-a-nșelat nevasta.
- Argeș, I, nr. 7, decembrie 1966, p.' 11.*

TRADUCERI

IAR CÎND VEI DURMI...

— Heine —

Îar cînd vei dormi tu somnul etern,
Închisă pe veci în mormânt,
În miezul de noapte, încet, pe furiș,
Veni-voi la tine-n pămînt.

^s Nebun să sărut frumoasa-ți icoană,
Pierdută și pală și rece,
Să tremur eu vaier prelung și să strig
Cînd viața-mi înoet se petrece.

10 E noapte, și morții din groapă tresar,
În jocuri nebune se prind —
"Noi stăm adormiți în dulce delir,
Cu braț încleștat te cuprind.

E ziua de-apoi și morții sunt treji,
E zi de izbava-ntru Domnul —
15 Noi stăm nemișcați, alături pe veci,
Ce dulce, oe dulce ni-e somnul.

Octavlan

Luceafărul, I, nr. 3, 1 august 1902, p. 40.

IUBIREA MEA

— Manyosu —

Unde vîrful lui Micane
Poala ceriului atinge,
Dintru începutul vremii,
Dragă, totdeauna ninge.

Cum omătul de zăpadă
Suș aolo-n veci nu moare,
Și iubirea mea, copilo,
E în veci dăinuitoare.

Othmar

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 264.

NESTATORNICIE

— Manyosu —

Și vîntul ce trece coline
La Ina în zbor spre-Azima
Il cred mai statornic ca tine,
Frumoaso, în dragostea ta.
5 Și totuși, uitai totdeauna
Să-ți uit, șireato, minciuna !

Othmar

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 264.

LA GROAPA IUBITEI

— M. Ugeda —

Ah ! mi-a fost nebun cuvîntul
Și mi-a fost nebun amorul :
Vis la groapa cărui astăzi
Se oprește călătorul.

Ți-ai ținut făgăduința
în obezile credinții,
Deși altui socotiră
Să te-orînduie părinții.

Țu te-ai veștezit ca floarea
într-o lungă zi de vară,
Veselă că-n altă lume
Altă viață-o să răsară.

Eu prinzînd atunci de veste,
Am grăbit să-ți cat mormîntul,
15 Cîte doruri nemplinite
Mi-a furat atunci pămîntul !

Pentru tine-am trecut marea
Și împărății străine,
De învățătură dornic,
20 De mărire pentru tine.

Uite, m-am întors acuma,
Mi-e-implinit în toate gândul,
Dar zadarnică mi-e calea,
Unde-i sînul tău, plăpîndul ?

Buruieni și polomidă
Ți-a crescut de mult movila,
Chiar nici popa nu mai știe
Unde doarme azi copila.

Vînt de toamnă trece-n zboru-i
Peste-ntinderea pustie...
Tu-ți aștepți de mult iubitul :
În curînd el o să vie !

Othmar

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 264.

HORA CÎINILOR

— De A. Petofi —

Afară-i nor și vifor,
E ceriu-n răzvrătire
Zăpada înveșmîntă
Cutremurata fire.

5 Dar noi în tihnă rîdem
De viforul de-afară,
Ne dă sălaș prielnic
Ungherul din cămară.

E milostiv stăpînul,
1° Ne dă și bucătură.
A noastră-i de pe masă
Cînd cade-o fărmitură...

Și de-l îndeamnă gândul
Cu biciul să ne bată,
15 Noi așteptăm pîn' trece
Iar rana sîngerată.

Și cînd asupra noastră
Privirile-și îndreaptă,
Noi ne grăbim să lingem.
20 Preamilostiva-i dreaptă.

O. Goga

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 272.

HORA LUPILOR

— De A. Petofi —

Aiară-i nor și vifor,
E ceriu-în răzvrătire,
Zăpada înveșmintă
Cutremurata fire.

- 5 Pustia-ntunecată
Ni-e dată, mamă, nouă,
N-avem sălaș când ceriul •
Ne ninge și ne plouă.

- 10 In drumul pribegiei
Înghițitul ne doboară,
Și vîntul ne răpune,
Și foamea ne omoară. : i.

- 15 Din flinte vine plumbul
Și coastele ne frînge,
Omățul alb al iernii
Noi îl roșim cu sînge.

- 20 Flămînzi ne scurgem traiul
Prin multele nevoi...
Tot greul e al nostru, : •
Dar slugi nu sîntem noi.

O. Goga

Luceafărul, III, nr. 14—16,
15 august 1904, p. 272.

IN TREN

— După Gerhart Hauptmann —

În goană vrăjmașe cîmpiei s-așterne
Și tropote trenul în noapte.
Eu treaz țin priveghiul... Alături pe perne
Dorm somnu-mpăcării vreo șapte.
Opaițu-n tremur clipește arare,
Cînd roata s-avîntă și-n vaier tresare —
Departe în zarea albastră
Mă fură pe cîmpuri lumina răzleață
Și, ca o nălucă, trudită mea față
O văd oglindită-n fereastră.

'Aleargă fugarul și urlet păgîn
Prin codri și plaiuri răzbate,
În urmă-i jilipuri și ziduri rămîn
În negura nopții-mbrăcate.
Dar iată — vederea aș vrea să mă-nșele —
Un strop mi se scurge din genele grele,
Alene obrazu-mi prelinge...
Se strecură-n suflet și-acolo-mi învie
Uh glas care tainic mă prinde-n robie...
În inim-un dor mi se-ncinge...

E dorul de țara luminii de-afară,
Cuprinsă de sîrmele sure
Ce pier într-o clipă, ca iar să-mi răsară
Și farmecul nopții să-mi fure.

25 Dar ochiul colindă și gândul se zbate,
 Dezgroapă icoane din vremuri uitate,
 Când prinse-n poleiul de lună
 Jucau lângă iazuri șireaguri de iele,
 Seninului farmec și patimii grele
 30 Dînd glas din vrăjita lor strună.

Doinirea lor parcă în noapte pătrunde
 Și frunzele mute-s în cale ;
 Părăul, oprindu-și pribegele unde,
 își curmă poveștile sale.
 35 De lacrimi străluce sfoasa cicoare,
 Pornitu-s-a vîntul livezi sâ-nfidare,
 în crîng cîntăreții țin straje,
 Ascultă și-nvață doinirea măiastră,
 Și glasul lor dulce în noaptea albastră
 40 Întrupa a strunelor vraje...

Tu zbori înainte ! Nu-i farmec de îngeri
 Să-ncete-alergările-ți crunte,
 Te-azvîrli peste ape cu rezezi răsfrîngeri,
 Pătrunzi în adîncuri de munte,
 45 Tu, chiot sălbatic al lumii pripite,
 Tu, demon, ce-mi spulberi atîtea ispite,
 Și fugi de-arătările mele,
 Aș vrea să văd luna cînd sînu-și desface,
 S-ascult în a nopții statornică pace
 50 Povestea curatelor stele.

Dar fumul îneacă icoanele sfinte,
 Vin neguri în horă nebună,
 Fugaru-ndărătnic gonește-nainte,
 El urlă, și geme, și tună,
 55 Și trupu-i asudă — cu mîini uriașe
 Se pare că zmeii îl duc pe ogașe
 Și altor tărîmuri îl fură...
 Așa stînd de veghe lipsit de repaos,
 Deodată alt cîntec purcede din haos,
 60 Un cîntec de milă și ură :

— Al nostru e brațul ce-n nopțile-albastre
 Vă poartă zdrobit de povară,
 Noi n-avem bordeie, și palmele noastre
 Din aur cetăți vă durară ;
 65 Vesminte v-aducem și noi vă dăm pine,
 Voi rînjetul groaznic al morții păgîne,
 Dar vrem azi robia sfărmată.
 Vă cerem azi țarina noastră-napoi
 Și sîngele negru vi-l cerem azi noi,
 70 Săpare vrem azi și răsplată.

Ni-e neamul sălbatic, cu patimă-n piept,
 Cu suflet și brațe-năsprite,
 Dar azi la viață, la moarte un drept
 Cer biete inimi trudite.
 75 Din preajma obezii de-ar prinde răsuflet,
 Un picur din vaierul nostru din suflet
 Cu vuiet năprasnic de mare
 Ar frînge a ielelor horă răzleață,
 Cîntarea păgîină și-atît de măreață,
 80 A veacului nostru cîntare.

Poete, tu hora de vrei să ne-o-nveți,
 Ascultă-l pe-al ocnei sobol,
 La gura mașinei cu pași îndrăzneți
 Tu du-te din crîngul domol,
 85 Privește scînteia din gureșa sîrmă
 Și fumu-n văzduhuri, plutind fără cîrmă,
 Apleacă-ți urechea cu jale
 La inima celui sărac și supus,
 Și cîte-n sughițuri plîngînd el ți-a spus,
 90 Tu spune-le strunelor tale.

în goană nebună cîmpiei s-așterne
 Și tropotă trenul în noapte,
 JEu treaz țin priveghiul... Alături pe perne
 Dorm somnu-mpăcării vreo șapte.
 95 Opaițu-n tremur clipește arare,
 Cînd roata s-avîntă și-n vaier tresare...

• • în murmur încet se frământă,-
Cîntarea cea nouă mă-nvăluie-n pripă,
Gu glasul ei proaspăt vrăjindu-mi pe-o clipă
100 O lume mai bună, mai sfîntă...

încet se înalță, sfioasă tresare
Din vuietul greu de oțele,
Și iar se-nfiripă curata cîntare
Subt ceriul seninelor stele ;
105 Domol se întrupa și iarăși se frînge,
Sfielnic cu-ncetul în murmur se stînge,
• Gînd patima inimii frînte
Plăpîndul ei farmec ar vrea să-l coboare
Din ceriul cu stele, prin vînăta zare
110 Să-mi cînte și iarăși să-mi cînte...

Octavian Goga

Luceafărul, IV, nr. 4,
15 februarie 1905, p. 93.

SINGURI
— După Ada Negri —

Vezi, sîntem șinguri. Lasă-mă, mă lasă
în inimă din jalea mea să-ți picur,
Din plînsul meu strivit de anii vitregi,
Din patima atîtor doruri moarte...
Mi-e dor acum de lacrimi.

La pieptul cald azi lasă-mă, mă lasă
Să-plec odihnei mintea mea trudită,
Ca paserea căpșoru-i subt aripă,
Ca trandafirul adormit subt frunze.
10 Mi-e dor acum de pace.

Și fruntea albă lasă-mă, mă lasă
Domol s-ating-a mele buze arse
Și-n șopote să-ți tremure cuvîntul
Ce ca un vaier sufletu-mi străbate...
15 Iubire vreau, iubire !

Octavian Goga

Luceafărul, V, nr. 6,
15 martie 1906, p. 123.

EU VAD ÎN VIS...
— după A. Petofi —

Eu văd în vis zile de sînge
Ce temelie lumii sapă,
Ce-ntrupă mîndră lume nouă
Și rostul celor vechi îngroapă.

5 De-ar fi degrabă să s-audă
Aprinsa luptelor strigare,
îmi cere-un semn — un semn îmi cere
Neodihnită frămîntare !

19 Voi pune eu picioru-n scară
Pe roibul drag cu voie bună
Și-o să m-avînt și eu năvalnic
în a voinicilor furtună !

15 Cînd pieptul meu îl vor tăia,
Vor fi să-l lege mîini iubite,
Și se va-nchide rana mea
De leacul buzelor unite.

29 în temniți de mă vor tîrî,
Va fi ș-acolo cin' să vie,
Și vor aduce doi luceferi
Lumină-n umeda chilie.

Iar cînd călău ori mîni dușmane
Vor da sfîrșit vieții mele,
Va fi cine pe trupul mort
Cu lacrimi sîngele să-l spele.

Octavian Goga

Luceafărul, VI, nr. 6,
15 martie 1901, p. 97.

POEZIA VIETII

De Fr. v. Schiller —

- „Eu să mă-nchin la umbre tremurate,
La străluciri ce mint împrumutate
Și-n drum s-abat nădejdea să-mi înșele ?...
Dați adevărul pradă minții mele !
- 5 C-un vis deșert și raiul meu să piară,
Iar sufletul ce-n lumi fără hotară
Și-avîntă dîrz rotirile pribege
Porunca vremii-n lanțul ei să-1 lege.
Eu mă supun și mă înfrîn
- 10 Cu-al datoriei sfînt cuvînt,
Și-n zbuciumul ce mă frămînt
Îmi sunt pornirilor stăpîn.
Cine-adevărul nu vrea să-1 asculte
Cum poartă jugul lipsurilor multe ?”
- 15 Astfel din pragul zilelor trăite,
Tovarășe, cuvîntul tău mă-nvață
Ștrivînd în drum vedenii și ispite...
Înfricoșați de cruda ta povață,
Toți zeii dragostii s-ascund...
- 20 Se stinge-a Muzelor cîntare, iar horele tot mai încete
Mor în prăpăstii fără fund...
Cînd grațiile își desprind, jelind, cununile din plete,
Apollo, lira lui și-o sfarmă,
Iar Hermes scheptul și 1-a frînt,

- 25 Viața trudnică-și destramă
Seninul viselor vestmînt ;
Nu mai e farmec în poveste,
Iar lumea noastr' așa cum este
S-arată, prietine,-un mormînt!
- 30 îi smulge-Amor vălul ei vrăjit
Și dragostea a început să vadă,
Și-n rostul cel din ceriuri hărăzit
Ea deslușește-a lutului dovadă ;
Pe buza ta sărutul ei înghiață,
- 35 Bătrîn, frumosul piere din viață,
Și-n clipa de nebun avînt :
Tu vezi deschisul tău mormînt.

Octavian Goga

Luceafărul, VI, nr. 22,
15 noiembrie 1907, p. 481.

IUDITA
— După I. Kis —

- La ovreiul Simon, an de an aproape
Un sicriu de scînduri duc încet să-ngroape :
Mititel sicriul — de vreun cot e doară,
Biet copil, sărmanul, i-a fost scris să moară !
- 5 Pletele Iuditei fac o-mpărăție.
Cu mînile-n tremur ea și le mîngăie
Și le prinde-n foarfeci... Ce păcat, săracă...
Mîneacă în taină, ea la popa pleacă.
- 10 „Fruntea mea azi plete vezi că nu mai poartă,
Eu mi-am plîns, părinte, frumusețea moartă ;
Spune-mi tu aievea, spune-mi să Se știe
Un copil să-mi crească, nu mi-e dat și mie ?”
- își ridică ochii din bătrîna carte
Și, privind-o popa, grea osîndă-mparte :
15 „Un copil alături ți-ar vrea căpătîiul,
Un copil, Iudito — unde ți-e dintîiul ?”
- Buzele nevestii par ca de zăpadă,
Fruntea albă-și lasă în palme să cadă ;
Graiul i se frînge, geme greu cuvinte :
20 „L-a curmat, săracul, mîna mea, părinte !
Tatăl lui în lume a fugit de mine,
Fată fără sprigin — și-mi era rușine...

- Era noaptea neagră, bună de-ngropare,
De mi-ar da odată groapa alinare !”
25 Popa-ncet întoarce foile din carte,
Cătă fiecare ce canon împarte :
„Scoală-te, Iudito, haina ta de jale
Nu se potrivește greșurilor tale.
Dezlegarea-i alta — și-j grozavă plata...
30 Vei avea putere să ții judecata ?
Buza ta păcatul altui să nu-l deie.
Să-ți săruți copilul te opresc, femeie !
Stînge-te cu zile sub povara cruntă —
Te scapă copilul în ziua-i de nuntă.”
- 35 La ovreiul Simon e-n ferești lumină,
Prăznuind botezul, veseli toți închină ;
Cînt-un psalm din carte, toți au prins s-asculte,
Genele Iuditei lacrimi varsă multe.
Un copil ea strînge — la inima mută
40 Cum o-ndeamnă gîndul — și tot nu-l sărută.
- La ovreiul Simon toți tac în ogradă,
Nu mai pot drumeții prin ferești să vadă.
Tremurînd, Iudita geme greu și plînge :
„Scapă-mă de-osîndă, Doamne, nu mă frînge !
- 45 Mamă, cum mă arde — fruntea mi-e ca jarul,
Doar o sărutare mi-ar curma pojarul !”
- „Fii pe pace, dragă, dormi și nu te doare.
Doamne, sfinte Doamne, ți-e povara mare !”
- 50 „Mi-e uscat de boală cerul gurii, mamă,
Și buzele mele nu simți cum te cheamă ?”
- Pe Simon, ovreiul, un fior îl sapă :
„Gîndul tău, Iudito, din păcat s-adapă...
Au mai zis și alții și una și alta :
Adevăr e una, adevăr e alta.
55 Cine-i rea de mamă nu-i de-a sta la masă —
Astfel să-mi trăiască cum te-alung din casă !”

Anii trec șiraguri. Iat,-un an nou vine.
La ovreiu Simon praznic nou se ține.
Vatr-au pus în curte, om spre-om se-ndeașă :
E-a lui Simon fată, lui Natan mireasă.

Într-un colț pe-o babă o împing nătîngă,
Cînd spre mîna dreaptă, cînd spre mîna stîngă.
Grabnic cerșitoarea din mulțime iasă :
„Vreau o clipă numai s-o văd pe mireasă !”
O aduc acuma, rabi cartea ține.
„Oameni buni, vă fie milă azi de mine !
Draga mea copilă !”... și pe nesimțite
I-a atins miresii buzele iubite !
— Știți acum povestea jalnicei Iudite ? •

Octavian Goga

Luceafărul, VI, nr. 23—24,
15 decembrie 1907, p. 512.

LACUL MORȚII

— A. Ady —

Plutim deasupra unui lac
Noi, mîndre paseri călătoare,
Din undele-i otrăvitoare,
Jivine negre și spurcate
își cască gura hrăpitoare :
Ungaria se cheamă lacul...

10 E în zadar, cădem cu toții,
Căci lacul mortuar ne-nghite,
Zadarnic visuri și ispite
Și dragoste ne-ndrumă calea,
Cădem cu aripi biruite :
Ungaria e lacul morții...

G.

Luceafărul, VIII, nr. 5,
1 martie 1909, p. 106.

MARTIRUL CRISTOȘILOR.

— A. Ady —

- Un foc nepotolit și mîndru
Mi-a dat pămîntul moștenire,
Purtam în inima păgînă
Credință, sete de mărire.
5 Simțeam o lume împrejur-mi
Rotindu-și larga frămîntare,
Eu în vîrtejul ei sălbatic
Căutam o armonie mare...
- Născut din cîntec și putere,
10 Păgîn Apollo de la țară,
Cu dragoste-așteptam, cu cîntec,
A vieții cea din urmă seară...
Azi sufletul nu-mi mai tresare
De cînt, de dorul dimineții,
15 M-au omorît evangheliștii,
Cristoșii și-nțelepții vieții...

G.

Luceafărul, VIII, nr. 5,
•martie 1909, p. 109.

TRAGEDIE

— De Richard Dehmel —

- Se văiera norodul în pustie
Cu trupul stors și chinuit de sete...
Abia o stinsă, palidă fecioară,
Cu ochii stinși cerșind un ajutor,
5 își îndura în liniște arsura,
Căci mai adînc decît cumplita sete
în pieptul ei săpa durerea mută...
Atunci, din zarea roșe de văpaie
Crescînd în drum s-a desfăcut un om
10 Și mîna lui a ridicat străinul...
Din degetul arătător întins
S-a scurs domol un mare strop de sînge
Și-ncet căzînd a înroșit nisipul...
Mirat privea poporul spre drumeț
15 Cum sta așa și picur după picur
Din rana lui curgea-n țărîină sînge...
Din clipă-n clipă se mărea izvorul,
Și-nfiorat el se sfîrșea, cînd dînșii
Stăteau uimiți în fața lui, iar unii
2< Scrișneau din dinți : *Își bate joc de noi!*

Simțind atunci răsuflul din urmă
El le-a strigat : Veniți, veniți și beți,
Căci pentru voi e sîngele !...

Fecioara

I-a zis încet în clipa cînd murea :
Le trebui apă lor !...

Tribuna, an. XV, nr. 126,

23 iunie 1911, p. 4.

POET
— A. Ady

Un băietan cu ochii negri,
Cu doruri largi în lumea-ngustă,
S-a dus cu turma lui de vite
La Hărtibaciul de pe pustă.

5 Creșteau din dimineți ș-amurguri
Flori albe-n mintea lui bolnavă,
Dar vaca le păștea pe toate,
Căci vaca le credea otavă.

1° îl tulburau minuni și vise
Și nu-și putea găsi limanul,
în orice altă parte-a lumii
S-ar fi făcut poet ciobanul...

15 Dar cînd vedea-mprejuru-i ciurda
Și pe tovarășii-n izmene,
își îngropa cîntarea-n suflet —
Scuipa și fluiera alene...

Octavian Goga

i.

Cultura, I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 27.

OGORUL UNGURESC

— A. Ady —

INEDITE

Pe țarina-n părăginire
In larguri buruiene cresc,
O știi cîmpia-nțelenită :
Este ogorul unguresc...

5 Eu mă cobor la sfînta humă...
O roade ceva, stau și-ascult.
Popor de ierburi otrăvite,
Unde sunt crinii de demult ?

10 Mă strîng sălbatecele vrejuri
Cînd din adînc aștept un glas
Și-un miros blînd de flori uscate
M-atinge-ncet la orice pas...

15 Tăcere. Gozul, buruiana
Mă prind, m-adorm și mă-nvelesc ..
Din depărtare rîde vîntul
Peste ogorul unguresc.

Octavian Goga

Cultura, I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 28.

LUI DUNDEL

Amorul nostru s-a născut
Din nebunatică văpăi
Și cum sunt toți copiii răi
L-am alintat și l-am crescut
5 Cu sărutări și cu bătăi.

Pe urma lui câte dorinți
Ce-n preajma anilor apun,
Cînd stau cu mintea să le-adun,
Văd cum noi doi suntem cumiști,
10 El a rămas copil nebun.

De aceea rostul lui mi-a dat
Și printre vremi m-a petrecut
Un vechi îndemn nepriceput :
Cînd te sărut să te și bat
15 Și cînd te bat să te sărut !...

T.

NOTE

RUGĂCIUNE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Lu-ceafărul*, an. IV, nr. 17, 1 septembrie 1905, p. 327, fiind reprodusă, cu o singură modificare, în volumul *Poezii* (1905) :

V. 31, în revistă : „Ci jalea unei lumi, *stăpîne*”;
în ediția 1905 și 1924 : „Ci jalea unei lumi, *părinte*”.

în ediția din 1924 poezia suferă unele modificări :

V. 8, în revistă și ediția 1905 : „*Stăpîne*, — orînduie-mi că-rarea” ;

în ediția 1924 ; „*Părinte*, — orînduie-mi cărarea”.

V. 16, în revistă și ediția 1905 : „*Stăpîne*, văzul meu în-dreaptă” ;

în ediția 1924 : „*Tu, Doamne*, văzul meu îndreaptă”.

V. 19, în revistă și ediția 1905 : „Sădește-n brațul meu, *stăpîne*”;

în ediția 1924 : „Sădește-n brațul meu *de-a pururi*”.

V. 28, în revistă și ediția 1905 : „Învață-mă, *stăpîne*,[^] plînge” ;

în ediția 1924 : „Învață-mă pe *mine-a* plînge”.

Despre această poezie, care este, de fapt, o vibrantă artă poe-tică realistă și militantă, Garabet Ibrăileanu spunea, în *Viața românească*, nr. 4—5, 1916, p. 167 : „E cea mai frumoasă rugăciune pe care au scris-o vreodată poeții noștri”.

Bătrînul Iosif Vulcan, comentînd în articolul *Evenimentul lite-rar*, din *Familia*, an. XLI, nr. 42, 16/20 octombrie 1905, p. 501, volumul *Poezii* de O. Goga, scria : „Toți cititorii vor zice : «După Coșbuc, iarăși un poet ardelean». Da, Goga este un poet ardelean.

Liber de înfrîurirea altui poet, de Eminescu sau de Coşbuc, el se afirmă ca un talent original, inspirat numai de sufletul poporului. Lira lui cîntă viaţa acestuia şi nu se ocupă de sentimente individuale. De acestea se fereşte şi adresează lui D-zeu rugăciunea : «Alungă patimile mele»".

Iar Ioan Petrovici, în articolul *Bardul de la Răşinari, Familia*, 5—7/1943, p. 5—6, scria : „Goga nu a conceput oficiul poeziei ca un loc de refugiu pentru deziluziile vieţii. Poezia pentru dînsul era un instrument de acţiune, o trîmbiţă de raliere. De aici o statornică depăşire a individualului, o preferinţă a temelor colective, a suferinţelor obşteşti, așa de frumos exprimată în următoarea strofă gigantică, «Alungă patimile mele» etc. Glasul lui Goga a fost craterul prin care a izbucnit în afară pojarul din măruntaiele mulţimii, făcînd-o să se mire singură de flacăra ce închidea într-însa şi să înţeleagă datoria de-a paşi vitejeşte la faptă."

Printre traducătorii cei mai de seamă ai versurilor lui O. Goga cităm pe Elena Văcărescu, Franyo Zoltán, Szemler Ferenc. Poezia *Rugăciune* a fost tradusă în limba maghiară de Kibedi Sándor, Cluj, 1938, împreună cu alte 39 de poezii :

F o H A s z

Tevelygek, a szemem elborult,
Testemen az ut vett erot,
Erotlenul hullok le, Uram,
A Te ragyogásod előtt.
Utamon szakadékok nyílnak,
Vak kodot olt fel a távol,
Terdemen kereslek Tegedet :
Atyám, osvenyemre gyámolj !

Vágyakkal háboros keblemet
Erzem, száz kisertes ássa,
S amibol lekem szomját olt,
Zavart kot bensom forrása.
Tepjel ki világuak árjából,
Bolcs kezéd tanítva intsen,
S kik vegiil maradtak, en Uram,
Szemem csak rájuk tekintsen.

Oldd meg elmemnek szentesgedet,
A let yarázsos titkaid,

Karomnak add orok szerelmed
S izmos gyulolet gyilkaid.
Adjad eneked s világodat,
Szereto letnek szep horet
Es faradt pillámnak add meg, add
A nyári napfeny meleget.

Uzzed el minden szenedelyem,
Kiáltásuk orokre szegd,
S minden sziveknek fájdalmaid
Magsiratni ajkamra tedd.
Nem enyem, ki csupán martalek
Vagyok rossz, mostoha sorson,
De egy világ gyásza az, Atyám,
Hogy Mnnyemen sirva sirjon.

Megannyi vágynak nincsen írja :
Keservuk, kfnjuk add nekem,
Add az orkánt is, melyben ordit
S nyog százados, rab gyotrelem.
— Reg nyognek a megalázottak,
Válluk tehertol gornyedez...
Felelmetes felelmiik ejt
Szállasd ala Te szivemhez.

Lelkembe iiltesd be viharod,
Erezzem diilo ozSnet,
S hogy minden keserv a borzongo
Hurokon hogyan omlik szet; *
S hogy keklo villámok zománcán
Mikepen gyullad, eg ege
Es forrik össze zengo hangja :
Szenvedesiink nagy eneke.

PLUGARII — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luciafărul*, an. IV, nr. 1, 1 ianuarie 1905, p. 10, număr consacrat pictorului Nicolae Grigorescu, şi a fost reproduşă, cu cîteva modificări, în volumul *Poezii* (1905).

- V. 35, în revistă : „Stăpînul *maşter* vă loveşte" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : „Stăpînul *vitreg* vă loveşte".
V. 42, în revistă : „în pacea *sărilor* de toamnă" ;
în ediţia 1905 şi 1924 : „în pacea *serilor* de toamnă".

în ediţia din 1924, poezia suferă unele modificări.

- V. 4, în revistă şi ediţia 1905 : „Nădejdi *mele* de mai bine" ;
în ediţia 1924 : „Nădejdi *noastre* de mai bine".
V. 9, în revistă şi ediţia 1905 : „Cu mila-i nesfîrşită, *ceriul*" ;
în ediţia 1924 : „Cu mila-i nesfîrşită, *cerul*".

- V. 13, în revistă și ediția 1905 : „Și v-a dat suflet să tresară” ;
 în ediția 1924 : „El v-a dat suflet să tresară”.
- V. 30, în revistă și ediția 1905 : „Doar bunul *ceriului* părinte” ;
 în ediția 1924 : „Doar bunul *cerului* părinte”.
- V. 36, în revistă și ediția 1905 : „Dar *ceriul* bine-vă-cuvîntă” ; *
 în ediția 1924 : „Cînd *cerul* bine-vă-cuvîntă”.
- V. 37, în revistă și ediția 1905 : „Și *dacă-n* schimbul pînii voastre” ;
 în ediția 1924 : „Dar *dacă* în schimbul pînii voastre”.
- V. 48, în revistă și ediția 1905 : „In *bordeiașul* **vost'** de paie” •
 în ediția 1924 : „In *bietul* *bordeiag* de paie”.
- V. 51, în revistă și ediția 1905 : „Sfințiți cu *lacrimi* și *sudoare*” ;
 în ediția 1924 : „Sfințiți cu *roua* *suferinții*”.
- V. 56, în revistă și ediția 1905 : „Norocul *nost'* al tuturoră” ;
 în ediția 1924 : „Norocul *nostru*, — al tuturoră”.

Cînd a scris' poezia, Goga se afla student la Berlin și a trimis-o la cererea redacției pentru a însoți reproducerea din pînzele lui Grigorescu, inspirate din viața țărănimii.

O traducere în limba rusă a acestei poezii a apărut în *Revista română* nr. 4/1967, semnată de I. Gurovoi :

П а х а н ь

іерар еамн «ааеТ нреКіОНМТба
 Моа flyна, апоаа ОТ >ОМ
 ЛНУІІ іВІ СВН ОртІІ Нас ХраННТе
 Ајірапб мСтТН о flyқиест «ојіе.
 О Вас МОН ејаі, о хрНСТНаНх,
 ЛК>СВ:Н Н іnpасfІВНКОВ јіНінеНННbіx,
 О Јуquіnx інеРВОНuах npupoflbi,
 На еЈіа Н 6ОЈН ооТВореННbіx.

ТјаЗіа еам ае6о оsарпјіо,
 ТНКејібіМ ТроHyТо сТіпаflанbeМ,
 Боeft SesMHTeіKeocTbio сBoeіо
 Н осех Јіqіeft овоНх оНННHeМ.
 ОНО јrуnіоН Ваc оnаріuіо,
 Воераа ВЗВОЈіноВаННО јіоBамелі
 ТаННСТBeННуК) peіb НОТОКОВ

Н roјіоe іamn оіејіеcrameft.

npofі^ete nјіypoМ На paocBCTe
 FIO Teјіу ННВМ rOBOpшfіBOH —
 rјіааа у Ваc нквшн вcноіо,
 BecHaіpacKHHyјіacb nan ннвон.

ЗМНН ВаМ ТаftНН ОТКрбіBaeT,
 Н ВНННQK ВаМ HeCлbHМbftf VojіOC :
 јнаКОМбі ВU іtBeTaМ Н ТрааМ,
 Вас в іаојіе ВHaіer KasуіbН колос.

Kорaa НЗ ТbМН, сннн, yрро
 BcTaeT, oMHToe cJiesaina,
 Трy^а ВW Tsroemoe аеМН
 Нecene іcнлнннmw pycaMіиН.
 ннкто оам Трyјі »е O^ajіerqaeT ;
 Лwіііb &ot Ha ЈіО6 «а anі оrajіeіННbft
 СВНТОH B-efіeu СВОН BosJіaraeT,
 Ha oolwіeqHbіx јryqefі enјіeTeHНbft.

Bara Трyа сВНТОft і6eЗMer»о TaxeK,
 HeT &oum ropіne «ameā 6OJH ;
 Xіorb n&pro aac іCrapocJіaBјіaeT,
 у ЗЛМХ XOJііeB Bbl B H&BOIR
 вH нрyTHHМ Трyм cыон ІOіroaere,
 yKfimb noјryqaH BMeCTO xјіe6a.
 Ho MНјіoccpmHbft Oor aam вH&MјіeT,
 BaM yTeMeHbe uіuer OT ae6a.

Kopma BO ТbMe OcaHeft Hoqn
 nјіyраМ yсrajібіМ јіеро сннтчн,
 floјіaіerіca BaM KocbііraaHa,
 Meqrbi H ,paia,оam ііаріma.
 CфіepіcaіOT іHesoHbіx qeft Hіapambі,
 Н B»THBeft бнecmT uіeјііoMbi,
 O, CKOЛbKO HрHOO CMHbH
 noa «oajіKHM HpoBOM HЗ cOJіOMH :

ЛНСТВМ јіесНОН роМHwe 6paTbH,
 HeбecHoā cHHeBH coзinaіHba,
 Hain Kіpafl - ero Јура н HMBH,
 KponHre BH іpocoft CTpaaaeba!
 HЗ BaniHX xaT, rae B nooіyMpaKe
 PhіaaeT .noіtea, nјіpacKa Bberca,
 Bceo6mee іSotfіbіnoe c^acTbe
 CBSIOIO HaH MНpOM npoHBceTCH.

Моа ленеша іnpojKameft Kaiuіeft
 CKBosb 6axтpomy pеQHіft coіnіTca,
 мон pіaasomaa nema
 B ceіoaHјіe TarocTHOM томнтсв.
 nom rјіaAbіo воm ТаНТca 6e3fіMa —
 Н BaniH roіpbKHe BeBaroabi
 TaaT paflymee BOЗMeзHіhe,
 OTMmіeHba poKOBbie poru.

NOI — semnată *Nic. Otavă* (anagrama lui Octavian) — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 51, reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

- V. 21, în revistă : „Subt ceriul nostru-nduioșat” ;
în ediția 1905 : „**Sub** ceriul nostru-nduioșat” ;
V. 24, în revistă : „**Și** ochii tuturorora” ;
în ediția 1905 și 1924 : „**In** ochii tuturorora” .

În ediția din 1924 poezia suferă unele modificări :

- V. 21, în ediția 1905 : „Sub *ceriul* nostru-nduioșat” ;
în ediția 1924 : „Sub *ceriul* nostru-nduioșat” .
V. 27, în revistă și ediția 1905 : „*Căci* roua de pe trandafiri” ;
în ediția 1924 : „*Doar* roua de pe trandafiri” .
V. 32, în revistă și ediția 1905 : „*Și* Oltul *nost'* bătrînul” ;
în ediția 1924 : „*Și* Oltul, *biet*, bătrînul” .
V. 37, în revistă și ediția 1905 : „Din vremi *bătrîne*, de demult” ;
în ediția 1924 : „Din vremi *uitate*, de demult” .

Poezia, scrisă cu o destinație mărunț ocazională, a depășit repede intenția directă a poetului, devenind un cîntec îndrăgît.

În *Mărturisirile literare* făcute de Goga în 1932, poetul spunea : „Poezia *Noi*, care a devenit așa de cunoscută, a fost scrisă pentru revista *Luceafărul*, la început, în primul număr pe care i-l adresam reginei Carmen Sylva... și pentru ca să-i arătăm cine sîntem noi, nenorociții care veneam cu această revistă, am scris poezia *Noi* și i-am trimis-o la castelul Peleş” .

Cititorii văzuseră titlul ei mult mai adînc, investind-o cu un mare credit colectiv. Dacă poetul dorea inițial, în chip subiectiv, doar să atragă atenția reginei asupra celor năpăstuiți de la revista *Luceafărul*, talentul său a spus în poezie mult mai mult, dîndu-ne una din cele mai sociale poezii ale lui Goga. S-a petrecut cu această poezie ceea ce arăta Engels că s-a întîmplat cu opera lui Balzac, al cărei caracter obiectiv, datorită marelui talent, a depășit mult subiectivitatea autorului.

Observații subtile la această poezie face Ovidiu Papadima în *Naturalism și idealism în poezia lui O. Goga, Familia*, nr. 5—7/1943, p. 104—105 :

„Din niște versuri ce nu căutau să fie decît o carte de vizită a unui grup de tineri din Budapesta care voiau să atragă atenția lumii asupra durerilor din satul lor ardelenesc apăsător de un jug străin, neamul acesta a făcut o poezie a întregului său suflet

și a păstrat-o ca atare chiar în anii cînd inexistența oricărei stăpîniri streine la noi părea că-i anulează însăși rațiunea ei de a fi. Dacă cercetăm mai de aproape destinul acestei poezii, el se va lămuri mult pe sine însuși. Cercetătorul care va auzi vorbind despre ea, oameni cu totul nepreveniți, va constata cu surpriză că mai niciodată nu i se zice *Noi*, ci *La noi*. Nu e numai influența primelor cuvinte ale poeziei, care se 'repetă apoi la începutul atîtor versuri din ea. Acest minuscul *la* adăugat în titlu de fiecare anonim reprezintă o întregă atitudine față de această poezie, atitudine aproape total diferită de cea de la început și de moment a poetului. Acest *la* înseamnă hotărît o distanță față de lumea poeziei acesteia. O distanțare tot atît de mică pe cît de minuscul e cuvîntul, dar tot așa de hotărîtă ca și accentul care cade de la început, prin însăși așezarea lui, pe micul cuvînt. Cîntărețul anonim nu se mai identifică total cu lumea poeziei — nu mai e *noi*; în același timp se mai simte încă tare legat de ea; *la noi* [...]. *La noi* astfel a încetat de a mai fi cartea de vizită categorică a unor tineri ardeleni de dinaintea războiului mondial (primul, n.n.) și a devenit artă populară, simbol impersonal al unui sentiment comunitar de desprindere fizică de lumea noastră rurală și de nostalgică și dureroasă permanență a legăturii sufletești cu ea.”

„Țara pe care o înfățișează această poezie — scrie G. Călinescu în a sa monumentală *Istorie a literaturii române...*, Buc, 1941, p. 540, are un vădit aer hermetic. E un Purgatoriu în care se petrec evenimente procesionale, în care lumea jelește misterios împinsă de o putere nerevelabilă, cu sentimentul unei catastrofe universale. De ce cresc aici numai fluturi și cîmpii sînt de inutilă mătase? De ce tot norodul cîntă coral? De ce apele au grai? De ce bocesc toți ca într-un apocalips? Pentru ce această turburătoare ceremonie? Mișcarea poeziei este dantescă și jalea-a rămas pură, desfăcută de conținutul politic.”

Renumitul romanist francez Mărio Roques, într-o conferință ținută în 1934 la Universitatea din Oxford despre lirica românească, consideră poezia *Noi*, numită de el greșit *La noi*, esențială pentru definirea lui Goga și traduce în limba franceză cîteva strofe :

„*La noi*, iată ce stăpînește poezia lui Goga, iată ce constituie și motivul uneia din poeziile sale cele mai cunoscute, din care traduc cîteva strofe, cu un accent în același timp popular și dureros :

Chez nous, il y a de vertes forets de sapins
Et de champs tout de soie ;
Chez nous, il y a tant de papi'llons
Et tant de deuil à la maison.
Les rossignols d'autres pays
Viennent ecouter nos complaints.
Chez nous, il y a chansons et fleurs
Et des larines, beaucoup, beaucoup.

II

Chez nous, les femmes en pleurant
Chargent leurs fuseaux de la guenouillee
Et pleurent en s'embrassant;
Et le pere et le fils de meme.
Sous notre ciel apitoye
La ronde est moins ardente
Car nos chansons pleurent
Dans les yeux de tous.

III

Nous avons un reve inaccompli,
Fils de notre souffrance,
Du deuil qu'ils en ont eu sont morts
Nos grands-parents et nos parents...
Des temps passes, de tant de temps,
Gemissant de nos lourdes peines,
Notre beau reve inaccompli
Nous, nous l'arrosons de nos larmes."

(Mário Roques, *Poezia românească de azi*, traducere de Gheorghină Ghibănescu, Editura librăriei Socec et Co., S.A. București, p. 23.)

„Cadruul acestei poezii — scrie Vasile Netea în articolul *Octavian Goga, Familia*, 5—7/1943, p. 84 — sensul, cuvintele, ritmul, imaginile, accentele clocotesc cutremurător, cumplit, împotriva oprimării naționale. «Avem un vis neîmplinit.» Deșertăciunea acestui vis, lacrimile acestea încrâncenate sînt izvorul poeziei lui Octavian Goga. Conștiința lor constituie elementul dinamic al poeziei sale și tot ele vor constitui și axa etică a aprigului ziarist, a marelui luptător național...” Poezia a fost pusă pe note de A. Peteanu.

A fost tradusă în limba germană de Reinhold Scheibler în revista *Făt-Frumos*, an. XII, nr. 9—12, Cernăuți, septembrie-decembrie 1937, p. 205—206 :

BEI UNS (La noi)

Bei uns gibt's grünen Tannenwald
Und Auen, wie von Seiden ;
Bei uns gibt's bunte Falterpracht
Und Häuser voller Leiden.
Die Nachtigall aus fremden Land
Lauscht unsrem Doinaspiele ;
Bei uns gibt's Blumen und Gesang
Und Tränen viele, viele...

Am Himmelsbogen heisser brennt
Bei uns die alte Sonne,
Seitdem sie nicht mehr auf dem Hang
Erstrahlt zu unsrer Wonne...
Bei uns erzählt's von Leid und' Weh
In tiefer Waldesnische,
Und Leiden führt der Muresch mit,
Es führen's die drei Krische.

Bei uns die Weiber weinend stehn,
Wenn sie am Rocken spinnen ;
Es weint der Vater und der Sohn,
Versenkt in schmerzlich Sinnen.
In unsrem milden Himmelsstrich
Klingt sanfter unser Reigen,
Wenn unsre Lieder wehmutsvoll
Uns in die Augen steigen,

Die Falter scheuer sich zum Flug
In blaue Weite dehnen ;
Der Tau, der auf den Rosen blitzt,
Das sind ja unsere Tränen.
Der Wald, dem wir verbrüdet sind.
Er regt des Mantels Falte
Und sagt, aus Tränen sei gemischt
Die Flut im greisen Alte¹.

Wir hegen unerfüllten Traum
Als Sorgenkind am Herzen ;
Vor Leid um ihn zur Grabesruh
Ging Ahn und Ahn mit Schmerzen...
Aus langstvergessnen Zeiten klingt
Der Sehnsucht dumpfes Stöhnen :
Den leeren Wahn des Zukunftstraums
Benetzen wir mit Tränen.

¹ Numele german al *Oltului*.

OLTUL — semnată Nic. Otavă — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 4, 15 februarie 1904, p. 91—92 ; reprodusă în *Poezii* (1905), cu modificări :

V. 47 în revistă : „Strîngînd *securi* a *subsuoară*” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Strîngînd *săcuri* a *subțioară*”.

Despre geneza acestei poezii Goga scrie în *Fragmente autobiografice* (volumul *Discursuri*, p. 25—26) : „Poezia *Oltul* s-a născut la Budapesta și vă pot spune, ca un element de curiozitate literară, că am scris-o înainte de a vedea Oltul. Am înjghebat-o avînd în față Dunărea și în spate mișcarea haotică a unei capitale care voia să mă- stranguleze. Subt stăpînirea acestui sentiment de protestare, în fața apei care se ducea la vale, au răsărit strofele mele. Mai tîrziu, peste cîțiva ani, după ce am trecut în regat, am ajuns pe la Călimănești, într-o zi de iarnă, unde mă dusesem să stau o lună, pentru că pregăteam atunci cartea *Ne cheamă pămîntul*: atunci am văzut Oltul de aproape, pentru întîia oară, și am stat lingă el o lună de zile. Îmi aduc aminte de căsuța de la Căciulata, unde stăteam adesea pe malul Oltului. Era iarnă, Oltul, înghețat; trosnea gheața cînd se umflau apele ca niște încheieturi care nu s-au întins de mult. Mă uitam spre drumul de la Cozia și, de departe, pe fondul alb de zăpadă, se desemna silueta unui popă sau călugăr care venea domol călare, țacănind în buestrul calului, în iarna aceea am simțit că e lin trecut românesc care mai vorbește prin poveștile lui și că sunt realmente în fața tainei de familie, a misterului de leagăn al acestui popor. Atunci am verificat această poezie silabă cu silabă, atunci vă pot spune că mi s-a părut că am înțeles-o mai bine și că simțeam că vine de foarte departe.”

Se pare că o sursă de inspirație pentru realizarea acestei poezii este și cîntecul popular cules de Pompiliu Popa din Veneția (de lingă Făgăraș) și publicat mai tîrziu în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 20, 15 octombrie 1909, p. 463, cu următoarea notă a redacției : „D-l Popa afirmă că aceste versuri le-a auzit de la Ion Stoica, zis și Man din Veneția (Făgăraș). Versurile au și melodie. Ele sînt interesante, dacă există într-adevăr în popor, întrucît au o asemănare surprinzătoare cu ideea din strofa ultimă a poeziei *Oltul* de d-l Goga.” Iată textul cîntecului :

Oltule, rîu tulburat,
Ce vii așa-nspăimîntat
Și cu sînge-amestecat,
Și aduci mereu butuci
Și căpestre de cai murgi ?
Iar pe malurile tale
E atîta dor si jale.
Oltule, Oltuțule,
De ți-oi muta apele,
Să rămîie pietrele,
Să pot trece muntele,
Să pot trece deal cu deal,
Că sînt străin în Ardeal,
Să pot trece pe uscat,
Că sînt tare-nstreinat.
Și să pot trece munții,
Că m-or mîncat streinii.
Oltule, mută-ți matca,
Că-s străin în țara mea.

Strînge-ți toate apele
Și toate izvoarele,
Să trecem hotarele
în țara cu noi vecină,
Că sîntem în cea străină,
Să trecem la cei vecini,
Că sîntem între streini.

Nu e deloc exclusă posibilitatea 'influenței unei asemenea poezii populare asupra lui Goga, ținînd seama de adîncă înrîurire folclorică asupra sufletului poetului. „Dacă aş căuta să hotărăsc printr-un fel de analiză, uitîndu-mă foarte adînc în mine, de unde purced legăturile mele indestructibile cu viața populară, aş ajunge pînă acolo, la acele clipe ale serilor de vară cînd, împreună cu părinții mei, acel preot de țară, cu mama mea și cu frații mei, toată familia, ne cufundam în marele suflet al țaranului nostru”, spune Goga în *Mărturisiri autobiografice* (voi. *Discursuri*, p. 12—13), precizînd în alt pasaj : „Legătura sufletească cu ei (cu țaranii, n.n.) fiind luată, începea acel fluid să circule între noi, începeau cîntecele, și eu mă întorceam de la aceste întreprinderi încărcat de muzică și povestiri, venind de la aceste incursiuni cinegetice cu prada mea, care desigur că era substratul sufletesc al operelor mele”.

Este evidentă o anume înrudire cu poezia lui Carducci *Alle fonti del Clitumno*, publicată în voi. *Odi barbare* (1878), cartea I :

Ancor dai monte, che di foschi onrieggia
frassini al vento mormoranti e lunge
per l'aure odora fresco di silvestri
salvie e di timi,

scendon nel vespero umido, o Clitumno,
a te le greggi : a te l'umbro fanciullo
la riluttante pecora ne l'onda
imnmerge, mentre

ver' lui dai seno de la madre adusta,
che scalza siede al casolare e cânta,
una poppante volgesi e dai viso
tondo sorride :

pensoso il parire, di caprine pelli
l'anche rawolto come i fauni antichi,
regge il dipinto plaustro e la forza
de' bei giovenchi,

de' bei giovenchi dalquadrato petto,
erte su' l capo le lunate corna,
doici ne gli occhi, nivei, che il mite
Virgilio amava.

Oscure intanto fumano le nubi
su l'Apennino : grande, austera, verde
da le montagne digradanti in cerchio
rUmbrîa guarda.

Salve, Umbria verde, e tu del puro fonte
nume Clitumno ! Sento in cuor l'antica
patria e aleggiarmi su l'accesa fronte
g'itali iddii.

Chi l'ombre indusse del piangente salcio
su' rivi sacri ? ti rapisca il vento
de l'Apennino, o molie pianta, amore,
d'umili tempi !

Qui pugni a' verni e arcane istorie fremo
co'l palpitante maggio ilice nera
a cui d'allegra giovinezza il tronco
l'edera veste ;

qui folti a torno l'emergente nume
stieno giganti vigili, i cipressi ;
e tu fra l'ombre, tu fatali cânta
cârmi, o Clitumno.

O testimone di tre imperi, dinne
come il grave umbro ne' duelli atroce
cesse a Tastat» velite e la forte
Etruria crebbe :

di' come sovra le congiunte viile
dai superato Cimino a gran passi
calo Gradivo poi, piantando i segni
fieri di Roma.

Ma tu placavi, indigete comune
italo nume, i vincitoriaivinti,
e, quando tono il punico furore
da'l Trasimeno,

per gli antri tuoi salî grido, e la torta
10 ripercosse buccina da i monti :
— O tu che pasci i buoi presso Mevania
caliginosa,

e tu che i proni colli ari a la sponda
del Nar sinistra, e tu che i boschi abbatti
sovra Spoleto verdi o ne la marzia
Todi fai nozze,

lascia il bue grasso tra le cahne, lascia
11 torel fulvo a mezzo solco, lascia
ne l'inclinata quercia il cuneo, lascia
la sposa a l'ara ;

e corri, corri, corri ! con la scure
corri e co'dardi, con la clava e l'asta !
corri! minaccia gl'itali penaî
Annibal diro. —

Den come rise d'alma luce il sole
per questa chiostra di bei monti, quando
urlanti vide e ruinanti in fuga
l'alta Spoleto

1 Mauri immani e i numidi cavalli
con mischia oscena, e, sopra loro, nemi
di ferro, flutti d'olio ardente, e i canti
de la vittoria !

Tutto ora tace. Nel sereno gorgo
la tenue miro sal'ente vena :
trema, e d'un lieve pullular lo specchio
segna ds l'acque.

Ride sepolta a l'imo una foresta
breve, e rameggia inanimabile ; il diaspro
par che si mischi in flessuosi amori
con l'ametista.

E di zaffiro i fior paiono, ed hanno
de Tadamante rigido i riflessi,
e splendon freddi e chiamano a i silenzi
del verde fondo.

A pie de i monti e de le querce a l'ombra
co' fiumi, o Italia, e de' tuoi cârmi il fonte.
Visser le ninfe, vissero : e un divino
talamo e questo.

Emergean lunghe ne' fluenti veli
naiadi azzure, e per la cheta sera
chiamavan alto le sorelle brune
da le montagne,

e danze sotto l'imminente luna
guidavan, liete ricantando in coro
di Giano eterno e quanto amor lo vinse
di Camesena.

Egli dai cielo, autoctona virago
ella : fu letto l'Apennin fumante :
velaro i nemi il grande amplesso e nacque
l'itala gente.

Tutto ora tace, e vedovo Clitumno,
tutto : de' vaghi tuoi deliibri un solo
t'avanza, e dentro pretestato nume
tu non vi siedì.

Non pili perfusi del tuo fiume sacro
menano i tori, vittime orgogliose,
trofei romani a i templi aviti : Roma
più non trionfa.

Piu non trionfa, poi che un galileo
di rosse chiome il Campidoglio ascese,
gittolle in braccio una sua croce, e disse
— Portala, e servi. —

Fuggir le ninfe a piangere ne'fiumi
occulte e dentro i cortici materni
od ululando dileguaron come
nuvole a i monti,

quando una strana compagnia, tra i bianchi
templi spogliati e i colonnati infranti,
procede lenta, in neri sacchi awolta,
litani'ando,

e sovra i campi del lavoro umano
sonanti e i clivi memori d'impero
fece deserto, et il deserto disse
regno di Dio

Strappar le turbe a i santi aratri a i vecchi
padri aspettanti, a le fiorenti mogli ;
ovunque il divo sol benedicea,
maledicenti.

Maledicenti a l'opre de la vita
e de l'amore, ei deliraro atroci
congiugnimenti di dolor con Dio
su rupi e in grotte :

discesero ebbri di dissolvimento
a le cittadi, e in ridde paurose
al crocefisso supplicarono, empi,
d'essere abietti.

Salve, o serena de l'Ilisso in riva,
o intera e dritta a i lidi almi del Tebro
anima umana ! i foschi di passaro,
risorgi e regna.

E tu, pia madre di giovenchi invitti
a franger glebe e rintegrar maggesi
e d'annitrenti in guerra aspri polledri
Italia madre,

madre di biade e viti e leggi eterne
ed inclite arti a raddolcir la vita,
salve ! a te i canti del'antica lode
io rinnovello.

Plaudono i monti al cârme e i boschi e l'aque
de l'Umbria verde : in faccia a noi fumando
ed anelando nuove industrie in corsa
fischia il vapore.

Versurile lui Carducci au fost traduse de Tudor George în
voi. *Scrieri alese*, E.L.U., Buc, 1964, p. 139—145, *La Izvoarele
Clitumnului*.

Poezia lui Goga a fost tradusă în limba italiană de Paolo Soldați. O reproducem după revista *Familia*, an. LXXVIII, seria IV, nr. 5—7, mai-august-septembrie 1943, p. 140—142 :

OLT

Il libro del tempo, ricco di scienza,
Non dice il momento pio
Che affratello per sempre il tuo dolore col nostro
E la nostra gioia con la tua...
Glorificata sia la mattina
Che vide compiersi le nostre nozze,
Antico Olt! — Conlabbra assetate
Noi bacciamo la tua onda canuta.

Nella tua liquida cittadella
Dormono tutte le nostre canzoni
E ferve la celata amarezza
Dai sogni che non si avverarono.
Tu componi in arcobaleni
il tesoro delle nostre lacrime
E la più care sabbia tu porți
Là dove scorre il Danubio azzuro.

Al tuo seno vengono, al tramonto,
Timide, le fanciulle vergini,
E la mattina vengono le spose

Col grembiule raccolto alia cintura.
E vengono pastori col cappuccio bianco,
Narrando sullo zufolo il loro struggimento,
E quante canzoni e lacrime
Non porta Tonda che va...

Viatore afflitto da molti pensieri
Non ti rassegni a lasciarci,
Abbracciando la nostra piana
Ti volgi apresso a riguardare.
Così lento vai per tua natura,
Poiché reca, la tua onda pensosa,
Il dolore di un popolo, che attende
Da lungo tempo una festa legittima.

Anticamente, in tempi più eroici,
Abbe tu, padre, fosti guerriero,
Quando perfidi signori giuravano sulla spada
D'infrangere la nostra santa legge :
Tu, fratello ai nostri pianti
E alia nostra rivolta fratello,
Urlevi ai cieli il tormento
Della tua collera e del tuo terrore.

Come trasolivano impietrati,
Nei loco giochi d'ambio,
Eserciti dagli elmi di rame
E sauri dalle cavezze dorate,
Quando al tuo grido paterno
Accorrevano dalle selve ai prati
Sotobraccio recando le acuri
I figli della splendida Cosinzeana.

Pestato nella polvere il rame si frantumava,
Le voci del bosco eran grida guerriere,
E tu, fratello, grande maestro,
Trionfante rompevi gli argini
E imporporandoti in faccia
Scorrevi per valli profonde,
Incurvando caparbio
La tua superba cervice di onde.

Gloriosi frammenti di storia,
Da lungo tempo vi abbiamo obliati...
Oggi anche tu sempre esausto di forze,
L'Imperatore ti ha messo in catene.
Come la tua onde schiava, gemiamo
Anche noi, tuoi buoni compagni :
Ma se tutti dovremo soccombere
Vendicaci tu, Olt!

Versa, feroce, un diluvio d'acqua
Sulla distesa dei campi d'oro ;
Sparisca la zolla che porta
Lo straniato nostro tesoro :
La polvere dei nostri corpi
Cacciala fuori della nostre sepolture,
E raccogli tutte le tue acque
Per andarcene in un' altra terra !

Poezia *Oltul* a fost tradusă în limba maghiară de Kib[^]di Sándor în volumul Octavian Goga, *Koltemenyek*, apărut la Cluj, în 1938 :

AZ OLT

A tudás konyve nem mutat rá
Amaz irgalmas os idore,
Mely oromunket s bánatunkat
Testverre tette mindörökre...
Dicsőseg erje azt a reggelt,
Mely egybekelesiink papja volt:
Szoke vized' ego ajakkal
Megcsokoljuk ma — oreg Olt !

Dalaink mind ott alszanak most
 A te hullámzó városodban,
 Es megsemmisült álmainknak
 Forrd gyászja is rejtve ott van.
 Te szovod színlo szivárvánnyá
 Konnyeinink minden drága kincset,
 S te viszed el a kek Dunába
 Az aranyero hantot inccit.

Alkonyidon tehozzád indul
 Felenken a sziiizek serege,
 S reggelenkent oviikbe tuzott
 Kotennyel a menyecskek'szere —
 Majd pástorok, ffeher gubásan,
 Vagyukat szolatva furuiyán —
 S meg mennyi sok dalt es konnyeket
 Hordoz vized, futo huli amán.

Gondokkal terhelt vândor utas
 Mily nehezen is hagysz el minket,
 Gyakorta' nezel ide vissza,
 Mig âtoleled mezeinket.
 Csendesen, halkan fut folyásod,
 Hisz' melyult gond 01 liabod felett :
 Egy nep fâjdalma, mely századok
 Ota vár egy igaz innepet.

Lelekkal telibb reg idokban
 Ven apo, te is szálltâl hadra,
 Mikor letorni szent hitiinket
 Alnok urak eskiidtek kardra.
 Te a keserviink vere voltâl,
 Testvere lâzadt kebeliinknek
 S a nagyoknak, az eroseknek
 Haragvon târtad duhodet meg.

Hogy riadtak fel dobbenettel
 A rezes sisaku seregek,
 S a ficânkolo sârgák fejen
 Az arany kotofek mint remeg,
 Mikor dorgo atyai szddra
 Honuk alatt fejszet szorítva
 Ozonlott a tiinderlegenyek
 Hos csapatja ala a sikra.

A sisakrezek porba hulltak,
 S az erdo gyozon felkiáltott,
 Mig te, barátunk, nagy varâzslo,
 Ujjongva torted ât a gâtot,
 S kipirult arccal, lângra gyultan

A mely volgyeket âltal vâgtad,
 Gorbesztve nehol akaratos
 Fenseggel biiszke hullâm-vállad.

— Nagy idok dicso erossege,
 Eveidet már eltemettem...
 Az Uralkodo lâncra fiizott —
 Ma gyonge vagy már, tehetetlen.
 J6 társaid, mi is csak ny&giink,
 Mint hullâmod, sirjuk eronket,
 S hogyha mindnyâjan elvesznenk :
 Te, az Olt, majd bosszulj meg minket !

Ontsed el pogâny âradattal
 Az aranyhimes ronaszâgot,
 Vesszen a rog, mely hord idegen
 Kezekre birt român vilâgot :
 Turjad fenekig s felkotorjad,
 Hol fold porâba tórt a testiink,
 S bmlaszd râ vized minden ârját,
 — Hogy mâs hazâba koltozkodjiink !

O traducere în limba franceză a apărut în *Revue roumaine*
 nr. 4/1967, semnată de/Mircea E. Balaban :

L'OLT

La sagace chronique des temps
 ne nous dévoile pas l'instant beni
 ou dans la joie et dans la peine
 nous fâmes fraternellement unis.

A jamais loue soit le matin
 ou notre union fut celebree
 mon vieil Olt ! Pieux, pleins de ferveur
 nous baisons tes ondes venerées.

Toutes nos plus belles chansons dorment
 dans ta citadelle d'eau retranchée
 ou bouillonne la douleur amère
 de nos rêves ardents, effondrés.
 Toi seul, sais tresser des arcs-en-ciel
 du trésor des larmes de nos yeux,
 tu charries le sable précieux
 jusqu'au lit du beau Danube bleu.

Dans ton sein plongent au crépuscule
 les jeunes filles timides et pures
 et le matin viennent les femmes mures
 retroussant leurs jupes à la ceinture.

Les pâtres aussi, aux capuchons blancs,
dans leurs pipeaux chantant leur peine,
et combien de larmes et de ehants
les ondes qui s'écoulent ne traînent!

Voyageur assailli de pensees
c'est à regret que tu nous quittes,
car etreignant dans tes bras nos champs
tu regardes en arriere les sites.
Tes ondes s'écoulent lentes et graves,
car depuis des siecles elles traînent
la douleur d'un peuple qui attend
que le justice brise ses ehaînes.

Dans la grandeur des temps, naguere
vieillard, tu fus un hors la loi,
lorsque des voi'vodes felons jurèrent
d'aneantir nos saintes lois.
De notre rebellion aussi frere,
toi, frere de nos complaints, nos pleurs,
jusqu'aux cieux tu hurlais ta douleur
dans ton epouvantable fureur.

Vaillantes armees aux casques de cuivre,
preux chevaliers qui allaient l'amble
sur leurs alezans aux renes d'or,
soudain tressaillent, fremissent et tremblent
car, entendant ton appel de pere,
devalent les montagnes en courant,
armes de cognees, dans les clairieres,
les gars de la Belle au Bois Dormant.

Ecrabouilles dans la boue gisaient
les cuivres, la joie, comme une fanfare
eclatait dans le bois, et toi, frere,
victorieux, tu broyais les remparts,
et gonfle, cramoisi par le sang,
affluant dans les vallees profondes,
tu pliais opiniâtement
ta majestueuse encolure d'ondes.

Glorieux vestiges du passe
revolues, enterrees toutes vos heures !
Impuissant tu parais toi aussi,
enchaîne desormais par l'empereur.
Comme tes ondes opprimees, nous geignons
nous tes vieux compagnons affliges,
mais, si nous devons tous, tous perir,
c'est toi, vieil Olt, qui doit nous venger !

Deverse un barbare deluge d'eau
pour noyer nos belles recoltes d'or
et detruire cette terre ou l'etranger
recele notre plus cher tresor.
Tu vas fouiller nos d&pouilles sacrees
gisant dans le sol de la patrie,
et rassemblant tes flots, transporter
nos penates dans un autre pays.

Oltul a fost una din acele poezii ale lui Goga care, prin marea lor forță artistică, l-au obligat și pe Titu Maiorescu să-și schimbe unele din principiile sale estetice, scriind în *Critice*, voi. III, p. 300 : „Patriotismul a devenit unul din izvoarele poeziei d-lui Goga. Dovada stă în aducerea și descrierea unor figuri obișnuite din viața poporului, care însă câștigă deodată — pe lângă valoarea și menirea lor normală — o însemnătate, am putea zice o iluminare și strălucire extraordinară, ce nu se poate explica decît din aprinderea luptei întru apărarea patrimoniului național.”

Poezia i-a făcut lui Caragiale o impresie excepțională. Iată cum e descris acest moment petrecut în restaurantul „Gambri-nus” din București în cartea lui O. C. Tăslăuanu, O. *Goga (Amintiri)*, p. 170—171 : „La o masă din fund juca șah Ion Gorun cu George Coșbuc, iar Caragiale chibița. Pe canapea, lângă Gorun, era un volum nou de poezii, cu foile netăiate, adus de Nerva Hodoș, care se așezase și el să chibițeze. Nenea Iancu s-a chiorît de cîteva ori la volum, pe urmă l-a luat în mînă, deschizîndu-l așa, la întîmplare. A cetit cîteva strofe. Și-a dres ochelarii, s-a uitat la coperta volumului; autorul, un nume necunoscut. A tăiat cîteva foi și, cu vădită curiozitate, a cetit o poezie întregă. A deschis volumul în altă parte și a dat peste *Oltul*. Cînd l-a terminat, a mormăit: «Mă, al dracului!» A oprit pe jucători și i-a silit să asculte poezia întregă. «Da' cine-i ăsta, bre?» întrebă maestrul Caragiale. «Un poet de la noi din Ardeal», îl lămuri Gorun. «Mă, da' știi că are talent!» «Ia să-l luăm de la început», și Caragiale a cetit cu glas tare poezie după poezie, așa cum numai el știa să ce-tească, subliniind frumusețile și comentînd fiecare bucată. Se făcuse miezul nopții cînd maestrul a închis volumul, entuziasmat de noul «ucenic al strunei». «Să bem cîte o halbă în sănătatea lui», propuse badea George. «Să bem, că-i vrednic», întăriră ceilalți. Și cei trei maeștri ai scrisului, împreună cu instruitul și scăpărătorul Nerva Hodoș, au întîrziat pînă în zorii zilei,

reluând lectura volumului și cîntărind fiecare strofă. A fost cea mai strălucită consacrare a poetului Goga, pe care o povestea cu mult haz maestrul Caragiale, aducîndu-și aminte de «chiulul» pe care i l-a tras Goga la Berlin recomandîndu-se «arhitect».

Izabela Sadoveanu-Evan remarca, în studiul *Octavian Goga* din volumul *Impresii literare*, Editura „Minerva”, Buc., 1908, p. 223 : „Greșala împotriva artei și-a formei ei neperitoare”, „îmbinări de însușiri ce nu se potrivesc prin firea lor, cum sînt, de pildă, versurile din *Otlul* :

Cum tresăreau încremenite
în jocurile lor buestre...

ori :

La sinul tău vin în amurguri,
Sfioase, fetele fecioare..."

Autoarea consideră însă că nici nu băgăm de seamă asemenea scăpări, deoarece sîntem puternic dominați de lirismul autentic din context.

CASA NOASTRĂ — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 230—231, și a fost reprodusă cu următoarele modificări în volumul *Poezii* (1905) :

- V. 19, în revistă : „Poveștile-nșirate seara” ;
în ediția 1905 : „Poveștile-nșirate sara”.
- V. 23, în revistă : „Din vraja ce le-a mai rămas” ;
în ediția 1905 : „De vraja ce le-a mai rămas”.
- V. 39, în revistă : „Zi «Tatăl nostru» seara, dragă” ;
în ediția 1905 : „Zi «Tatăl nostru» sara, dragă”.
- V. 43, în revistă : „Cum m-au lăsat la-nvățături” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Orașul înnegrit de fumuri”.
- V. 44, în revistă : „Cu toate plînsetele mele” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Și toate plînsetele mele”.

în ediția din 1924 poezia suferă modificări :

- V. 17, în revistă și ediția 1905 : „Cum dorm acum neputincioase” ;
în ediția 1924 : „Cum dorm acum de mult pierdute”.
- V. 18, în revistă și ediția 1905 : „Subt vreascurile stinse-a vetrii” ;
în ediția 1924 : „Sub vreascurile stinse-a vetrii”.
- V. 19, în ediția 1905 : „Poveștile-nșirate sora” ;
în ediția 1924 : „Poveștile-nșirate seara”.

- V. 23, în ediția 1905 : „De vraja ce le-a mai rămas” ;
în ediția 1924 : „De vraja care-o mai păstrară”.
- V. 35, în revistă și ediția 1905 : „0 vād pe mama-n colțul surii” ;
în ediția 1924 : „Răsare mama-n colțul surii”.
- V. 39, în ediția 1905 : „Zi «Tatăl nostru» sara, dragă” ;
în ediția 1924 : „Zi «Tatăl nostru» seara, dragă”.
- V. 49, în revistă și ediția 1905 : „Și cîtor cîntece la joc” ;
în ediția 1924 : „Și cîtor strigături la joc”.
- V. 52, în revistă și ediția 1905 : „Lui Alisandru Machidon” ;
în ediția 1924 : „Lui Alexandru Machidon”.
- V. 62, în revistă și ediția 1905 : „Pe varul vost' scobit de ploaie” ;
în ediția 1924 : „Pe varul alb, scobit de ploaie”.

Poezia a fost scrisă la Rășinari în timpul vacanței de vară a anului 1903 și trimisă la Budapesta.

De remarcat în versurile 51—52 faptul că, la fel ca și la alți scriitori români, Heliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, M. Ko-, gălniceanu, Ioan Slavici etc, romanul popular *Alexandria* intră în fondul cel mai vechi de cultură al poetului: „De cîte ori am spus povestea lui Alexandru Machidon...” Despre influența acestui roman în formarea scriitorilor din Transilvania vorbește Ioan Slavici în cartea sa *Lumea prin care am trecut*, pomenind de un „bunic adoptiv din partea tatei, un cărbunar rămas din timpul lui Bonaparte”, cu părul împletit și prins în pieptăne, cu pălăria largă, pantofi cu cataramă mare și băț lung, cu mînerul de argint, bunic care i-a pus în mîini *Apostolul* și *Alexandria*.

Referiri la romanele populare *Alexandria* și *Esopia* se întîlnesc și în alte poezii ale lui Goga, de unde se vede influența ce au exercitat-o asupra sa în anii copilăriei.

Poezia a fost tradusă în limba maghiară de Kibedi Sándor, Cluj, 1938.

A M I H A Z U N K

Három halodo, sarjas szilvafa
Rezgeti csenevesz lombjait,
Hegyikre maroknyi sarjuszálat
A iszárnyalo szello kedve vitt.
Szerte az ud var, biirdkkel benott,
S zabtovis ver ott sok gyokeret...
— Mi lett a házbol, Miklos szomszed,
Ebbol a házbol, nezd, mi lett!...

A sârgult falakrol retegekben
 Omladoz a mesz,a vakolat
 S az egykor eros tolgý deszkája is
 Korhad már a ven kiiszob alatt ;
 S a zszindelyteton a napsugár ha
 Magának itt-ott utat keres,
 Láthat szapora pokhálókat
 S gyászán nagyhamar vege lesz.

Ime, már regen pihen a rozse
 Hamva alatt a tuzhely-roston
 A mesek raja, mit hosszii este"k
 Sorân szolt sogor s komaasszony ;
 Hogy reszket im a hidegvett hamii,
 A hoit szenen mi felelem eg, •—,
 A varázst orzi, mely az osi
 Mesekbol rajta-lobog meg...

A mestergerendân, ime lássad,
 A juhnyájakrovásos jele ;
 A vesetek keskeny, mely sora
 Reânk oly szomoriin tekint le.
 Elragad elmem a mult idon
 Ez iras magasztos mezejen.
 — Mintha teged látnálak, apâm,
 A regi napok vig kiiszoben.

Es mintha ostor pattogna itt,
 S a beres szokott nogatása,
 — A csiir szogen anyâm az etelt
 Modjân rakjâ be a sufoâba...
 Majd enyhe bânattal ajkamon
 S szoke hajamon csokkal illet :
 „Estere mondd a Miatyânkot,
 S tanulj kedves, forgasd a konyvet !"...

Es lassan egyre, rendre-rendre
 Minden egyeb is jo elombe :
 Fekete fiistos városfalak
 S a szemem minden jajos konnye.
 — S látom : az ido haladtával
 Hogyan nottem es okosodtam,
 Mig eszrevetlen arra keltem,
 A falu mar így szolít : — Uram...

Mennyi sok tânoos kurjantásba
 Vegyiiltem gyonge gyermekhangon,
 S Nagy Sándorrdl a mese boven
 O hânyszor omlott az ajkamon...

Mint egy elhangzott edes enek,
 Eltiint a szep gyermîki eden —
 S a szerelem, mit ket nyâron ât
 Ereztem egy paplány szemeben...

Az idok iramos arjâban
 Mennyi sok szep dai messzi ment,
 Az idok iramos arjâban
 Mennyi sok szep dai elpihent...
 Megcsokolom az osi házat
 Eso-mosta, mállado falân...

Miklos szomszed, inged ujjával
 Mert torlod szemed... vagy sirsz talan ?...

APOSTOLUL — semnatâ *Nic. Otavă* — a apărut în *Lu-
 ceařârul*, an. III, nr. 9—11, 15 iunie 1904, p. 208, și e reprodusă
 în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

- V. 26, în revistă : „*Drept grăitorului părinte*" ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Cuvîntătorului părinte*".
- V. 27, în revistă : „*Ș-atîta dor s-aprinde-n inimi*" ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Și-atîta dor aprind în inimi*".
- V. 38, în revistă : „*Căci de prin vâi purcede vîntul*" ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Iar de prin vâi purcede vîntul*".
- V. 42, în revistă : „*Pogoară razele de lună*" ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Coboară razele de lună*".

în ediția din 1924 poezia suportă alte modificări:

- V. 17, în revistă și ediția 1905 : „întreg *norodul* ia aminte" ;
 în ediția 1924 : „întreg *poporul* ia aminte".
- V. 18, în revistă și ediția 1905 : „Și-ascultă jalnica po-
 veste" ;
 în ediția 1924 : „Așcultă jalnica poveste".
- V. 31, în revistă și ediția 1905 : „Din el va *răsări*
norocul" ;
 în ediția 1924 : „Din el va *lumina* norocul".
- V. 35, în revistă și ediția 1905 : „Și *gemet* înfioară
 firea" ;
 în ediția 1924 : „Și *gemăt* înfioară firea".
- V. 39, în revistă și ediția 1905 : „Prin largul *multelor*
văzduhuri" ;
 în ediția 1924 : „Prin largul *albelor* văzduhuri".
- V. 40, în revistă și ediția 1905 : • „Să ducă *ceriului*
euvîntul" ;
 în ediția 1924 : „Să ducă *cerului* euvîntul".
- V. 43, în revistă și ediția 1905 : „Și *pe argintul cărun-*
telei" ;

- în ediția 1924 : „*Pe-argintul frunții lui boltite*”.
 V. 46, în revistă și ediția 1905 : „Cu harul *cerurilor ție*” ;
 în ediția 1924 ; „Cu harul *cerurilor ție*”.

E lesne de înțeles că modelul acestui „apostol” l-a constituit lungul șir de preoți care se înscrie în ascendența poetului, urcând pînă dincolo de veacul al XVIII-lea. Se poate stabili în acest sens arborele genealogic al poetului : protopopul Coman Bîrsan, hirotonit în Țara Românească (1740), care a trăit peste 100 de ani. Fiul său, Sava Bîrsan Popovici (1768—1808), care se mai numea și protopopul „cel bătrîn” și care a avut doi copii, ambii preoți : Sava „cel tînăr” și Dan Popovici. Din Sava „cel tînăr” se naște preotul Dan (1788—1876), apoi fiul acestuia, preot și cărturar cu vază, Sava Popovici-Barcianu (1814—1879), autor didactic și scriitor. Din preotul Dan Popovici (al doilea băiat al bătrînului Sava Bîrsan Popovici) coboară două fete, Opreana și Stanca (căsătorită cu Dan Bratu). Din Dan Bratu s-a născut Ion Bratu (1819—1878), preot, bunicul după mamă al lui Octavian Goga. însuși tatăl poetului, Iosif Goga (1851—24.XII.1905), a fost preot.

A fost tradusă în limba maghiară de Kibedi Sándor, Cluj, 1938.

DASCĂLUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 15—16, 15 august 1905, p. 306, și a fost reproducă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

- V. 29, în revistă : „Dar sufletul și *azi* își are cuibul” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „Dar sufletul și-*acum* își are cuibul”.
 V. 30, în revistă : „Acolo sus, în satul de *sub* munte” ;
 în ediția 1905 : „Acolo sus, în satul de *subt* munte”.
 V. 33, în revistă : „Bucoavna ta, *sub* pravul de pe grindă” ;
 în ediția 1905 : „Bucoavna ta, *subt* pravul de pe grindă”.

în ediția din 1924 poezia prezintă noi modificări :

- V. 4, în revistă și ediția 1905 : „*In ochiul tău mai licărește-o rază*” ;
 în ediția 1924 : „*Pe fruntea ta mai licărește-o rază*”.
 V. 13, în revistă și ediția 1905 : „Cu *tin' răsar* atîtea nestemate” ;
 în ediția 1924 : „Cu *tine-aduci* atîtea nestemate”.

- V. 30, în ediția 1905 : „Acolo sus, în satul de *subt* munte” ;
 în ediția 1924 : „Acolo sus, în satul de *sub* munte”.
 V. 33, în ediția 1905 : „Bucoavna ta, *subt pravul* de pe grindă” ;
 în ediția 1924 : „Bucoavna ta, *subt pragul* de pe grindă” ;
 V. 37, în revistă și ediția 1905 : „Pierdut ascult *cîntarea ta la* strană” ;
 în ediția 1924 : „Pierdut ascult *troparul tău din* strană”.

Poezia venea să completeze galeria figurilor din monografia satului pe care tindea s-o realizeze poetul în primul său volum. „...Primul volum, pe care eu, dintr-un sentiment explicabil de modestie, l-am intitulat *Poezii*, pe cînd trebuia să poarte titlul *Acasă*, e monografia unui sat. Am luat toate figurile tipice ale satului și le-am făcut să defileze înaintea mea” (O. Goga, *Mărturisiri autobiografice*, voi. *Discursuri*, p. 23).

E posibil ca prototipul „dascălului” să fie învățătorul Frățilă din Rășinari.

DĂSCĂLIȚA — semnată *JVic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 7, 1 aprilie 1904, p. 151, și a fost reproducă în volumul *Poezii* (1905).

Făț de revistă și ediția din 1905, în ediția din 1924 întilnim unele modificări.

- V. 26, în revistă și ediția 1905 : „Feciorii lor în *slujba* la-mpăratul” ;
 în ediția 1924 : „Feciorii *duși* în *slujbă* la-mpăratul”.
 V. 33, în revistă și ediția 1905 : „*Și mîngîind* copiii altor mame” ;
 în ediția 1924 : „...*Așa grijind* copiii altor mame”.
 V. 35, în revistă și ediția 1905 : „Iar căpățiul somnului tău *mașter*” ;
 în ediția 1924 : „Iar căpățiul somnului tău *vitreg*”.
 V. 36, în revistă și ediția 1905 : „De-un vis deșert *zadarnic* se-nfioară” ;
 în ediția 1924 : „De-un vis deșert *zadarnic* se-nfioară”.
 V. 46, în revistă și ediția 1905 : „La sînul tău s-a *pogorît* să moară” ;
 în ediția 1924 : „La sînul tău s-a *coborît* să moară”.

Poezia aceasta a izvorît din durerea prilejuită poetului de moartea surorii sale Victoria (15 septembrie 1884 — 3 martie 1904), care a fost învățătoare și s-a stins de tuberculoză.

Admirația pentru munca surorii se asocia, firește, și cu stima pentru mama sa, Aurelia, ea însăși învățătoare, de la care poetul învățase primele slove.

BĂTRÎNI — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul*, an. I, nr. 11, 1 decembrie 1902, p. 171, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 13, în revistă : „*Aveare-ai azi și dumneata*” ;
în ediția 1905 : „*Avere-ai azi și dumneata*”.

în revistă poezia are la sfârșit o strofă în plus față de volum :
„O cucuvaie trăgănat
Să vaieră pe șură.
Ce-o fi făcînd feciorul vost',
Că-i dus la-nvățătură ?”

în ediția 1924 au intervenit următoarele modificări față de ediția din 1905 :

V. 5, în revistă și ediția 1905 : „*Doar nici eu nu mai rătăceam*” ;

în ediția 1924 : „*Atunci eu nu mai rătăceam*”.

V. 9, în revistă și ediția 1905 : „*Că mă-nsuram cînd isprăveam*” ;

în ediția 1924 : „*M-aș fi-nsurat cînd isprăveam*”.

V. 11, în revistă și ediția 1905 : „*Doar casă-aveam în rînd cu toți*” ;

în ediția 1924 : „*Mi-ar fi azi casa-n rînd cu toți*”.

V. 13, în ediția 1905 : „*Avere-ai azi și dumneata*” ;

în ediția 1924 : „*Cîți ai avea azi dumneata*”.

V. 15, în revistă și ediția 1905 : „*Aveai cui spune la povești*” ;

în ediția 1924 : „*Le-ai spune spuză de povești*”.

Poezia s-a răspîndit sub formă de cîntec, purtînd un titlu care e împrumutat versului de început („*De ce m-ați dus de lîngă voi*”).

Și în această poezie, ca și în *Noi*, Goga tindea să exprime un sentiment comunitar. „Singurătății dureroase a părinților părăsiți — observă Ovidiu Papadima în articolul *Naturalism și idealism în poezia lui Octavian Goga, Familia*, nr. 5—7/1943, p. 105—106 — poetul le-o opune pe a sa, nu ca o muștrare, cum s-ar părea, ci ca o scuză sfioasă tare, cu toată violența întrebării

inițiale : *de ce ?* Titlul poeziei — *Bătrîni* — spune iarăși ceva ce pare că ar contrazice această întrebare de început : pare a anunța mai mult un portret decît o dezbatere. Și strofa ultimă — «Așa vă treceți bieți bătrîni» — arată că în adevăr așa e. Toate întrebările din poezie, toată drama din ea nu sînt atît ale poetului, cît ale bătrînilor de acasă. Poetul și le simte ca ale lui, le ia cu totul asupra sa, dar își dai seama că ele vin de mai în adînc, că ele răsună în el numai. În liniștea impersonală de gravură în aramă a strofei finale citești lămurit întreaga soartă de mai înainte și de mai tîrziu a poeziei. Voită poate ca un portret obiectiv al suferinței bătrînilor părinți din sat, poezia a tins totuși, prin forța dramei ce o închide, să devină o dezbatere patetică a destinului fiului pierdut. Și poezia a încremenit așa ca o cumpănă între două lumi. Să urmărim și cum a primit-o neamul. Întîi de toate a dispărut titlul. Pe iubitorul ei anonim nu-l mai interesează drama din sat, ci tristețea lui interioară. Nu numai din comoditate, ci în primul rînd din necesitatea acestei deplasări de accente, de la drama celor rămași la sate la zbciumul celor plecați la oraș, titlul a fost uitat și în locul lui a rămas să denumească poezia versul întîi : *De ce m-ați dus de lîngă voi*. Și chiar în acest vers se întîmplă o schimbare, ce ar părea la început pur și simplu ridicolă. Majoritatea îl cîntă : «De ce m-ați dus de lîngă voi». Faceți verificarea punînd să vi se spună acest vers și ascultînd atent. Comunitatea națională 'simplifică totul în sensul problemelor ce-i sînt ei esențiale. Cîntînd regretul de a fi plecat *de lîngă voi*, comunitatea națională își cîntă părerea de rău de a se fi depărtat de viața obiectivă a satului, de munca lui, de ritmul lui — și nu o nostalgie simplă de părinți.

Și acesta a fost și țelul către care tindea încordată toată ființa poetică a lui Octavian Goga.”

Poezia a fost tradusă în limba germană la Berlin de Konrad Richter, în anul 1939 :

DIE ALTEN

Warum habt ihr mich jung verbannt,
mich fortzugehn gezwungen ?
Wie gern hätt' ich den Pflug geführt,
die Sense gern geschwungen !

Ich wäre nicht herumgeirrt
allein auf fernen Wegen
und konnte euer Alter jetzt
auf eignem Grunde pflügen.

Aus Kaisers Diensten heimgekehrt,
hätt' ich ein Weib genommen ;
wie andre hätt' ich Haus und Herd
und wär' im Dorf willkommen.

Du, Vater, hättest Enkel jetzt,
die dich als Ahn verehrten,
erzähltest ihnen Märchen fromm,
die sie das Gruselh lehrten.

Nun, arme Eltern, seid ihr alt,
harrt im Gebet aufs Ende,
und Mutter weint ins Stundenbuch
und Vater in die Hände.

REÎNTORS — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, nr. 19, an. II, 1 octombrie 1903, p. 302, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

V. 15, în revistă : „Și-n Olt să oglindeau, din geam” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Și-n Olt se oglindeau, din geam”.

V. 35, în revistă : „O, rogu-te să-mi spui din frunză” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Azi, rogu-te să-mi spui din frunză”.

Înainte de ultima strofă, în revistă mai erau următoarele versuri :

„Primește-l tu-n împărăție
Pribeagul ostenit de luptă,
Neputincios mă-ntorc acuma
Cu inima și haina ruptă...
Îngenuncheat îți cer iertare,
O, iartă-mă și tu, și Oltul !...
Amar și-a ispășit păcatul
Feciorul lui Iosif preotul.”

V. 57, în revistă „O, lasă-ți freamătul să-mi pară” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Azi, lasă-ți freamătul să-mi pară”.

În ediția din 1924 întâlnim modificări față de ediția din 1905 :

V. 9, în revistă și ediția 1905 : „Stăpîne codru, erai bătrîn” ;
în ediția 1924 : „Părinte-al meu, din vremi de mult”.

V. 17, în revistă și ediția 1905 : „Bătrîne crai, cînd mi-am luat” ;

în ediția 1924 : „Cînd mi-am luat într-un amurg”.

V. 30, în revistă și ediția 1905 : „La zarea cerului albastră” ;

în ediția 1924 : „La zarea cerului albastră”.

V. 33, în revistă și ediția 1905 : „Și m-am întors, bătrîne crai” ;

în ediția 1924 : „Și m-am întors, stăpîne-al meu”.

V. 4.1, în ediția 1905 : „Bătrîne crai ! A fost demult” ;
în ediția 1924 : „Cinstite crai ! A fost demult”.

Poezia aceasta inaugurează ciclul de poezii în care se cîntă sentimentul dezrădăcinării, una din teme caracteristice pentru poezia semănătoristă.

DORINȚA — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul*, an. I, nr. 6, 15 septembrie 1902, p. 95, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 5, în revistă : „Să ne-așezăm în satul nost” ;

în ediția 1905 și 1924 : „Să ne-așezăm în sat la noi”

V. 17, în revistă : „Că sunt din neam împărătesc” ;

în ediția 1905 și 1924 : „Că sînt din neam împărătesc”

V. 18, în revistă : „Din țară depărtată” ;

în ediția 1905 și 1924 : „Din țară-nde part ată”.

V. 19, în revistă : „Că doară șt pămîntul ăst” ;

în ediția 1905 : „Că doar pămîntul ăst întreg”.

V. 32, în revistă : „Că Dumnezeu să-l ierte” ;

în ediția 1905 și 1924 : „Un Dumnezeu să-l ierte”.

În ediția din 1924 survin următoarele modificări față de ediția din 1905 :

V. 13, în revistă și ediția 1905 : „Și să trăim acolo-n munți” ;

în ediția 1924 : „Acolo să trăim în munți”.

V. 15, în revistă și ediția 1905 : „Eu sara să-mi adun sătenii” ;

în ediția 1924 : „Sătenii seara să-i adun”.

V. 19, în ediția 1905 : „Că doar pămîntul ăst întreg” ;
în ediția 1924 : „Că tot pămîntul rotogol”.

V. 23, în revistă și ediția 1905 : „Un mare crai împărătesc” ;

în ediția 1924 : „Un tînăr crai coborîtor”.

V. 24, în revistă și ediția 1905 : „De legea românească” ;
în ediția 1924 : „Din legea românească”.

V. 25, în revistă și ediția 1905 : „Copiii noștri tu să-i înveți” ;

în ediția 1924 : „Copiii noștri să-i înveți”.

- V. 26, în revistă și ediția 1905 : „*Credeul... Născătoarea*” ;
 în ediția 1924 : „*Tu: Crezul... Născătoarea*”.
- V. 33, în revistă și ediția 1905 : „*Și popii nost' din întâmplare*” ;
 în ediția 1924 : „*Iar popii nostru-ntîmplător*”.

Poezia e semnificativă pentru concepțiile poetului din jurul vârstei de 20 de ani, cînd, sub influența filozofiei rousseauiste, era mereu chinuit de gîndul de a se reîntoarce în sat, în sînul naturii, unde credea el că omul își poate păstra sufletul nealterat. Ideea aceasta o exprimă Goga și în poemul în proză *In sînul naturei*, semnat *Octavian* și publicat în *Familia*, an. XXXV, nr. 8 din 21 ianuarie — 5 februarie 1899, p. 88, în care înalță un elogiu simplității naturii, firește și sub influența ideologiei semănătoriste, spunînd : „Nu-n zarva de negustori a orașelor, nici după cortina zugrăvită cu îngeri goi și sarbezi se desfășoară viața adevărată, ci-n sînul dezvelit al naturei”. Vezi strofa a patra.

În lucrarea *Octavian Goga (Amintiri)*, colaboratorul său O. C. Tăslăuanu scrie în legătură cu această stare a poetului : „Goga îmi spunea că numai viața de la țară e sănătoasă, că se va însura cu o țărăncă voinică și frumoasă, ca să aibă copii rumeni și dolofani, pe care nu-i va învăța decît să citească și să-și iscălească numele. Pentru realizarea acestui plan vroia să se facă învățător de sat” (p. 17).

Atari preocupări sufletești își găsesc' expresia artistică în poezii ca *Dorința*, *Bătrîni* etc. Octavian Goga precizează în *Fragmente autobiografice*, volumul *Discursuri*, p. 24—25, că a scris această poezie sub influența lui Eminescu, dar ca o reacție împotriva pesimismului schopenhauerian pe care-l propaga „Junimea” : „De aceea mi-am zis că e timpul să dispară din literatura noastră această atmosferă și să interviev un curent de gîndire care, în cugetul românesc, să producă o revoluție creatoare. Din această concepție s-au înfiripat poeziile mele.

În *Dorința* se vede influența lui Eminescu din «Vino-n codru la izvorul care tremură pe prund», dar o influență manifestată prin contradicție. De asemenea Vlahuță are o poezie asemănătoare și O. Carp. Poezia mea *Dorința* era o poezie burgheză.” Asimilarea unei mari experiențe poetice naționale, ca și universale, relevă capacitatea poetului de a cristaliza giuvaerul proaspăt, fără nici o amprentă străină care să-i întunece raza.

„De la poezia populară la Eminescu, fenomenul poate fi urmărit pe toată întinderea ariei lirice a poetului rășinărean, dar e nevoie, pentru separarea elementelor chimice, de o analiză avertizată, de structură : prezența eminesciană, spre pildă, potrivit expresiei lui G. Călinescu, e «astfel acoperită încît abia se bagă de seamă». Lava fierbinte țîșnește din adîncuri, acoperă întinse suprafețe, topește rocile de dedesubt și le duce cu sine, într-un torent de energii însoțit de o ploaie de seînteii superbe. Spectacolul acestui lirism vulcanic era atît de nou în peisajul epocii, încît nimeni, atunci, nu se gîndea să-i analizeze compoziția, și numai răcirea treptată a torentului, ogoirea lui și stingerea dureroasă din ultimele creații aveau să permită zelului istoricului literar stabilirea de filiații, identificarea de motive, de structuri și «obsesii» prozodice. Concluzia ce se degajă este totuși că lirica lui Goga nu făcea, din asemenea contacte intime, decît să iasă mai limpede, mai pură, mai originală. Experiențele anterioare nu-i serveau decît drept catalizator” (Mircea Zăciu, *Durata, Gazeta literară*, an. XIII, nr. 13 (699), 31.11.1966, p. 7).

Prima strofă a acestei poezii a făcut obiectul unei ușoare ironii a lui G. Topîrceanu, în volumul *Scrisori fără adresă*:

„Dar d-l Goga ? în primul său volum de țioezii găsim următoarea strofă :

Departeaș vrea de-aici să vie,
 în alte lumi senine,
 în dimineața de Florii
 Să mă cunun cu tine...

D-l Goga a pierdut din vedere că românul (creștin pravoslavnic) nu face niciodată nuntă în postul mare, necum în pragul Săptămîinii Patimilor, cînd cad totdeauna Floriile. E un vechi obicei al pămîntului (cf. Vornicul Ureche, în *Letopisețe*, I, p. 192, despre *loan-vodă Cumplitul*: «De lege își rîdea, eă în postul mare s-au însurat...»).

ZADARNIC — semnată *Octavian* — a fost scrisă la Rășinari și a apărut mai întîi în *Tribuna*, an. XIX, nr. 23, 6—19 februarie 1902, p. 89, în forma următoare :

Pribelnicei căi vreau capăt să-i fac,
 Primiți-mă, rogu-vă, iarăș
 Și glumelor voastre mă faceți părtaș,
 Și traiului vostru tovarăș...

Viata mea veche din nou s-o dezgrop,
începeți zburdalnica horă,
Surora vieții ce n-o mai trăiesc,
A clipelor moarte suroră.

Așa închegându-se-n lanț
Vînjoasele brațe rotunde,
Și tropotul vostru din greu apăsător
Pământul să stea să-l scufunde.

Așa, m-așteptați ! Vin și eu cu voi !
Cămașa răsfrîng-o de mînici,
Să-ncepem! alaiul, vrăjmașul alai
De praznicul sfintei dumineci.

Un pas înainte și doi înapoi,
La dreapta, la stînga, -naainte,
Un pas

Lasăți-mă ! Mă duc. Cetesc
în ochii voștri ai tuturor :
Nu e de rîndul cetei noastre
Cel ce-a uitat să joace hora.

A fost reproducă apoi în *Luceafărul*, an. II, nr. 21, 1 noiembrie 1903, p. 344, sub semnătura *Nic. Otavă*, cu modificări structurale față de varianta de mai sus, pentru ca în forma definitivă din volumul *Poezii* (1905) să mai sufere unele schimbări.

V. 7, în revistă : „*Circiumarii* te mint și nu știu lăutarii” ;
în ediția 1905 : „*Cîrcimarii* te mint și nu știu lăutarii”.

în ediția din 1924 sînt modificări față de cea din 1905 :

V. 5, în revistă și ediția 1905 : „Depart-am fost eu,
frățini, la oraș” ;

în ediția 1924 : „Depart-am fost eu, *copii*, la oras”.

V. 7, în ediția 1905 : „*Cîrcimarii* te mint și nu știu lăutarii” ;

în ediția 1924 : „*Circiumarii* te mint și lăutarii nu știu”.

V. 9, în ediția 1905 : „De-aceea venit-am să văd înc-o dat” ;

în ediția 1924 : „De-aceea mă-ntorc să mai joc înc-o dată”.

V. 26, în revistă și ediția 1905 : „în ochii voștri, ai tuturor” ;

în ediția 1924 : „în ochii voștri, ai tuturor”.

V. 28, în revistă și ediția 1905 : „*Cel ce* a uitat să joace hora” ;

în ediția 1924 : „*Cine-a* uitat să joace hora”.

Poezia răspunde aceluiași preocupări ale poetului ca și *Dorința* și *Bătrîni*, în care se exprimă sentimentul dorului de sat și al dezrădăcinării și este caracteristică ideologiei semănătoriste prin crearea falsei opoziții sat-oraș.

DE-O SA MOR — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 4, 15 februarie 1903, p. 67, și a fost reproducă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări.

în ediția din 1924 au survenit unele schimbări față de ediția din 1905 :

V. 5, în revistă și ediția 1905 : „Nimeni altul nu mai plîngă” ;

în ediția 1924 : „Nimeni altul nu jelescă”.

V. 9, în revistă și ediția 1905 : „Să chemați pe popa Naie” ;

în ediția 1924 : „Să-l chemați pe popa Naie”.

V. 17—18, în revistă și ediția 1905 :

„Știu că va-ntrista tot satul

sacrul ăst, că tare-i jelnic” ;

în ediția 1924 : ;

„Are să-ntristeze satul
Rostul meu atît de jelnic”.

ÎN CODRU — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 10, 15 mai 1905, p. 207, și a fost reproducă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări.

în ediția din 1924 au survenit schimbări.

V. 26, în revistă și ediția 1905 : „Lovind în coasta ta năprasnic” ;

în ediția 1924 : „Lovind în creasta ta năprasnic”.

V. 34, în revistă și ediția 1905 : „Prelinge-și razele curate” ;

în ediția 1924 : „Își frînge razele curate”.

DIMINEAȚA — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 8, 15 aprilie 1904, p. 172, și e reproducă fără

modificări în volumul *Poezii* (1905). În volumul din 1924 apar următoarele schimbări față de ediția din 1905 :

- V. 5, în revistă și ediția 1905 : „Luceafărul bolnav din lumea de-nghet”;
în ediția 1924 > „Luceafărul bolnav *în* lumea de-nghet” .
V. 9, în revistă și ediția 1905 : „Și dorul în gemet *se-nalță* la cer” ;
în ediția 1924 : „*In* *geamăt se-nalță* durerea la cer .
V. 10, în revistă și ediția 1905 : „Cîmpii de *îngheț* sa-nfioare” ;
în ediția 1924 : „Cîmpii de *lumini să-nfioare*”
V. 34, în revistă și ediția 1905 : „Și-*ascultă* durerea cîntării” ;
în ediția 1924 : „*S-asculte* amarul cîntării” .
V. 40, în revistă și ediția 1905 : „O rază solie *pogoară*” ;
în ediția 1924 : „O rază solie *coboară*” .

Înrudirea de motive dintre pastelul acesta al lui Goga și strofa a patra din balada poetului german Gerhart Hauptmann, pe care Goga a tradus-o, este evidentă :

IM NACHTZUG

Der Elfe, er spielte die Leier so schon,
die Gräslein mussten ihm lauschen,
der Muhlbach im Sturze vernahm's und blieb stehn,
vergessend sein eigenes Rauschen.
Maiblume und Rotklee weineten Tau,

und wonnige Schauer durchbebten die Au,
und Sânger lauschten im Haine.
Sie lauschten und lernten von Elfen gar viei
und stimmten ihr duftendes Saitenspiel
so zaubrisch und rein wie das seine.

PE ÎNSERATE — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 18 ; reprodusă fără modificări în volumul *Poezii* (1905). În ediția din 1924 survine o schimbare.

- V. 15, în revistă și ediția 1905 : „Și *hodinesc* pe iarbă miei” ;
în ediția 1924 : „Se *odihnesc* pe iarbă miei” .

DE LA NOI — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 12—13, 1 iulie 1904, p. 277 ; reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

V. 31—32, în revistă :

„Mărit *voievoade, străină-i țarina*
De vise și fulgere moarte”;

în ediția 1905 și 1924 :

„Mărit *voievoade, în țara ta azi*
Și vise și fulgere-s moarte” .

În ediția din 1924 survin unele schimbări față de ediția din 1905 :

- V. 27, în revistă și ediția din 1905 : „Și luna, cînd trece,
prelung se-nfioară” ;
în ediția 1924 : „Și luna, cînd trece, de *milă tresare*” .

Poezia aceasta cu o funcție de generalizare atît de mare a fost scrisă, ca și altele, cu o ocazie precisă, destinată concret unui scop anume. În vara anului 1904, în amintirea marelui voievod al Moldovei, Ștefan cel Mare, de la a cărui moarte se împlineau 400 de ani, se pregătesc, la Putna, mari serbări naționale. Studenții români care studiau la Budapesta doresc să participe și ei, dar oficialitățile maghiare îi împiedică. Studenții din București publică atunci un protest vehement, fără rezultate. Rusu Șirianu, oare purtase o aprigă polemică cu Jancso Benedek, îi dă ultima replică, scoțînd un deosebit de frumos număr din *Tribuna* (numărul din 2 iulie 1904), închinat lui Ștefan cel Mare. *Luceafărul* face același lucru, închinînd un număr întreg amintirii marelui voievod (nr. 12—13/1904).

În fruntea acestui număr apare „cea mai frumoasă poemă din cîte s-au scris despre Ștefan cel Mare în literatura noastră : *De la noi*. Stau în cumpănă și mă întreb dacă nu cumva e și cea mai izbutită realizare din întreaga operă a poetului. Într-o nespuse de armonioasă fuziune se împletesc în această elegie dulce și tărăgănată vorbă arhaică, evlavie creștinească și jelanie simplă, țărănească, a ardeleanului dezmoștenit. Gîndul rapsodului, gînd de grămătic cucernic, se îndreaptă smerit spre lăcașul sfînt : «Acolo departe, spre soare-răsare etc.» Un suflu de maiestoză și totuși atît de intimă sfîntenie adie în aceste strofe, bătute parcă în aur vechi, și acel vast freamăt de foi din dumbravă e ca un cîntec de omagiu pe care însăși firea îl aduce fiului ei slăvit. Față în față cu această solemnă atmosferă a amintirii, prezentul izbește prin sărăcia lui despoiată. Parcă am auzi un glas de țaran obidit : «Măria-ta ! Sîntem bătuți de nevoi» [...]

Această elegie, ca și *Munții* [...], arată în ce măsură Goga știe să însuflețească natura, făcând-o părtașe a gândurilor lui, adică a aspirațiilor românești" (Ion Chinez, *O. Goga*, în revista *Gînd românesc*, nr. 5—12/1938).

CINTAREȚILOR DE LA ORAȘ — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Sămănătorul*, an. III, nr. 40, 3 octombrie 1904, p. 629—630; reprodusă în *Luceafărul*, an. III, nr. 20, 15 octombrie 1904, p. 343 (semnată *Octavian Goga*) și a fost introdusă cu următoarele modificări în volumul *Poezii* (1905):

- V. 5, în revistă: „E frig la voi... *pitică-i* strălucirea”;
în ediția 1905: „E frig la voi și *moartă-i* strălucirea”.
V. 47, în revistă: „In codrii verzi și-n *cîmpuri de mătășă*”;
în ediția 1905 și 1924: „In codrii verzi și-n *negrele ogoare*”.

În ediția din 1924 au survenit următoarele schimbări față de cea din 1905:

- V. 3, în revistă și ediția 1905: „Voi în *deșert cerșiți pe-a voastră strună*”;
în ediția 1924: „Voi în *zadar cerșiți acolo-n umbră*”
V. 4, în revistă și ediția 1905: „Din *ceriul sfînt o rază să coboare*”;
în ediția 1924: „Din *cerul sfînt o rază să coboare*”.
V. 5, în ediția 1905: „E frig la voi și *moartă-i* strălucirea”;
în ediția 1924: „E frig la voi și-t *moartă* strălucirea”.
V. 15—16, în revistă și ediția 1905:

„Și *să asculte sufletele noastre*
Mult înțeleaptă firii îndrumare”;

în ediția 1924:

„*Să furișăm în mîntea noastră picuri*
Din înțeleaptă firii îndrumare”.

- V. 25, în revistă și ediția 1905: „*Să ne-ntărească cîntul și lumina*”;
în ediția 1924: „*Să ne-nfrățim* >. *cu zvonul și viața*”.
V. 27, în revistă și ediția 1905: „*Și-n pieptul nost' s'adăpostim* mîndria”;
în ediția 1924: „*S-adăpostim în suflete* mîndria”.
V. 34, în revistă și ediția 1905: „*Din curcubeul zărilor albastre*”;
în ediția 1924: „*Din argintatul tort al lunii pline*”.

- V. 36, în revistă și ediția 1905: „*Să împletim noi cîntecele noastre*”;
în ediția 1924: „*Să împletim noi cîntece senine*”.
V. 37, în revistă și ediția 1905: „*Si* trăsnetul, ce înfioară bolta”;
în ediția 1924: „*Iar* trăsnetul, ce înfioară bolta”.
V. 42, în revistă și ediția 1905: „*Ce-ntunecă cîntarea noastră sfîntă*”;
în ediția 1924: „*Ce-ntunecă o melodie sfîntă*”.
V. 46, în revistă și ediția 1905: „*Subt* strălucirea mîndrei bolți albastre”;
în ediția 1924: „*Sub* strălucirea mîndrei bolți albastre”.
V. 48, în revistă și ediția 1905: „*A sămănat* nădejdea vieții noastre”;
în ediția 1924: „*A semănat* nădejdea vieții noastre”.

Poezia a fost excesiv elogiată de critica semănătoristă pentru că opune sănătatea rurală orașului decăzut și îmbolnăvit. Pe baza ei Dan Smîntînescu îl consideră pe Goga un poet tipic semănătorist, în articolul *Sămănătorismul lui Octavian Goga* (*Universul literar*, an. XLII, nr. 13, 14 mai 1938, p.3):

„În creațiunea sa [Goga] a rămas un incorigibil sămănătorist, adăpîndu-se din lumea rurală și din cadrul naturii pentru a da expresia atît de bogată și de colorită stilului său artistic policromie. În *Sămănătorul* Goga n-a colaborat decît cu o singură poezie: *Cîntăreților de la oraș*. Versurile acestea unice, picurate într-o pagină de lumină, sînt ca o mărturisire a sentimentelor poetului față de acea adiere de poezie urbanistică, concepută de inspirații bolnave, venite de pe aiurea. Mai mult decît atîta, e un imn de slavă al naturei, a minunatei varietăți de inspirație ce se oferă 'la fiecare colț, dincolo de orașe, dincolo de cetățile cu turnuri de aramă. Orașul învăluie totul în obscuritate, închide porțile de aur ale sufletului:

«Voi n-aveți flori, nici cîntece, nici fluturi,
Căci soarele în țara voastră moare».

Dimpotrivă, altceva este mulțumirea chemărilor livezilor ce-și mlădie belșugul în care se primește «hirotonirea razelor de soare». Acolo e locul poeziilor [urmează un citat din poezia lui Goga]. Viața curată deci, viața plină de nesfîrșite rezonanțe e viața petrecută liber, în mijlocul naturii, la sat, la țară, unde nimic din artificialitatea orașului nu vine să tulbure liniștea și măreția în care Dumnezeu «a semănat nădejdea vieții noastre». Atît a dat *Sămănătorului* direct Octavian Goga, dar în ver-

șurile lui e un întreg ideal de viață, un simbol prin care cheamă spre orizonturile largi și limpezi ale câmpiilor, acele inspirații căutate între zidurile cenușii ale orașelor."

SARA — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291. A fost reprodusă cu o modificare în titlu în volumul *Poezii* (1905).

în revistă : *Seara* ;

în ediția 1905 și 1924 : *Sara*.

În ediția din 1924 au survenit următoarele modificări față de cea din 1905 :

- V. 12, în revistă și ediția 1905 : „*Subt o brazdă de otavă*” ; în ediția 1924 : „*Sub o brazdă de otavă*”.
- V. 17, în revistă și ediția 1905 : „*Doarme ceriul și pământul*” ; în ediția 1924 : „*Doarme cerul și pământul*”.

LĂUTARUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 2, 15 ianuarie 1905, p. 35. A fost reprodusă fără modificări, în volumul *Poezii* (1905).

în ediția din 1924 au survenit schimbări :

- V. 6, în revistă și ediția 1905 : „*Argintul visării deșarte*” ; în ediția 1924 : „*Credința visării deșarte*”.
- V. 11, în revistă și ediția 1905 : „*Și două mărgel, ca mirul de limpezi*” ; în ediția 1924 : „*Cînd două mărgel, ca mirul de limpezi*”.
- V. 13, în revistă și ediția 1905 : „*...Și cîntă bătrînul... Cărunta pleoapă*” ; în ediția 1924 : „*...Ne cîntă bătrînul... Cărunta pleoapă*”.
- V. 14, în revistă și ediția 1905 : „*In tremur povara-și frămîntă*” ; în ediția 1924 : „*O vezi cum povara-și frămîntă*”.
- V. 15, în revistă și ediția 1905 : „*Și mîna lui cade... Alunecă-i arcul*” ; în ediția 1924 : „*Cum mîna lui cade... I-alunecă arcul*”.
- V. 22, în revistă și ediția 1905 : „*Durerea ta sfîntă, moșnege*” ; în ediția 1924 : „*Oftarea ta sfîntă, moșnege*”.
- V. 25, în revistă și ediția 1905 : „*Vor plînge pe plaiuri izvoarele-n noapte*” ; în ediția 1924 : „*Vor geme pe plaiuri izvoarele-n noapte*”.

- V. 28, în revistă și ediția 1905 : „*Și codrii cu glas vor răspunde*” ; în ediția 1924 : „*Iar codrii cu glas vor răspunde*”.
- V. 29, în revistă și ediția 1905 : „*Și brazii în zbuclum de mijloc s-or frînge*” ; în ediția 1924 : „*Pe rînd vor începe să freamăte brazii*”.
- V. 34, în revistă și ediția 1905 : „*Al bolții senin să-ntretaie*” ; în ediția 1924 : „*Văzduhul senin să-ntretaie*”.
- V. 37, în revistă și ediția 1905 : „*Și vifor năprasnic, cu brațe de flăcări*” ; în ediția 1924 : „*Un vifor năprasnic, cu brațe de flăcări*”.

A MURIT... — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 3, 1 februarie 1904, p. 74, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu următoarele modificări :

- V. 16, în revistă : „*Deodaf scîrție țîțina ostenită de la use*” ; în ediția 1905 și 1924 : „*Leneș scîrție țîțina ruginită de la ușe*”.
- V. 21, în revistă : „*Nu mai plînge, lele Mură, zice fata lăcrămînd*” ; în ediția 1905 și 1924 : „*Nu mai plînge, Mură, leică, zice fata lăcrămînd*”.

în ediția din 1924 survin următoarele schimbări :

- V. 5, în revistă și ediția 1905 : „*L-a legat pe subt bărbie cu năframă de mătășă*” ; în ediția 1924 : „*L-a legat pe sub bărbie cu năframă de mătășă*”.
- V. 8, în revistă și ediția 1905 : „*Și pe buzele-nnegrite pus-a Mura un creițar*” ; în ediția 1924 : „*Iar pe buzele-nnegrite a pus Mura un creițar*”.
- V. 13, în revistă și ediția 1905 : „*Doi cărbuni sfiala-și scapăt', adormind subt pirostriei*” ; în ediția 1924 : „*Doi cărbuni sfiala-și scapăt', adormind sub pirostriei*”.
- V. 17, în revistă și ediția 1905 : „*In prag se ivește fata judei Zăbun, cea mare*” ; în ediția 1924 : „*Se ivește-n prag copila judei Zăbun, cea mare*”.
- V. 23, în revistă și ediția 1905 : „*Ce zodie fără milă... Lîngă mort, la căpătii*” ; în ediția 1924 : „*Ce viață fără milă... Lîngă mort, la căpătii*”.

LA GROAPA LUI LAIE — semnată Nic. Otavă — a apărut în *Luceafărul*, an. III, 1 ianuarie 1904, nr. 1, p. 44, cu următorul moto :

„Colo-n sus, tot mai în sus,
Șede Domnu cu Sîmpetru,
Lurule Doamne.
(Colindă)”

A fost reprodusă fără moto în volumul *Poezii* (1905), cu o singură modificare :

V. 33, în revistă : „Ni s-ar stinge atunci *năcazul*” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Ni s-ar stinge atunci *necazul*”.

în ediția din 1924 au survenit schimbări :

V. 16, în revistă și ediția 1905 : „Tu să-ți lași domol obrazul” ;
în ediția 1924 : „Să-ți apeși domol obrazul” .
V. 33, în ediția 1905 : „Ni s-ar stîmpe-atunci *necazul*” ;
în ediția 1924 : „Ni s-ar stingre-atunci *necazul*” .

Despre această poezie Titu Maiorescu scria, în *Critice*, III, Editura „Socec”, 1930, p. 303—304 : „Și așa de firesc și de puternic este” aici simțimîntul poetului, încît el înalță și nobilează figuri și expresii care în alte împrejurări s-ar împotrivi la orice încercare de poezie în limba românească. Un lăutar poate fi poetic de la sine, și ce simpatie duioasă deșteaptă Barbu Lăutarul, în cîntecul lui Alecsandri !

Dar un lăutar țigan, cu numele Nicolae, în prescurtare Laie — care-ți aduce aminte de țigan, de laie — și încă un lăutar țigan Laie căruia îi lipsește un ochi, o asemenea figură, cu asemenea însușiri și cu asemenea metehne, ar părea imposibilă într-o poezie sentimentală. Și totuși, ascultați cum știe să ne povestească autorul.”

CÎNTECE, I — semnat Nic. Otavă — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 6, 15 martie 1903, p. 102, și a fost reprodus în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

V. 1, în revistă : „Sus la *cîrciumă-n Dealu-Mare*” ;
în ediția 1905 : „Sus la *cîrcimă-n Dealu-Mare*” .
V. 12, în revistă : „De-o Aniță *cîrciumăriță*” ;
în ediția 1905 și 1924 : „De-o Aniță *cîrcimăriță*” .
V. 13, în revistă : „C-o trecut și *postu mare*” ;
în ediția 1905 și 1924 : „C-a trecut și *postul mare*” .

V. 15, în revistă : „Și *cîrciumaru-i* dus la tîrguri” ;
în ediția 1905 : „Și *cîrciumaru-i* dus la tîrguri” .

V. 19, în revistă : „Tu c-un ochi nu vezi, *măi Laie*” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Tu c-un ochi nu vezi, *țigane*” .

în ediția 1924 intervin cîteva schimbări :

V. 1, în ediția 1905 : „Sus la *cîrcimă-n Dealu-Mare*” ;
în ediția 1924 : „Sus la *cîrciumă-n Dealu-Mare*” .

V. 15, în ediția 1905 : „Și *cîrciwnaru-i* dus la tîrguri” ;
în ediția 1924 : „Și *crîșmaru-i* dus la tîrguri” .

Tradus în germană de Reinhold Scheibler în *Făt-Frumos*, Cernăuți, an, XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 84.

LIEDER (Cîntece)

I

In der Schenk' zu Dealu Mare
Halt' ich Sitzung seit drei Tagen ;
Seit drei Tagen trink' und hor' ich
Niklas Einaugs Geige klagen.

Seit drei Tagen, eh, mein Junge !
Schwer das Weh, der Leiden viele !
Und ich lausche, sie zu lindern,
Niklas Einaugs Geigenspiele.

Spiel doch, Niklas, noch ein Liedel
Vom gestickten Miederleibchen,
Vom dem kleinen Blauaugteufel,
Von Anitza, Schenkwrirts Vveibchen.

Fastenzeit ist ja vortiber
Und mein Acker ist bereitet,
Und der Schenkwirt fuhr zu Markte...
Hei, wie grünes Blatt sich breitet!

Spiel doch Niklas von der Blonden
Mit dem Wuchse schlank und hoch ;
Blind auf einem Aug', Zigeuner,
Schliesse auch das andre noch !

CÎNTECE, II — semnată Nic. Otavă — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 9, 1 mai 1903, p. 158 ; a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări

V. 1, în revistă : „Măi cărciroare Niculaie” ;
în ediția 1905 și 1924 : „Măi *crîșmare* Niculaie” .

În ediția din 1924 apar modificări :

- V. 6, în revistă și ediția 1905 : „*Ți-i cam acru vinu, vere*” ;
în ediția 1924 : „*Băutura-i acră, vere*”.
V. 15, în revista și ediția 1905 : „*Din lăută două știe*” ;
în ediția 1924 : „*Știe două din lăută*”.
V. 19, în revistă și ediția 1905 : „*Cînd de jale cîntă Laie*” ;
în ediția 1924 : „*Cînd de jale cîntă Laie*”.
V. 24, în revistă și ediția 1905 : „*Măi cîrcimare Niculaie*” ;
în ediția 1924 : „*Măi crișmare Niculaie*”.

Tradus în germană de Reinhold Scheibler în *Făt-Frumos*,
Cernăuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 84—85 :

II

Nikolaus, du alter Schenke,
Sag', was hältst dui so vom Leben ?
Mag dir Gott den Wein erhalten
Und dein Glick, dein Weib daneben.

Und wie geht's denn mit dem Handel ?
Griin und sauer ist's Getränke,
Doeh dein Weiblein ist gar tiichtig, —
Hols der Teufel, alter Schenke !

Trink' auch du mit mir zusammen !
Will im Trunk mein Sehnen kiihlen,
Denn mir scheint die Welt ganz anders,
Hor' ich Niklas Einaug spielen.

Niklas Einaug, — hol's der Henker ! —
Sieht nicht alles, ohne Frage ;
Spielt zwei Lieder auf der Geige :
Eins ist Sehnsucht, eins ist Klage.

Wenn von Sehnsucht spielt der Niklas.
Bebt der Becher in den Händen.
Wennj von Klage spielt der Niklas,
Fliegt der Becher an die Wände.

Brand konnt' ich ins Dorflein werfen,
Dass es flammend drin ertränke...
Blaue Augen : Hol's der Teufel !
Nikolaus, du alter Schenke !

CÎNTECE, III — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 10—11, 1 iunie 1903, p. 188, introdusă în ediția din 1905, cu o singură modificare :

- V. 14, în revistă : „N-ar fi *cîrcimi* atunci deloc” ;
în ediția 1905 : „N-ar fi *crfșme*-atunci deloc”.

Tradus în germană de Reinhold Scheibler, în *Făt-Frumos*,
Cernăuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 85 :

III

Trinkt auch Ihr, mein frommer Vater !
Mag Euch Gott die Gunst bescheren,
Dass Ihr konnt im Psalter lesen,
Dass Ihr konnt dem Becher leeren.

Denn ich trinke seit vier Tagen
Mit dem Schenkwirt — hol's der Geier ! —,
Trinke, Vater, wie zu Kana
Galiläas Hochzeitsfeier.

— Ei, wie wär's auf dieser Erde
— Hort' ich einst den'Nachbar streiten —,
Konnte man wie dort zu Kana
Aus dem Wasser Wein bereiten !

— Gar nicht gut wär' däs, Gevatter !
Wenn kein Wirtshaus konnt' bestehen,
Nikolaus, der alte Schenke,
Konnte nicht zum Jahrmarkt gehen.

Xeinen Niklas Einaug gäb' es,
— Heil'ge seien ihm Berater ! —
Noch Anitza, Schenkwrts Weiblein !
Und mit uns wär's aus, mein Vater !

CÎNTECE, IV — semnată *Ion Codru* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 6, 15 martie 1904, p. 140, cu titlul *Cîntec* și a fost inclusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări. În ediția din 1924 intervine o singură modificare :

- V. 7, în revistă și ediția 1905 : „Mi-au spus vîntului of-
tatul” ;
în ediția 1924 : „Mi-au *dus* vîntului oftatul”.

CADE-O LACRIMA... — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în
revista *Luceafărul*, an. III, nr. 5, 1 martie 1904, p. 119, și a fost
reprodusă fără modificări în volumul *Poezii* (1905). În ediția din
1924 survin modificări :

V. 7, în revistă și ediția 1905 : „*Sporind glasul din ti-lingă*” ;
în ediția 1924 : „*Din ungherul unei laviți*”.

Strofa a treia din revistă și ediția 1905 :

„*Doi feciori lovesc în grindă
De s-aude pe uliță ;
Așezat îi domolește
Pristăvelul Niculiță*”

e înlocuită în ediția din,1924 cu aceasta :

„*O păreche ride-n umbra
Nucului de la portiță :
Stă de gît cu-o văduvioară
Pristăvelul Niculiță*”.

Poezia aceasta, prin ultimele două strofe, a suscitât multe discuții. Iată o mărturie a lui Goga în legătură cu ea într-o însemnare intitulată *Sărmana Ida* :

„Intr-un sat de pe Tîrnave, nu din Polonia, am văzut odată această solitudine a unei fete de evreu, care, în mijlocul veseliei țaranilor, într-o zi de duminică, neavînd altceva de ispășit decît vina de a fi copila odiosului Barbă-Putredă, cîrciumarul din partea locului, a trezit în sufletul meu un sentiment viu de milă și compătimire. G, e foarte mult de atunci ! Eram și eu abia un copilandru. De la această fragedă vîrstă, însă, am putut face deosebirea între ovreiul cinstit, care suferă de pe urma unor condamnabile prejudecăți, și acaparatorul scîrbos de la taraba unei circiune sau a unei gazete. Pe fată o chema Ida. Avea ochii verzi și părul roșu. Culoarea lui și necesitatea rimei mi-au dat comparația fatală. Dar numai cetitorul meschin poate vedea aci cacofonia. Cetitorii onești și inteligenți au văzut simpatia mea pentru cei oropsiți. Am numeroase scrisori din partea multor evrei care mi-au mulțumit pentru aceste strofe introduse de-atunci încoace în mai multe antologii evreiești. Vedeți deci c-am avut și unele satisfacții de pe urma cacofoniilor mele !”(*Țara noastră*, an. IV, nr. 28, 15 iulie 1923, p. 911.)

Pornind de la ultimele strofe ale acestei poezii, revista *Cuvîntul liber* publică — în anul I, nr. 8, 15.III. 1924 — o poezie semnată p. con/. *Proletar*, oare arată consecințele nefaste ale naționalismului și antisemitismului de mai tîrziu al lui Octavian Goga. Poezia se cheamă „*Fata jidovului, Ida*” către O. Goga :

Ai avut o vorbă bună
Pentru mine, domnu Goga ;
Mulțumesc... De-atunci cît sufăr
Știe numai sinagoga.

(O, de mult, ca o creștină,
Ți-am iertat cacofonia.)
Barbă-Putredă e bolnav
Și-i închisă prăvălia.

Într-o sară niște pietre
Au sfărmat în praf fereastra,
Știi, pe care se prelinse
Lacrima mea... După asta

Au intrat în casă mutre —
Tineri fără de mustață —
L-au lovit în cap pe tata,
Mie mi-au scuipat în față.

Numai rafturi peste rafturi,
Cu săpun, fitil și perii,
Răsturnate stau prin casă...
N-am dreptate să mă sperii ?

Cînd pe tata, cu batista
îl ștergeam la cap de sînge,
Auzeam doar vocea-i stînsă :
«Ida tatei, nu mai plînge !»

Răsuna afară zarvă :
Țipăt, huiduieli și glume...
Dar se lămurea-n răstimpuri
Sub fereastra mea un nume.

Numele tău... «Să trăiască !»
Am simțit atunci o jale
Turbure și fără margini
Pentru versul dumitale.

Dintr-un colț de suflet singur
Numele ți-l șterg cu crida
Ca pe-un cont de rău datornic,
Fata jidovului, Ida.

Poezia a fost scrisă de M. Sevastos.

SINGUR — semnată Nic. Otavă — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 24, 15 decembrie 1903, p. 402, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

- V. 2, în revistă : „*In geam moare-mi busuiocul*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Moare-n geam azi busuiocul*” .
 V. 5, în revistă : „*Și grădina stă pustie*” ;
 în ediția 1924 : „*Și grădina mi-e pustie*” .

Singur este poezia cu care se încheie activitatea poetică a lui Goga din anul 1903.

RUGA MAMEI (Fragment) — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 291, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

în revistă poezia are următorul moto din volumul lui Vla-huță, *Icoane șterse* : „*Ce bună, ce sfântă ești tu, măicuțică !*”

- V. 8, în revistă : „*Și mi-ai văzut, năcazul*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Și mi-ai văzut necazul*” .
 V. 14, în revistă : „*Deci, rogu-mă iar ție*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Azi, rogu-mă iar ție*” .

în revistă poezia mai are, în final, următoarele versuri :

„*Preasfînta mută stă-n icoană,
 Și mîna ei nu-i face semn,
 Preasfînta mută stă-n icoană,
 Și nu plîng ochii ei de lemn...*”

ZADARNIC — semnată *Octavian* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 8, 15 aprilie 1903, p. 152 ; reprodusă cu modificări în volumul *Poezii* (1905).

- V. 1; în revistă : „*Zadarnic plînge vîntul și plîng nucii, bătrînii*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Zadarnic plînge vîntul și nucii plîng, bătrînii*” .
 V. 3, în revistă : „*Și plînge mama biata... Zadarnic vrea s-o-nșele*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Și plînge mama biata... șt cum ar vrea s-o-nșele*” .
 V. 5—7, în revistă :

„*Zadarnic vii cu cartea și vrei, să-mi dai canoane,
 Zadarnic mă cumineci, părinte Solomoane,
 Zadarnic faci agheasmă și mîna ta-, părinte...*” ;

în ediția 1905 și 1924 :

„*La mine vii cu cartea, cu gînd să-mi dai canoane,
 Și vrei să mă cumineci, părinte Solomoane,
 Cucernic faci agheasmă, și mîna ta, părinte...*” .

- V. 9, în revistă : „*Zadarnic mă învălui încet cu patrafirul*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Dar în zadar mă-nvălui încet cu patrafirul*” .

LA STÎNA — semnată *IVic. Otavă* — a apărut în *Luceafărul*, an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 268, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu modificări.

- V. 11, în revistă : „*Nu să prinde-n hora mare*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Nu se prinde-n hora mare*” .
 V. 15, în revistă : „*Schimbă hora-n cînt de jele*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Schimbă hora-n cînt de jale*” .
 V. 18, în revistă : „*Să opresc în joc ficiorii*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Se opresc în joc feciorii*” .
 V. 21, în revistă : „*Fața îi arde vîlvătaie*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Fața-i arde vîlvătaie*” .

Față de ediția din 1905, în ediția din 1924 au survenit schimbări :

- V. 6, în revistă și ediția 1905 : „*Ascult cîntec de cimpoaie*” ;
 în ediția 1924 : „*Cîntă cîntec de cimpoaie*” .
 V. 9, în revistă și ediția 1905 : „*Cum s-au prins să-nvîrtă hora*” ;
 în ediția 1924 : „*Cum încep să-nvîrte hora*” .
 V. 12, în revistă și ediția 1905 : „*Cîntă jelnică cîntare*” ;
 în ediția 1924 : „*Cîntă jalnică cîntare*” .

TOAMNA — semnată *Octavian* — a apărut în revista *Luceafărul*, an. I, nr. 8, 15 octombrie 1902, p. 114, în următoarea formă:

Văl de brumă argintie
 Smălțuitu-mi-a grădina,
 Firelor de lămîiță
 Li să uscă rădăcina.

La apus spre Dealu-Mare,
 Norii suri își poartă plumbul,
 În livadă trist își sună
 Frunza veștedă porumbul.

Și cum de la miazănoapte
 Vine vîntul fără milă,
 De pe vîrful șurii noastre
 Smulge-n zbor cîte-o șindrilă.

Și de goana lui păgînă
oă-ndoiesc nucii — bătrînii,...
Plînge-un pui de ciocîrlie
Sus, pe cumpîna fîntînii.

Plînsul lui duios să zbate
— Tristă, veche psalmodie —
Vîntul toamnei, vîntul toamnei,
De-ai ști tu ce-mi spune mie !...

Parcă trece risipindu-mi
Stolul drag de albe vise,
Clipe dulci, mărunte clipe,
Cîte firea-mi prilejise...

îmi aduc de tine-aminte :
Spune-mi, tu ce faci acuma,
Cînd atîta plîns e-n aer
Și pe frunze cade bruma ?...

A fost complet refăcută și reprodusă în volumul *Poezii* (1905), în ediția din 1924 suferă modificări în prima strofă :

V. 2—3, în ediția 1905 : „*Mălăuțu-mi-a* grădina
Firelor de lămîiță” ;
în ediția 1924 : „*Mi-a împodobit* grădina,
Firelor de lămîiță”.

COPIILOR II) — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 18, 15 septembrie 1904, p. 310, și e reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu următoarele modificări :

V. 3, în revistă : „*In ochiul vost' trăiește raza*” ;
în ediția 1905 și 1924 : „*Veniți să premeniți izvorul*” .
V. 4, în revistă : „*Credinței mele de mai bine*” .
în ediția 1905 și 1924 : „*Nădejdiile mele de mai bine*” .
V. 6, în revistă : „*Ce străluce neștiutoare*” .
în ediția 1905 și 1924 : „*Ce scînteie neștiutoare*” .
V. 9, în revistă : „*Al vostru glas, un dulce clopot*” ;
în ediția 1905 și 1924 : „*Din glasul vostr-un dulce clopot*” .

Partea a II-a a poeziei comportă următoarele schimbări față de revistă :

V. ÎS, în revistă : „*Cînd mă gîndesc că-n drumul vieții*” ;
în ediția 1905 și 1924 : „*Rătăcitori, în drumul vieții*” .

Față de ediția din 1905, ediția din 1924 comportă următoarele modificări în partea a II-a a poeziei :

V. 9, în revistă și ediția 1905 : „*Și cînd gîndesc c-aceleași patimi*” ;
în ediția 1924 : „*Cînd înțeleg c-aceleași patimi*” .
V. 13, în revistă și ediția 1905 : „*Și ochii voștri-n care arde*” .
în ediția 1924 : „*Că ochii voștri-n care arde*” .

După o mărturisire a lui O. C. Tăslăuanu din O. *Goga (Amintiri)*, p. 102—104, poetul a scris această poezie pentru a demonstra prietenelor sale, Adelina Olteanu Maior, care a și publicat versiuri în *Luceafărul*, și Lili Vincenz, care-l învinuiau că nu iubește copiii, că acuzația lor nu-i dreaptă. În vara anului 1904 Goga era îndrăgostit de amîndouă fetele pomenite mai sus. Pentru ele a scris poeziile *Solus ero, Cîntece*, V [„*Dorurile mele*”...], *Despărțire*.

PĂRĂSIT — semnat *Oct. Goga* — a apărut cu titlul *Departee*, în *Luceafărul*, an. III, nr. 22—23, 1 decembrie 1904, p. 372 ; a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări. În ediția din 1924 survin modificări :

V. 15, în revistă și ediția 1905 : „*Căci tu ești atît de frumoasă*” ;
în ediția 1924 : „*Vai, tu ești atît de frumoasă*” .

DESPĂRȚIRE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 21, 1 noiembrie 1904, p. 355, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905), fără modificări. În ediția din 1924 survin următoarele schimbări :

V. 9, în revistă și ediția 1905 : „*Mor fluturii din zare și mor azi trandafirii*” ;
în ediția 1924 : „*Mor fluturii din zare și mor toți trandafirii*” .
V. 10, în revistă și ediția 1905 : „*Își curmă înțelesul azi toată vraja firii*” ;
în ediția 1924 : „*Își curmă înțelesul întregă vraja firii*” .

ÎNVINS — semnată *O. G.* — a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 5, 1 martie 1905, p. 115 ; a fost reprodusă cu o singură modificare în volumul *Poezii* (1905).

- V. 13, în revistă : „Dar vifor s-a pornit *în* noapte” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „Dar vifor s-a pornit *prin* noapte”.

În ediția din 1924 survin alte modificări :

- V. 10, în revistă și ediția 1905 : „*Prinos de-atîta strălucire*” ;
 în ediția 1924 : „*Lăcaș de mîndră strălucire*”.
 V. 14, în revistă și ediția 1905 : „*In goană mașteră și crudă*” ;
 în ediția 1924 : „*Și-n goană vitregă și crudă*”.
 V. 15, în revistă și ediția 1905 : „*Și-o clip-a sfărîmat năîngă*” ;
 în ediția 1924 : „*O clip-a sfărîmat năîngă*”.
 V. 20, în revistă și ediția 1905 : „*Și moare bietul pe ruine*” ;
 în ediția 1924 : „*Și strigă bietul din ruine*”.

SOLUS ERO — semnată *Nic. Otavă* — a apărut în *Lucașfă-
 rul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291 ; a fost reprodusă în
 volumul *Poezii* (1905).

Între ediția din 1905 și cea din 1924 sînt următoarele deosebiri :

- V. 21, în revistă, și ediția 1905 : „*Cu pravul sur al pietrii îi înfrățește rostul*” ;
 în ediția 1924 : „*Cu praful sur al pietrii îi înfrățește rostul*”.
 V. 22, în revistă și ediția 1905 : „*Zadarnic vrea să-și oate-n ceruri adăpostul*” ;
 în ediția 1924 : „*Zadarnic vrea să-și cate în ceruri adăpostul*”.
 V. 23, în revistă și ediția 1905 : „*Cu glas nebun el urlă și blastămă și țipă*” ;
 în ediția 1924 : „*Cu glas nebun el urlă și blestemă și țipă*”.
 V. 25, în revistă și ediția 1905 : „*Și vecinie o să lupte, în patima-i păgîină*” ;
 în ediția 1924 : „*Și veșnic o să lupte, în patima-i păgîină*”.

NOAPTE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Lucașfă-
 rul*, an. IV, nr. 18, 15 septembrie 1905, p. 347 ; a fost reprodusă
 în volumul *Poezii* (1905), cu o singură modificare :

- V. 36, în revistă : „*Sub tîmpla mea înfierbîntată*” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „*Subt tîmpla mea înfierbîntată*”.

Deosebiri mai mari și mai multe intervin între ediția din 1924 și cea din 1905, astfel :

- V. 2, în revistă și ediția 1905 : „*Deschide-ți tainica ta carte*” ;
 în ediția 1924 : „*Deschide tainica ta carte*”.
 V. 19, în revistă și ediția 1905 : „*O fărmitură ce-mi întrupa*” ;
 în ediția 1924 : „*O fărmitură ce se smulge*”.
 V. 20, în revistă și ediția 1905 : „*Păgînul cîntec de pierzare*” ;
 în ediția 1924 : „*Ca dintr-un cîntec de pierzare*”.
 V. 23, în revistă și ediția 1905 : „*Și jalea celor moarte-n treagă*” ;
 în ediția 1924 : „*Și jalea trecerii eterne*”.
 V. 24, în revistă și ediția 1905 : „*Apasă-mi plumbul pe pleoapă*” ;
 în ediția 1924 : „*Mi-apasă plumbul pe pleoapă*”.
 V. 29, în revistă și ediția 1905 : „*atunci aducerea-aminte*” ;
 în ediția 1924 : „*Aducerea-aminte vine*”.
 V. 30, în revistă și ediția 1905 : „*Jmi dă oglinda-i blăstemată*” ;
 în ediția 1924 : „*Și din oglinda-i blestemată*”.
 V. 31, în revistă și ediția 1905 : „*Și rostul celor vechi întrupă-l*” ;
 în ediția 1924 : „*învie rostul celor duse*”.
 V. 49, în revistă și ediția 1905 : „*Și sufletu-și avea altarul*” ;
 în ediția 1924 : „*Eu mi-am zidit în nori altarul*”.
 V. 50, în revistă și ediția 1905 : „*Iar inima, smerita roabă*” ;
 în ediția 1924 : „*Și inima, smerita roabă*”.
 V. 53, în revistă și ediția 1905 : „*Dar s-a sfărmat. Și-atit mă doare*” ;
 în ediția 1924 : „*Azi nu mai este... Și mă doare*”.
 V. 63, în revistă și ediția 1905 : „*Nemărginită bolt-a morții*” ;
 în ediția 1924 : „*Nemărginită bolt-a nopții*”.

CLACAȘII — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Lucașfă-
 rărul*, an. IV, nr. 19, 1 octombrie 1905, p. 367, și a fost inclusă
 în volumul *Poezii* (1905), de unde a fost reprodusă în *Calenda-
 rul Minervei*, 1906, p. 132—135.

În ediția din 1924 survin unele modificări :

- V. 14, în revistă și ediția 1905 : „*Iar secerea-n trudită ei cărare*” ;
 în ediția 1924 : „*Cînd secerea-n trudită ei cărare*”.

- V. 31, în revistă și ediția 1905 : „De munca lungă, *mașteră și crudă*” ;
 în ediția 1924 : „De munca lungă, *vitregă și crudă*” .
 V. 91, în revistă și ediția 1905: „Și sufletul *învîforat* îmi spune” ;
 în ediția 1924 : „Și sufletul *înviorat* îmi spune” .
 V. 96, în revista și ediția 1905 : „Și ochii lui ascund în adâncime” ;
 în ediția 1924 : „*Azi* ochii lui ascund în adâncime” .

„Geneza *Clăcașilor* — scrie Horia Teculescu într-un extras din revista *Țara Birsei*, Brașov, 1938, p. 4 — trebuie căutată aici, pe delnițele din marginea Crăciunelului (satul natal al tatălui lui Goga, unde poetul și-a petrecut vacanțele, printre țărani exploatați, n.n.), după mărturisirea făcută mie când am străbătut împreună Crăciunelul. Era amintirea unei femei bătrîne care, la clacă, topită de arșiță, trecînd pe lîngă un izvor, a încercat să-și potolească setea, iar «samartăul» a lovit-o cu biciul.”

Despre originile îndepărtate în copilărie ale ideii din această poezie vorbește Goga însuși în *Fragmente autobiografice*, volumul *Discursuri*, p. 26 : „Da, subiectul literar, el se plimbă, el vine cu noi, îl ducem în subconștientul nostru, el e un tovarăș care din cînd în cînd înalță capul său, se dă la o parte, ca să vie iarăși. Vă pot spune că așa am plimbat eu imaginea clăcașului român pretutindeni ; am dus-o cu mine, m-a persecutat prin muzeele din Berlin și am scris această poezie, *Clăcașii*, în grădina de la Charlottenburg. Am cîntat simțirea mea cu atît mai veridic cu cît eu erami mai departe de țară, fiindcă o duceam în sîngele meu.” E probabil că scînteia inspirației s-a iscat citind traducerea germane din opera Adei Negri, căci e evidentă înrudirea dintre *Clăcașii* și poezia *Vaticinio (Profeție)* a poetei italiene, publicată în volumul *Fatalită*, Milano, 1901.¹

Așa cum arăta și O. C. Tăslăuanu în *O. Goga (Amintiri)*, p. 166, „înrudirea clăcașilor cu creațiunea scriitoarei italiene nu

¹ Pentru cei ce vor să confrunte raportul dintre cele două poezii, iată — în traducere brută — versurile Adei Negri :

PROFEȚIE

Adună seara umbrele ei grele
 Peste culcușul unde copilul odihnește.
 Apasă în somn o mândră tristețe
 Pe gura lui îndurerată.

scade întru nimic valoarea artistică a poeziei lui Goga. Dimpotrivă, talentul poetului ardelean a îmbrăcat într-o formă superioară ideea versificată și de Ada Negri și a localizat-o...”

Cu privire la influența literaturii italiene asupra sa, Octavian Goga declară în *Fragmente autobiografice* (volumul *Discursuri*, p. 22) : „O influență directă am resimțit-o pe urma contactului cu literatura italiană și în special remarc o înrudire cu poezia Adei Negri, care însemnează o răscolire de frământări a sufletului italian, o răscolire a tuturor elementelor care reprezintă principiul de suferință și de muncă : *Tempesta și Fatalită*” .

Goga aprecia poezia *Clăcașii* ca o nouă evoluție a sa „în sensul încadrării în unele principii ale eticii sociale”. Nota răspicat socială a poeziei și caracterul ei revoluționar l-au făcut pe Duiliu Zamfirescu să spună despre ea în discursul de intrare la Academie, *Poporanismul în literatură*, că este „o vinovată provocare la lupta de clasă” .

Mult suavă și scumpă cobora odată
 Peste acest leagăn vocea uinei mame
 Și, ca un cînt de dragoste, ușoară se înălța,
 Cu triluri în vîntul întunecos ;

Plutind ușor prin camerele liniștite
 Ale nopții, pierdută printre înalte umbre,
 Vorbea de surăsuri și de speranțe...
 Acum vocea aceea e mută.

Oh, biet copil fără mamă', odihnește-te, '
 Odihnește-ți mădulele pe așternutul gol,
 Mîine în zorii înzăpeziți și friguroși
 Te va trezi foamea.

Frumos, cu superbii tăi ochi mohorîți,
 Cu buzele strînse cu gravitate și fruntea întunecată
 Pe care sumbru, de neînduplecat, aspru, o pecetluiește
 Stigmatul nenorocului.

Predestinat durerii,' vei trăi
 Necunoscut de lume, cunoscut numai lui Dumnezeu,
 Gînditor ridicînd razele privirii
 Către înaltul, imensul necunoscut.

Și, singur, rătăcitor, măcinat, fremătînd
 De inconștient dispreț, în veștmintele tale posomorâte,
 Pe acel necunoscut îl vei întreba
 Care este cauza groaznică' a foamei tale...

În schimb, Ioan Slavici o socotește un fragment de epopee pentru caracterul ei național și universal totodată :

„De când e lumea, pușinii nesățioși roboți iubirii de sine au stors pretutindeni sudorile și lăcrămile mulțimii neajutorate și s-au întovărășit ca să se-ngrășe sugmă măduva celor flămânzi, și ceea ce Goga ne arată s-a petrecut totdeauna și pretutindeni și se petrece și azi chiar mai cu vîrf în România, Anglita, în Africa, în America ori în Indii decît în Ardeal ori îndeosebi la Rășinari. Fondul poeziei *Clăcașii* este iubirea de oameni în forma cea mai curată, iară concepțiunea e cu desăvîrșire universală și ar putea să facă parte din orișicare epopee de caracter universal, îndeosebi culminațiunea poeziei, muma trudită, flămîndă și sleită de puteri, care-și lasă codrul de pîne și se pleacă spre pămînt ca să-știe ia copilul la sîn, e «sfîntă precurată» nu numai pentru rășinari, ci pentru toți oamenii încă nedezbrăcați de firea omenească și poate să stea alături cu «Madonna della

Și, totuși, ca feciorelnicul, palmier în pustiu,
Ca floarea care din desișul pădurii
Înaltă suav către cerurile largi
Miresme aeriene,

Tu, hrănit cu durere și părăsire,
Tu, condamnat de o soartă potrivnică,
Îți vei elibera spiritul în infinit
Pe aripile ideii.

Tu vei fi poet ! Ca lumina
Incendiului ce izbucnește într-o neagră tăcere,
Strălucitoare va țîșni în mîntea ta
Flacăra gîndirii ;

Căci, dacă surăsul frumuseții se stinge,
Dacă toate redau pămîntului rămășițele lor,
Numai trista putere a geniului
Strălucește-n furtună.

Tu vei fi poet — cu gravele incantații
Ale harfei ferme, bărbătești, suverane,
Vei evoca vegherile și plînsetele lungi
Ale copilăriei depărtate ;

Și frîngerile rebele, și neputincioase
La tinerețe, și mizeria atroce,
Și nostalgia tainică ce te mistuie
După vocea maternă.

sedia». S-ar face, cum zice Firdusi în prefața marelui sale operă, nemuritor pentru toate timpurile pictorul care ar fi în stare să fixeze în colori amănuntele din *Clăcașii*, ori sculptorul care, văzînd-o pe muma cum a văzut-o poetul, ar reuși să o coplească cu destulă măiestrie din piatră" (Ioan Slavici, *Ce e local și actual în conștiința clăcașilor ?* din articolul *Ce e național în artă ?*, *Sămănătorul*, an. V, nr. 4, 22 ianuarie 1906, p. 61—64).

Un critic prieten cu Octavian Goga și susținător înfocat al versurilor sale de la început, Ilarie Chendi, a apreciat poezia *Clăcașii*, în volumul *Impresii*, București, 1924, p. 166; ca o „grandioasă operă a literaturii române”.

N. Iorga în toate referirile sale la Octavian Goga apreciază cu entuziasm poezia. În *Istoria literaturii românești*, p. 107—108, Iorga subliniază faptul că prin *Clăcașii* se accentuează nota socială, „cu încîntătoarea icoană a femeii care-și alăptează pruncul pe marginea truditei brazde”, dar și aici vederea „«ceasului răsplătitor» aduce același amestec între simțirile pentru ingrata suferință umană și aspirația către învierea neamului întreg, în frunte cu aceia care alcătuiesc cea mai mare parte dintr-însul”. E. Lovinescu ține să dovedească prin *Clăcașii* (*Critice*, III, 1915, p. 115) că Octavian Goga a văzut în țaran „funcția lui socială de viitor instrument al revoluției naționale”. Ion Breazu mărturisirea în *Daco-Romania*, IX, 1936—1938, p. 643 : „Ea îmi* apare drept un fragment dintr-o epopee de amploare homerică a țar-

E în aceasta plînsul mândru sau o tînguire
De undă care se rupe, gureșe, lovită de țarm,
Toată dureroasa voce a unui popor
Care se trudește și plînge.

Pe tine, poet al sărmanilor, al celor care-au trăit
Necunoscuți, în luptă cu destinul,
Al martirilor, al vitejilor și al celor ce au căzut,
Te va saluta pămîntul.

O întreagă lume trecătoare ce suferă și tace,
O întreagă lume de zdrențuiți și înfrinți,
Strigătul ei îndrăzneț de supremă revoltă
Va afla în cînturile tale :

Pentru tine, cel înălțat din nimic pînă la biruință,
Pe povîrnișul aspru și fatal al luptei,
Cu dragoste îți va păstra Gloria
Sărutul ei nemuritor.

rănilor robi pământului, exploatați de-a lungul veacurilor, dincoace de nemeșul ungar, iar dincolo de arendașul ciocoi... Este o epopee a mizeriei țărănești." Comparînd poemul cu *Noi vrem pământ* de George Coșbuc, C. Stere scrie : „Din aceeași priveștiște a unui seceriș, *intelectualul* Octavian Goga face un *imn al muncii obidite*... Și versurile fioros răsunătoare, puternice, ca arse de fulgere în stînci de granit, ne cutremură apatia, nepăsarea leneșă în cele mai adinei ascunsuri ale sufletului. Ne arată păcatul cel dintîi și cea dintîi datorie — ale noastre tuturora — față de masa anonimă, ce zidește viața și scrie cartea neamului, prin suferințele-i mute... dacă solidaritatea fiilor aceluiași neam nu e un cuvînt de amăgire... Simțiți cum acele de foc pătrund prin țeasta arsă în creierii secați de pară, cum dogoarea : aerului aprins strînge ca-ntr-un cerc de fier fruntea înfierbîntată ; și tîmplele zvîcnesc îndurerate, și soarele nemilos aprinde cîte un soare pe fiecare limbă de secere, și «sclipirea-i neîndurată» străpunge ochii însîngerăți și arde inima ostenită de atîta jar — și în 'zadar cauți în cer un petec de umbră, o adiere... O atmosferă de infern... E imnul muncii obidite... Și ar trebui să-l cînte coruri de arhangheli ai răzvrătirii, să se cutremure Carpații pînă în inima pământului, să dărîme și să rostogolească în beznă zidurile de aramă ale cetății de mulțumire de sine, de care ne-am înconjurat, să sfarme în praf inimile împietrite și să topească gheața nepăsării de Cain ce le învăluie, și să-l cînte coruri de serafimi ai ispășirii, să se ridice valurile negre ale mării pînă în albastrul cerului, și să spele toată tina de nimicuri grozave și mizerii mici, în care ne-am înglodat sufletul, în viața molatică de aspirații ușoare și frămîntări factice..." (p. 83—85). Și mai departe, comentînd două versuri ale poemului („Și două lacrimi mi-au curmat vederea / Căzînd încet în bulgării țarinii”), Stere scrie aprins și polemic de pe o poziție evident poporanistă, aceea a datoriei intelectualilor față de cei rămași în urmă : „Esteticieni severi vor găsi că aceste 'două lacrimi, ce întretaie șirul versurilor, strică tabloul din punct de vedere pictural... Dar noi îți sîntem recunoscători, cîntăreț al țarinei robite și-al muștrărilor noastre de cuget... Pace, armonie sufletească ? Nu, nu ! Cît timp aceste contrasturi {între exploatați și exploatați, n.n.) întunecă seninul albastru al cerului, «ca un blăstăm din vremuri înoptate, ca o pedeapsă a veacuri de păcate» — e în deșert setea inimii noastre. Vinovați

fără de vină, vom răsplăti prin chinurile conștiinței clipele de înălțare sufletească, și orizonturile largi, și comorile de gîndire și de știință, și fiecare zi de soare — toate ni le dă «nerăsplătita pîne» a gloatei fără nume, ce «duce războiul mare al tuturora». Și, cu cugetul împovărat de păcatul nostru al tuturora, al celor din «cetăți cu turnul de aramă», poetul inspirat vede cum : «Din ceata lor grăbită se desprinde / întreg lăsîndu-și codrul de merinde, / Cu chipul stins, o umbră de femeie» etc, etc. Și cugetul îl îndeamnă pe el, intelectualul pocăit : «Ca un proroc cu fața-mbujorată, / Să cad la poala mamei din țărînă»" etc, etc. (C. Stere, *Cîntarea pătîmirii noastre*, în voi. *In literatură*, Editura „Viața românească”, Iași, 1921).

Clăcașii e caracterizată de Ion Chinezu ca o „grandioasă frescă a robiei țărănești. Ea impresionează mai întîi prin vastitatea cadrului. Sub soarele dogoritor, cîmpia cu lanuri pare a se întinde la infinit. Și parcă toată această holdă nemărginită ar trebui să o secere clăcașii. Deasupra soarele varsă neîndurător torenți de arșiță, de la spate urgia întrupată în moșierul «cu pasul greu de atîta sănătate» îi mîină înainte. Cerul și pământul conspiră împotriva acestor «oșteni fără nume, ce duc războiul mare al tuturora și cad și mor de cruda împovărare a tuturor durerilor din lume». Există un tragic al peisajului însoțit, al căldurii toride pînă la înnebunire. În *Clăcașii* el e admirabil realizat și formează prin vasta lui dezolare un cadru măreț pentru viziunea profetică din partea a doua a poemei. E, poate, retorică această parte a doua — dar ce retorism nobil, de neuitat și deci de justificat pare pateticul botez în potopul de soare prin care poetul menește odraslei țărănești voivodalul destin de reparator al tuturor durerilor străbune" (Ion Chinezu, *Octavian Goga*, în *Gînd românesc*, nr. 5—12/1938).

A fost tradusă în limba maghiară de Kibedi Sándor, în 1938 ; iar în limba franceză de Elena Văcărescu (*Salonul literar*, an I, nr. 4—5, iusnie—iulie 1925, p. 40—41) :

LES OPPRIMES

C'etait sous le midi flamboyant de Pete,
Ou le soleil, lancant ses fleches de brulures,
Degrafant sa tunique et ses belles ceintures,
Les laisse choir en lambeau de clarte.

Le poudroiement du feu vermeil s'elance
 Sur le sol roux que la fournaise immense,
 En gresillant, penetre à coups de lance,
 Et je voyais, cortège interminable,
 Aneantis aux sillons s'avancer,
 Quetant au ciel, que l'azur fort accable,
 Quelque petit nuage passager.
 Et se taillant des sentiers par les masses,
 Des grands épis tombes, de place en place,
 Sous les faucilles ou l'abondance s'entasse.
 Je les voyais, les gens de corvée et de taille :
 Les serfs et les vilains, combattants des batailles,
 Unanimes, les guerriers hâves, les pâleurs
 Vagues et que l'oubli mure aux flots de vapeurs.
 Je les voyais, les serfs, les moissonneurs,
 Ecrases de deuils, d'ombre et de mornes douleurs
 Pullulant dans la lutte chaude et contre terre,
 Tous condamnés à pleurer et se taire,
 Vieillards étiques et portant sur leurs fronts bas
 Des cheveux vainement blanchis... Et puis, là-bas,
 L'homme abattu dans sa vigueur virile
 Et l'âme morte et le cœur qui s'exile
 Amerement de tout espoir ; enfin, la file,
 Longue toujours, des femmes écrasées,
 Et sans regard, les mamelles brisées,
 Marchant parmi l'énorme lassitude
 Dans la sinistre éternelle hébété.
 Ah ! comme il se traînait, le lent cortège d'ombres.
 Océan de funérailles et de décombres,
 Et l'implacable ardeur se dardant, meurtrière ;
 L'éclair de la faucille aveuglait la lumière,
 Venu du fond obscur d'un âge extrême
 Comme un désastre et comme un talion,
 Humant l'odeur heureuse du sillon.
 Le maître sans pitié ; sans repos et sans hâte,
 Les yeux remplis d'une haine écarlate,
 Quand, par hasard, l'un d'eux, dans son labeur,
 De sa manche qui tremble arrêtant la sueur
 Lourde âcrement qui sur sa barbe roule
 S'arrête une seconde. O, la lugubre foule !
 O, comme il se traînait le long cortège d'ombres !
 O, faiblesse ! O, douleurs ! funérailles sans nombres !
 Et quand vint de midi la lumière acérée
 Pour son âcre repos, la dolente marée
 Humaine, yeux perdus au fond des néants mornes
 Se courba sur le seigle amer des maux sans bornes.
 Et devant ces martyrs de la glèbe et du pain,
 Devant ces fiancés d'un monstrueux destin,

De grands pleurs comme un feu me barraient les prunelles.
 Alors, je vis ceci, qu'une femme, un reflet
 De femme, un lent fantôme, aux humides aisselles
 Laisant là le pain sur, inquiète soudain,
 Entr'ouvrant sa chemise à la place du sein,
 Leve en le caressant un fardeau de guenilles
 Qui frémit, séparant le gerbe des faucilles,
 Et tendre tout à coup, et penchée à demi ;
 A genoux, elle tend à l'enfant sa mamelle.
 Je frissonnai de ferveur immortelle.
 Et je voulus, d'un élan emporte,
 Vers je ne sais quel désir irrite,
 Vers quel appel, impérieux prophète
 Ou je ne sais quelle ardente tempête,
 Choir à genoux aussi dans l'argile et la flamme,
 Et vous baiser, ô mains rudes de femme !
 O, vêtements de sainte ! ô majesté !
 Et de mes bras vers les brûlants rayons,
 Sous cette pluie et d'azur et de braise,
 Et faire avec, au clair de la fournaise,
 Quelque aigle errant, fraterniser l'enfant,
 Et l'adorer, et lui chanter le chant
 De la forêt et de mon cœur souffrant,
 Tirer pour lui les douleurs dénouées,
 Tous les trésors : desirs, frissons, buées ;
 Pour lui... l'horreur de cette glèbe esclave
 En vous par lui bout, tourbillons de lave ;
 Par lui, par lui, périssent les ténèbres
 Et le vieux mal et les peches funèbres ;
 Par lui, comprends mon âme rafraîchie
 Que celui-ci, fils de l'humble agonie
 Des desirs morts et de l'atroce attente,
 Est messager, roi dieu, justice haletante,
 Vengeur, vengeur, de l'ancestral tourment
 Et que ses yeux recelent pulsamment
 Tout le mystère infini qui m'échappe,
 Et qu'il est l'heure à qui l'on a dit : „Frappe !"
 Pour abîmer l'effroyable avepir,
 Juge, il tuera le deuil et le soupir,
 Et de sa main robuste, orageuse, ivre,
 Déchirera les lois caduques, le vieux livre.
 Il sera lui, le verbe aile, le sel,
 L'abri céleste aux souffles de l'autel,
 Le temple de l'espoir, les cris, les cris
 Furieux et berceurs que, des plaines aux cimes,
 Porteront, en tremblant d'amour, les vents surpris ;
 Et tressaillant jusques au fond de ses abîmes,
 La terre, en s'éveillant, fendra l'horizon bleu,

Et se cera le renouveau, la passion
 De te suivre et te voir, 6, resurrection !
 O, joie ! et tous ceux-ci, dos courbes, face hâves,
 Sentiront sur leur front fuir miile avrils suaves,
 Et, se dressant eux tous, les sentinelles
 De Pamertume, eux dont les bras trop greles
 Ploient au fardeau du froment d'esclavage,
 Eux, les courbes, les vaincus, d'âge en âge,
 Se leveront fous de l'argile libre
 Et ce sera, dans l'etre et dans l'ether qui vibre,
 Quelque chose de pur et de renouvele,
 Quelque chose de si echange, si constelle
 D'amour, de paix et d'ardeur si complete,
 Que le jadis tout vermoulu, le mal fele.
 Mourront dans la magnificence de la fete.

AȘTEPTARE — semnată Octavian Goga — a apărut în revista *Luceafărul*, an. IV, nr. 8, 15 aprilie 1905, p. 167, și a fost reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

V. 26, în revistă : „Impletește-ți chipu-n apă” ;
 în ediția 1905 și 1924 : „Chipu-și impletește-n apă”.

În ediția din 1924 nu s-a făcut nici o modificare.

Poezia e publicată pe prima pagină a numărului închinat lui Coșbuc, avînd în centru fotografia poetului și e evident inspirată de viața bardului de la Năsăud.

FECUNDITAS — semnată Octavian Goga — a apărut în *Viața românească*, an. II, nr. 10, octombrie 1907, p. 71—72. A fost reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 21, 1 noiembrie 1907, p. 454, și apoi inclusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o singură modificare :

V. 5, în revista : „Le văd în drum șireaguri așternute” ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Le văd în drum șiraguri așternute”.

În ediția din 1924 sînt următoarele modificări față de volumul din 1909 :

V. 2, în revistă și ediția 1909 : „Iar frunzele de-o nevăzută mînă” ;
 în ediția 1924 : „Cînd frunzele de-o nevăzută mînă”.
 V. 6, în revistă și ediția 1909 : „Un val de vînt le spulberă-n risipă” ;
 în ediția 1924 : „Un val de vînt le-nvolbură-n risipă”.

V. 15, în revistă și ediția 1909 : „Și, fărîmat pe drumuri nesfîrșite” ;
 în ediția 1924 : „Și, călător pe drumuri nesfîrșite”.

PRĂPASTIE — semnată Octavian Goga — apare în *Luceafărul*, an. VII, nr. 9—10, 1/15 mai 1908, p. 195—197. A fost reprodusă, cu unele modificări, în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

V. 8, în revistă : „Un biet moșneag cu barba albă, frumos în portu-i de la țară” ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Un biet moșneag cu barba albă, frumos în portul de la țară”.

În ediția din 1924 apare o singură schimbare față de volumul din 1909 :

V. 10, în revistă și ediția 1909 : „Și ochii-ntrebători, albaștri, mă cercetau în faț-anume” ;
 în ediția 1924 : „Cînd ochii-ntrebători, albaștri, mă cercetau în faț-anume”.

ÎNVIERE — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. VII, nr. 16, 15 august 1908, p. 379—380 ; a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

V. 48, în revistă : „Te-ascult, strivit ostaș fără hodină” ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Te-ascult, te-ascult, ostaș fără hodină”.

În ediția 1924 — nici o modificare.

COSAȘUL — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. VII, nr. 18, 15 septembrie 1908, p. 431, și a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909). Prin conținutul ei social, poezia aceasta, alături de *Graiul pinii* și de altele cu un conținut asemănător, a stîrnit furia reprezentanților ideologiei claselor exploatatoare. Unul dintre ei scria, astfel, indignat și înapăimîntat, în revista lui Ovid Densusianu, *Viața nouă*, an. V, nr. 2, 1 martie 1909, p. 39, în articolul *Mișcarea intelectuală* : „Unele (din poeziile lui O. Goga, n.n.) merg pînă la anarhism, așa *Graiul pinii* și *Cosașul*...”

DE DEMULT... — semnată Octavian Goga — a apărut în *Luceafărul*, an. V, nr. 3, 1 februarie 1906, p. 51—52. A fost

reprodusă în *Gazeta de Transilvania*, 15 februarie 1906, p. 75. În anul 1909 a intrat în volumul *Ne cheamă pământul*.

între ediția din 1909 și cea din 1924 este o singură deosebire:

V. 29, în revistă și ediția 1909 : „El așează-n sîn *scri-soarea* și sărută mîna popii” ;
în ediția 1924 : „El așează-n sîn *răvașul* și sărută mîna popii”.

UN OM — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viața românească*, an. II, nr. 3, 1 martie 1907, p. 460—463, și a fost reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 8, 15 aprilie 1907, p. 149, și în organul sindicalist *Dezrobirea*, an. I, nr. 8, 24 aprilie 1907, p. 2—3. A fost introdusă fără modificări în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

între ediția din 1109 și cea din 1934 există o singură schimbare :

V. 8, în revistă și ediția 1909 : „Tu vei găsi *cumpănă* dreaptă” ;
în ediția 1924 : „Tu vei găsi *socoată* dreaptă”.

Referindu-se la destinul tragic al eroului liric, în atmosfera sumbră și mizeria în care se stinge, criticul G. Ibrăileanu spune că este „...simpla și dureroasa poveste a țaranului român care ar putea să aibă drept moto vorbele lui Gloucester din *Regele Lear*; «Totul e întunecime și dezolare»" (*Țăranul în literatura românească, Viața românească*, nr. 3, martie 1907, p. 528).

în schimb, Mihail Dragomirescu contestă valoarea poeziei și o persiflează în *Convorbiri*, an. I, nr. 8—10, voi. II, 15 aprilie — 15 mai 1907, p. 471—472 :

„Poetul”, ca să nu zicem bocitorul, jălește mai jalnic ca niciodată pe un mort sărac, care a avut trei feciori, unul căzut în război și doi slugi departe, o fată care a murit de rușine și o nevestă care i-a murit de supărare, — și, jelindu-l, ni-l arată păzit de o babă (care-i aduce tătmîie, îl plînge, îi pune un ban în mînă și adoarme), apoi de lună, care [urmează citat din poezia lui Goga] și-n fine și-l închipuie dus la groapă, neplîns de nimeni (nici chiar de baba care-l plînsese) și prohodit de o sapă care de ar, avea grai ar spune un fel de orație funebră plină de • sentimente nobile, din care e peste poate să lipsească «glia» și pe care ne-o comunică poetul.

Această bucată cu multe versuri greșite («Tu vei găsi cumpănă dreaptă») și pe lângă unele imagini poetice [...] cuprinde imagini repulsive și cadaverice, care, nefiind destul de caracteristice, dau întregii poezii un aer bolnăvicios. Astfel, primele versuri [citat strofa I-a] sînt oribile, fiindcă *asudarea* mîinilor e grețoasă și nu e caracteristică, deoarece omului muncitor nu-i asudă mîinile, ci fruntea.

Și mai respingătoare e imaginea «feței strînsă sub bărbie» [...].

Extrema sărăcie a celui mort putea fi arătată prin altă imagine. Ceea ce e mai grav e că arătarea acestei extreme sărăcii, care este esențială concepției poetului, trece peste intențiunea lui : face pe om antipatic, căci nu se poate ca un om atît de sărac să nul fie într-un fel și un netrebnic.

Dar glorificarea netrebniciei prin astfel de jălani bolnăvicioase sînt la modă azi. De altminteri, poezia e monotună și lipsită de avînt, cum trebuie să fie un bocet — nu însă și o poezie, drept care se dă.”

GRAIUL PÎNII — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. V, nr. 21—24, 15 decembrie 1906, p. 433, și a fost reprodusă de *Viața românească*, an. II, nr. 1, ianuarie 1906, p. 206, la rubrica „Revista revistelor” ; apare apoi, cu modificări în *Țara noastră*, an. III, nr. 7, 15/28 februarie 1909, p. 50. În această formă este introdusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

V. 19—21, în *Luceafărul*:

„Drumeți nerăsplătiți și vrednici
Ai vremii vitrege și rele.
Cîte dureri neînțelese”;

în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924 :

„Căci nu vor ochii să mă mintă,
Nu vrea urechea să mă-nșele.
Simt cîte doruri nențelese”.

V. 25—26, în *Luceafărul*:

„Al vostru neam cu umeri gîrbovi
Dintru-nceputul vremii plînge” ;

în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924 :

„Ați împletit atîta jale
În doina voastră care plînge”.

- V. 27, în *Luceafărul*: „Și holdele cu spice grele”
 în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924 : „Doar holdele
 cu spice grele” ;
 29, în *Luceafărul*; „Păcate grele dorm sub glie” ;
 în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924 : „Dureri ați
 zăvorit sub glie”.
 33, în *Luceafărul* : „O groază mintea mea o sapă” ;
 în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924 : „Mustrea min-
 tea mea o sapă”.
 V. 34, în *Luceafărul* „Și jalea sufletu-mi apasă” ;
 în *Țara noastră*, ediția 1909 și 1924 : „Și groaza
 sufletu-mi apasă”.

La apariție, poezia a fost comentată de Mihail Dragomirescu
 în *Convorbiri*, nr. 3/1907, p. 147, în termeni foarte aspri.

„Deși într-o notă sentimentală exagerată, abuzul de cuvinte
 ca «plînge», «plînsoare», «jale», «durere» și «dureri», «îndurerat»,
 «geamăt», «lacrămi», «negru», «întunecat», deși siluind prea
 mult înțelesul metaforic al cuvintelor («strigarea strunii», «aș vrea
 să ferec plînsoarea», «groaza sapă mintea»), și deși cu o armo-
 nie monotonă și cu o mișcare de desfășurare a ideii neclară
 și fără gradație (strofa din urmă fiind mai slabă și mai puțin
 poetică decît penultima), poetul a înnemerit cîteva versuri fru-
 moase, dar pe care parcă le știm din alte poezii ale sale. În
 această poezie, poetul, ca și în alte lucrări, caută să-și exprime
 mila pentru poporul de jos, «dătorii de pîne», a cărui înă-
 bușită mișcare de răzvrătire o îndreptățește, dar o așteaptă cu
 teamă. Cu un fond sentimental atît de înduios și cu niște accente
 atît de tânjite, e greu să fii poet al deșteptării unui popor.

Și desigur Goga nu este.”

De observat că la publicarea în volum Goga va ține seama de
 unele observații stilistice.

(Vezi, pentru felul cum a reacționat critica la această poe-
 zie, și nota la *Cosașul*.)

O ȚARA ȘTIU — 1907 — semnată *Octavian Goga*, cu titlul
Rugăciune — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 7, 1 aprilie
 1907, p. 119.

Reprodusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

Poezia i-a smuls lui M. Dragomirescu în *Convorbiri*, an. I,
 nr. 12, 1907, p. 465—466, următorul comentariu :

„În această bucată lirică, poetul mișcat de răscoalele noastre
 țărănești, cu un glas n.onoton și jalnic, ca într-o litanie biseri-
 cească bizantină, se roagă de Dumnezeu-Tatăl («Părinte bun al
 neamurilor toate» !), pe care apoi îl confundă cu Fiul («Ascultă,
 Doamne, glasul rugii mele — cînd trupul tău lîngă altar (?) s-a
 frînge»), ca «cu sufletele grele de păcate» să coboare, «pentru
 totdeauna, fiorul sfînt al dragostei de frate».

Deși avînd unele versuri frumoase ca :

«Curînd veni-vor pluguri în ogoare
 Și-or rupe brazde negre de rușine,
 Sfios cădea-va bobul de sămîntă,
 Și sub pămînt s-a furișa mai bine !
 Mai rodnică va fi îmbrățișarea
 Grăuntelui cu firul de țărîină,
 Mai des vor curge lacrimile tale
 Pe nou sfințita țarină bătrîină.

Pe cîmpul larg să strîngă sporul verii...»

Această poezie pentru ca să fie pricepută impune cititorului
 să știe mai dinainte nu numai unele împrejurări ale răscoalelor,
 ci și tendința ce are poetul în alte poezii anterioare.

Numai avînd cunoștința de democratismul lui și de multul
 sînge țărănesc vărsat, putem să punem oarecare legătură între
 rodnicia neobicinuită a inevitabilei «gii» și între durerea mută
 a secerătorilor, al căror sînge ar fi îngrășat în primăvară pămîn-
 tul. Toată poezia în această apropiere stă, dar legătura dintre
 cele două idei (care numai se juxtapun, iar nu se presupun, una
 pe alta) este făcută fără nici un relief. Ceea ce e mai grav e
 că poezia cuprinde imagini false și manierate (de altminteri, bine
 sunătoare), care aduc aminte apucăturile gongorismului, manie-
 rismului, eufuismului și prețiozității, boale ce au bîntuit mai
 acum două-trei sute de ani literaturile occidentale.

A zice lui Dumnezeu :

«Fă *geana ta* de milă să tresară»,

a arăta ploaia ca «lacrămile» dumnezeirii, *ce*, în urma răscoa-
 lelor, vor curge mai des pe pămînt și mai cu seamă a zice de
 seceratul griului că :

«...oștirile de seceri
 îți vor culege cuminecătura»

este, pe de o parte, a împinge sentimentalismul dincolo de marginile permise, iar pe de alta, a strica rostul sănătos al limbii române, făcînd-o să poarte asemenea imagini căutate și nefirești. Unde e sănătatea și frăgezimea lui Coșbuc și delicatețea naturală a lui Iosif? Cu de aceste daturi ne învățaseră ardelenii, nu cu jelanii bolnăvicioase întortocheate."

PRIMA LUX — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. VII, nr. 19, 1 octombrie 1908, p. 455. A fost reproducă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

V. 28, în revistă : „*Vedeam în cale licuricii, cum luminau în șanț otava*” ;
în ediția 1909 și 1924 : „*Zăream în cale licuricii, cum luminau în șanț otava*”.

în ediția din 1924 e o singură modificare față de cea din 1909.

V. 36, în revistă și ediția 1909 : „*Și tata mi-a răspuns pe gînduri*” ;
în ediția 1924 : „*Cînd tata mi-a răspuns pe gînduri*”.

STRĂINUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 12, 15 iunie 1907, p. 136.

Reproducă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

Poezia, atît de simplă și de directă în aparență, se caracterizează printr-un „ton liniștit, de povestire. În toată întinderea epică a poeziei nu se întîmpla nici un fapt din cele pe care le-ai putea numi tragice. Sînt toate fapte mici — care capătă o adîncă și teribilă semnificație, tocmai prin felul cum se proiectează și cum răsună în liniștea blîndă și înțelegătoare a celui *noi* al povestirii, care, repetat în fiecare strofă de mai multe ori, alcătuiește planul vieții comune a satului. Să urmărim întîi această proiectare la modul ei aparent direct. Față de liniștea contemplativă a satului, prima notă care îl diferențiază tragic pe străin e totalul lui anonim. Denumit de la început *un om* doar, el rămîne iremediabil în acest anonim, pînă la sfîrșit, cînd tocmai un gest al lui părea că ar putea duce la o identificare : s-a închinat noaptea în țintirim lîngă o cruce — dar nu s-a putut afla a cui a fost. În acest anonim însă durează

o mare durere. Sobrietatea cu care o indică poetul prin însemnarea gesturilor ei rare, abia cîte unul în fiecare strofă, îi conturează mari dimensiunile tocmai prin contrastul cu liniștea aparentă a întîmplărilor și a povestirii. Străinul apare grăbindu-și pașii largi, încît involburează praful. Stă lîngă biserică cu capul gol «în ploaia razelor fierbinți», privind-o ca într-o regăsire dorită cu sete. Deși vorbea domol, parc-avea lacrimi pe obraz. S-a uitat cu atîta jale «cînd a trecut un car cu boi». • Ii «tremura cuvîntul» vorbind cu grai blînd. Înainte de a dispărea a stat un ceas de noapte în țintirim...

Atît. Și totuși, în fiecare cuvînt aproape simți că stă ascunsă o lacrimă. Nu numai în urma ritmului adînc descendent pînă la depresiune, cu mai toate verbele la începutul versului. Pătrunzîndu-te adînc de tot tragismul latent al poeziei, îți dai seama că poetul nu trăiește decît în cuvinte și chiar mai puțin decît în ele : *în forma de povestire numai*, viața sufletească a satului. În realitate, poetul trăiește viața sufletească a străinului. Aceasta nu reiese numai din ritmul adînc depresiv al poeziei, care nu e astfel decît ritmul din sufletul pribeagului; nu numai din sentimentul de singurătate tragică din poezie, care nu are nimic comun cu liniștea impersonală a povestirii. Ci și din toată nuanțarea vieții sufletești a străinului, care, cu toată sobrietatea cu care e creionată, e infinit de complexă pe lîngă cea a comunității satului, care pur și simplu în poezie nu există. Pe cînd toate gesturile din poezie ale străinului sînt nuanțate atent cu o mulțime de împliniri de puternică tonalitate afectivă : se închină *adînc*, privește *îndelung*, la vecernie stă *cucernic* și *supus*, sărută *duios* icoana... gesturile satului sînt pur și simplu exterioare, amorfe : stam, îl văzurăm, ne uitam... Doar o clipă altfel : *lăcrimam toți ascultînd*, dar asta nu e decît ecoul durerii străinului —, ca și scîlpătul ei tîrziu din ultima strofă : *Ne era jale*. Din tot — simți orbitor de puternic : în realitatea poeziei, poetul nu e *noi* al satului, ci e străinul. Din acest tragic subiectiv, care e cu atît mai puternic cu cît e mai în adînc disimulat, în contrast cu aparenta liniște obiectivă a celui *noi* epic, vine toată forța extraordinară a acestei poezii, atît de simplă în aparență" (Ovidiu Papadina, *Naturalism și idealism în poezia lui Octavian Goga, Familia*, nr. 5—7, 1943, p. 113—114).

MI-A BĂTUT UN MOȘ LA POARTA... — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 1, 1 ianuarie 1909, p. 6, și a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909), cu o modificare :

V. 8, în revistă : „Zîmbitor venea moșneagul” ;
în ediția 1909 și 1924 : „Zîmbitor pășea moșneagul”.

În ediția din 1924 nici o modificare.

LĂCAȘ STRĂBUN... — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. V, nr. 2, 15 ianuarie 1906, p. 30, cu titlul *înviere*, și a fost reprodusă cu modificări în volumul *Ne cheamă pământul* (1909) :

V. 29—30, în reviste :

„La orice pas se sfarmă o verigă
Ce-mi ferecase îngrădita minie”.

În ediția 1909 și 1924 :

„In inimă obezile se sfarmă,
Se dezrobesc aducerile-aminte”.

Față de ediția din 1909, în 1924 survine o modificare :

V. 51, în revistă și ediția 1909 : „Că-n drumul ei a răsărit un mugur” ;
în ediția 1924 : „Că-n drumul ei a răsărit un picur”.

ION CRÎȘMARUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 74 ; a fost reprodusă cu o singură modificare în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

V. 1, în revistă : „Că multe păcate” ;
în ediția 1909 și 1924 : „Vezi, multe păcate”.

ACASĂ — semnată *Octavian*, cu titlul *Acasă I. Revedere* — a apărut în *Luceafărul*, an. I, nr. 2, 15 iulie 1902, p. 6, avînd ca moto: „Erai rău cînd erai copil, auzi, rău, lucru mare. Cum de ești bun azi, dragul mamei, Dumnezeu să te ție”. Reprodusă cu modificări în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

V. 7, în revistă : „O, Doamne, rău erai atunci” ;
în ediția 1909 și 1924 : „Fără astîmpăr îmi erai”.

V. 9, în revistă : „Nu m-ascultai, știi c-ai pățit-o” ;
în ediția 1909 și 1924 : „Nu m-ascultai... Știi ce-ai pățit.”
V. 13—16, în revistă :

„Nu te-ar cunoaște, ieși la poartă,
Să te-nțilnească-odat' vecinii.
Stăi-le-n cale și le zi:
Măi, știți ce ? Eu-s feciorul Linii”;

În ediția 1909 și 1924 :

„Nu te-ar cunoaște nicidecum
Să te-nțilnească-n drum vecinii.
Vezi, ieși în poartă și le zi:
Măi, știți, eu sint feciorul Linii”.

V. 17, în revistă : „Ar rîde toți, dar nu te-ar crede” ;
În ediția 1909 și 1924 : „Te-ar rîde fără crezămînt”.

V. 19, în revistă : „Ar zice : Uite-un domn aici” ;
În ediția 1909 și 1924 : „Și-ar zice : Uite-un domn aici”.

V. 23, în revistă : „Eu îmi întorc pe-o clipă fata” ;
În ediția 1909 și 1924 : „Eu îmi întorc o clipă fața”.

Înaintea ultimei strofe, în *Luceafărul* mai erau următoarele versuri :

„Dar tu să-l prinzi, rîzînd, pe unu :
Nu mai vezi, bade, ești bătrîn.
Nu știi, doar eu la gura văii
Ți-am răsturnat un car cu fin...”

O RAZĂ — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viața românească*, an. I, voi. II, nr. 6, iunie 1906, p. 421—424, reprodusă în *Luceafărul*, an. V, nr. 17—18, 15 octombrie 1906, p. 388, cu dedicația : „Miresei mele” ; reprodusă în *Tribuna* (Arad), nr. 239, 26 decembrie 1906, p. 22. A fost inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909). Poezia a fost scrisă cu prilejul căsătoriei poetului cu Hortensia Cosma din Sibiu.

RAPSODIE — semnată *Othmar* — a' apărut în *Luceafărul*, an. I, 1 iulie 1902, p. 2, cu subtitlul : „Fără rimă”. A fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909), cu modificări r

V. 4, în revistă : „Și-și tremură ispita lor albastră” ;
În ediția 1909 și 1924 : „Și-și tremură ispita lor aprinsă”.
V. 8, în revistă : „Ucizător al minții înțelepte” ;
În ediția 1909 și 1924 : „Un ucigaș al minții înțelepte”.

- V. 9, în revistă : „Stăpîn tiran al *vrerilor păgîne*” ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Stăpîn tiran al *patimelor mele*” .
 V. 12, în revistă : „O undă doar din *riul tău de aur*” ;
 în ediția 1909 și 1924 : „O undă doar din *valurile negre*” .
 V. 24, în revistă : „Inimărmurită-n marmură de *Păros*” ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Inimărmurită-n marmură *curată*” .
 V. 36 : „Eu, răzvrătitul călător al nopții” (din ediția 1909)
 lipsește din revistă.

În revistă, poezia mai are trei versuri, în final, care lipsesc din volum :

„Copilul pal al lumilor albastre,
 Cînd și-a închis pe-o veșnicie ochii,
 Zîmbea...”

Rapsodie e prima poezie a lui Goga publicată în revista *Luceafărul*. Înainte de apariție i-a citit-o lui A. P. Bănuț în locuința acestuia de la Budapesta din strada Ulhoi 21, care consemnează momentul în articolul *Cum l-am cunoscut pe Octavian Goga, Pagini literare*, an. V, noiembrie-decembrie, nr. 11—12/1938, în felul următor : „Am rămas covîrșit de emoție ! El mă privea melancolic... buzele întredeschise i se arcuie într-un trist accent circonflex.

— Ce crezi ? mă întrebă într-un tîrziu cu un glas stîns, venind parcă din altă lume.

— Că ești un mare poet, dragă Goga ! și-i strînsei mîna în tăcere...

Ochii lui mari sclipeau într-o lumină stranie :

— Hm !... să vedem !

S-a ridicat brusc de lîngă mine. S-a dus la gearn. Se uita în gol. Pesemne îl tulbura lectura poeziei... mă gîndeam. L-am privit o vreme fără să scot o vorbă... îmi părea foarte trist !”

Poezia e încă vădit sub influența expresiei eminesciene, dar anunță și note proprii foarte distincte. „Dacă în aceste versuri de tinerețe ale lui Goga se găsesc și sonori eminesciene — se scria în revista lui Cezar Petrescu, *România*, an. I, nr. 197, 15 dec. 1938 — ele mai marchează totodată, embrionar, linia pe care se va dezvolta lirica poetului rășinărean.”

SUFLETUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. V, nr. 8, 15 aprilie 1906, p. 167, și apoi a fost

introdusă în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu următoarea modificare :

- V. 18, în revistă : „Nisipul le rămîne uscat și *sec* în urmă” ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Nisipul le rămîne uscat și *sterp* în urmă” .

A FOST ODAT'... — semnată *Octavian* și cu titlul *Osternit...* — a apărut mai întîi în *Tribuna literară*, nr. 32, 1901, p. 29.

„Te du... mai lasă patima iubirii !...
 Mi-e greu viața prea de tot trăită...
 De-abia-mi ridic pleoapa ostenită
 Și-aș vrea un ceas etern al adormirii...”

Să dorim !... Să uit iubirea ta pripită
 Și chipul tău, vecin păcătuirii...
 Să dorm !... S-arunc broboada amăgirii
 Pe viața-mi moartă, stoarsă și răcită...”

Să dorm, să-mi văd viața-ntreagă soasă
 Din al uitării viorii noian...
 Să te visez : o față sănătoasă,

Cu gînd senin, curat ca de mărgean,
 C-ai adormit cu coatele pe masă,
 După cetirea primului roman...”

Versiunea aceasta primă e structural refăcută în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909).

E SĂRBĂTOARE — semnată *Octavian Goga*, și cu titlul *înviere* — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 9, 1 mai 1907, p. 178. A fost introdusă cu titlul *E sărbătoare* în volumul *Ne cheamă pămîntul* (1909), cu o modificare :

- V. 4, în revistă : „Clopotnița-și îndoiaie *spornic* încheieturile uscate” ;
 în ediția 1909 și 1924 : „Clopoțița-și îndoiaie *trudnic* încheieturile uscate” .

TEMPORA... — semnată *Sanherib* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 42, cu titlul *O, tempora, tempora* A fost reprodusă în *Țara noastră*, an II, nr. 52, 21

decembrie 1908, sub semnătura *Octavian Goga*, cu următoarele modificări : titlul simplificat la *Tempora...*

- V. 9, în *Luceafărul*: „Și multe nopți purces-au cale” ;
în *Țara noastră* : „Șirag de nopți purces-au cale”.
- V. 29, în *Luceafărul* : „Azi de s-ar naște alt *Isus*” ;
în *Țara noastră* : „Azi de s-ar naște alt *Mesia*”.
- V. 30, în *Luceafărul*: „Și-o altă stea *s-aretc* locul” ;
în *Țara noastră* : „Și-o altă stea *s-arate* locul”.

'Forma din *Țara noastră* a fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul*, 1909.

FRUMOASA CEA DIN URMA — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 6—7, cu titlul *Mortua est (Rapsodie. Fără rimă)*. A fost reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909), cu următoarele modificări :

- V. 4, în revistă : „*Ploau-și jalea* -nduioșați cireșii” ;
în ediția 1909 și 1924 : „*Ningeau* podoabă-nduioșați cireșii”.
- V. 15, în revistă : „S-a-ntunecat și în *adînc* de mare” ;
în ediția 1909 și 1924 : „S-a-ntunecat și-n *adîncimi* de mare”.
- V. 16, în revistă : „*Muiatu-și-a* pleoapa tremurînd” ;
în ediția 1909 și 1924 : „*El și-a muiat* pleoapa tremurînd”.
- V. 18, în revistă : „Și *gemet* lung pornitu-s-a prin codri” ;
în ediția 1909 și 1924 : „Și *geamăt* lung pornitu-s-a prin codri”.
- V. 23, în revistă : „*Gemea* nebun din tulnice de-aramă” ;
în ediția 1909 și 1924 : „*Urla* nebun din tulnice de-aramă”.
- V. 38, în revistă : „Și-l freamătă, *iar* calea-i se oprește” ;
în ediția 1909 și 1924 : „Și-l freamătă, *cînd* calea-i se oprește”.
- V. 40, în revistă : „Și-n *gemet* lung ea foc aprinde, mare” ;
în ediția 1909 și 1924 : „Și-n *geamăt* lung ea foc aprinde, mare”.
- V. 70, în revistă : „*Iar* genele le strălucesc de lacrimi” ;
în ediția 1909 și 1924 : „Și genele le strălucesc de lacrimi”.
- V. 71, în revistă : „Și *gemet* lung răzbate-le făptura” ;
în ediția 1909 și 1924 : „*^4mar nespus* răzbate-le făptura”.
- V. 79, în revistă : „*Desprinde-se* un cîntec fără seamăn” ;
în ediția 1909 și 1924 : „*Se înfirip-un* cîntec fără seamăn”.

După versul 130 din volum, în *Luceafărul* mai era versul :

„Cea mai curată, cea mai, sfîntă jertfă”.

- V. 139, în revistă : „*De-un* val răzleț din sînul ei recit” ;
în ediția 1909 și 1924 : „*Un* val răzleț din sînul ei recit”.

Din mărturiile lui O. C. Tăslăuanu în O. *Goga (Amintiri)*, p. 63, știm că poetul ținea foarte mult la această poezie, pe care a și semnat-o cu numele propriu. Poezia e vădit inspirată din *Tragedia omului* a lui Emerich Madâch (cf. tabloul XII și XIV), pe care Goga a tradus-o în limba română într-un chip magistral.

Despre această poezie N. Iorga scria în *Istoria literaturii românești contemporane*, *În căutarea fondului*, voi. II, p. 106—107 :

„Dar, din tot ce a dat fericitul poet tînr în întia epocă a vieții lui, nimic nu atinge rara frumusețe, țesută pe o pînză de adîncă simțire, din cele mai sclipitoare icoane noi, în «rapsodia fără rimă» *Mortua est*. De la Eminescu încoace, în formidabilele lui clădiri de imaginație, literatura noastră nu mai avusese o astfel de viziune.”

OASPE VECHI — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viața românească*, an. IV, nr. 10 (octombrie), 1909, p. 51 ; a fost reprodusă în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 23, 1 decembrie 1909, p. 531, și introdusă apoi în volumul *Din umbra zidurilor* (1913), cu modificări :

- V. 9, în reviste : „Cum cobora stăpîna *mamă*, făclie-n casă să-mi aprindă” ;
în ediția 1913 și 1924 : „Cum cobora stăpîna *blinda*, făclie-n casă să-mi aprindă”.
- V. 20, în reviste : „îmi deștepta un zvon de frunze, un *zvon* de cîntec de la țară” ;
în ediția 1913 și 1924 : „îmi deștepta un zvon de frunze, un *glas* de cîntec de la țară”.
- V. 22, în reviste : „De mîină mă ducea copilul în țări cu zmei și cosînzene” ;
în ediția 1913 și 1924 : „De mîină mă ducea copilul în țări cu *feți* și cosînzene”.
- V. 26, în revistă : „*Eu stau strivit* ș-aud aievea cum toate-n juru-mi prind să tacă” ;
în ediția 1913 și 1924 : „*Stau singur* și aud aievea cum toate-n juru-mi prind să tacă”.

în ediția 1924 intervin alte modificări.

V. 25, în ediția 1913 : „*E largă casa mea acuma, dar noaptea-i mută și săracă*” ;
în ediția 1924 : „*Azi încăperea mea e largă, dar noaptea-i mută și săracă*”.

AGONIE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. XII, nr. 7, 1 aprilie 1913, p. 212, și a fost introdusă cu modificări în volumul *Din umbra zidurilor* (1913) :

V. 5, în revistă : „*Un biet pribeag, cu rostul de la țară*” ;
în ediția 1913 și 1924 : „*Un cîntăreț, cu rostul de la țară*”.

După versul 16, în *Luceafărul* mai erau versurile :

„Te-ai dus așa, o luntre fără cîrmă,
Gonind departe-o dungă de lumină...”

V. 19, în revistă : „*La orice colț mi te pîndea o sîrmă*” ;
în ediția 1913 și 1924 : „*Din orice colț mi te pîndea o sîrmă*”.

În ediția 1924 intervin modificări.

V. 31, în revistă și ediția 1913: „*Un nou-venit în casa solitară*” ;
în ediția 1924 : „*Încetișor în casă se strecoară*”.

LACUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. XI, nr. 8, 19 februarie 1912, p. 163, avînd după strofa a doua următoarele versuri :

„Le-ascult de sara cînd încep
în tremur să trăsaie,
Le-ascult și nu le mai pricep
Năvalnica bătaie...”

Poezia a apărut fără această strofă în Volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

SCRISOAREA TA... — semnată *Othmar* — a apărut în *Luceafărul*, an. XI, nr. 1, 1 ianuarie 1912, p. 20, și a fost reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

De remarcat că în *Luceafărul*, an. XI, nr. 5, 29 ianuarie 1912, p. 106, Goga va publica, tot cu pseudonimul *Othmar*, poezia *Pace...*, în care strofa a doua e foarte asemănătoare cu strofa a doua din *Scrisoarea ta...*:

Cu slova ta vin anii toți,
Și-n vraja lor mă fură...
în rostul ei mărunț cum poți
Să-nchizi atîta ură ?...
(*Scrisoarea ta...*)

Cu slova ta vin anii toți,
Și-un zimbet trist îmi fură...
în scrisul tău mărunț cum poți
Să-nchizi atîta ură ?...
(*Pace*)

POET — semnată *Octavian Goga*, cu indicația *Seghedin* — a apărut în *Luceafărul*, an. XI, nr. 10, 4 martie 1912, p. 196, și a fost reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913) cu titlul *Poet*.

Poezia aceasta, ca și *Eu știu un basm*, cu indicația *Seghedin*, februarie, apărută în *Luceafărul*, an. XI, nr. 9, 26 februarie 1912, p. 117, a fost scrisă în temnița din Seghedin. Nu numai indicația *Seghedin*, care o însoțește, ne indică acest lucru, ci și următoarea însemnare cu titlul *Goga în temniță*, publicată în *Luceafărul*, nr. 7 din 12 februarie 1912 : „în sfîrșit, după multe amînări din cauza hărțuielilor cu d-l Vaida, poetul Goga a intrat în temnița Seghedinului pentru a-și împlini pedeapsa de o lună. A plecat în tăcere, fără alai și fără să-l însoțească strigătele de durere și de indignare ale poporului, a cărui pătimire a înveșnicit-o în poeziile lui.”

O. Goga a fost închis pentru un articol publicat în revista *Țara noastră* „în care scria răspicat — se spune în însemnarea respectivă — despre mizeriile noastre interne și despre asuprirea feudale din Ungaria”.

SCRISOARE (Contesei de Noailles, nasc. principesa Brîncoveanu) — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. XI, nr. 16, 15 aprilie 1912, p. 297. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

Poezia are un evident caracter polemic. Intr-o scrisoare adresată revistei *Les Annales*, contesa de Noailles a declarat iresponsabil că nu e româncă și nu cunoaște cîtuși de puțin România, în care a fost numai o dată, în drum spre Constantinopol. O ultimă lucrare asupra Annei de Noailles, scrisă de Ednee de la Rochefoucauld, în colecția „Classiques du XX-e siècle”, Editions Universitaires, Paris, 1956, precizează că Arina-Elisabeth de Brancovan s-a născut la 15 noiembrie 1876 la Paris și că „*son pere était prince roumain. Les Brancovan avaient regne sur la Valachie, le dernier господар ayant été le grand-pere d'Anna*”. E vorba de principesa Dimitrie Bibescu, domn al Munteniei între 1845—1848. Sub influența mamei sale, o admirabilă cîntăreață la pian, Anna începe să compună muzică. La 13 ani renunță, fiind ispășită de arta versului. Începu cariera poetică iritînd un sonet de Alfred de Musset : „*Un sonnet d'Alfred de Musset me servit d'exemple*”. Va cunoaște marile personalități poetice și muzicale ale epocii. Va călători mult și va uita complet patria sa. În 1913, cu cartea *Les vivants et les morts*, cunoaște apogeul gloriei sale literare. *Le Times* considera pe Anna de Noailles cea mai mare poetă a secolului XX din Franța, și poate chiar din Europa. E aleasă în' comitetul Femina, în 1921 e aleasă membră a Academiei Belgiene, cu care prilej ține un discurs acoperit de glorie. Marcel Proust o felicită într-o telegramă de 180 de cuvinte. A murit la Paris, la 30 aprilie 1933, făcîndu-i-se funerarii oficiale. Corpul i-a fost depus în cimitirul Pere-Lachaise, în cavoul familiei Bibescu-Brîncoveanu. Au rămas de la ea mai multe volume de versuri și nuvele : *Le coeur innombrable* (1901), *L'ombre des jours* (1902), *La nouvelle esperance* (1903), *Le visage merveille* (1904), *La domination* (1905), *Les eblouissements* (1905), *Les vivants et les morts* (1913), *Les forces éternelles* (1920), *Le poeme de l'amour* (1924), *Poemes d'enfances* (1928), *Le livre de ma vie* (1932) etc. În fața unei asemenea glorii europene, e de remarcant curajul lui Octavian Goga de a deschide o polemică publică. Dacă ținem seama și de scrisoarea adresată lui Duiliu Zamfirescu tot pentru apărarea obîrșiei și a strămoșilor, poezia aceasta trebuie încadrată într-o coordonată esențială și statornică a liricii lui Goga.

POETUL — semnată *Octavian Goga* și datată Paris — decembrie, a apărut în *Tribuna*, Arad, an. XV, 1910, și a fost

reprodusă în voi. *Din umbra zidurilor* (1913)- cu următoarele modificări, care s-au păstrat și în ediția noastră de bază (1924) :

- V. 7, în revistă : „*O clipă-i fulgeră armura și zboru-i întretaie cerul*” ;
 în ediția 1913 și 1924 : „*In soare-i fulgeră armura și zboru-i întretaie cerul*”.
- V. 14, în revistă : „*Și nestemate fără număr culege mîna-i fermecată*” ;
 în ediția 1913 și 1924 : „*Și nestemate fără număr culege mîna fermecată*”.
- V. 16, în revistă : „*Răpește-un vis ce doar me tainic pe căpătiul de fecioară*” ;
 în ediția 1913 și 1924 : „*El fur-un vis dormit azinoapte pe căpătiul de fecioară*”.
- V. 18, în revistă : „*Și cînd amurgu-ncinge bolta cu cîngătoarea lui de aur*” ;
 în ediția 1913 și 1924 : „*Și cînd amurgu-ncinge bolta în brîul lui tivit cu aur*”.
- V. 23, în revistă : „*O clipă se mai uită-n urmă cu ochii osteniți de cale*” ;
 în ediția 1913 și 1924 : „*O clipă mai privește-n urmă spre ceața risipită-n vale*”.
- V. 27, în revistă : „*Și frînge de zăgazuri mintea — de veci nerăsplătită roabă*” ;
 în ediția 1913 și 1924 : „*Și frînge de zăgazuri mintea de veci neadormită roabă*”.
- V. 32, în revistă : „*Dar mîinile nu-i dau odihnă, căci vreau altarul de închinare*” ;
 în ediția 1913 și 1924 : „*Dar mîinile nu-i dau odihnă, căci vor altar de închinaie*”.

PE-UN ALBUM — semnată *Sylex* — a apărut în *Țara noastră*, an. III, nr. 39, 27 septembrie/10 octombrie 1909, p. 2, sub iorma următoare :

Petrec cu ochii-ntreg albumul,
 Și cu privirea mea umilă
 Gîndiri și îndrumări și sfaturi
 Culeg din fiecare filă’.

Cum văd atîtea rînduri pline
 Cu-nșelepciune de viață,
 Îmi zic pe gînduri dus : „Sărmane,

Tu nu poți da nici o povață !”
 Tu doar cu cîntece și lacrimi
 Îți duci a traiului corvadă,
 Copac plăpînd, bătut de soartă,
 E floarea singura ta roadă !..

Poezia a fost reprodusă cu modificări substanțiale în volumul *Din umbra zidurilor* (1913) :

Petrec cu ochii-ntreaga carte
Și cu privirea mea umilă
Comorile eternei arte
Le văd pe fiecare filă...

Cum se strecur atâtea rînduri
Cu-nțelepciune de viață,
Le recitesc și-mi zic pe gînduri:
„Tu nu poți da nici o povață !”...

Un cîntec doar de s-a alege
Din lunga ta corvadă,
Copac bătut de-a firii lege,
E floarea singura ta roadă !...

STEJARUL — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Țara noastră*, an. IV, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 1 ; Reprodusă în volumul *Din larg* (1939). în manuscrisul aflat la Muzeul „Octavian Goga” de la Ciucea era intitulată : *Datorie* și datată *Ciucea, 1.1.1922*.

V. 9, mss. : *E mut și blînd, stă fără să se-nchine.*
în revistă : *El, mut și blînd, stă fără să se-nchine.*

PACE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în revista, condusă de el, *Țara noastră*, Cluj, an. V, nr. 38, 21 septembrie 1924, p. 37, cu titlul *Același zîmbet*. A fost reprodusă în volumul postum *Din larg* (1939), sub titlul *Pace* și cu următoarele modificări de text:

V. 6, în revistă : „Și-ar vrea să frîngă *tainice* zăvoare”...;
în volum : „Și-ar vrea să frîngă *vechile* zăvoare”...
V. 13, în revistă : „Și-n urma ei *pe buze-mi* reapare” ;
în volum : „Și-n urma ei *în suflet* reapare”.
V. 14, în revistă : „*Același zîmbet de-mpăcare* mută”... ;
în volum : „*Aceeași pace veștedă și mută*”.

STRIGOII — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Țara noastră*, an. IV, nr. 10, 11 martie 1923, p. 309. A fost reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

A fost tradusă în limba italiană de Paolo Soldați și tipărită în *Familia*, nr. 5—7/1943, p. 146 :

GLI SPETTRI

Case putride, decrepite
Di vergogna e di peccati
Case nere dirocote,
Cosa resta di voi ?

Restar gli spettri del possato
Fatti calce e mattoni
Di scacciarli, di ucciderli,
Non e capace nessuno...

Alitando odio,
Digrignando famelici,
Si allineano in agguato
Dietro tutti i cantoni.

Per quanto avanti noi mandiamo
Il carro della vita,
Loro schizzano polvere di sepolcri
Negli occhi di chi passo.

Mettete innanzi tutt' e due le mani,
Difendetevi, grandi architetti,
Perche gli spettri, tutti insieme
Voglion guastare la casa nuova...

MARE AETERNUM — *Universul literar*, 21 mai 1938, nr. 14, p. 3. Reprodusă în volumul *Din larg*. Poezia se chema inițial *Sonet* și era datată *Veneția, 14 ian. 1937*. A fost dată spre publicare în revistă, împreună cu facsimilul, de către d-na Olga Crușevan-Florescu, care o însoțește de următoarea relatare :

„Prezenta poezie a fost concepută de defunct pe malul Mării Adriatice, la Veneția. A scris-o la Lido, în cursul unui ospăț de seară. Textul de atunci mi-a fost încredințat de autor în vederea traducerii franceze și-apoi oferit definitiv. Trebuia să fie reprodus în lucrarea mea *Antologie de la poesie roumaine*, pe care o pregăteam pentru tipar, sub auspiciile defunctului. Dar tragicul deznodămînt s-a precipitat. Cu vreo două săptămîni înaintea morții, citindu-i cîteva bucăți, Octavian Goga mi-a spus, între altele, rîzînd : «Poezia din Italia e mai mult a ta decît a mea. Nu posed dublul și nici nu o mai știu pe de rost.»»

Nu știm dacă s-a realizat traducerea franceză. Cunoaștem însă o corectă traducere în limba maghiară, datorată lui Szabo István în *Pászortiz* :

Uzetve, hajtva, ime, most ujra megállok
Partjaidon, nyugtalan es határtalan tenger,
Izgalommal telten, s orok szerelemmel
Kerdezlek es váaszodra várók.

Vized, ha csobban, tiikrod ha hosszan
Borzong es râm mutatva ismet engem remít,
Nyílo sebekre villantja ádáaz fenyít,
S a lelkenben fájd iiszok regi tíize lobban.

Mintha sippal, dobbal hirdetnek, hogy tãmad
Hajdani hatalmunk, az elfelejtett, s erted
En csak erted vetek rendre gãtat.

Bãr azt sem tudom, mi kinez itt jobban
Hogy parttalan meseid mert nem ernek veget,-
S eltem melyseges rejteken rnilyen titok dobban...

CÎNTA MOARTEA — semnatã *Octavian Goga*, — a apãrut în *Fãt-Frumos*, Cernãuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 83, cu precizarea într-o notã : „Ultima stihuire a lui Goga, scrisã la Ciucea cîteva zile înaintea morții sale”. A fost reprodusã în mai multe ziare și reviste și apoi în voi. *Din larg* (1939). A fost imediat tradusã în limba germanã de Sever Bumbac : *Es singt der Tod* (*Fãt-Frumos*, Cernãuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 89) și de Reinhold Scheibler : *Mir geigt der Tod* (*Fãt-Frumos*, Cernãuți, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 157).

MIR GEIGT DER TOD

Mir geigt der Tod ein Lied am Fenster,
Wie Abendmesse klingt's gedãmpft,
Er zeigt mir unsres Volkes Mãre,
Ein Spiel, drin Licht und Schatten kãmpft.

Ich lausche ihm in nãcht'gem Schweigen,
Aus tiefem Innren wãchst hervor
Mein ganzes hingegang'nes Leben
Und steigt zu Hãupten mir empor.

Ich fiihle hinter heisser Schlãfe
Die alten Welten sich erneun ; —

Nicht, was da war, kommt mir zu Sinnen,
Doch was da hãtte konnen sein.

Poezia a fost tradusã în limba germanã și la Berlin, de Konrad Richter, în anul 1939.

DER TOD SPIELT AUF

Wie ferne Abendmesse klingt es :
am Fenster spielt der Tod die Weise ;
von uns, von meinem Volke, singt es ;
jetzt jubelt's hell, nun klagt es leise.

Die Nacht und ich, wir lauschen, schweigen,
des Spielmanns Schatten wãchst im Dunkel ;
verklungnen Lebens Bilder steigen
um mich empor wie Sterngefunkel.

Ion fiebre, scheint's. Gedanken send' ich,
Erinnerungen suchen, säumen :
nicht, was gewesen, wird lebendig,
nein, was sein konnte, muss ich trãumen.

TRECEA UN OM — semnatã *Octavian Goga* — a apãrut în *Țara noastră*, an. V, nr. 29, 20 iulie 1924, p. 896. A fost reprodusã în volumul *Din larg* (1939).

A fost tradusã în italianã de Paolo Soldați și tipãritã în *Familia*, nr. 5—7, 1943, p. 145 :

PASSAVA UN UOMO

Sotto la finestra della mia casa,
Dove la strada si allarga fra i campi, •
Sotto un polverio di stelle nel nitore del cielo,
Passava un uomo, cantando, ier sera.

Era un canto che raccontava
I dolori accumulati dagli anni,
Triste come un lamento funebre,
Come soltanto loro la sanno, i contadini.

Di dove mai quel viatore
L'aveva recato a me nel villaggio,
Da che mistero nascevo quel brivido ?
Da che profonditã, da che rovine ?

Io sentivo la sua dolcezza amara
Effondersi aleggiando sopra le valii

Accorata e tenera
Come una lontana querela.

E mentre avanzando si dileguava
Il suo dolente sospiro,
Mi rammentai per un attimo
Che una volta ho cantato anch' io...

BISERICUȚA DIN ALBAC — a fost scrisă în 1908, când I. Brătianu a desfăcut în birne biserica din Albac, unde se aprinsese răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan, și a dus-o la moșia lui de la Florica, fără îndoială în scopuri propagandistice. Ziarele vremii informează că țăranii din Albac, legați de ea cu atâtea amintiri, au petrecut-o cu ochii înlăcrămați. Se pare că, printre altele, poezia lui Goga trebuia să fie așezată ca o pisanie patriotică în biserica aceasta, remontată la Florica.

IN ȚINTIRIM — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. XVII, nr. 1, 1920, p. 3. Reprodușă în volumul *Din larg* (1939).

A fost tradusă în limba italiană de Paolo Soldați și publicată în *Familia*, nr. 5—7, 1943, p. 144—145 :

IN CAMPOSANTO

In camposanto, nel nostro paese
Ci son tumuli per lungo e per largo
Una pace muta, funerea,
Incombe greve come un peccato.
Loggiu il mistero del nulla
Ha segregato sotto pio serrame
Tutti quelli che morsero coi denti
Alia zolla del loro dolore.

In camposanto, sotto le lapidi,
Covano monti di lava,
Un focolaio d'odio e di veleno
E' in ogni grumo di terra.
La terra palpita e rivive,
Perche in ciascuna delle sue molecole
Ce forza d'une bufera
Che imperverso in un' anima...

In camposanto, col vento della sera,
Scendono larve in lunghe file,
Sono i morți che giungono furtivi
E stano a conciliaholo negii angoli bui.

Tremenda falange di scheletri,
Indomiti, inarrestabili,
Essi comunicano al viandante che passa
La loro sânta bramosia di vendetta.

In camposanto nelle notti serene,
Quando il cielo s'illumina di stelle,
Risuonano i noștri pianti
E invadono lo spazio immenso.
Il bosco geme paurosamente
Del desolato clamore di feminine
Che proferiscono imprecazioni
Portando alle tombe dei fiori di bucaneeve.

In camposanto ci son pure dei branchi
Di famelici bovi randagi
Che ruminano pigramente
Pestando un morto ad ogni passo.
E mentre noi, consunti dai tempo,
Ci lamentiamo accanto alle croci,
Quelli brucano i fiori sulle tombe,
Quelli ingrassano nel nostro camposanto.

PRIVIGHETORI ȘI CIOCÎRLII (După Petofi) — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 1, 1 ianuarie 1907, p. 3—4 ; cu următoarea notă de subsol a autorului : „Am tradus aceste rînduri ale cântărețului maghiar Petofi ; le-am dat în românește pentru că furtuna de patimi și nădejdi care se zbuciumă pe strunele acestui vestitor al neamului său trebuie să găsească răsunet și în sufletele noastre, care așteaptă împlinirea acelorași așteptări”.

Mihail Dragomirescu (*Convorbiri*, an. I, nr. 5, 1907, p. 262) apreciază traducerea în felul următor :

„E o traducere frumoasă ca limbă și chiar ca stil, dar absolut neizbutită din punctul de vedere al armoniei și energiei rimei. Frazele sînt astfel construite că citindu-le nu știm care sînt cuvintele pe care trebuie să le pronunțăm mai cu putere spre a scoate în relief ideea.”

NOAPTE (După Carducci) — semnată *G.* — a apărut în *Luceafărul*, an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 65. A fost reprodușă în volumul *Din larg* (1939).

Este o prelucrare liberă a poeziei lui Giosue Carducci (18—19), *Profonda, solitaria, immensa notte*, publicată în 1853 în voi. *Juvenalia*, VIII, cartea I :

Profonda, solitaria, immensa notte ;
Visibil sonno del divin creato
Su le montagne già dai fulmin rotte,
Su le terre che l'uomo ha seminato ;

Alta da i casti lumi.ombre interrotte ;
Cielo vasto, pacifico stellato ;
Lucide forme belle, al vostro fatto,
Equabilmente, arenamente, adotte ;

Luna, e tu che i sereni e freddi argent
Antica peregrina a i petti mesti
Ed a' lietti dispensi indifferenti :

Che misteri, che orror, dite, son questi ?
Che siam. povera razza de i viventi ?
Ma tu, bruta quiete, immobil resti.

Agosto 1852.

Profundă, solitară, imensă noapte ;
Somn vizibil al creaturii cerești,
Pe munți de fulger despicați
Pe ogoarele ce omul le-a semănat;

Înalte umbre de castele, lumini întrerupte ;
Cer vast, pașnic, înstelat ;
Strălucitoare forme frumoase, sorții voastre
În mod egal, secret, supuse ;

Lună, și tu care seninele și recile arginturi
Antică peregrină la piepturile îndurerate
Și la cele bucuroase nu gîndești, ești indiferentă ;

Ce mistere, ce orori, spuneți, sînt acestea ?
Că sîntem o biată rasă de muritori ?
Dar tu, brutală liniște, rămii nemișcată.

AȘTEPTARE — semnată *Octavian Goga* — a apărut în *Viața literară* din 18 iunie 1906. N-a fost reprodusă în nici un volum.

În 1906 „Astra” a organizat la Sibiu o expoziție de artă și literatură națională, „Catalogul” original al expoziției, compus dintr-un album cu cusături și țesături românești, se deschidea cu o poezie scrisă de Octavian Goga sub formă de dedicație

simbolică. Versurile au rămas aproape necunoscute. *Viața literară*, revista lui Coșbuc și Chendi, le-a reprodus cu literă mărunță, la rubrica *Notițe și informații*.

Poezia, în tonul modei de atunci, nu e la nivelul celor publicate în 1905 și strînse în primul său volum; explicația este susținută de caracterul poemei și de destinația ei. Goga a mai transcris poeme întregi pe albumele timpului, dar le-a reprodus pe unele în reviste sau chiar în volume.¹

Așteptare e un poem mai puțin însemnat, cu un simbol la modă în epocă. Fata din poezia lui Goga trudește ca și cea din *Viață* lui Eminescu, dar sufletul ei se consumă într-o dramă mai optimistă, cusîndu-și în pînza albă „lacrimi și nădejdi”. Peisajul care formează decorul pe care se profilează lucrătorea este un peisaj lunar, comun și poeziei lui Coșbuc. Deși „fata” lui Goga e identică cu „fata cu zestre” din tabloul lui Grigorescu, pare mai visătoare, cusîndu-și în firul de in „nădejdiile ei mute”.

Fie simbolul brodat pe motive folclorice ca o explicație mai elevată a elementelor de artizanat din album, fie un simbol major, extins la idealurile populare ale momentului, poema lui Goga, cu toate elementele ei de romanță, reprezintă totuși un fragment dintr-o activitate poetică încă nestudiată îndeajuns.

PERDITA — semnată *Octavian* — a rămas nepublicată pînă în 1966, cînd Dan Smîntînescu o tipărește în revista *Argeș*, an. I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11. Poezia se află într-un caiet de limba latină al elevului Goga, folosit de poet și pentru notarea poeziilor sale. Caietul conține 76 poezii și două bucăți în proză. Posesorul caietului ne informează că întregul conținut a rămas napublicat. Același lucru trebuie spus despre poezia imediat următoare [*Trecutul s-a ivit în prag*].

ÎN TREN — După Gerhart Hauptmann — semnată *Octavian Goga*, a apărut în *Luceafărul*, an. IV, nr. 4, 15 februarie 1905, p. 93. Prin această traducere Goga înglobează în universul său de preocupări, pe coordonata poeziei muncii, și pe muncitorul de la oraș, cu a cărui viață amară s'a simțit solidar și pe care Hauptmann îl cîntă cu pasiune în poezia sa *Im Nachtzug*, pe

¹ Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, Manuscrise, cota 3.307/1955 ; poezia *Felinarul*, datată 1912 și publicată în 1913 în volum.

care o reproducem pentru o mai ușoară confruntare cu versiunea românească.

Es poltert der Zug durch die Mondscheinnacht,
die Räder drohnen und rasen.
Still sitz' ich im Polster und halte die Wacht
unter siefoen schnarehenden Nasen.
Die Lampe flackert und zittert und zuckt,
und der Wagen rasselt und riittelt und ruckt,
und weit, wie ins Reich der Gespenster,
weit blick' ich hinaus in das dammrige Licht,
und schemenhaft schau' ich mein blasses Gesicht
im lampenbeschiedenen Fenster.

Da rast es nun hin mit dem brausenden Zug
an Wiesen und Wäldern voruber,
iüber Mauern, Stakete und Bäume im Flug,
und triiber blickt es und triiber.
und jetzo, wahrhaftig, ich täusche mich nicht,
jetzt rollen liber mein Schattengesicht
zwei schwere und leuchtende Tränen.
Und tief in der Brust mir klingt es undi singt's,
und fiebernd das Herz und die Puise durchdringt's,
ein wildes, ein brennendes Sehnen.

Ein Sehnen hinaus in das Mondscheinreich,
das fliegend die Drähte durchschneiden.
Sie tauchen hernieder und steigen zugleich,
vom Zauber der Nacht mich zu scheiden.
Doch ich blicke hinaus, und das Herz wind mir weit,
und ich Iulie imich ein in die selige Zeit,
wo nächtlich tanzte am Weiher
auf Mondlichstrahlen die Elfenmaid,
dazu ihr vom minniger Wonne und' Leid
der Elfe spielte die Leier.

Der Elfe, er spielte die Leier so schon,
die Gräslein mussten ihm lauschen,
der Mühlbach im Sturze vernahm's und blieb stehn,
vergessend sein eigenes Rauschen.
Maiblume und Rotklee weineten Tau,
und wonnige Schauer durchbebten die Au,
und Sänger lauschten im Haine.
Sie lauschten und lernten vom Elfen gar viei
und stimmten ihr duftendes Saitenspiel
so zaubrisch und rein wie das seine.

Voruber, voruber im sausenden Takt!
Kein Zauber nimmt dich gefangen,
der du schwindelhoch fiber dem Katarakt
und tief durch die Berge gegangen.

Du rasender Pulsschlag der fiebernden Weit,
du Dämon, der in den Armen mich halt
und trägt zu entlegener Ferne !
Ich bliebe so gerne im Mondenschein
und lauschte so gerne verschwiegen allein
Der Zwiesprach' seliger Sterne !

Rauchwolken verhiillen das dämmernde Bild
und schlingen weisswogende Reigen.
Doch unter mir stampft es und schmettert es wild,
und unter mir will es nicht schweigen.
Es klingt wie ein Achzen, es rieselt wie Sehweiss,
als schleppten Zyklopen hin iiber das Gleis
den Zug auf ehernen Armen.
Und wie ich noch lausche beklommen und bang,
da wird aus dem Chaos ein Donnergesang,
zum Grauen zugleich und Erbarmen :

„Wir tragen euch hin durch die duftende Nacht,
mit keuchenden Kehlen und Briisten.
Wir haben euch goldene Hauser gemacht,
indessen wie Geier wir nisten.
Wir schaffen euch Kleider. Wir backen euch Brot.
Ihr schaft uns den grinsenden, winselnden Tod.
Wir wollen die Ketten zerbrechen.
Uns durstet, uns diirstet nach eurem Gut!
Uns durstet, uns durstet nach eurem Blut !
Wir wollen uns rächen, uns rächen !

Wohl sind wir ein rauhes, blutdiirstend Geschlecht,
mit schwieligen Händen und Herzen.
Doch gebt uns zum Leben, zum Streben ein Recht
und nehmt uns die Last unsrer Schmerzen !
Ja, konnten wir atmen, im keuchenden Lauf,
nur einmal erquickend, tief innerlich auf,
so, weil du den Elfen bewundert,
so sängen wir dir mit Donnergeton
das Lied, so finster und doch so schon,
das Lied von unserm Jahrhundert!

Willst lernen, Poetlein, das heilige Lied,
so lausche dem Rasseln der Schienen,
so meide das schläfrige, tändelnde Ried
und folge dem Gang der Maschinen ;
beachte den Funken im singenden Draht,
des Schiffes schwindelnden Wolkenpfad,
und weiter, o beuge dich nieder
zum Herzen der Armen, mitleidig und mild,
und was es dir zitternd und weinend enthiillt,
ersteh' es in Tönen dir wieder !**

Es poltert der Zug, durch die Mondscheinnacht,
die Räder drohnen und rasen.
Still sitz' ich im Polster und halte die Wacht
unter sieben schnarchenden Nasen.
Die lampe flackert und zittert und zuckt,
und der Wagen rasselt und riittelt und ruckt,
und tief aus dem Chaos der Tone,
da quillt es, da drängt es, da perlt es empor
wie Hymnengesänge, bezaubernd mein Ohr,
in erdenverklärender Schone.

Und leise auf schwillt es, und ebbend verhallt's
im schmetternden Eisengeklirre.
Und wieder erwacht es, und himmelauf wallt's
hervor aus dem Tonegewirre.
Und immer von neuem versinkt es und steigt.
Und endlich verweht's im Tumulte und schweigt
und lässt mir ein heisses Begehren,
das sinneberuckende Zaubergeton
von himmlischen Lenzen auf irdischen Hohn
zu Ende, zu Ende zu horen.

Goga s-a arătat intens preocupat de continua perfectare a traducerii sale ; un manuscris găsit de Olimpiu Boitoș la tipografia „Dacia Traiană” din Sibiu atestă acest lucru.

Cum îi era obiceiul, poetul a făcut serioase intervenții după publicarea ei în *Luceafărul*, chiar pe o pagină tipărită a revistei, cum se poate vedea din numărul reproduș după O. Boitoș : *Din laboratorul literar al lui O. Goga — cazul poeziei „In tren”*, Sibiu, 1942. E neîndoios că poezia aceasta l-a atras pe Goga în primul rînd prin puternicul ei caracter social. Poezia *In tren* a fost și este considerată o piesă antologică pentru preocupările sociale ale literaturii naturaliste. A se vedea, de pildă, lucrarea *Vom Naturalismus zur neuen Volksdichtung, voi. I*, din colecția „Deutsche Literatur in Entwicklungsreihen” (Leipzig, 1936, Ph. Reclam jun.).

în *Dichtung und Dichter der Zeit* (Leipzig, 1911), Albert Soergel stabilește o paralelă între *Im Nachtzug* de G. Hauptmann și *Buch der Zeit* (1885, *Cartea timpului*) de Arno Holz, fruntaș al naturalismului german. El relevă discrepanța dintre „Dichtertraum” (visul poetului) și „iErdenwirklichkeit” (realitate terestră), două noțiuni care stau și la baza analizei lui O. Boitoș. Tematica socială se conturează mai precis la G. Hauptmann. Poezia lui G. Hauptmann, simptomatică pentru vremea aceea, fără să fie deosebit de valoroasă, este paradoxală în sensul că

conține diferite acumulări culturale, provenite mai ales din literatura romantică și realistă a secolului al XIX-lea. Distribuția armonioasă a elementelor epice, dramatice și lirice ne face să afirmăm că *Im Nachtzug* este o baladă în care substanța epică este puternic lirizată.

Traducerea lui Goga este excelentă. Soluțiile stilistice sînt foarte apropiate de original.

Metrul originalului este iambic-anapestic, cel al traducerii, la fel, ceea ce conferă întregii poezii un ritm vioi, dinamic.

Finalul poeziei este în spiritul „ironiei romantice”, categorie estetică subiectivistă a romantismului german, care recunoaște supremația ficțiunii, a fanteziei. Traducerea lui Goga dovedește o cunoaștere aprofundată a limbii germane, a diferitelor tradiții stilistice, de la stilul ecleziastic luteran, inițiat de strălucita pană a lui Luther, pînă la stilul diferitelor curente literare, dintre care mai cu seamă acela al romantismului și „realismului poetic” din secolul al XIX-lea („*poetischer Realismus*”).

„Poezia *In tren*, pe care Goga o publică în *Luceafărul* cu subtitlul «după Gerhart Hauptmann», sugerînd părerea unei anumite libertăți în tălmăcirea originalului, este — zice O. Boitoș în studiul citat — în realitate o traducere destul de scrupuloasă. Nu numai concepția poeziei și structura ei prozodică sînt respectate, dar chiar și anume figuri de stil sînt redate, ceea ce dovedește o apreciere din partea poetului român a operei alese și un efort susținut pentru cucerirea valorilor ei estetice pe scara literaturii române. Hauptmann întrebuintează de cîteva ori aliterația ca mijloc de sugestie, pentru potențarea efectului unei descrieri. Procedeele se găsește și în traducere, și anume o dată chiar la același vers. Vrînd să sugereze zgomotul produs de goana trenului, poetul german spune :

Es poltert der Zug durch die Mondscheinnacht.
Die Räder driihnen und rasen.

în traducerea lui Goga ideea e exprimată prin următoarele versuri :

în goană sălbatic cimpiei s-așterne
Și tropotă trenul în noapte.

Același efect îl obține Hauptmann uneori prin repetare, figură care de asemenea se găsește și în traducerea lui Goga :

Fugarul sălbatec s-avîntă-nainte
Și urlă și geme și tună.

Aceste două versuri frumoase exprimă același obsedant moment într-o versiune care este superioară originalului ca putere de sugestie. Nu lipsesc însă nici deosebirile față de original. Însuși titlul poeziei nu este redat exact. În loc să spună *In trenul de noapte*, cum ar fi pretins o traducere fidelă, Goga s-a mulțumit cu un titlu mai scurt — *In tren* — lipsit de oarecare precizie. La fel, când e vorba să caracterizeze noaptea, Hauptmann spune dintr-o dată că era o «noapte cu lună» (*Mondscheinnacht*), pe când la poetul român amănuntul se ivește numai mai târziu, atunci când apar efectele de vraje ale poetului astru. Mai sînt și alte deosebiri de felul acesta, dar ele nu sînt atît de mari încît să diferențieze cele două texte ca sens, și lucrarea lui Goga tot o traducere rămîne. Totuși, deosebiri sînt cît se poate de semnificative pentru stilurile celor doi poeți. Precizia pe care am constatat-o în cele două cazuri semnalate acum stăruie la poetul german în fiecare moment. El caută anume trăsături caracteristice și nu ezită să le redea chiar și atunci când sînt vulgare, ceea ce Goga evită. Cei «vreo șapte» tovarăși de drum din compartimentul poetului sînt prezentați în poezia lui Hauptmann printr-o imagine de un puternic efect plastic, ca «șapte nasuri care sforăie» (*Sieben schnarehenden Nasen*). Avem aici un exemplu tipic de stil naturalist, pe care Goga nu și l-a însușit pentru că naturalismul nu era o formulă potrivită cu structura lui sufletească."

Iată acum deosebirile dintre cele două variante ale traducerii lui Goga :

- V. 1, în revistă : „In goană sălbatic câmpiei s-așterne” ;
în versiunea revăzută : „în goană vrăjmașe cîmpiei s-așterne”.
- V. 7, în revistă : „Departa în noaptea albastră” ;
în versiunea revăzută : „Departa în zarea albastră”.
- V. 8, în revistă : „PHvirea-mi colindă lumina răzleață” ;
în versiunea revăzută : „Mă fură pe cîmpuri lumina răzleață”.
- V. 16, în revistă : „Un picur răsare-mi genele grele” ;
în versiunea revăzută : „Un strop mi se scurge din genele grele”.
- V. 17, în revistă : „Și-n tremur obrazu-mi prelinge” ;
în versiunea revăzută : „Alene obrazu-mi prelinge”.
- V. 18, în revistă : „Și lacrima-n pieptu-mi un cîntec învie” ;
în versiunea revăzută : „Se strecură-n suflet și acolo-mi învie”.

- V. 19, în revistă : „Și inima-ntreagă îi cade-n robie” ;
în versiunea revăzută : „Un glăs care tainic mă prinde-n robie”.
- V. 20, în revistă : „Sălbatic un dor mă încinge” ;
în versiunea revăzută : „In inim-un dor mi se-ncinge”.
- V. 26, în revistă : „Vrăjindu-mi icoană din vremuri uitate” ;
în versiunea revăzută : „Dezgroapă icoane din vremuri uitate”.
- V. 31, în revistă : „Cîntarea măiastră în noapte pătrunde” ;
în versiunea revăzută : „Doinirea lor parcă în noapte pătrunde”.
- V. 38, în revistă : „Ascultă și-nvață cîntarea măiastră” ;
în versiunea revăzută : „Ascultă și-nvață doinirea măiastră”.
- V. 43, în revistă : „Te-avînti peste ape cu repezi răsrîngerii” ;
în versiunea revăzută : „Te-azvîrli peste ape cu repezi răsrîngerii”.
- V. 45, în revistă : „Tu, tremur sălbatic al lumii pripite” ;
în versiunea revăzută : „Tu, chiot sălbatic al lumii pripite”.
- V. 53, în revistă : „Fugarul sălbatic s-auintă-nainte” ;
în versiunea revăzută : „Fugaru-ndăratnic ooneste-nainte”.
- V. 55, în revistă : „Și trupu-i asudă — cu brațe vrăjmașe” ;
în versiunea revăzută : „Și trupu-i asudă — cu miini uriașe”.
- V. 56, în revistă : „îmi pare că zmeii îl duc pe ogașe” ;
în versiunea revăzută : „Se pare că zmeii îl duc pe ogașe”.
- V. 58, în revistă : „Și cum țin priveghiul lipsit de repaos” ;
în versiunea revăzută : „Așa stînd de veghe lipsit de repaos”.
- V. 59, în revistă : „Aud cum un cîntec porcesc din haos” ;
în versiunea revăzută : „Deodată alt cîntec porcesc din haos”.
- V. 63, în revistă : „Noi n-avem bordeie și mînila noastre” ;
în versiunea revăzută : „Noi n-avem bordeie și palmele noastre”.
- V. 74, în revistă : „Vor biete la inimi-trudite” ;
în versiunea revăzută : „Cer biete la inimi-trudite”.
- V. 76, în revistă : „Un tremur din vaierul nostru din suflet” ;
în versiunea revăzută : „Un picur din vaierul nostru din suflet”.

- V. 78, în revistă : „*Zdrobire-ar* a ielelor hora răzleață" ;
 în versiunea revăzută : „*Ar frînge* a ielelor horă răzleață".
- V. 81, în revistă : „Poete, *cîntarea de vrei tu să-nveți*";
 în versiunea revăzută : „Poete, *tu hora de vrei să ne-o-nveți*".
- V. 82, în revistă : „Ascultă-l *al* ocnei sobol" ;
 în versiunea revăzută : „Ascultă-l *pe-al* ocnei sobol".
- V. 84, în revistă : „*Grăbește* din crîngul domol" ;
 în versiunea revăzută : „*Tu du-te* din crîngul domol".
- V. 87, în revistă : „Și-*apleacă-ți* urechea cu jale" ;
 în versiunea revăzută : „*Apleacă-ți* urechea cu jale".
- V. 89, în revistă : „Și *toate ce-n tremur*, plîngînd, el ți-a spus" ;
 în versiunea revăzută : „Și *cîte-n sughituri*, plîngînd, el ți-a spus".
- V. 96, în revistă : „Cînd roata s-*avîntă* și-n *vaiet* tresare" ;
 în versiunea revăzută : „Cînd roata s-*avîntă* și-n *vaier* tresare".
- V. 98, în revistă : „*Cîntare de slavă și-ntrupă-se-n* pripă" ;
 în versiunea revăzută : „*Cîntarea cea nouă mă-nvăluie-n* pripă".
- V. 99, în revistă : „*Cu tremura-i dulce* vrăjindu-mi o clipă" ;
 în versiunea revăzută : „*Cu glasul ei proaspăt* vrăjindu-mi *pe-o* clipă".

BIBLIOGRAFIA POEZIILOR LUI OCTAVIAN GOGA

Varianta a doua e mai cctectă și mai atrăgătoare, scoate mai mult în evidență simțul armoniei, asigură frazelor o structură mai omogenă, le precizează mai bine sensurile (pentru aceasta poetul își ia libertăți mai mari decît în prima variantă), evită monotonia repetării unor cuvinte, asperitățile de limbă și neclaritățile de conținut. În ediția noastră publicăm această a doua variantă.

I. ÎN PERIODICE

- ATUNCI ȘI ACUM — *Tribuna*, an. XIV, nr. 275, 12/24 dec. 1897, p. 1098 ; semnată *Tavi*.
- NU-I FERICIRE PE PĂMÎNT — *Revista ilustrată*, an. I, nr. 5—6, mai-iunie 1898, p. 107 ; semnată *Octavian*.
- AȘA A FOST SA FIE... — *Familia*, an. XXXIV, nr. 44, 1/13 noiembrie, 1898, p. 523 ; semnată *Octavian*.
- AZI ȘI MÎNE... — *Familia*, an. XXXV, nr. 2, 10/22 ianuarie 1899, p. 18 ; semnată *Octavian*.
- DRAGOSTE ȘI GÎNDURI — *Familia*, an. XXXV, nr. 18, 2/14 mai 1899, p. 21 ; semnată *Octavian*.
- ÎN TAINA SĂRII — *Familia*, an. XXXV, nr. 33, 15/27 august 1899, p. 390 ; semnată *Octavian*.
- ADEVĂRURI TRISTE... — *Familia*, an. XXXV, nr. 45, 7/19 noiembrie 1899, p. 530 ; semnată *Octavian*.
- STANA — *Tribuna*, an. XVI, nr. 255, 19 noiembrie/1 decembrie 1899, p. 1020 ; semnată *Octavian*.
- IN CALUMNIATORES — *Tribuna*, an. XVII, nr. 1, 1/13 ianuarie 1900, p. 2 ; semnată O.
- ÎMPĂCARE — *Familia*, an. XXXVI, nr. 4, 23 ianuarie / 4 februarie 1900, p. 38—39 ; semnată *Octavian*.
- LACRAMI... — *Familia*, an. XXXVI, nr. 16, 16/29 aprilie 1900, p. 187 ; semnată *Octavian*.
- PE ULIȚA — *Familia*, an. XXXVI, nr. 21, 21 mai / 3 iunie 1900, p. 243 ; semnată *Octavian*.
- MAI RAMÎI... — *Familia*, an. XXXVI, nr. 26, 25 iunie / 8 iulie 1900, p. 304 ; semnată *Octavian*.
- MAGDALINA — *Tribuna*, an. XVII, nr. 139, 16/29 iulie 1900, p. 554 ; semnată *Octavian*.
- PE GÎNDURI — *Familia*, an. XXXVI, nr. 13/26 august 1900, p. 388 ; semnată *Octavian*.
- TE-AI DUS... — *Tribuna*, an. XVII, nr. 160, 17/30 august 1900, p. 638 ; semnată *Octavian*.

AȘ VREA... — *Tribuna*, an. XVII, nr. 201, 18/31 octombrie 1900, p. 801 ; semnată *Octavian*.
 DACA... — *Tribuna*, an. XVII, nr. 204, 22 octombrie / 4 noiembrie 1900, p. 814 ; semnată *Octavian*.
 BLONDINEI — *Tribuna*, an. XVII, nr. 236, 10/23 decembrie 1900, p. 942 ; semnată *Octavian*.
 ADEVĂR... — *Familia*, an. XXXVI, nr. 51—52, 24 decembrie / 6 ianuarie 1900, p. 604 ; semnată *Octavian*.
 OSTENIT... — *Tribuna literară*, nr. 32, 18 februarie / 3 martie 1901, p. 29 ; semnată *Octavian*. Republicată cu titlul *A fost odat'...* în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).
 TU DORMI... — *Tribuna literară*, nr. 37, 25 februarie / 10 martie 1901, p. 33 ; semnată *Octavian*.
 TE-AI DUS... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 8, 25 februarie / 10 martie 1901, p. 88 ; semnată *Octavian*.
 DRAGOSTE BARBARA — *Tribuna literară*, nr. 47, 11/24 martie 1901, p. 42 ; semnată *Sfinx*.
 DESPĂRTIRE — *Familia*, an. XXVII, nr. 12, 25 martie / 7 aprilie 1901, p. 135 ; semnată *Octavian*.
 NOI ȘI ELE — *Tribuna literară*, nr. 57, 25 martie / 7 aprilie 1901, p. 49 ; semnată *Octavian*.
 CÎNTEC — *Tribuna literară*, nr. 65, 8/21 aprilie 1901, p. 59 ; semnată *Octavian*.
 CÎNTEC MODERN — *Tribuna literară*, nr. 65, 8/21 aprilie 1901, p. 60 ; semnată *Octavian*.
 ABĂTUT... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 15, 15/28 aprilie 1901, p. 174 ; semnată *Octavian*.
 NECESITAS FACIT VERSUM — *Tribuna literară*, nr. 75, 22 aprilie / 5 mai 1901, p. 67 ; semnată *Octavian*.
 VARIETAS... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 19, 13/26 mai 1901, p. 222 ; semnată *Octavian*.
 ZÎMBET TRIST... — *Tribuna literară*, nr. 94, 20 mai / 2 iunie 1901, p. 83 ; semnată *Octavian*.
 IRONIE — *Tribuna literară*, nr. 98, 27 mai / 9 iunie 1901, p. 87 ; semnată *Octavian*.
 RUGĂMINTE... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 21, 27 mai / 9 iunie 1901, p. 246 ; semnată *Octavian*.
 RÎS PRÎNTRE LACRAMI — *Tribuna literară*, nr. 103, 3/16 iunie 1901, p. 92 ; semnată *Octavian*.
 PE PAT — *Tribuna literară*, nr. 108, 10/23 iunie 1901, p. 95 ; semnată *Octavian*.
 FII PE PACE ! — *Tribuna literară*, nr. 127, 8/21 iulie 1901, p. 112.
 SONET — *Tribuna literară*, nr. 132, 15/28 iulie 1901, p. 115 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 3, 1 februarie 1909, p. 53 ; semnată *Octavian Goga*.
 SA TAC?... — *Tribuna literară*, nr. 149, 12/25 august 1901, p. 131 ; semnată *Octavian*.
 ȚIE!... — *Tribuna literară*, nr. 158, 26 august/8 septembrie 1901, p. 139 ; semnată *Octavian*.

RAMAS BUN — *Tribuna literară*, nr. 167, 11/24 septembrie 1901, p. 148 ; semnată *Octavian*.
 DIN VIAȚA — *Tribuna literară*, nr. 180, 30 septembrie / 13 octombrie 1901, p. 157 ; semnată *Octavian*.
 DOMNULUI SA NE RUGAM — *Tribuna*, an. XVIII, nr. 209, 11/24 noiembrie 1901, p. 833 ; semnată *Octavian*.
 DIN VIAȚA — *Familia*, an. XXXVII, nr. 2, 14/27 ianuarie 1901, p. 13 ; semnată *Octavian*.
 CLIPE SENINE... — *Familia*, an. XXXVII, nr. 5, 4/17 februarie 1901, p. 54 ; semnată *Octavian*.
 PRIETENEI — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian*.
 UNUI PRIETEN — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian*.
 CURÎND — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian*.
 DE PE STRADA — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian*.
 CARMEN MISERABILE — *Tribuna*, an. XIX, nr. 16, 24 ianuarie / 6 februarie 1902, p. 61 ; semnată *Octavian*.
 ZADARNIC — *Tribuna*, an. XIX, nr. 23, 6/19 februarie 1902, p. 89 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. II, nr. 21, 1 noiembrie 1903, p. 344 ; semnată *Nic. Ōtavă*. Retipărită în volumul *Poezii* (190b).
 FRAGMENT — *Tribuna*, an. XIX, nr. 24, 7/20 februarie 1902, p. 93 ; semnată *Octavian*.
 ACASĂ — *Tribuna*, an. XIX, nr. 26, 10/28 februarie 1902, p. 101 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).
 VIS MAIOR, I, II — *Tribuna*, an. XIX, nr. 28, 13/26 februarie 1902, p. 109 ; semnată *Octavian*.
 NOI — *Tribuna*, an. XIX, nr. 31, 17 februarie / 2 martie 1902, p. 121 ; semnată *Octavian*.
 SA PLEC... — *Tribuna*, an. XIX, nr. 33, 20 februarie / 5 martie 1902, p. 129 ; semnată *Octavian*.
 RAPSODIE (Fără rimă) — *Luceafărul*, an. I, nr. 1, 1 iulie 1902, p. 2 ; semnată *Othmar*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).
 ACASĂ. I. REVEDERE — *Luceafărul*, an. I, nr. 2, 15 iulie 1902, p. 6 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).
 PRIMĂVARA — *Luceafărul*, an. I, nr. 2, 15 iulie 1902, p. 16, la „Poșta redacției” ; semnată *Lia*.
 IAR CÎND VEI DORMI... (Heine) — *Luceafărul*, an. I, nr. 3, 1 august 1902, p. 40 ; semnată *Octavian*.
 DORINȚA — *Luceafărul*, an. I, nr. 6, 15 septembrie 1902, p. 95 ; semnată *Octavian* ; reprodusă în volumul *Poezii* (1905).
 TOAMNA — *Luceafărul*, an. I, nr. 6, 15 septembrie 1902, la „Poșta redacției” ; semnată *Pygmalion*.
 TOAMNA — *Luceafărul*, an. I, nr. 8, 15 octombrie 1902, p. 114 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

BATRINI — *Luceafărul*, an. I, nr. 11, 1 decembrie 1902, p. 171 ; semnată *Octavian*, Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DE MULT... — *Luceafărul*, an. II, nr. 1, 1 ianuarie 1903, p. 3 ; semnată *Octavian*.

ȘI IARAȘI VA SA VIE... ? — *Luceafărul*, an. II, nr. 2, 15 ianuarie 1903, p. 6 ; semnată *Agog*.

POVESTE DE ANUL NOU — *Luceafărul*, an. II, nr. 2, 15 ianuarie 1903, p. 22—23 ; semnată *Octavian*.

L-A LUAT DUMNEZEU — *Luceafărul*, an. II, nr. 22, 15 ianuarie 1903, p. 26 ; semnată *Nic. Otavă*.

CANTORUL CIMPOI — *Luceafărul*, an. II, nr. 3, 1 februarie, 1903, p. 46 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în *Țara noastră*, an. II, nr. 38, 1908, p. 412 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 6, 16 martie 1909, p. 128. Introdusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

SĂRBĂTOARE — *Luceafărul*, an. II, nr. 3, 1 februarie 1903, p. 54 ; semnată *Nicu*.

DE-O SA MOR — *Luceafărul*, an. II, nr. 4, 15 februarie 1903, p. 67 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTECE, I, II — *Luceafărul*, an. II, nr. 5, 1 martie 1903, p. 85 ; semnată *Nic Otavă*.

PLÎNGI, COPILĂ !... — *Luceafărul*, an. II, nr. 5, 1 martie 1903, p. 85 ; semnată *Octavian*.

DE CE ?... — *Luceafărul*, an. II, nr. 5, 1 martie 1903, p. 97 ; semnată *Lia*.

CÎNTECE, I — *Luceafărul*, an. II, nr. 6, 15 martie 1903, p. 102 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTECE, I — *Luceafărul*, an. II, nr. 6, 16 martie 1903, p. 102 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

NOAPTE — *Luceafărul*, an. II, nr. 7, 1 aprilie 1903, p. 133 ; semnată *Octavian*.

ZADARNIC — *Luceafărul*, an. II, nr. 8, 15 aprilie 1903, p. 152 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTECE, II — *Luceafărul*, an. II, nr. 9, 1 mai 1903, p. 158 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTECE, III — *Luceafărul*, an. II, nr. 10—11, -1 iunie 1903, p. 230—231 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

RĂMÎI — *Luceafărul*, an. II, nr. 12—13, 1 iulie 1903, p. 199 ; semnată *Octavian*.

CASA NOASTRĂ — *Luceafărul*, an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 230—f31 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

IUBIREA MEA — *Luceafărul*, an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 235 ; semnată *Octavian*.

NEPOTRIVIRE — *Luceafărul*, an. II, nr. 14—15, 1 august 1903, p. 240 ; semnată *Ion Codru*.

LA STÎNĂ, — *Luceafărul*, an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 268 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

SFÎRȘIT DE SEPTEMBRIE (Petofi) — *Luceafărul*, an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 278 ; semnată *Octavian Goga*.

RUGA MAMEI (Fragment) — *Luceafărul*, an. II, nr. 16—18, 15 septembrie 1903, p. 261 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

REÎNTORS — *Luceafărul*, an. II, nr. 19, 1 octombrie 1903, p. 302 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. II, nr. 23, 1 decembrie 1903, p. 383 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905), cu titlul *Cîntece*, VI.

SINGUR — *Luceafărul*, an. II, nr. 24, 15 decembrie 1903, p. 402 ; semnată *Nic Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DESPĂRȚIRE — *Luceafărul*, an. II, nr. 24, 15 decembrie 1903, p. 399 ; semnată *Octavian*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

MORTUA EST (Rapsodie. Fără rimă) — *Luceafărul*, an. III, nr. V, 1 ianuarie 1904, p. 6—7 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *Frumoasa cea din urmă*, în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PE ÎNSERATE — *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 18 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

LA GROAPA LUI LAIE — *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 44 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

O, TEMPORA, TEMPORA !... — *Luceafărul*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1904, p. 44 ; semnată *Sanherib*. Reprodusă în *Țara noastră*, an. II, nr. 52, 21 decembrie 1908, cu modificări, sub semnătura *Octavian Goga*. Reprodusă apoi în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

NOI — *Luceafărul*, an. III, nr. 2, 15 ianuarie, 1904, p. 51 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

MOARA (de Carmen Sylva) — *Luceafărul*, an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 57 ; semnată *Octavian Goga*.

COPIIUL MEU (de Carmen Sylva) — *Luceafărul*, an. III, nr. 2, 15 ianuarie 1904, p. 67 ; semnată *Octavian Goga*.

A MURIT... — *Luceafărul*, an. III, nr. 3, 1 februarie 1904, p. 74 ; semnată *Mc. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

TU EȘTI... — *Luceafărul*, an. III, nr. 3, 1 februarie 1904, p. 88, la „Poșta redacției” ; semnată *Sisifus*.

OLTUL — *Luceafărul*, an. III, nr. 4, 15 februarie 1904, p. 91—92 ; semnată *Mc. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CADE O LACRIMA... — *Luceafărul*, an. III, nr. 5, 1 martie 1904, p. 119 ; semnată *Mc. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. III, nr. 6, 15 martie 1904, p. 140 ; semnată *Ion Codru*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DĂSCĂLIȚA — *Luceafărul*, an. III, nr. 7, 1 aprilie 1904, p. 151 ; semnată *Mc. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DIMINEAȚA — *Luceafărul*, an. III, nr. 8, 15 aprilie 1904, p. 172 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

APOSTOLUL — *Luceafărul*, an. III, nr. 9—11, 15 iunie 1904, p. 208 ; semnată *Nic Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DURA LEX — *Luceafărul*, an. III, nr. 9—11, 4/5 iunie 1904, p. 224, la „Pošta redacției” ; semnată *Sisifus*.

DE LA NOI — *Luceafărul*, an. III, nr. 12—13, 1 iulie 1904, p. 277 ; semnată *Jvic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905)

IUBIREA MEA (Manyosu) traducere din poezia japoneză) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 264 ; semnată *Othmar*.

NESTATORNICIE (Manyosu) (traducere din poezia japoneză) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 264 ; semnată *Othmar*.

LA GROAPA IUBITEI (M. Ugeda) (traducere din poezia japoneză) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 264 ; semnată *Othmar*.

HORA' CÎINILOR (de A. Petofi) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 272 ; semnată O. Goga.

HORA LUPILOR (de A. Petofi) — *Luceafărul*, an. III, nr. 14—16, 15 august 1904, p. 273 ; semnată O. Goga.

SEARA — *Luceafărul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă cu titlul *Sara* — în volumul *Poezii* (1905).

SOLUS ERO — *Luceafărul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 291 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. III, nr. 17, 1 septembrie 1904, p. 300 ; semnată *Octavian Goga*.

COPIILOR (I, II) — *Luceafărul*, an. III, nr. 18, 15 septembrie 1904, p. 310 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTAREȚILOR DE LA ORAȘ — *Sămănătorul*, an. III, nr. 40, 3 octombrie 1904, p. 629—630 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. III, nr. 20, 15 octombrie 1904, p. 343 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. III, nr. 20, 15 octombrie 1904, p. 352, la „Pošta redacției” ; semnată *Sisifus*.

DESPĂRȚIRE — *Luceafărul*, an. III, nr. 21, 1 noiembrie 1904, p. 355 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

PRIBEAG — *Luceafărul*, an. III, nr. 22—23, 1 decembrie 1904, p. 384 ; semnată *Nic Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

ÎN SUFLET SIMT O TEAMĂ CUM S-AȘTERNE (de A. Petofi) — *Luceafărul*, an. III nr. 24, 15 decembrie 1904, p. 404 ; semnată *Octavian Goga*. Retipărită în *Luceafărul*, an. XI, nr. 31, 16 noiembrie 1912, p. 676 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg*.

• PACE — *Luceafărul*, an. IV, nr. 1, 1 ianuarie 1905, p. 5 ; semnată *Nic. Otavă*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

PLUGARII — *Luceafărul*, an. IV, nr. 1, 1 ianuarie 1905, p. 10 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

LĂUTARUL — *Luceafărul*, an. IV, nr. 2, 15 ianuarie 1905, p. 35 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

ÎNGROPARE (I, II) — *Luceafărul*, an. IV, nr. 4, 15 februarie 1905, p. 83 ; semnată O. G.

ÎN TREN (După G. Hauptmann) — *Luceafărul*, an. IV, nr. 4, 15 februarie 1905, p. 93 ; semnată *Octavian Goga*.

ÎNVINS — *Luceafărul*, an. IV, nr. 5, 1 martie 1905, p. 115 ; semnată O. G. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

PĂRĂSIȚI — *Luceafărul*, an. IV, nr. 6, 15 martie 1905, p. 138 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

AȘTEPTARE — *Luceafărul*, an. IV, nr. 8, 15 aprilie 1905, p. 167 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

ÎN CODRU — *Luceafărul*, an. IV, nr. 10, 15 martie 1905, p. 207 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

DASCĂLUL — *Luceafărul*, an. IV, nr. 15—16, 15 august 1905, p. 306 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

RUGĂCIUNE — *Luceafărul*, an. IV, nr. 17, 1 septembrie 1905, p. 327 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

NOAPTE — *Luceafărul*, an. IV, nr. 18, 15 septembrie 1905, p. 347 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905).

CLĂCAȘII — *Luceafărul*, an. IV, nr. 19, 1 octombrie 1905, p. 367 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Poezii* (1905), apoi în *Calendarul Minervei*, 1906, p. 132—135.

ÎNVIERE — *Luceafărul*, an. V, nr. 2, 15 ianuarie 1906, p. 30 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă — cu titlul *Lăcaș străbun...* — în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

DE DEMULT... — *Luceafărul*, an. V, nr. 3, 1 februarie 1906, p. 51—52. Retipărită în *Gazeta de Transilvania*, 15 februarie 1906, p. 75. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

SCRISOARE — *Luceafărul*, an. V, nr. 4, 15 februarie 1906, p. 75 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

SUFLETUL (După Ada Negri) — *Luceafărul*, an. V, nr. 5, 1 martie 1906, p. 102 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Flacăra*, an. IV, nr. 28, 25 aprilie 1915, p. 265, cu aceeași semnătură. Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

SINGURI (După Ada Negri) — *Luceafărul*, an. V, 15 martie 1906, p. 123 ; semnată *Octavian Goga*.

SUFLETUL — *Luceafărul*, an. V, nr. 8, 15 aprilie 1906, p. 167 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

CARMEN — *Viața românească*, an. I, nr. 4, 1 iunie 1906, p. 79—80 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. V, nr. 11—12, 15 iunie 1906, p. 249. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

IN MUNȚI — *Luceafărul*, an. V, nr. 13—16, 1 iulie 1906, p. 263 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Viața românească*, an. I, nr. 7, septembrie 1906, p. 145. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

O RAZĂ — *Viața românească*, an. I, nr. 6, iunie 1906, p. 421—424 ; semnată *Octavian Goga*. Retipărită în *Luceafărul*, an. V, nr. 17—18, 15 octombrie 1906, p. 388. Reprodusă în *Tri-buna*, nr. 239, 25 decembrie 1906, p. 22. Inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

GRAIUL PÎNII — *Luceafărul*, an. V, nr. 21—24, 15 decembrie 1906, p. 433 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Viața românească*, an. II, nr. 1, ianuarie 1906, p. 206, și în *Țara noastră*, an. III, nr. 7, 15/28 februarie 1909, p. 50. Republicată în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

AȘTEPTARE — *Viața literară*, 18 iunie 1906 ; semnată O. Goga.

COPILOR — *Luceafărul*, an. V, nr. 21—24, 15 decembrie 1906, p. 463 ; semnată *Ion Bratu*. Reprodusă sub titlul *Moș Crăciun* în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PRIVIGHETORI ȘI CIOCÎRLII (După Petofi) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 1, 1 ianuarie 1907, p. 3—4 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

NOAPTE (După Carduoci) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 65 ; semnată G. Reprodusă în *FZacăra*, an. IV, nr. 30, 9 mai 1915, p. 291 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

ION CRÎȘMARUL — *Luceafărul*, an. VI, nr. 4—5, 1 martie 1907, p. 74 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

EU VAD IN VIS (După A1. Petofi) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 6, 15 martie 1907, p. 97 ; semnată *Octavian Goga*.

RUGĂCIUNE — *Luceafărul*, an. VI, nr. 7, 1 aprilie 1907, p. 119 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *O țară știu* — 1907 — în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

ZILE RELE — *Convorbiri literare*, an. XLI, nr. 3, martie 1907, p. 261 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 8, 15 aprilie 1907, p. 149. Retipărită în *Dezrobirea*, dusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

UN OM — *Viața românească* an. II, nr. 3, 1 martie 1907, p. 460—463 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 8, 5 aprilie 1907, p. 149. Retipărită în *Dezrobirea*, an. I, nr. 8, 23 aprilie 1907, p. 2—3. Inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

ÎNVIERE — *Luceafărul*, an. VI, nr. 9, 1 mai 1907, p. 178 ; semnată *Octavian Goga*. Cu titlul *E sârbătoare*, inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

STRĂINUL — *Luceafărul*, an. VI, nr. 12, 15 iunie 1907 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

FECUNDITAS — *Viața românească*, an. II, nr. 10, octombrie 1907, p. 71—72 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VI, nr. 21 1 noiembrie 1907, p. 454. Inclusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

ASFINȚIT — *Luceafărul*, an. VI, nr. 21, 1 noiembrie 1907, p. 447 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

POEZIA VIETII (De F. Schiller) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 22, 15 noiembrie 1907, p. 481 ; semnată *Octavian Goga*.

ÎN LINIȘTEA AMURGULUI (După A1. Petofi) — *Luceafărul*, an. VII, nr. 3, 1 februarie 1908, p. 48 ; semnată *Octavian Goga*.

FIOR — *Viața românească*, an. III, nr. 1, 1 ianuarie 1908 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VII, nr. 6, 15 martie 1908, p. 120. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

IUDITA (După I. Kiss) — *Luceafărul*, an. VI, nr. 23—24, 15 decembrie 1907, p. 512 ; semnată *Octavian Goga*.

POEZIE — *Luceafărul*, an. VII, nr. 1—2, 15 ianuarie 1908, p. 3 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

CÎNTECELE MELE — *Luceafărul*, an. VII, nr. 7, 1 aprilie 1908, p. 143 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

SONET — *Țara noastră*, an. II, nr. 18, 27 aprilie 1908, p. 2 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PRĂPASTIE — *Luceafărul*, an. VII, nr. 9—10, 1—15 mai 1908, p. 195—197 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

TRANDAFIRI — *Luceafărul*, an. VII, nr. 11—12, 1/15 iunie 1908, p. 247 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

CÎNTEC — *Luceafărul*, an. VII, nr. 11—12, 1/15 iunie 1908, p. 247 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* cu titlul *Cîntece, I* (1909).

SONET — *Luceafărul*, an. VII, nr. 11—12, 1/5 iunie 1908, p. 247 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

CAIN (1907), I, II, III — *Luceafărul*, an. VII, nr. 17, 1 septembrie 1908, p. 406 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

COSAȘUL — *Luceafărul*, an. VII, nr. 18, 15 septembrie 1908, p. 431 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PRIMA LUX — *Luceafărul*, an. VII, nr. 19, 1 octombrie 1908, p. 455 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

RĂSUNA TOACA — *Luceafărul*, an. VII, nr. 19, 1 octombrie 1908, p. 460 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PORTRET (Unui parvenit) — *Luceafărul*, an. VII, nr. 24, 15 decembrie 1908, p. 584 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

MI-A BĂTUT UN MOȘ LA POARTA... — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 1, 1 ianuarie 1909, p. 6 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

EȘTI SINGURA... — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 1, 1 ianuarie 1909, p. 7 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

NOI NE-NTILNIM — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 2, 16 ianuarie 1909, p. 27 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

LACUL MORTII (După A. Ady) — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 5, 1 martie 1909, p. 106 ; semnată *G.*

MARTIRUL CRISTOȘILOR (A. Ady) — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 5, 1 martie 1909, p. 190 ; semnată *G.*

GRAIUL APELOR : LA MAL, DE PROFUNDIS — *Luceafărul*, an. VIII, nr. 12, 16 iunie 1909, p. 266 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

STRAMOȘII — *Țara noastră*, an. III, nr. 27, 5/18 iulie 1909, p. 219 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Viața românească*, an. IV, nr. 7, iulie 1909, p. 13 și în *Tribuna*, Arad, nr. 260, 5 august 1911 p. 1. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

REVEDERE — *Țara noastră*, an. III, nr. 36, 6/19 septembrie 1909, p. 219 ; semnată *Aegrotus*. Reprodusă în volumul *Ne cheamă pământul* (1909).

PE UN ALBUM — *Țara noastră*, an. III, nr. 39, 27 septembrie / 10 octombrie 1909, p. 286 ; semnată *Sylex*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CARMEN LABORIS — *Țara noastră*, an. III, nr. 47, 27 noiembrie/5 decembrie 1909, p. 374. Reprodusă în *Calendarul muncii pe anul 1913*, p. 2—3, cu titlul *Cîntecul muncii*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

PE-UN ALBUM — *Țara noastră*, an. III, nr. 39, 27 septembrie/10 octombrie 1909, p. 310 ; semnată *Sylex*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

OASPE VECHI — *Viața românească*, an. IV, nr. 10, octombrie 1909, p. 51 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Luceafărul*, an. VIII, nr. 23, 1 decembrie 1909, p. 531. Inclusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

UN TRANDAFIR SE STINGE — *Luceafărul*, an. IX, nr. 6, 16 martie 1910, p. 149 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

POETUL — *Tribuna*, Arad, an. XV, decembrie 1910, p. 3 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CUM ZBORI CU TRENUL — *Tribuna*, Arad, an. XV, nr. 121, 18 iunie 1911, p. 2 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TRAGEDIE (De Richard Dehmel) — *Tribuna*, Arad, an. XV, nr. 126, 23 iunie 1911, p. 4. A fost citată integral într-un articol semnat *Octavian Goga*.

SCRISOAREA TA... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 1, 1 ianuarie 1912, p. 20 ; semnată *Othmar*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CRONICA MEA — *Luceafărul*, an. XI, nr. 1, 1 ianuarie 1912, p. 40 ; semnată *Yorik*.

PĂCAT — *Luceafărul*, an. XI, nr. 2, 7 ianuarie 1912, p. 47 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

GOMORA — *Luceafărul*, an. XI, nr. 4, 22 ianuarie 1912, p. 83 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *Notre Dame* în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

PACE... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 5, 29 ianuarie 1912, p. 106 ; semnată *Othmar*. Reprodusă cu modificări, sub titlul *Cîntece*, V, în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

LACUL — *Luceafărul*, an. XI, nr. 8, 19 februarie 1912, p. 163 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

EU ȘTIU UN BASM... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 9, 26 februarie 1912, p. 177 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

POETUL — *Luceafărul*, an. XI, nr. 10, 4 martie 1912, p. 196 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

OAMENI... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 11, 11 martie 1912, p. 219 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

SCRISOARE (Contesei de Noailles, nasc. principesa Brîncoveanu) — *Luceafărul*, an. XI, nr. 16, 15 aprilie 1912 ; p. 297 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TĂCEREA TA... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 19, 6 mai 1912, p. 348 ; semnată *O. G.* Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

IN DRUM... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 20, 13 mai 1912, p. 267 ; semnată *Othmar*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TE DU... — *Luceafărul*, an. XI, nr. 20, 13 mai 1912, p. 370 ; semnată *O. G.* Reprodusă, cu titlul *Cîntece*, VI, în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

VORBEAU AZI-NOAPTE DOUA APE... — *Lucașfăru*, an. XI, nr. 22, 27 mai 1912, p. 393 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

MARE MOARTA — *Lucașfăru*, an. XI, nr. 28, 1 septembrie 1912, p. 549 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

ZIUA — *Lucașfăru*, an. XI, nr. 29, 1 octombrie 1912, p. 575 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

MAMA — *Lucașfăru*, an. XI, nr. 29, 1 octombrie 1912, p. 575—576 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CINQUECENTO — *Lucașfăru*, an. XI, nr. 29, 1 octombrie 1912, p. 576 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

TOAMNA NOUA... — *Lucașfăru*, an. XI, nr. 32, 1 decembrie 1912, p. 715 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

CÎNTEC (din Heine). — *Lucașfăru*, an. XII, nr. 3, 1 februarie 1913, p. 89 ; semnată *Othmar*.

MI-AM FĂCUT UN CÎNTEC — *Lucașfăru*, an. XII, nr. 3, 1 februarie 1913, p. 90 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

AGONIE — *Lucașfăru*, an. XII, nr. 7, 1 aprilie 1913, p. 212 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

VOI VENIȚI CU MINE... — *Lucașfăru*, an. XII, nr. 8, 16 aprilie 1913, p. 241 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

E SĂRBĂTOAREA BATRINEȚII — *Lucașfăru*, an. XII, nr. 24, 16 decembrie 1913, p. 769 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

INIMA — *Ilustrațiunea română*, an. IV, februarie 1914, p. 22 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din umbra zidurilor* (1913).

POVEȘTEA ARDEALULUI (1914) *Calendarul Minerva*, 1915, p. 171 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *Poveste* (1914) în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

PE O RAMURA ÎNȚIRZIATA — *Flacăra*, an. IV, nr. 21, 7 martie 1915, p. 177 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

DE MI TE CUNOȘTEAM PE TINE — *Flacăra*, an. IV, nr. 29, 2 mai 1915, p. 277 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916) cu titlul *Trecea, convoiul mortuar*.

10 MAI — *Epoca*, an. XXII, nr. 127, 11 mai 1915, p. 1 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

LATINITATEA STRIGA DIN TRANȘEE — *Epoca*, an. XXII, nr. 190, 13 iulie 1915, p. 1 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă

în *Flacăra*, an. IV, nr. 41, 25 iulie 1915, p. 422. Reprodusă în *Cîntece fără țară* (1916).

PAJUREI CU DOUA CAPETE — *Flacăra*, an. V, nr. 19, 20 februarie 1916, p. 213 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Cîntece fără țară* (1916).

LA CURTEA DE ARGES — *România*, an. I, nr. 270, 17 noiembrie 1917, p. 1 ; semnată *Octavian Goga*.

VORBESC TĂCERILE — *România nouă*, 8 aprilie 1918 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

CIORILE — *România*, an. I, nr. 10, 11 februarie 1917, p. 1 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în același ziar, an. III, nr. 3, 18 ianuarie 1919, p. 1 ; semnată *Octavian Goga*.

IN ȚINTIRIM — *Lucașfăru*, an. XVII, nr. 1, 1920, p. 3 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

LA AKERMAN — *Lucașfăru*, an. XVII, nr. 4—5, 1920, p. 58. semnată *Octavian Goga*. Reprodusă sub titlul *In bivouac la Akerman*, în volumul *Din larg* (1939).

DIN LARG — *Țara noastră*, an. III, nr. 1, 15 octombrie 1922, p. 3 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

MARTIR (Traducere din Andrei Ady) — *Țara noastră*, an. III, nr. 1, 15 octombrie 1922, p. 9 ; semnată *Slyx*.

OGORUL UNGURESC (Traducere din Andrei Ady) — *Tara noastră*, an. III, nr. 2, 22 octombrie 1922, p. 50 ; semnată *Slyx*. Reprodusă cu titlul *Poezii*, III, în volumul *Din larg* (1939).

SA ȘTIU... — *Țara noastră*, an. III, nr. 2, 22 octombrie 1922, p. 59 ; semnată *Aegrotus*. Reprodusă cu titlul *Cărbunii*, în volumul *Din larg* (1939).

VITA NUOVA — *Țara noastră*, an. III, nr. 3, 29 octombrie 1922, p. 73 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

ISUS PE VALURI — *Țara noastră*, an. III, nr. 4, 5 noiembrie 1922, p. 73 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

KARLSBAD — *Țara noastră*, an. III, nr. 5, 12 noiembrie 1922, p. 73 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

MARIENBAD — *Țara noastră*, an. III, nr. 5, 12 noiembrie 1922, p. 142 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

FRANZENSBAD — *Țara noastră*, an. III, nr. 5, 12 noiembrie 1922, p. 142 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

APUS — *Țara noastră*, an. III, nr. 9, 10 decembrie 1922, p. 268 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

AM FOST... — *Țara noastră*, an. III, nr. 10, 17 decembrie 1922, p. 297 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

STEJARUL — *Țara noastră*, an. IV, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 1 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

POST BELLUM — *Țara noastră*, an. IV, nr. 1, 7 ianuarie 1923, p. 86 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

POVEȘTE VECHÉ — *Țara noastră*, an. IV, nr. 5, 4 februarie 1923, p. 148; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

STRIGOI — *Țara noastră*, an. IV, nr. 10, 11 martie 1923, p. 309 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

TRECUTUL — *Țara noastră*, an. IV, nr. 12, 23 martie 1923, p. 373 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

DE PROFUNDIS — *Țara noastră*, an. IV, nr. 14, 8 aprilie 1923, p. 436—437 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

CETIND PE BAUDELAIRE — *Țara noastră*, an. IV, nr. 18, 6 mai 1923, p. 564 ; semnată *Aegrotus*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

PĂMÎNT ȘI CER (I, II, III) — *România*, an. I, nr. 184 9 august 1917, p. 1 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în *Țara noastră*, an. IV, nr. 21, 27 mai 1923, p. 660—661 ; semnată *Aegrotus*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

SUFLETUL — *Țara noastră*, an. IV, nr. 29, 22 iulie 1923, p. 916; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

TÎRZIU (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 26 ; semnată *Octavian Goga*.

POET (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 27 ; semnată *Octavian Goga*.

MARTEI (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 27 ; semnată *Octavian Goga*.

OGORUL UNGURESC (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 28 ; semnată *Octavian Goga*.

CE CAUT (De A. Ady) — *Cultura*, an. I, nr. 1, ianuarie 1924, p. 28 ; semnată *Octavian Goga*.

ACELAȘI ZÎMBET — *Țara noastră*, an. V, nr. 2, 13 ianuarie 1924, p. 37; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă cu titlul *Pace* în volumul *Din larg* (1939).

POETUL — *Țara noastră*, an. V, nr. 8, 24 februarie 1924, p. 229 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

TRECEA UN OM... — *Țara noastră*, an. V, nr. 29, 20 iulie 1924, p. 896 ; semnată *Octavian Goga*. Reprodusă în volumul *Din larg* (1939).

CÎNTA MOARTEA — *Făt-Frumos*, an. XIII, nr. 3, mai-iunie 1938, p. 83.

MARE AETERNUM — *Universul literar*, nr. 14 21 mai 1938 p. 3.

LUI AVRAM IANCU — *Steaua*, nr. 3, (194), martie 1966 p. 23.

PERDITA — *Argeș*, an. I, nr. 7, decembrie 1966, p. 11; semnată *Octavian*.

[TRECUTUL S-A IVIT IN PRAG] — *Argeș*, an. I, nr. 7 decembrie 1966, p. 11.

LUI DUNDEL (închinată doamnei Veturia Goga) — semnată *T*. Se află în muzeul „Octavian Goga” de la Ciucea.

II. PRINCIPALELE EDIȚII

1. POEZII, Budapesta, Institutul tipografic și de editură „Lucașfalvi”, 1905, 126 p. Pe copertă, anul 1906; volumul acesta a fost reeditat apoi de „Minerva”, București, 1907, în „Biblioteca pentru toți”, nr. 286, Sibiu, 1910, și în primul volum antologic tipărit de „Cultura națională”, București, 1924, care cuprinde și volumele: *Ne cheamă pământul* (1909), *Din umbra zidurilor* (1913), *Cîntece fără țară* (1916). A fost apoi introdus în toate edițiile ce au urmat. Cuprinde 48 de poezii: *Rugăciune, Plugarii, Noi, Oltul, Casa noastră, Apostolul, Dascălul, Dascălița, Bătrîni, Reîntors, Departe, Dorința, Zadarnic, De-o să mor, În codru, Dimineața, Pe înserate, De la noi, Cîntăreșilor de la oraș, Sara, Lăutarul, A murit..., La groapa lui Laie, Cîntece, I, II, III, IV, V, VI, VII, Pribeag, Pace, Cade-o lacrimă, Singur, Părăsiți, Ruga mamei, Zadarnic, La stîină, Toamna, Copiilor, I, II, Părăsit, Despărțire, învins, Solus ero, Noapte, Clăcașii, Așteptare*.

2. NE CHEAMĂ PĂMÎNTUL. Poezii. București, Editura „Minerva”, 1909, 147 p. A fost retipărit în volumul antologic de *Poezii* din 1924, precum și în toate edițiile ce au urmat.

Cuprinde 49 de poezii: *Fecunditas, Prăpastie, Cîntecele mele, înviere, Cosașul, Portret, De demult..., Colindă, Un om, Zile rele, Graiul pînii, Cain, O țară știu, În munți, Prima lux, Cantorul Cîmpoi, Străinul, Mi-a bătut un moș la poartă..., Scrisoare, Lăcaș străbun..., Ion crișmarul, Acasă, Nepotrivire, Așfințit, Carmen, O rază, Iubirea mea, Fior, Noi ne-nîlnim, Rapsodie, Trandafiri, Ești singură, Sufletul, A fost odat'..., Revedere, Răsună toaca..., Cîntece, I, II, III, IV, V, VI, Moș Crăciun, Sonet, Sonet, și sărbătoare, Tempora..., Frumoasa cea din urmă, Poezie*.

3. DIN UMBRA ZIDURILOR, Editura „Minerva”, București, 1913, 171 p. A fost introdus în volumul de *Poezii*, 1924, și în toate edițiile ce au urmat.

Cuprinde poezia *Revedere* și alte 62 de poezii, împărțite în patru cicluri: a) DIN UMBRA ZIDURILOR: *Oaspe vechi*

Agonie, Paris, Ziua, Notre Dame, Felinarul, În Muzeu, Cinquecento, Mama, Măsuța mea, Oameni; b) CÎNTA APELE: *La mal, Aeternitas, Furtuna, Mare moartă, De profundis, Lacul, Mama Venerei eterne, Eu stau la mal, Scrisoarea ta..., Gîndește-te, Scirocco*; c) COARDE VECHI: Poet, *Vorbeau azi-noapte două ape, Doina, Voi veniți cu mine, Inima, Strămoșii..., Carmen laboris, Scrisoare, Moș Crăciun, Eu știu un basm...;* d) CLIPE: *Trage-ți oblonul..., Cîntecele mele, Poetul, Mi-am făcut un cîntec, Un trandafir se stinge, Păcat, Taina, Toamna nouă, Mă-nțorc din nou, Lacrimi, Cîntece, I, II, III, IV, V, VI, VII, Tăcerea ta..., Singurătate, Coboară toamna..., Singur, Sonet, Amurg, În brazi, Blestem, O lacrimă, La moarte, Cum zbori cu trenul, În drum, Moștenire, O clipă, Așteptare, Noapte, Apus, Pe-un album, Mors magna*.

4. CÎNTECE FARA ȚARA, Editura „C. Sfetea”, București, 1916, 154 p. A fost retipărit în volumul de *Poezii*, 1924, și în toate edițiile ce au urmat.

Cuprinde un cuvînt introductiv al autorului, din care cităm: „Recitesc aceste pagini întunecate înainte de a le da la tipar. Ele s-au desprins pe rînd din frigiditatea naturalității, din așteptarea zadarnică de un an și jumătate în orașul vesel al Bucureștilor. Credeam că nu vor mai vedea lumina zilei și că, dezmințite de realitate, vor rămînea în sertar pe veci, certificate intime ale unui zbucium care s-a stins — «*testimoni del perir mio lento*» — cum spune atît de frumos poetul italian. Acum însă, cînd atmosfera de moleșeală a inacțiunii se lasă tot mai grea peste capetele noastre, cînd dintr-o datorie de sînge se face o socoteală rece de cîștig ieftin, acum mi se pare un act de pietate să ne îngropăm morții în văzul tuturor. Iată de ce public aceste versuri...”

Urmează apoi cele 35 de poezii pe care le cuprinde volumul: *Fără țară, Așteptare, Pajurei cu două capete, Țara mea de suflet, Sîngele, În pacea mută, 10 mai 1915, Atunci, Portretul, Trenurile, Apostolul, Flamma mundi, În mormînt la Argeș, Bal la palat, Pribeag străin, Latinitatea strigă din tranșee, Neutralul, Unui orb, Lupul, Bobotează, Trecea convoiul mortuar, Aducerile-amine, În suflet simt o teamă cum s-așterne, Lui Petofi, Unui scriitor vîndut, Noapte, I, II, III, Doi frați, Pribeag, Hora valurilor, I, II, Poveste, Sufletul, Dies illa*.

5. DIN LARG (Poeme postume), „Fundatia pentru literatură și artă”, București, 1939, 114 p. într-o *Lămurire* de la sfârșitul volumului, poetul D. Ciurezu, care a îngrijit ediția, împreună cu d-na Veturia Goga, precizează: „Apariția acestui volum de versuri a preocupat în mod insistent multipla gîndire a lui Octavian Goga. Intimilor săi le-a comunicat adeseori această intenție și unora chiar le-a împărțit planul după care ar fi dorit să-și grupeze materialul [...]. Noi n-am făcut decît să urmăim cu deosebită grijă manuscrisul poetului. Tot ceea ce este cuprins în acest volum a fost rînduit de mîntea și mîna lui O. Goga.” Titlul l-a ales tot Goga.

Cuprinde 60 de poezii împărțite în șase cicluri : a) DIN LARG : *Din larg, Profetul, Isus pe valuri, Poetul, Stejarul, Pace, Regina Elisabeta la 70 ani, 1833—1933*; b) RAZBOI : *De profundis, Poveste veche, Pământ și cer, I, II, III, Ceahlăul, Afară trece moartea, Vorbesc tăcerile, In bivuac la Akerman, Hora morții*; c) NOI : *înviere, Vita nuova, Tovarăși, Pustiu, In noapte, Strigoi, Tristia, Breve sogno, Departe, Cîntec, Sufletul, Cărbunii, Chemare, Munții, Paris, Așteptare, O ramură întârziată, Trecutul, Apus, Din viață, Resurrectio, Tibi mare. De profundis, La mal, Mare aeternum, Trec clipele, Pax nobis*; d) ASTĂZI : *Am fost..., Post bellum, Cetind pe Baudelaire, Ascultînd „Messias” de Händel, Karlsbad, Marienbad, Franzensbad, Cîntă moartea*; e) IN SAT : *Cîntecul cămășii, In mine cîteodată, Trecea un om, Bisericiuța din Albal, Vînt de seară, In țintirim*; f) TRADUCERI : *Privighetori și ciocîrlia (După Petofi), Noapte (După Carducci), Poezii (După Ady).*

0. O. Goga : *Poezii*, Editura „Cugetarea”, 1939.
7. O. Goga : *Poezii*, colecția „Darul soldatului”, 1941.
8. O. Goga : *Versuri*, E.S.P.L.A., 1957, cu o prefață de M. Beniuc.
9. O. Goga : *Poezii*, text ales și stabilit, prefață, note bibliografice de I. D. Bălan, E.P.L., 1963.¹
10. O. Goga : *Poezii*, Prefață, tabel cronologic, ediție îngrijită de I. D. Bălan, Editura Tineretului, „Biblioteca școlară”, 1964.
11. O. Goga : I. *Ne cheamă pămîntul* și II. *Cîntece fără țară*, ediție prefațată și îngrijită de I. D. Bălan, „B.p.t”, E.P.L., 1965 ; ediția a II-a, Editura „Minerva”, 1970.
12. O. Goga : *Versuri*, Editura Tineretului, colecția „Cele mai frumoase poezii”, 1966. îngrijire de ediție și prefață de Mihai Beniuc.
13. O. Goga : *Opere*, voi. I, II, colecția „Scriitori români”, E.P.L., 1967. Ediție îngrijită, prefață, note, bibliografie, indici de I. D. Bălan.
14. Poezii *inedite*, descoperite și prezentate de Dan Smîntînescu. București, Editura „Cartea românească”, 1973.

III. REFERINȚE CRITICE

1. Apostolescu, N. I. : *Despre „Poezii” de O. Goga*. În : *Literatură și artă română*, 1905.
2. Bălan, I. D. : *Octavian Goga. Monografie*, București, Editura „Minerva”, 1971 ; ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura „Minerva”, 1975.
3. Beniuc Mihai : *Octavian Goga, poetul*. In volumul *Mășterul Manole*, București, E.S.P.L.A., 1957.
4. Bulgăr, Gh. : *Limba poetică a lui Oct. Goga*. în : *Limba română*, an VI, nr. 3, mai—iunie 1957.
5. Călinescu, G. : *Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent*, București, „Fundatia pentru literatură și artă”, 1941.
6. Cioculescu, Ș. : *Octavian Goga: „Din larg” — poeme postume*. în : *Aspecte lirice contemporane*, București, „Casa Școalelor”, 1942.
7. Ciopraga, C. : *Arta lui Octavian Goga*. în : *Cronica*, an. I, nr. 10, 16 aprilie 1966.
8. Ciopraga, C. : *Literatura română între 1900—1918*, Editura „Junimea”, 1970.
9. Gâldi, L. : *Introducere în istoria versului românesc*, București, Editura „Minerva”, 1971.
10. Ibrăileanu, G. : *Note și impresii*, Iași, Editura „Viața românească”, 1920.
11. Iorga, N. : *Poeziile lui Octavian Goga*. în : *Sămănătorul*, an. IV, nr. 44, 30 oct. 1905.
12. Lovinescu, E. : *Critice*, voi. I. Ediție definitivă, București, Editura „Ancora”, 1925.
13. Lovinescu, E. : *Istoria literaturii române contemporane 1900—1937*. București, Editura „Socec”, 1937.

14. Maiorescu, Titu : *Poeziile d-lui O. Goga*. In : *Critice*, voi. III, E.P.L., 1966.
15. Micu, D. : *Literatura română la începutul secolului al XX-lea*, București, E.P.L., 1964.
16. Papadima, Ovidiu : *Octavian Goga*, București, „Fundatia pentru literatură și artă”, 1944.
17. Papadima, Ovidiu : *Căile omului și ale naturii în poezia lui Goga*. în : *Steaua*, an. XVII, nr. 3 (194), martie 1966:
18. Piru, Al. : *Goga și literatura universală*. în : *Gazeta literară*, an. XIII, nr. 13 (699), 31 martie 1966.
19. Pușcariu, Sextil : *Poeziile lui Octavian Goga*. în : *Cercetări și studii*, ediție îngrijită de Ilie Dan și prefațată de G. Istrate, București, Editura „Minerva”, 1974.
20. Rău, Aurel : *Poetul vocațiilor multiple*. în : *Steaua*, an. XVII, nr. 3 (194), martie 1966.
21. Streinu, Vladimir : *Versificația modernă*, Studiu istoric și teoretic asupra versului liber, București, E.P.L., 1966*
22. Streinu, Vladimir : *O. Goga — poetul*. în : *Pagini de critică*, voi. IV, București, Editura „Minerva”, 1976.
23. Szemler, Ferenc : *Goga în limba maghiară*. în : *Steaua*, an. XVII, nr. 3 (194), martie 1966.
24. Vianu, Tudor : *Octavian Goga*. în : *Universul literar*, an. XLVII, nr. 13, 14 mai 1938.
25. Vianu, Tudor : *Arta prozatorilor români*, București, Editura Contemporană, 1941.
26. Vârgolici, Teodor : *Arta poetică a lui Octavian Goga*. în volumul *Retrospective literare*. București, E.P.L., 1969.
27. Zăciu, Mircea : *Evoluția receptării poeziei lui Octavian Goga*. în : *Lupta de clasă*, seria V-a, an. LI, noiembrie 1971.

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR DUPA TITLU

A

- Abătut... II, 190
 Acasă [Al pribegirei mele drum], II, 222
 Acasă [...Dar nici că vrei să pleci atunci], 134
 Adevăr, II, 173
 Adevăruri triste..., II, 149
 Aducerile-aminte, II, 44
 Aeternitas, 201
 Afară trece moartea, II, 83
 A fost odat'..., 155
 Agonie, 184
 Am fost..., II, 116
 Amurg, 254
 A murit..., 46
 Apostolul [Ca o vecernie do-moală], 16
 Apostolul [Văzduhul îl despică iarăși sinistrul țipăt de aramă], II, 26
- Bal la palat, II, 32
 Bătrâni, 22
 Biserița din Albac, II, 129
 Blestem, 256
- Apus [Duminecă. Nu-i nimeni pe alee], II, 107
 Apus [Iubirea mea-i o blîndă rază], 2C7
 Ascultînd „Messias” de Händel, . II, 120
 Asfințit, 137
 Așa a fost să fie..., II, 143
 Așteptare [In umbra plopilor cărunți], II, 229
 Așteptare [Mor clipe mute, numărate], II, 11
 Așteptare [Sat din margine de codru], 81
 Așteptare [Trei trandafiri într-un pahar], II, 103
 Așteptare (Fragment), 265
 Aș vrea... II, 168
 Atunci, II, 21
 Atunci și acum, II, 141
 Azi și mâine..., II, 144
- Blondinei, II, 172
 Bobotează, II, 41
 Breve sogno, II, 95

Cade-o lacrimă, 57
 Cain (1907), 112
 Cantorul Cimpoi, 121
 Carmen, 139
 Carm n laboris, 225
 Carmen miserabile, II, 219
 Casa noastră, 13
 Cărbunii, II, 99
 Ceahlăul, II, 82
 Cetind pe Baudelaire, II, 118
 Chemare, II, 100
 Cinqcento, 192
 Ciorile, II, 231
 Cîntă moartea, II, 124
 Cîntăreților de la oraș, 41
 Cîntec [Eu ți-am făcut un cîntec, o salbă împletită], II, 97
 Cîntec [In salbă multe mărgele], II, 188
 Cîntece [I-VI, din voi. Poe2ii], 50, 51, 52, 53

D

Dacă..., II, 170
 Dascălul, 18
 Dăscălița, 20
 De demult..., 101
 De la noi, 39
 De-o să mor, 32
 Departe [Și-acuma, cînd pămîntul și apa ne desparte], II, 98
 Departe [Vezi luna-n cingătoarea], 26
 De pe stradă, II, 218
 De profundis [Din sufletul meu, peșteră uitată], II, 111
 De profundis [Nu mai sunt șesuri netede în țară], II, 75

Cîntece [I-VI, din voi. *Ne cheamă pămîntul*], 159, 160, 161
 Cîntece [I-VII], 245, 246, 247, 248
 Cîntecele mele [Cobor din lumea mea de stele], 234
 Cîntecele mele [Eu vă chem din visuri], 92
 Cîntec modern, II, U'9
 Cîntecul cămășii (Fragment), II, 125
 Clăcașii, 77
 Clipe senine..., II, 176
 Coboară toamna, 251
 Colindă, 103
 Copiilor [I-II], 67, 68
 Cosașul, 97
 Cum zbori cu trenul, 260
 Curînd, II, 217

De profundis [Plîng apele în năaptea asta], 206
 Despărțire [Azi moare-nfiorarea cetățîilor de stele], 70
 Despărțire [Uite,-ți spun : Deschide-mi calea ! Te-am urît ! Ți-o spun pe față], II, 183
 Dies'illa, II, 61
 Dimineața, 36
 Din larg, II, 65
 Din viață [Era drăguță, dar sfi-oasă], II, 212
 Din viață [în largul mării fără margini, în largul mării zbu-ciumate], II, 103

Din viață (L-a rîs — amar l-a rîs copila), II, 175
 Doi frați, II, 52
 Doina, 217

Domnului să ne rugăm, II, 213
 Dorința, 28
 Dragoste barbară, II, 181
 Dragoste și gînduri, II, 145

E sărbătoare, 165
 Ești singură, 152
 Eu stau la mal... 211

Eu știu un basm..., 231
 Eu văd în vis... (după A.I. Petofi), II, 248

Fără țară, II, 9
 Fecunditas, 85
 Felinarul (IV), 189
 Fii pe pace !, II, 203
 Fior, 146

Flamma mundi, II, 28
 Fragment, II, 220
 Franzensbad, II, 123
 Frumoasa cea din urmă, 169
 Furtuna, 203

Gîndește-te..., 213

Graiul pînii, 110

H

Hora clinilor (de A. Petofi), II, 241
 Hora lupilor (de A. Petofi), II, 242

Hora morții, II, 87
 Hora valurilor [I—II], II, 54,55

K

Karlsbad, II, 121

Iar cînd vei dormi... (Heine), II, 236

In calumniatores, II, 152
 Inima, 221

Ion Crișmarul, 132
Ironie, II, 196
Isus pe valuri, II, 69

împăcare, II, 154
în bivuac, la Akerman, II, 85
în brazi, 255
în codru, 34
în drum, 261
în mine cîteodată, II, 127
în mormînt la Arceș, II, 30
In munți, 116
în muzeu, 190
în noapte, II, 92
în pacea mută, II, 18

Lacrămi, II, 157
Lacrimi, 244
Lacul, 208
Lacul morții (A. Ady), II, 255
La groapa iubitei (M. Ugeda),
II, 239
La groapa lui Laie, 48
„L-a luat Dumnezeu”, II, 227
La mal [Mîndra apelor crăiasă],
199
La mal [Sus, munte de piatră,
cu fruntea de var], II, 112

M

Mai rămîi..., II, 160
Mama, 194
Mama Venerei eterne, 210

Iubirea mea, 144
Iubirea mea (Manyosu), II, 237
Iudita (după I. Kiss), II, 252

în suflet simt o teamă cum
s-așterne (Traducere din A1.
Petofi), II, 45
în taina sării, II, 147
în tren (după Gerhart Haupt-
mann), II, 243
în țintirim, II, 131
Înviere [A fost o lungă, jalnic-
agonie], II, 88
înviere [E-n cuib la noi visatul
sol de pace], 94
învins, 71

La moarte, 258
La stîină, 64
Latinitatea strigă din tranșee,
II, 36
Lăcaș străbun..., 129
Lăutarul, 44
Lui Dundel, II, 263
Lui Avram Iancu, II, 232
Lui Petofi, II, 47
Lupul, II, 40

Mare aeternum, II, 113
Mare moartă, 205
Marienbad, II, 122

Martirul Cristoșilor... (A. Ady),
II, 256
Măgdălina, II, 162
Mă-ntorc din nou..., 243
Măsuța mea, 196
Mi-a bătut un moș la poartă...,
125
Mi-am făcut un cîntec, 237

N

Neessitas facit versum, II, 191
N.potrivire, 136
Nestatornicie (Manyosu), II, 233
Neutralul, II, 37
Noapte [Nemărginită bolt-a
noptii], 74
Noapte [Tu unde ești în noap-
tea asta], 266
Noapte [I—II—III], II, 50, 51

O

Oameni, 198
Oaspe vechi, 181
O clipă, 264
Ogorul unguresc (A. Ady), II,
260
O lacrimă, 257

Pace [Eu port adese-n mine-o
închisoare], II, 74
Pace [Luna-și picură argintul],
55
Pajurei cu două capete, II, 12
Paris, II, 102
Paris (I), 186

Mors magna, 269
Moș Crăciun [Dragi copii din
țara asta], 162
Moș Crăciun [Moș Crăciun cu
barba albă, moș Crăciun cu
traista plină], 229
Moștenire, 262
Munții, II, 101

Noapte (După Carducci), II, 135
Noi [La noi sunt codri verzi
de brad], 8
Noi [Nu-i pe întregul bule-
vard], II, 225
Noi ne-ntîlnim, 147
Noi și ele, II, 187
Notre Dame (III), 188
Nu-i fericire pe pămînt, II, 142

Oltul, 10
O ramură întîrziată, II, 104
O rază, 141
Ostenit..., II, 177
O țară știu (1907), 114

Pax nobis, II, 115
Păcat, 239
Pămînt și cer [I—II—III], II,
80, 81
Părăsit, 69
Părășiți, 60
Pe gînduri, II, 164

Pe înserate, 38
 Perdita, II, 234
 Pe pat, II, 199
 Pe uliță, II, 158
 Pe-un album, 268
 Plugarii, 5
 Poet [Cînd l-au închis după zăbrele], 215
 Poet [Un băietan cu ochii negri], II, 259
 Poetul [El nu-i canar de colivie], II, 71
 Poetul [Un cavaler cu ochi de vultur, cu inima de fată mare], 235
 Poezia vieții (de Fr. v. Schiller), II, 250
 Poezie, 174

R

Rapsodie, 149
 Rămas bun, II, 210
 Răsună toaca..., 158
 Reîntors, 23
 Resurrectio, II, 109
 Revedere [Un cîntec legănat odată], 156

Sara, 43
 Să plec..., II, 226
 Să tac ?..., II, 206
 Scirocco, 214
 Scrisoare, 127
 Scrisoare (Contesei de Noailles, născ. principesa Brîncoveanu), 227

Poezii (după Ady, I, II, III, IV), II, 136, 137, 138
 Portret, 99
 Portretul, II, 22
 Post bellum, II, 117
 Poveste (1914), II, 56
 Poveste veche, II, 78
 Prăpastie, 87
 Pribeag [Pe drumul meu de pribegie], II, 53
 Pribeag [Plînge-o mierlă-ntr-o răchită], 54
 Pribeag străin, II, 34
 Prietenei, II, 215
 Prima lux, 118
 Privighetori și ciocîrliei (după Petofi), II, 133
 Profetul, II, 67
 Pustiu, II, 91

Revedere [Tu, minunată țoezie], 179
 Kís printre lacrimi, II, 198
 Ruga mamei (Fragment), 61
 Rugăciune, 3
 Rugăminte..., II, 197

Scrisoarea ta..., 212
 Singur [Bolnăvit de doruri multe], 59
 Singur [Pustietate arsă mi-e sufletul acuma], 252
 Singurătate, 250
 Singuri (după Ada Negri), II, 247

Sîngele, II, 16
 Solus ero, 72
 Sonet [Acum din nou îmi treci pe sub fereastră], 253
 Sonet [Cuprinde-mă din nou, singurătate], 163
 Sonet [La sînul tău cuprinde-mă, natură], II, 205
 Sonet [Tu, tainică, curată Poezie], 164
 Stana II, 150

Taina, 240
 Tăcerea ta..., 249
 Te-ai dus..., II, 167
 Te-ai dus, II, 179
 Tempora, 167
 Tibi mare, II, 110
 Toamna, 66
 Toamnă nouă, 242
 Tovarăși, II, 90
 Tragedie (de Richard Dehmel), II, 257

Țara mea de suflet, II, 14

Un om, 105
 Un trandafir se stinge, 233
 Unui orb, II, 39

Varietas..., II, 193
 Vis maior [I, II], II, 223
 Vita nuova, II, 89

Stejarul, II, 73
 Străinul, 123
 Strămoșii..., 222
 Strigoii, II, 93
 Sufletul [Pustietate largă și-ătîta de săracă], 153
 Sufletul [Ți-e sufletul o mare-nviforată], II, 98
 Sufletul (după Ada Negri), II, 58

Trage-ți oblonul..., 233
 Trandafiri, 151
 Trec clipele, II, 114
 Trecea convoiul mortuar, II, 42
 Trecea un om, II, 128
 Trecutul, II, 105
 [Trecutul s-a ivit în prag], II, 235
 Trenurile, II, 25
 Tristia, II, 94
 Tu dormi..., II, 178

Ție !..., II, 208

U

Unui prieten, II, 216
 Unui scriitor vîndut, II, 49

V

Vînt de seară, II, 130
 Voi veniți cu mine..., 219
 Vorbesc tăcerile, II, 84

Zadarnic [Noroc, logofeți de-a-cum zece 'ani], 30
Zadarnic [Zadarnic plînge vîntul și nucii plîng, bătrîni], 63 •

10 Mai 1915, II, 19
Zile rele, 108 .
Ziua (II), 187
Zîmbet trist..., II., 194

jlllj

«MM»
" "ii:"

lr/

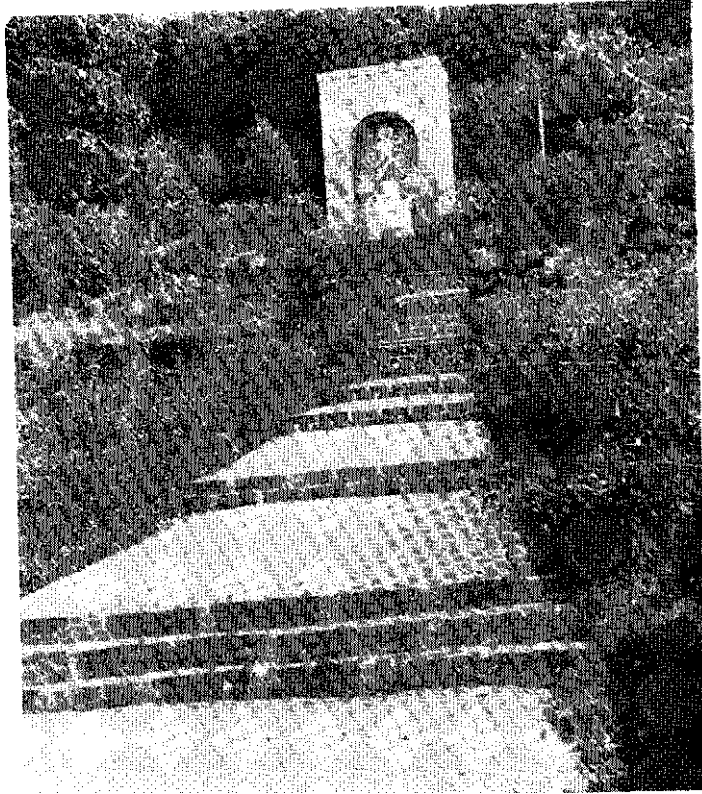
IUI
Wmmm

i

m
llift
mm

.1 *

Bustul lui Octavian Goga"de-Jgumitriu Birlad

Mausoleul lui O. Goga de la Ciucea

INDICE ALFABETIC AL POEZIILOR DUPĂ PRIMUL VERS

A

- Abia ne-am revăzut o clipă (*O clipă*), 264
 Acolo-n slavă, binecuvântate (*Pământ și cer*, II), II, 80
 Acuma când în noapte la tine gindu-mi port (*In noapte*), II, 92
 Acum uitarea mi-e pe drum (*Cîntece*, V), 247
 Acum din nou îmi treci pe sub fereastră (*Sonet*), 253
 Acum când tunul nu mai bate (*Vorbesc tăcerile*), II, 84
 Adie soarele de-amiază (*In bivuac, la Akerman*), II, 85
 Adîncă noapte-n veci nepricepută (*Noapte — după Carducci*), II, 135
 Aducerle-aminte, posomorâte urne (*Aducerile-aminte*), II, 44
 Afară-i nor și vifor (*Mora dinilor — de A. Petofi*), II, 241
 Afară-i nor și vifor (*Hora lupilor — de A. Pet6fi*) II, 242
 Afară trece moartea în goană peste țară (*Afară trece moartea*), II, 83
 A fost o lungă, jalnic-agonie (*înviere*), II, 88
 Ah ! mi-a fost nebun cuvântul (*La groapa iubitei — M. Ugeda*), 11,239
 Al pribegiei mele drum (*Acasă*), II, 222
 Am fost logodnicul durerii (*Am fost...*), II, 116
 Am fost proroc, pe drumul din pustie (*Profetul*), II, 67
 Am întilnit-o ieri in cale (*Nepotrivire*), 136
 Amorul nostru s-a născut (*Lui Dundă*), II, 263
 Am rătăcit departe-n lumi străine (*Mă-ntorc din nou...*), 243
 Am venit să-ți spun o vorbă (*La groapa lui Laie*), 48
 Amurgul m-a găsit si astăzi la poala ta cerșind hodină (*Păcat*), 239
 Arare-n pribegia noastră (*In drum*), 261
 Ascultă, copile, ce-mi, spune viața (*Trage-ți oblonul...*), 233
 Ascultă, fată (*Dragoste barbară.*), II, 181
 Ascultă-l tainic cum se stinge (*Cîntece*, VII), 247
 Ascultă-mi glasul de părinte (*Vis maior, T*), II, 223
 Aș vrea un cîntec nou odat' (*Aș vrea...*), II, 168
 Atîția ani își strecurară convoiul lor pierdut de clipe (*Tibi mare*), 11,110

Atît de tristă-i dimineața (*Toamnă nouă*), 242
Atît de veche-i îngroparea (*Cîntece*, V), 161
Avea trei fii sărmana mamă (*Nu-i fericire pe pămînt*), II, 142
Azi moare-nfiorarea cetăților de stele (*Despărțire*), 70
Azi în zadar vrea inima bolnavă (*Pămînt și cer*, III), II, 81

B

Bea și dumneata, părinte, (*Cîntece*, III), 51
Biată inimă bolnavă (*Inima*), 221
Bisericuță din Albac (*Bisericuța din Albac*), II, 129
Bolnăvit de doruri multe (*Singur*), 59
Bolta și-a cernit năframa (*Sara*), 43

C

Ca jăratecu-n cămin (*Adevăruri triste...*), II, 149
Călăuzit de dorul ăst pribelnic (*Să plec...*), II, 226
Ca printr-un fum sfințit de denii (*Ascultînd „Messias” de Händel*), II, 120
Ca o vecernie domoală (*Apostolul*), 16 -
Cărbunii cînd ți-or arde-n vatră (*Cărbunii*), II, 99
Case putrede, bătrîne (*Strigoii*), II, 93
Căsuță albă vineție (*Vînt de seară*), II, 130
Ce blîndă ești, domestică pădure (*Marienbad*), II, 122
Ce mort frumos s-a deșteptat în mine (*Breve sogno*), II, 95
Cînd cade-amurgul la fereastră (*Pax nobis*), II, 115
Cînd galeși ochii tăi s-aprind (*Dragoste și gînduri*), II, 145
Cînd l-au închis după zăbrele (*Poet*), 215
Cînd o lacrimă pribeagă (*Lacrămi*), II, 157
Cînd rătăcind, bătrîne codru (*In codru*), 34
Cînd privirea ostenită mi-o pironesc la pămînt (*Pe gînduri*), II, 164
Cînd te vedeam demult, odinioară (*Unui orb*), II, 39
Cînd trec umbrele-nserării (*Resurrectio*), II, 109
Cînd tremurîndu-și jalea și sfiala (*Dăscălița*), 20
Cînd vîntul de privighetori (*In taina sării*), II, 147
Cînd zdrobit ți-a fost altarul'idealurilor tale (*Lui Avram Iancu*), II, 232
Cînd zilele-mi mureau în umbră, sărace toate deopotrivă (*Oaspe vechi*), 181
Cîntăreț de lege veche (*Cantorul Cimpoi*), 121
Clocot de măriri apuse (*Cinquecento*), 192
Coboară toamna-ncet din slavă (*Coboară toamna...*), 251
Cobor din lumea mea de stele (*Cîntecele mele*), 234
Copii, cu ochii mari și limpezi (Copiilor, II), 68
Copilăria mea pierdută (*Lacrămi*), 244
Copil eram cînd am avut (*Atunci și acum*), II, 141
Corabia, din lanțuri desfăcută (*Eu stau la mal...*), 211
Crai bătrîn, pornit spre rugă (*Asfînțit*), 137
Crîsmă bună, crîsmă veche, lîngă crucea de la moară (*Zile rele*), 108

Cu grele răsuflete apele dorm (*Dimineața*), 36
Cu fruntea-n țărînă, plîngînd azi'ne vezi (*De la noi*), 39
Cum zbori cu trenul pe cîmpii (*Cum zbori cu trenul*), 260
Cuprinde-mă din nou, singurătate (*Sonet*), 163
Cum ar fi de bine astăzi („L-a luat Dumnezeu”), II, 227
Cum mersul lin și legănat (*Pe uliță*), li, 158
Cum stau acuma si-mi număr a vremilor salbă (*Poveste — 1914*), II, 56
Curînd, curînd iubește-mă; femeie (*Curînd*), II, 217
Cu trupul biruit de jale (*Un trandafir se stinge*), 238

Da, negreșit, am și senine clipe (*Unui prieten*), II, 216
Dacă viața-mi pribegită (*Dacă...*), II, 170
Dar nici că mi s-a cuvin mie (*Fragment*), II, 220
Dar nici că vrei să pleci atunci (*Acasă*), 134
De-acuma tu pe pace'fii (**Rămas bun**), II, 210
De-ar fi să-ți împărțești odată (*O lacrimă*), 257
De-atîtea ori mi-am puls în gînd (*Așa a fost să fie...*), II, 143
De ce, nepricepută noapte (*Noapte*, III), II, 51
De ce m-ați dus de lîngă voi (*Bătrîni*), 22
De cîte ori drumet în noapte mă duce-a gîndului arsură (*Neutralul*), II, 37
De cîte ori vremea cu șinge ne-adapă (*Poveste veche*), II, 78
De mult te-ai dus... (Te-ai dus), II, 179
De-o zi-ntreagă plîng alături, biata Mura cu fecioru (*A murit...*), 46
De-oî muri la primăvară (*De-o să mor*), 32
Departa-aș vrea de-aici să vii (*Dorința*), 28
Deschide-ți fereastra spre mare (*Furtuna*), 203
Dezgroată, moșnege, cu mîinile-n tremur (*Lăutarul*), 44
De va veni la tine vîntul (*Cîntece*, IV), 160
Din grele vremi de grea corvadă (*Pajurei cu două capete*), II, 12
Din înaltul bolții sînte (*Cîntece*, IV), 246
Din mesteacănul de-afară (*Amurg*), 254
Din sufletul meu, peșteră uitată (*De profundis*), II, 111
Din zborul larg ce-mprejuie pămîntul (*Latinitatea strigă din tranșee*), II, 36
Dorurile mele (*Cîntece*, V), 52
Două conducte înaintează (*De pe stradă*), II, 218
Dragi copii din țara asta (*Moș Crăciun*), 162
Dragoste cu vină (*Cîntece*, II), 245
După plopi cu frunza rară (*Cade-o lacrimă*), 57
Duminecă. Nu-i nimeni pe alee (*Apus*), II, 107

E

E-atât de mic păcatul tău (*Fii pe pace !*), II, 203
E frig... La geam am ridicat ruleta (*Carmen miserabile*), II, 219
E gerul nopței — fulgii de zăpadă (*Perdita*), II, 234

E îngropare azi la mine (*Cîntece, III*), 160
 E la muncit sărac, flămînd (*Ironie*), II, 196
 E l nu-i canar de colivie (*Poetul*), II, 71
 E n cuib la noi visatul sol de pace (*Înviere*), 94
 E plin în jur de noi muzeul (*Mama*), 194
 Era drăguță, dar sfioasă (*Din viață*), II, 212
 Era duminică-ntr-amiază (*Străinul*), 123
 Era în miezul zilelor de vară (*Clăcașii*), 77
 Era puternic. — Dumnezeu din ceruri (*Sufletul* — după Ada Negri), II, 58
 E sărbătoare pe cîmpie, si-n suflete e sărbătoare' (*E sărbătoare*), 165
 Ești singură astăzi, tu, inima mea (*Ești singură*), 152
 Eternă mare, ca și odinioară (*Mare aeternum*), II, 113
 Eu a m pornit din matca Tisei (*Poezii, I* — după Adyj), II, 136
 Eu cînd mă uit în mine-arare (*Pustiul*), II, 91
 Eu copil, tu fată mare... (*Clipe senine...*), II, 176
 Eu port adese-n mine-o închisoare (*Pace*), II, 74
 Eu să mă-nchin la umbre tremurate (*Poezia vieții* — de Fr. v. Schiller), II, 250
 Eu știu un basm de mult uitat (*Eu știu un basm...*), 231
 Eu sunt o biată, ieftină cămașe (*Cîntecul cămășii*), II, 125
 Eu sunt un om fără de țară (*Fără țară*), II, 9
 Eu tot nu cred în ziua de-ngropare (*Dies illa*), II, 61
 Eu ți-am făcut un cîntec, o salbă împletită (*Cîntec*), II, 97
 Eu urc spre culme... Mi-a rămas în urmă (*Din larg*), II, 65
 Eu vă chem din visuri (*Cîntecele mele*), 92
 Eu văd în vis zile de sînge (*Eu văd în vis...* — după A. Petofi), II, 248
 Eu v in de la malul rîului Gange (*Poezii, II* — după Ady), II, 136
 F
 Fată mare, fată mare (*Cîntece, VI*), 53
 Furtună care dormi în haos (*Flamma mundi*), II, 28
 G
 Găinușa-ncet răsare (*La stîna*), 64
 H
 Hirlețul prăvălea pămînt pe niște scînduri țintuite (*Rugăminte*), II, 197
 I
 I-am zis într-un amurg de vară (*Învins*), 71
 Iar cînd vei dormi tu somnul etern (*Iar find vei dormi...* — Heine), II, 236
 Iar din tăriile albastre (*Tempora...*), 167
 Iar gîndul ăst păgîn îmi paște mîntea (*Rapsodie*), 149
 Ieri un popă rumen mi-a venit în casă (*Bobotează*), II, 41

Inima ta, frumoasă fată (*Cîntec modern*), II, 189
 Iubirea lor (*Noi și ele*), II, 187
 Iubirea mea-i o blîndă rază (*Apus*), 267
 Iubirea mea-nchisă cu tainic zăvor (*Taina*), 240
 Iubirea mea-i fărădelege (*Cîntece, I*), 245

f

îi vezi tovarăși... Liniștea de seară (*Tovarăși*), II, 90
 îmi cîntă moartea la fereastră (*Cîntă moartea*), II, 124
 în colțul vechi de înnegrită gară (*Trenurile*), II, 25
 în dup-amiaza silnică de vară (*Franzensbad*), II, 123
 în goană vrăjmașe cîmpiei s-așterne (*în tren* — după Gerhart Hauptmann), II, 243
 în largul mării fără margini, în largul mării zbuciumate (*Din viață*), II, 108
 în mine cîteodată eu simt: se face noapte (*In mine cîteodată*), II, 127
 în mine se petrece-o agonie (*Agonie*), 184
 în munți cu creștetele sure, din albă inimă de stîncă (*Iubirea meat*), 144
 în noaptea aceea neagră și tîrzie (*Isus pe valuri*), II, 69
 în noaptea asta mă apasă (*Hora valurilor, II*), II, 55
 în pacea mută, solitară (*In pacea mută*), II, 18
 în salbă multe mărgele (*Cîntec*), II, 188
 în suflet simt o teamă cum s-așterne (*In suflet simt o teamă cum s-așterne*), II, 45
 în tănuita brazilor răcoare (*In brazii*), 255
 într-o duminică de toamnă... Vezi, ca prin vis mi-aduc aminte (*Prima lux*), 118
 într-un amurg primăvăratec (*Moștenire*), 262
 în țintirim, la noi în țară (*In țintirim*), II, 131
 în umbra plopilor cărunți (*Așteptare*), II, 229
 în vreme de demult s-a așternut sub glie (*Cain, 1907*), 112
 în zorii albi, senină dimineață (*Ziua, II*), 187
 îți recitesc răvașu-n franțuzește (*Scrisoare* — Contesei de Noailles, născ. principesa Brîncoveanu), 227

L

La curtea veche-a unui popă de lîngă Murăș mai la vale (*Doi frați*), II, 52
 La geam îmi cîntă-n ritmuri cadențate (*Paris, I*), 186
 La geam mi se zbătea orașul cu huietul fără popasuri (*Prăpastie*), 87
 La geamul meu de lîngă lac (*Lacul*), 208
 La moarte nu-mi aduceți mie (*La moarte*), 258
 La noi sunt codri verzi de brad (*Noi*), 8
 La ovreiu Simon, an de an aproape (*Iudita* — după I. Kiss), II, 252
 L-a rîs — amar l-a rîs copila (*Din viață*), II, 175
 La sînul tău cuprinde-mă, natură (*Sonet*), II, 205

La voi aleargă totdeauna (*Plugarii*), 5
 Lăcaș cernit al trecerii eterne (*În muzeu*), 190
 Le văd pe cîmpul de zăpadă (*Ciorile*), II, 231
 Lin picură azi milostiva pace (*Gîndeste-te...*), 213
 Luna-și picură argintul (*Pace*), 55
 Lună, lună, stea vicleană (*Cîntece*, IV), 52

M

Mai recetesc o pagină bolnavă (*Cetind pe Baudelaire*), II, 118
 Mai ții tu minte noaptea-ntîie (*Tăcerea ta...*), 249
 Mă gîndesc de ce îngroapă viața-n neguri cernite (*împăcare*), II, 154
 Măi crișmare Niculaie (*Cîntece*, II), 51
 Mesteacănul ne zgribură la poartă (*Fior*), 146
 Mi-aduc aminte — într-o zi de vară (*Pribeag străin*), II, 34
 Mi-a^bătut un moș la poartă (*Mi-a bătut un moș la poartă...*),

Mi-arn făcut un cîntec de demult, odată (*Mi-am făcut un cîntec*),

Mi-e glasul sec și fără spor (*Zîmbet trist*), II, 194
 Mireasa ceriului albastru (*Pe înserate*), 38
 Mireasa mea albă, cu chipul bălai (*Carmen*), 139
 Mîndra apelor crăiasă (*La mal*), 199
 Mor azi zîmbetele mele (*Cîntece*, II), 159
 Mor clipe mute numărate (*Așteptare*), II, 11
 Mor multe șiraguri de clipe (*Părăsiti*), 69
 Moș Crăciun cu barba albă, moș Crăciun cu traista plină (*Mos Crăciun*), 229
 Moș Crăciun, Moș Crăciun (*Colindă*), 103
 Moșneag senin cu tîmpla ta curată (*Dascălul*), 18
 Mult iscusita vremii slovă (*Oltul*), 10
 Murea cucernic busuiocul în păhărelul din fereastră (*Noi ne-ntîl-nim*), 147

N

Neadormit veghează felinarul (*Felinarul*, IV), 189
 Nemîngîiete flori bolnave (*Trandafiri*), 151
 Nemărginită bolt-a nopții (*Noapte*), 74
 Noi nu ne-am îngropat iubirea (*Blestem*), 256
 Noroc, logofeți de-acum zece ani (*Zadarnic*), 30
 Nu-i pe întregul bulevard (*Noi*), II, 225
 Nu-i simți în noaptea ta-de jale (*Unui scriitor vîndut*), II, 49
 Nu mai sunt șesuri netede în țară (*De profundis*), II, 75
 Nu mor strămoșii niciodată (*Strămoșii...*), 222
 Nu te mira că ochii mei (*Prietenei*), II, 215
 Nu ți-a fost dat să vezi vreodată (*O ramură întîrziată*), II, 104
 Nu vine (*Așteptare, Fragment*), 265

O

O beznă deasă s-a-nchegat (*Măgdălina*), II, 162
 O clipă numai mai rămîi (*Mai rămîi...*), II, 160

O doină plînge sus pe culme (*Doina*), 217
 O lume-ntreagă mi-a rămas în urmă (*Lăcaș străbun...*), 129
 O, noapte, punte blestemată (*Noapte*, II), II, 51

P

Parisu-și urlă vasta nehodină (*Notre Dame*, III), 188
 Parisul, magică făclie (*Paris*), II, 102
 Pămînt, pămînt... Ogradă vinovată (*Pămînt și cer*, I), II, 80
 Pămînt, pămînt, stăpînul meu de-o viață (*Post bellum*), II, 117
 Părea c-am alungat pustiul (*Vis maior*, II), II, 223
 Părinte bun al neamurilor toate (*O țară știu, 1907*), 114
 Pe boltă stele tremurate purced sfiala să-și aprindă (*Aeternitas*), 201
 Pe drumul meu de pribegie (*Pribeag*), II, 53
 Pe sub fereastra casei mele (*Trecea un om*), II, 128
 Pe perina cu foi de rosmarin (*Frumoasa cea din urmă*), 169
 Pe taină, în părăginire (*Poezii*, III — După Ady), II, 137
 Pe tine te-ascultară zeii, dușmanul meu de totdeauna (*Lui Petofi*), II, 47
 Petrec cu ochii-ntreaga carte (*Pe-un album*), 268
 Pe tarina-n părăginire (*Ogorul unguresc — A. Adyj*, II, 260
 Pe vîrf de deal, în largul de zăpadă (*Stejarul*), II, 73
 Plîng apele în noaptea asta (*De profundis*), 206
 Plînge-o mierlă-ntr-o răchită (*Pribeag*), 54
 Plutim deasupra unui lac (*Lacul morții — A. Ady*). TI, 255
 Poveste-ntunecată a pînii (*Graiul pînii*), 110
 Primăvară, primăvară (*Cîntece*, VI), 161
 Pustietate arsă mi-e sufletul acuma (*Singur*), 252
 Pustietate largă și-atîta de săracă (*Sufletul*), 153

R

Rămas bun, biete mîni de trudă (*Un om*), 105
 Rătăcitor, cu ochii tulburi (*Rugăciune*), 3
 Răsună toaca de utrină (*Răsună toaca...*), 158

S

S-abat muștrări din altă vreme (*Trecutul*), II, 105
 S-abat în vis vedenii de-altădată (*A fost odat'...*), 155
 S-a fost pornit un vînt molatec (*Cosașul*), 97
 S-alungă clocotul de ape (*Scirocco*), 214
 Sat din margine de codru (*Așteptare*), 81
 S-a urnit din pacea morților stăpîna (*În mormînt la Argeș*), II, 30
 S-au stîns frumoase timpuri de fală și mărire (*In calumniatores*), II, 152
 Să-mi plec genunchii iară (*Ruga mamei — Fragment*), 61
 ...Să te sărut frumoasa mea minune (*Tie '...*), II, 208
 Scrisoarea ta mi*a destrămat (*Scrisoarea ta...*), 212
 Se-ndoaie coapsa plopului pe culme (*Fecunditas*), 85
 Se stîng visele toate. Viața le doboară (*Adevăr...*), II, 173

Se văiera norodul în pustie (*Tragedie* — de Richard Dehmel), II, 257

Sicriu închis mi-e mintea zbuciumată (*Abătut...*), II, 190

Singurătate, tainică grădină (*Singurătate*), 250

» Spun corăbierii că la Marea Moartă (*Mare moartă*), 205

Stăpîne codru, crai bătrîn (*Reintors*), 23

Stăpîna nopții fără stele (*Mors magna*), 269

Stătea copila pe podmol (*Stana*), II, 150

Stînsă-i para luminării (*Părăsiți*), 60

Subt zidul alb al minăstirii (*Chemare*), II, 100

Subt albastrul cer de toamnă (*Bal la palat*), II, 32

Sunt fără număr mutre somnolente (*Karlsbad*), II, 121

Sunt oameni toți, și-i plin de lume (*Oameni*), 198

Surîzi... înoți în veselie (*Azi și mine*), II, 144

Sus, copii, în hora mare (*Hora morții*), II, 87

Sus la cîreiumă-n Dealu-Mare (*Cîntece*, I), 50

Sus, munte de piatră, cu fruntea de var (*La mal*), II, 112

Ș

Și-acuma, cînd pămîntul și apa ne desparte (*Departa*), II, 96

Și-a dus o-ntreagă veșnicie (*Măsuța mea*), 196

Și azi mi-aduc aminte... și azi mă infioară (*10 mai 1915*), II, 19

Și cînd te văd, întînsă mare, nehotoință totdeauna (*Mama Venerei eterne*), 210

...Și cum te văd întîns pe perne, în faetonul tău de gală (*Portret*), 99

Și dacă astăzi ochii mei (*Rîs printre lacrimi*), II, 198

Și mi-e foame. Poezia (*Necessitas facit versum*), II, 191

Și nu știu, zău, de ce mai cînt?!... (*Să tac ?...*), II, 206

Și vîntul ce trece coline (*Nestatornicie* — Manyosu), II, 238

T

Te-ai dus tu, chip trandafîriu (*Te-ai dus...*), II, 167

Te-am auzit cum hăuleai departe (*Lupul*), II, 40

Te-am dărîmat, hotar de-odinioară (*Vita nuova*), II, 89

Te-apropie, te-apropie de mine (*O rază*), 141

Te du...- mai lasă patima iubirii !... (*Ostenit...*) II, 177

Tot mai rar s-aud în noapte clopotele de la strungă (*De demult...*), 101

Trec clipele... mărgelile înșirate (*Trec clipele*), II, 114

Trecea azi pe la colț de stradă (*Trecea convoiul mortuar*), II, 42

Trecutul s-a ivit în prag, II, 235

Trei pruni frăți, ce stau să moară (*Casa noastră*), 13

Trei trandafiri într-un pahar (*Așteptare*), II, 103

Tristețea mea, adîncă mare (*Tristia*); II, 94

Trup sfînt din trupul ce se frînge (*Munții*), II, 101

Tu, Doamne, tu, stăpînul peste fire (*Poezie*), 174

Tu dormi!... Ce sfînt îmi pare somnul (**Tu dormi**), II, 178

Tu le îndopi cu pîne gura (*Domnului să ne rugăm*), II, 213

Tu minunată poezie (*Revedere*), 179

Tu n-ai la ușa ta zăvor (**Cîntece**, I), 159

Tu, noapte tainică de vară (*Noapte*, I), II, 50

Tu, precurată rază, ce-ai coborît din stele (*Solus ero*), 72

Tu, răzvrătit potop de sînge (*Sîngele*), II, 16

Tu, tainică, curată Poezie (*Sonet*), 164

Tu unde ești în noaptea asta (*Noapte*), 266

T

Țara mea de suflet, tu, ce-nchizi subt glie (*Țara mea de suflet*), II, 14

Ți-e sufletul o mare-nviforată (*Sufletul*), II, 98

Țin minte clipa... Soarele de vară (*Portretul*), II, 22

U

Uite,-ți spun : Deschide-mi calea ! Te-am urît ! Ți-o spun pe față (*Despărțire*), II, 183

Un băietan cu ochii negri (*Poet* — A. Ady), II, 259

Un cavaler cu ochi de vultur, cu inima de față mare (*Poetul*), 235

Un cîntec legănat odată (*Revedere*), 156

Unde vîrful lui Micane (*Iubirea mea* — Manyosu), II, 237

Un foc nepotolit și mîndru (*Martirul Cristoșilor...* — A. Ady), II, 256

Un foc vrășmaș mi-e inima, nebuna (*Blondinei*), II, 172

Un gînd răzleț îmi spune mie (*Atunci*), II, 21

Ursita unei zodii rele (*Cîntece*, VI), 247

V

Va fi-ntr-o zi de primăvară (*Ceahlăul*), II, 82

Vai, pînă cînd va trebui s-ascult (*Privighetori și ciocîrlii* — după Petofi), II, 133

Văl de brumă argintie (**Toamna**), 66

Văzduhul îl despică iarăși sinistrul țipăt de aramă (*Apostolul*), II, 26

Vechea mea otravă, jale călătoare (*Hora valurilor*, I), II, 54

Veniți la sînul meu cu toții (*Copiilor*, I), 67

Veniți la horă de frăție (*Carmen laboris*), 225

Vezi cum trece vremea (*Scrisoare*), 127

Vezi, multe păcate (*Ion Crișmarul*), 132

Vezi luna-n cingătoarea (*Departa*), 26

Vezi, sîntem singuri. Lasă-mă, mă lasă (*Singuri* — după Ada Negri), II, 247
 Vii prea tîrziu, femeie (*Poezii*, IV — după Ady), II, 137
 Vin', copilă, lîngă mine (*Pe pat*), II, 199
 Vin' sub ploul mărturie (*Cîntece*, III), 246 .
 Voi, munților mîndri, moșnegi cununați (*în munți*), 116
 Voi n-aveți flori, nici cîntece, nici fluturi (*Cîntăreșilor de la oraș*), 41
 Voi veniți cu mine, oaste nevăzută (*Voi veniți cu mine...*), 219
 Vreun an de-o fi... Ne dam inele (*Varietas...*), II, 193

Zadarnic plînge vîntul și nucii plîng, bătrîni (*Zadarnic*), 63

CUPRINSUL

CÎNTECE FA'RĂ ȚARA (1916)

Kăi ă țară	9
Așleptare	11
Fajurei cu două capete	12
Țara mea de suflet	14
Sîngele	16
în pacea mută	18
10 Mai 1915	19
Atunci	21
Portretul	22
Trenurile	25
Apostolul	26
Flamma mundi	28
în mormînt la Argeș	30
Bal la palat	32
Pribeag străin	34
Latinitatea strigă din tranșee	36
Neutralul	37
Unui orb (Cu prilejul bătailor de flori de la București)	39
Lupul	40
Bobotează	41
Trecea convoiul mortuar	42
Aducerile-aminte	44
în suflet simt o teamă cum s-așterne (Traducere din A.I. Petofi)	45
Lui Pet6fi	47
Unui scriitor vîndut	49

Noapte (I-III).	50
Doi frați.	52
Pribeag	53
Hora valurilor (I-II).	54
Poveste (1914).	56
Sufletul (După Ada Negri).	58
Dies illa	61

DIN LARG (1939)

Din larg.	65
Profetul.	67
Isus pe valuri.	69
Poetul.	71
Stejarul.	73
Pace.	74

Război

De profundis.	75
Poveste veche.	78
Pământ și cer (I-III).	80
Ceahlăul.	82
Afară trece moartea.	83
Vorbesc tăcerile.	84
In bivuac, la Akerman.	85
Hora morții.	87

Noi

Înviere.	88
Vita nuova.	89
Tovarăși.	9^
Pustiu.	91
în noapte.	92
Strigoii.	93
Tristia.	94
Breve sogno.	9^
Departa.	9^
Cîntec.	97
Sufletul.	98

Cărbunii.	99
Chemare.	100
Munții.	101
Paris.	102
Așteptare.	103
O ramură întârziată.	104
Trecutul.	105
Apus.	107
Din viață.	108
Resurrectio.	109
Tibi mare.	HO
De profundis.	IU
La mal.	112
Mare aeternum.	113
Trec clipele.	114
Pax nobis.	11*

Astăzi

Am fost.	116
Post bellum.	H
Cetind pe Baudelaire.	118
Ascultînd „Messias” de Handel.	120
Karlsbad.	121
^Vlarienbad.	122
Franzensbad.	123
Cîntă moartea.	124

In sat

Cîntecul cămășii (Fragment).	125
în mine cîteodată.	127
Trecea un om.	128
Bisericiuța din Albac.	129
Vînt de seară.	130
în țintirim.	131

Traduceri

Privighetori și ciocîrlii (După Petofi).	133
Noapte (După Carducci).	135
Poezii (I-IV) (După Ady).	136

Poezii originale

Atunci și acum	.141
Nu-i fericire pe pământ	.142
Așa a fost să fie	! 143
Azi și mâine	.144
Dragoste și gânduri	.145
tn taina sării	.147
Adevăruri triste	! .149
.Stana	.150
In calumniatores	.152
împăcare	.154
Lacrămi	.157
Pe uliță	.1 5 8
;Mai rămii	.160
Măgdălina	.162
Pe gânduri	.164
Te-ai dus	.167
Aș vrea	.168
Dacă	.170
Blondinei	.172
Adevăr	.173
Din viață	.175
Clipe senine	.176
Ostenit	.177
Tu dormi	.178
Te-ai dus	.179
Dragoste barbară	.181
Despărțire	.183
Noi și ele	!187
.Cîntec	.188
Cîntec modern	.189
Abătut	.190
Necessitas facit versum	.191
Varietas	.103
Zîmbet trist	.194
Ironie	.196
^Rugăminte	.197
;Ris printre lacrimi	.198

Pe pat	.199
Fii pe pace !	.203
Sonet	.205
Să tac ?	.206
Ție !	.208
Rămas bun	.210
Din viață	.212
Domnului să ne rugăm	.213
Prietenei	.215
Unui prieten	.216
Curînd	.217
De pe stradă	.218
Carmen miserabile	.219
Fragment	.220
Acasă"	.222
Vis maior	.223
Noi	.225
Să plec	.226
„L-a luat Dumnezeu" (Vecina Safta)	.227
Așteptare	.229
Ciorile	.231
Lui Avram Iancu	.232
Perdita	.234
îTrecutul s-a ivit în prag]	.235

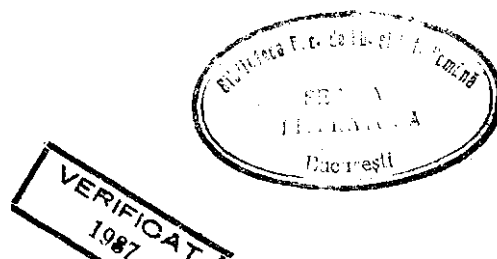
Traduceri

<i>Iar</i> cînd vei dormi... (Heine)	.236
Iubirea mea (Manyosu)	.237
Nestatornicie (Manyosu)	.238
La groapa iubitei (M. Ugeda)	.239
Hora ciinilor (De A. Petofi)	.241
Hora lupilor (De A. Petofi)	.242
în tren (După Gerhart Hauptmann)	.243
•Singuri (După Ada Negri)	.247
Eu văd în vis... (După A. Pet6fi)	.248
Poezia vieții (De Fr. v. Schiller) v •	.250
Iudita (După I. Kiss)	.252
Lacul morții (A. Ady)	.255
Martirul Cristoșilor... (A. Ady)	.256

Tragedie (De Richard Dehmel)	257
Poet (A. Ady)	259
Ogorul unguresc (A. Ady)	260

INEDITE

Lui Dundel	263
<i>Note</i>	265
<i>Bibliografia poeziilor lui Octavian Goga</i>	361
<i>Indice alfabetic al poeziilor după titlu</i>	385
<i>Indice alfabetic al poeziilor după primul vers</i>	393

Lector: VIRGINIA ȘERBĂNESCU
Tehnoredactor: ION GHICA

*Bun de tipar 17.VIII.1977. Tiraj 15.090 ex. legate în 2.
Coli ei. 15,84. Coli tipar 25,50. Plante tipo 10*

Tiparul executat sub comanda
nr. 1/1144 la
întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918”
str. Grigore Alexandrescu nr. 09—97
București
Republica Socialistă România